

LAUREA

AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Mielikuvat ja kiinnostus tilintarkastajan ammattia kohtaan

Lahti, Johanna

2015 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Mielikuvat ja kiinnostus tilintarkastajan ammattia kohtaan

Johanna Lahti
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2015

Lahti, Johanna

Mielikuvat ja kiinnostus tilintarkastajan ammattia kohtaan

Vuosi 2015 Sivumäärä 158

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan työtä kohtaan. Tavoitteena oli selvittää, onko opiskelijoilla kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan ja mitkä ovat syyt kiinnostukseen tai sen puutteeseen. Lisäksi tarkoituksena oli tutkia opiskelijoiden mielikuvia ja tietoa tilintarkastajan työstä.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen tilintarkastajien ikärakenteen vuoksi. Alalla työskentelee paljon iäkkäitä ihmisiä, jotka jäävät lähivuosina eläkkeelle, mutta alalle tulijoita ei ole yhtä paljon. Liiketalouden opiskelijat olisivat potentiaalisia työntekijöitä. Aiheen esille tuominen opinnäytteen ja sen kyselyn muodossa voisi herättää ainakin joidenkin opiskelijoiden kiinnostuksen. Selvityksestä voisi olla hyötyä myös tilintarkastusalan toimijoille.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu tilintarkastuksen sääntelystä, tilintarkastajan työstä, tilintarkastusalan nykytilasta sekä mielikuvien ja tiedon osuudesta ammatinvalinnassa. Lisäksi aiheesta esitellään aiempaa tutkimusta, jota löytyi kuitenkin melko vähän.

Tutkimuksessa käytettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista menetelmää. Tilintarkastajien haastattelut toimivat esitutkimuksena kyselytutkimukselle. Niissä selvitettiin tilintarkastajien mielikuvia heidän työstään sekä heidän ajatuksiaan opiskelijoiden mielikuvista, kiinnostuksesta ja tiedon määrästä. Opiskelijoille tehtiin kysely, ja sen vastauksia verrattiin tilintarkastajien ajatuksiin. Kysely toteutettiin lähettämällä sähköisen kyselylomakkeen linkki sähköpostilla Laurea-ammattikorkeakoulun Hyvinkään ja Leppävaaran yksikön liiketalouden opiskelijoille. Kyselyyn vastasi 149 opiskelijaa ja vastausprosentti oli 12 %.

Tutkimuksessa selvisi, että kiinnostusta tilintarkastajan työhön on, vaikka suurin osa opiskelijoista ei ollutkaan siitä kiinnostunut. Synä kiinnostuksen puutteeseen ovat negatiiviset ja hatarat mielikuvat sekä tiedon puute. Tilintarkastuksesta kiinnostuneet ovat pääosin myös yleisesti ottaen taloushallinnosta kiinnostuneita. He näkevät itsessään tilintarkastajiin liittämääns ominaisuuksia ja pitävät työn ominaisuuksia kiinnostavina. Hyvät työllistymismahdollisuudet houkuttelevat myös. Opiskelijoiden mielikuvissa tilintarkastajan työ on systemaattista ja tarkkaa, itsenäistä, vastuullista, rutiininomaista ja ongelmien ratkaisua. Tietoa työstä kaivattaisiin lisää, ja paljon eri keinoja esitettiin kiinnostuksen lisäämiseksi. Alan tiedotusta pitäisi siis lisätä oppilaitoksissa, ja se pitäisi tehdä mieluiten jollakin mielenkiintoisella tavalla, esimerkiksi tilintarkastajien innostavilla uratarinoilla.

Asiasanat: ammatti, liiketalouden opiskelijat, mielikuvat, taloushallinto, tilintarkastaja, tilintarkastus, tilintarkastuslaki

Lahti, Johanna

Images and Interest in the Auditor's Profession

Year	2015	Pages	158
------	------	-------	-----

The purpose of the thesis was to make research as to the interest of Bachelor of Business Administration students in the auditor's job. The objective of the thesis was to find out if the students are interested in the auditor's profession and what are the reasons for it. In addition, the purpose was to research the students' images and knowledge of the auditor's job.

The subject of the thesis is topical because of the auditor profession's age structure. There are a lot of elderly people working in the field, who will retire in the next few years, but there are not as many newcomers. Bachelor of Business Administration students would be a potential workforce. Presenting the subject in the form of the thesis and a questionnaire could arouse at least some students' interest. The results of the research could be useful also to those who work within auditing.

The theoretical framework of the thesis consists of the legislation in the field, the auditor's job role, the current situation in the field and the important part of the images and knowledge when choosing the profession. In addition, some earlier studies are presented, but there were not many of them to be found.

The research was carried out using both a qualitative and a quantitative method. Auditors' interviews worked as a pilot study for a questionnaire survey. In them auditors' images of their job and their thoughts of students' images, interest and amount of knowledge were found out. The questionnaire survey was conducted to the students, and the answers were compared to the auditors' thoughts. The survey was conducted by sending a link to the electronic questionnaire by e-mail to those who study Business Administration in Hyvinkää and Leppävaara in Laurea University of Applied Sciences. 149 students answered the questionnaire and the response rate was 12 %.

The survey reveals that there is interest in the auditor's job although the main body of the students was not interested in it. The reasons for not being interested are negativity connected to the profession, vague images and lack of knowledge. Those interested in auditing are mainly also generally interested in financial management. They see the features that they combine to the auditors' role in themselves, and they found the features of the job interesting. Good possibilities to get work were also an attraction. In the students' images the auditor's job is systematic and accurate, independent, responsible, routine and solving problems. More information would be needed, and a lot of different ways to increase the interest in the job were presented. Therefore information about auditing should be given more in schools, and it should preferably be done in some interesting way, for example presenting auditors' inspiring career stories.

Keywords: profession, Bachelor of Business Administration students, images, financial management, auditor, auditing, Auditing Act

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet.....	7
1.2	Tutkimusongelma ja -menetelmä.....	8
1.3	Aiempaa tutkimusta.....	9
1.4	Keskeiset käsitteet ja opinnäytetyön rakenne.....	12
2	Tilintarkastuksen lainsäädännöllinen perusta.....	14
2.1	Tilintarkastuksen tarve ja sääntely.....	14
2.2	Tilintarkastusvelvollisuus.....	15
2.3	Tilintarkastusjärjestelmä ja tilintarkastajan hyväksymisvaatimukset.....	16
2.4	Hyvä tilintarkastustapa ja ammattieettiset periaatteet.....	18
2.5	Tilintarkastajan riippumattomuus, esteellisyys ja salassapito.....	19
2.6	Tilintarkastajan vastuu.....	20
3	Tilintarkastajan työ.....	21
3.1	Tilintarkastustyön periaatteet.....	22
3.2	Tilintarkastuksen vaiheet.....	23
3.2.1	Suunnitteluvaihe.....	24
3.2.2	Toteutusvaihe.....	25
3.2.3	Päätämisenvaihe ja raportointi.....	26
3.2.4	Dokumentointi.....	29
3.3	Tilintarkastajan muut tehtävät.....	30
4	Tilintarkastusalan nykytila ja kehitys.....	30
4.1	Tilintarkastajien tarve ja riittävyys.....	34
4.2	Tilintarkastusjärjestelmän uudistaminen.....	39
5	Mielikuvat, tieto ja ammatinvalinta.....	39
5.1	Mielikuvien synty ja ammattimielikuva.....	40
5.2	Tiedon saanti ja vaikutukset mielikuviin.....	44
6	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteutus.....	47
6.1	Haastattelut.....	49
6.1.1	Tutkimusmenetelmä ja haastattelurunko.....	49
6.1.2	Haastattelujen toteutus.....	51
6.2	Kyselytutkimus.....	52
6.2.1	Tutkimusmenetelmä ja otanta.....	52
6.2.2	Tutkimuslomakkeen laatiminen ja rakenne.....	54
6.2.3	Aineiston keruu ja käsittely.....	56
7	Tutkimustulokset ja johtopäätökset.....	57
7.1	Tilintarkastajien haastattelut.....	57
7.1.1	Haastateltujen taustaa.....	57
7.1.3	Tilintarkastajien ajatuksia heidän työstään.....	59

7.1.4	Tilintarkastajan työ käytännössä	61
7.1.5	Tilintarkastajien mietteitä opiskelijoiden kiinnostuksesta ja tiedoista	64
7.1.6	Tilintarkastajien ajatuksia alan nykytilasta	66
7.2	Tilintarkastus ammattina -kyselyn tulokset	68
7.2.1	Taustatiedot.....	68
7.2.2	Ammattiin liittyvä tieto	75
7.2.3	Mielikuvat ja kiinnostus	88
7.2.4	Tilintarkastajan ammatista kiinnostuneet	106
7.3	Opiskelijoiden ja tilintarkastajien vastausten vertailua	109
7.4	Vastaukset tutkimusongelmiin	111
8	Pohdinta ja yhteenveto	113
8.1	Vertailua aiempiin tutkimuksiin	113
8.2	Opinnäytetyön onnistuminen.....	115
8.3	Oma työskentely ja oppiminen sekä kehitysideoita.....	118
8.4	Yhteenveto	120
	Lähteet	123
	Kuviot..	127
	Liitteet.....	128

1 Johdanto

Viime vuosina tilintarkastusta koskevien keskustelujen ja tilastojen valossa näyttää siltä, ettei tilintarkastajan ammattia pidetä kovin kiinnostavana eikä alalle olisi riittävästi tulijoita. Koska laki asettaa rajat sille, ketkä voivat osallistua tilintarkastajan tutkintoon, on mahdollisia työntekijöitä olemassa vain tietty määrä. Alalle hakeutuvat ovat pääasiassa kauppatieteiden ja liiketalouden opiskelijoita, jotka ovat hankkineet tilintarkastajalta vaadittavan laajan laskentatoimen osaamisen. Niinpä opiskelijoiden kiinnostuksella on suuri vaikutus siihen, mitä alalla tulevaisuudessa tapahtuu. Siksi heidän kiinnostustansa tilintarkastajan ammattia kohtaan tulisi tutkia. Jos kiinnostusta ei ole, riittääkö tilintarkastajien määrä enää tulevaisuudessa?

Suuri joukko tilintarkastajia on jäämässä lähivuosina eläkkeelle, eikä uusien tilintarkastajien määrä ainakaan nykyisellään tule korvaamaan poistuvien tilintarkastajien määrää (Andersson 2010, 58). Tilintarkastajien määrä on jo nyt vähentynyt 2000-luvun alusta lähtien noin 200 henkilöllä (Tilintarkastustiedote 2015). Tilintarkastajia kuitenkin tarvitaan, sillä lain mukaan yhteisöt ja säätiöt kaikkein pienimpiä lukuun ottamatta ovat tilintarkastusvelvollisia (Korkeamäki 2008, 14). Aihe on hyvin ajankohtainen myös siksi, että tilintarkastuslain uudistaminen on parhaillaan käsittelyssä. Keskeisenä siinä on tilintarkastajatutkinnon rakenteen muuttaminen siten, että kaikille tilintarkastajiksi hakeville tulisi yksi yhteinen perustutkinto, jonka suorittaneet voisivat myöhemmin erikoistua pörssiyhtiöihin tai julkishallinnon tarkastajiksi. Tilintarkastajien valvonta tultaisiin keskittämään Patentti- ja rekisterihallituksessa toimivalle Tilintarkastusvalvonnalle. (Hallituksen esitys 254/2014.)

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimukseni tarkoituksena on saada tietoa liiketaloutta ammattikorkeakoulussa opiskelevien kiinnostuksesta tilintarkastajan työtä kohtaan. Tavoitteenani on siis selvittää, kiinnostaako tilintarkastajan ammatti ja syyt kiinnostukseen tai sen puutteeseen. Samalla selvitän opiskelijoiden mielikuvia ja heidän tietonsa määrää tilintarkastajan ammatista.

Tämä tutkimus sai alkunsa omasta kiinnostuksestani tilintarkastusta ja alan tilannetta kohtaan. Uskon, että tutkimukseni tuomasta tiedosta on hyötyä alan yhteisöille nuorten houkuttelussa alalle ja oppilaitoksille tilintarkastuksesta ja yleensäkin ammasteista järjestettävän tiedotuksen suunnittelussa, mistä tietenkin olisi hyötyä myös opiskelijoille. Suomen Tilintarkastajat ry on jo ilmaissut kiinnostuksensa tutkimustani ja sen tuloksia kohtaan. Lisäksi tekemäni kysely saattaisi herättää ainakin joidenkin opiskelijoiden mielenkiinnon alaa kohtaan.

1.2 Tutkimusongelma ja -menetelmä

Tutkimuksen pääongelma kiteytyy kysymykseen: kiinnostaako tilintarkastajan työ ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijoita? Tarkentavia kysymyksiä ovat: Miksi joku on halukas hakeutumaan ammattiin? Miksi jotakuta ammatti ei ollenkaan kiinnosta? Kuinka paljon opiskelijoilla on tietoa tilintarkastajan ammatista? Onko joku täysin tietämätön tilintarkastajan uravaihtoehdosta? Vaikuttaako tietämättömyys tai tiedon puute siten, että ala ei kiinnosta? Millaisia mielikuvia opiskelijoilla on ammatista? Mikä on niiden merkitys kiinnostusta mitattaessa? Miten opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan alasta? Mikä olisi paras tapa lisätä opiskelijoiden tietoa alasta?

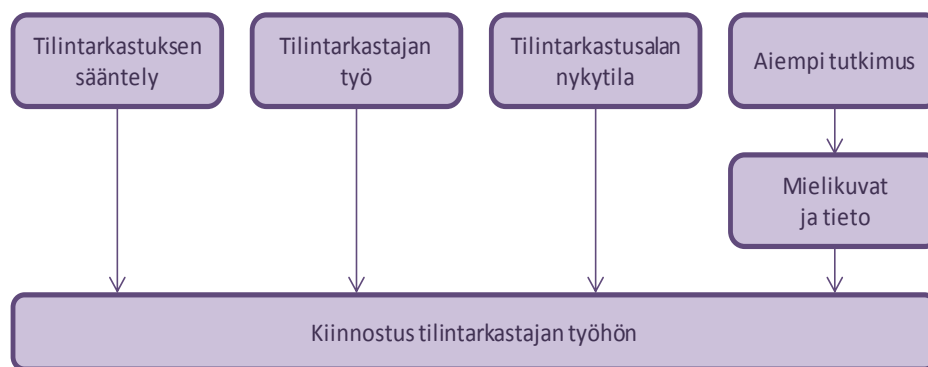
Tutkimukseni jakautuu kahteen osaan, sillä ensimmäiseksi halusin pienellä esitutkimuksella saada aiheesta alan ammattilaisten näkökulmaa. Tähän käytin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tilintarkastusalan ammattilaisia haastatteleamalla halusin tuoda esille heidän mielikuviaan tilintarkastajan työstä, opiskelijoiden kiinnostuksesta ja alan nykytilasta. Lisäksi halusin selvittää, miksi he ovat alkaneet tilintarkastajiksi ja mikä heitä heidän työhönsä motivoi. Haastatteluista toivoin saavani uusia ajatuksia kyselytutkimustani varten sekä alan ammattilaisten näkökulmaa tutkimusongelmaani. Tavoitteena oli myös vertailla ammattilaisten mielikuvia opiskelijoiden mielikuviin.

Opiskelijoille tekemäni tutkimuksen toteutin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena sähköisellä lomakkeella, koska siten minulla oli mahdollisuus saavuttaa lyhyessä ajassa suuri määrä tutkittavia. Kyselyn avoimet kysymykset toivat tutkimukseen myös hieman kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen piirteitä. Tarkoitukseni oli tutkia nimenomaan liiketaloutta ammattikorkeakoulussa opiskelevien eli tulevien tradenomien kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Tutkimuskohteikseni valitsin systemaattisella ryväotannalla Laurea-ammattikorkeakoulun Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden opiskelijat, joiden vastauksia halusin vertailla keskenään.

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys koostuu tilintarkastuksen sääntelystä, tilintarkastajan työstä, tilintarkastusalan nykytilasta sekä mielikuvien ja tiedon merkityksestä ammatinvalinnassa (Kuvio 1). Lisäksi olen kerännyt johdantoon aiempaa tutkimusta aiheesta. Tilintarkastus on lakisääteistä, joten tärkeimpien tilintarkastajan työhön liittyvien säännösten ja lainkohtien tunteminen on oleellista. Tilintarkastajan työnkuvan tunteminen on myös tärkeää tutkimusongelmaa selvitettäessä. Tilintarkastusalan nykytila taas on tutkimuksen taustalla, joten sitäkin on tarpeellista esitellä. Alan nykytilan kuvaaminen tuo jo omalla tavallaan esiin kiinnostuksen määrää tilintarkastajan työhön. Lisäksi alan nykytilan, esimerkiksi työllisyystilanteen, tunteminen voi saada aikaan kiinnostusta työtä kohtaan. Käytyäni läpi aiempaa tutkimusta aiheesta päädyin tutkimaan tarkemmin mielikuvia ja tiedon vaikutusta tilintarkastajan työ-

hön. Niinpä katsoin aiheelliseksi käsitellä myös jonkin verran mielikuvia ja tietoa opinnäytetyössäni. Tutkimukseni lähteinä käytin ammattikirjallisuutta, ammattilehtien artikkeleita, muuta kirjallisuutta, lakilähteitä, sähköisiä dokumentteja sekä aiempaa tutkimusaineistoa.

Viitekehys

Kuvio 1: Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

1.3 Aiempaa tutkimusta

Aihetta on ilmeisesti tutkittu melko vähän Suomessa. Ainakin on ollut vaikea löytää aiempia tutkimuksia tai tietoa aiheesta. Tilintarkastuksesta on tehty jonkin verran pro gradu -tutkielmia ja opinnäytetöitä, mutta muita tutkimuksia ei löytynyt. Varsinaiseen opiskelijoiden kiinnostukseen tai alan houkuttelevuuteen liittyviä tutkimuksia löysin vain muutaman: kaksi pro gradu -tutkielmaa ja kaksi opinnäytetötä. Näiden tutkimusten pohjalta päädyin tutkimaan lisää opiskelijoiden mielikuvia ja niiden merkitystä sekä tiedon vaikutusta mielikuviiin. Esittelen myös muutamia lehdistä ja Internetistä löytämiäni tilintarkastajien mielikuvia heidän työstään ja heitä työssä motivoivia tekijöitä.

Anne Paananen ja Raija Väisänen (2001) tutkivat laskentatoimen ja taloushallinnon opiskelijoiden suhtautumista tilintarkastusalaan ja tilintarkastukseen ammattina opinnäytetyössään ”Mielikuvia tilintarkastuksesta alana ja ammattina – tilintarkastuksen tulevaisuus”. Tutkimusmenetelmänä he käyttivät kvantitatiivista lomakekyselyä, joka lähetettiin usean yliopiston, kauppakorkeakoulun ja ammattikorkeakoulun taloushallinnon ja laskentatoimen opiskelijoille Helsinkiin, Turkuun, Tampereelle, Vaasaan ja Jyväskylään. Paananen ja Väisänen halusivat myös selvittää, millainen näkemys tilintarkastajilla oli omasta ammatistaan ja miten he suhtautuivat silloisiin tilintarkastajatutkintojen hyväksymisvaatimuksiin ja niiden muutoksiin.

Paanasen ja Väisänen (2001) kyselyyn vastanneista opiskelijoista yli puolet (58 %) oli kiinnostunut tilintarkastuksesta. 40 %:a vastaajista tilintarkastus ei kiinnostanut. Syynä siihen oli se, että työ nähtiin tylsänä, liiallisena kirjallisena puurtamisena sekä lakipykäliden ja numeroiden pyörittämisenä. Työpäiviä pidettiin liian pitkinä ja vastuuta liian suurena. (Paananen & Väisänen 2001, 59.) Opiskelijoiden näkemyksiä tilintarkastajista Paananen ja Väisänen tutkivat eri adjektiiveja käyttämällä asteikolla ”kyllä”, ”ei” ja ”ei osaa sanoa”. Opiskelijoiden näkemysten mukaan tilintarkastajat ovat vastuuntuntoisia ja rehellisiä. Useat pitivät tilintarkastajia pitkäpinnaisina, ahkerina, taitavina numeroiden kanssa, tärkeinä ja arvostettuina. Tilintarkastajia ei pidetty kovinkaan kavalina, epäluotettavina tai pelottavina. Lähes kaikki opiskelijat pitivät tilintarkastajan työtä vastuullisena ja tarkkuutta vaativana. Suurin osa näki työn haasteellisena eikä helppona. (Paananen & Väisänen 2001, 82.)

Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli tyytyväisiä oppilaitoksensa tarjoamaan tilintarkastusopetukseen. Lähinnä ammattikorkeakouluopiskelijat kaipasivat lisää opintoja. Osa opiskelijoista piti käytännön harjoittelua opintoja tärkeämpänä. (Paananen & Väisänen 2001, 96–97.) Paanasen ja Väisänen näkemys on, että oppilaitosten ja tilintarkastaja-ammattikunnan välillä tulisi olla enemmän yhteistyötä. Opiskelijoista enemmistö piti työtä vaativana ja vastuullisena. Tilintarkastajat olivat samaa mieltä. He myös kokivat työnsä mielekkääksi, ja heille haasteellisuus oli työssä tärkeää. Noin puolet opiskelijoista näki työn mielekkäänä. Tähän Paananen ja Väisänen arvelivat syinä olevan tiedon puutteen sekä työhön liittyvän liian suuren vastuun. Tilintarkastajat olivat sitä mieltä, että olisi heidän itsensä sekä tilintarkastusyhteisöjen ja elinten tehtävä parantaa alan imagoa. Tilintarkastajat myös uskoivat ja toivoivat, että alalle tulisi lisää nuoria ja innokkaita työntekijöitä. Palkkoja koskeviin kysymyksiin lähes puolet opiskelijoista ei osannut ottaa kantaa, ja tilintarkastajatkin pitivät alan palkkausta epäyhtenäisenä. Lisäksi palkkaa ei pidetty sopivana työpanokseen ja vastuuseen nähden. Vain kolmasosa opiskelijoista piti palkkaa houkuttelevana. (Paananen & Väisänen 2001, 99–100.)

Tilintarkastuslehdessä Emilia Holopainen ja Aila Virtanen (2008) esittelivät Holopaisen pro gradu -tutkielman ”Tilintarkastus tulevaisuuden ammattina” tuloksia. Holopainen teki kyselytutkimuksen Jyväskylän yliopiston kauppatieteen opiskelijoille tilintarkastusalan houkuttelevuudesta. Kyselyyn vastanneista 39 % piti tilintarkastajan ammattia hyvin kiinnostavana tai melko kiinnostavana. Holopainen toteaaakin, että kiinnostusta joko on tai ei ole. Toiset opiskelijat pitivät tilintarkastajan työtä hyvin mielenkiintoisena, kun taas toisille se näyttäytyi pelkkänä paperien pyörittelynä ja numerokeskeisenä ahertamisena. Holopaisen tutkimus paljasti, että opiskelijat pitävät tilintarkastuksessa ammattikuvaa, palkkausta ja työllisyysnäkyviä hyvinä, mutta vaatimuksia ja vastuuta kovina. Toisaalta joidenkin vastaajien mielestä palkka ei ollut työmäärään ja vastuuseen nähden tarpeeksi hyvä. Puoleensa vetävinä asioina tilintarkastajan työssä pidetään ihmisläheisyyttä, mielenkiintoisuutta ja kansainvälisyyttä. Huomiota

kiinnitettiin myös siihen, että vaikka tilintarkastajan ammatti tuntuu houkuttelevankin, ammatti kilpailee hyvistä opiskelijoista muiden alojen kanssa, joiden vaatimukset ovat pienemmät. Holopaisen mukaan ammatin ei tarvitse olla kaikkien mielestä houkutteleva, mutta alasta on edelleen väriä mielikuvia, joiden kirkastaminen voisi lisätä ammatin houkuttelevuutta. (Holopainen & Virtanen 2008, 12, 15.)

Laura Pöllänen (2013) tutki tradenomiopiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan opinnäytetyössään ”Tradenomista tilintarkastajaksi”. Tutkimuksen kohteena olivat Hämeen ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat ja menetelmänä käytettiin kvantitatiivista lomakekyselytutkimusta. Tutkimuksessaan Pöllänen selvitti opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä sekä kiinnostusta yhteistyöhön tilintarkastajien kanssa. Lisäksi hän selvitti paikallisten tilintarkastajien kiinnostusta yhteistyöhön koulun ja opiskelijoiden kanssa. Pöllänen ei kuitenkaan selvittänyt sitä, miksi ammatista oltiin kiinnostuneita, eikä tutkimuksessa selvitetty mielikuvien ja kiinnostuksen suhdetta toisiinsa. Pölläsen mukaan mielenkiintoa tilintarkastajan ammattia kohtaan on, sillä yli puolet (58 %) vastaajista piti ammattia kiinnostavana. Vastaajista kaiken kaikkiaan yli 39 % ja miesvastaajista jopa puolet oli halukkaita suorittamaan tilintarkastajan tutkinnon. Lähes kaikki opiskelijat arvostivat tilintarkastajan ammattia, ja suurin osa (64 %) piti tilintarkastajan työtehtäviä monipuolisina. Vain 19 % opiskelijoista oli sitä mieltä, että heillä oli paljon tietoa tilintarkastajan työtehtävistä. (Pöllänen 2013, 20–21.) Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat ja tilintarkastajat olivat sitä mieltä, että opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastusalaa kohtaan voisi lisätä lisäämällä opiskelijoiden tietoa. Käytännön tehtävistä pitäisi kertoa enemmän. Tiedon lisäämiseksi ehdotettiin vierailuja tilintarkastustoimistoihin ja tilintarkastajien vierailuja oppilaitoksiin. Pöllänen itse ehdotti vaihtoehtoisten tilintarkastuksen, laskentatoimen ja oikeudellisten opintojen lisäämistä opintosuunnitelmaan. (Pöllänen 2013, 25, 27.)

Janne Grönroos (2013) käsitteli aihetta pro gradu -tutkielmassaan ”Kenestä tilintarkastaja”, joka toteutettiin kvantitatiivisena lomakekyselytutkimuksena Aalto-yliopiston kauppatieteiden koulun opiskelijoille. Tutkimuksessaan Grönroos selvitti kauppatieteiden opiskelijoiden halukkuutta työskennellä tilintarkastusalalla ja tähän halukkuuteen vaikuttavia tekijöitä. Hän valitsi tutkimuksensa tekijöiksi opiskelijoiden persoonallisuuden, työarvot, kiinnostuksen kohteet sekä mielikuvat ammatista. Ensin hän selvitti edellä mainittujen tekijöiden yhteyttä laskentatoimeen pääainevalintana. Sitten hän selvitti näiden tekijöiden yhteyttä laskentatointa pääaineenaan opiskelevien halukkuuteen työskennellä tilintarkastusalalla.

Grönroos (2013, 18–19) oli löytänyt tutkielmaansa kirjallisuudesta paljon aineistoa, jonka mukaan monien mielikuva tilintarkastajasta on tylsä ja tarkka ”pavunlaskija”. ”Pavunlaskijan” stereotypia saattaa ohjata kunnianhimoisimpia hakeutumaan muihin töihin ja itseään stereotypian mukaisina pitäviä henkilöitä hakeutumaan tilintarkastajiksi. Granlund ja Lukka (1997,

140) ovat määritelleet ”pavunlaskijan” henkilöksi, joka vastaa tarkan ja oikeellisen laskentainformaation tuottamisesta, yrittää vastata muodollisiin informaatiotarpeisiin, tarkastelee menneitä tapahtumia ja jonka henkilökohtainen kommunikointi kohdistuu vain laskentatoimen sisälle ja muualle suuntautuva kommunikaatio on kirjallista. Friedmanin ja Lyyneen (1997) Suomen ulkopuolella tehdyn tutkimuksen mukaan ”pavunlaskijoiden” katsottiin olevan pakkomielteisesti tarkkuus- ja muotovaatimukseen suhtautuvia sekä hyvin metodologisia ja konservatiivisia. Heidän työnsä ajateltiin olevan mekaaninen prosessi, jolla ei ole mitään tekemistä liike-elämän todellisuuden kanssa ja josta ei ole mitään hyötyä yritykselle. (ks. Vaivio & Kokko 2006, 52–53.)

Grönroosin (2013, 106) tutkimuksen mukaan laskentatoimen opiskelijat ja erityisesti tilintarkastuksesta kiinnostuneet ovat vähemmän avoimia mutta enemmän kiinnostuneita tieteellisistä ja systemaattisista työtehtävistä kuin muut. Näitä tekijöitä, kuten myöskään työarvoja, Grönroos ei pidä selittävinä tekijöinä halukkuuteen työskennellä tilintarkastusalalla. Tutkimustulosten mukaan tiedon määrällä ei ole suoraa yhteyttä laskentatoimen opiskelijoiden asennoitumiseen tilintarkastusalaan kohtaan, vaan asiaan vaikuttavat muut tekijät. Eniten vaikutusta kiinnostukseen Grönroos toteaa tekemänsä tutkimuksensa perusteella olevan mielikuvilla. Hänen mukaansa vain niillä olisi selkeä yhteys halukkuuteen toimia alalla ja yleensäkin valita pääaineeksi laskentatoimi. Hänen tutkimuksensa osoittaa, että laskentatoimen opiskelijoilla on tilintarkastusalaan liittyviä pavunlaskijan mielikuvia ja että ne vaikuttavat suuresti halukkuuteen työskennellä alalla. Erityisen vaikutuksen Grönroos huomauttaa olevan mielikuvilla työn monipuolisuudesta ja siitä, kuinka paljon työssä ollaan tekemisissä muiden kanssa. (Grönroos 2013, 105–106.)

1.4 Keskeiset käsitteet ja opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyössäni keskeisiä käsitteitä ovat ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijat eli tradenomiopiskelijat, tilintarkastajat, työ ja ammatti sekä mielikuvat. Tilintarkastaja voidaan määritellä ”henkilöksi tai yhteisöksi, joka tarkastaa kirjanpidon lainmukaisuuden sekä hyvän kirjanpitoavan mukaisuuden” (Nurmi 2004, 1113). Tilintarkastajista ja tilintarkastustyöstä kerron luvuissa 2, 3 ja 4. Mielikuva on määritelty ”mieleen jääneeksi vaikutelmaksi jostakin” tai ”mielteeksi” (Nurmi 2004, 578). Mielikuvat ovat ihmisten erilaisten kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summa (Rope & Mether 1987, 19). Mielikuvista kerron tarkemmin luvussa 5.

Tradenomiopiskelijat suorittavat 210 opintopisteen laajuisen tradenomitutkinnon noin 3,5 vuoden aikana. Tutkinnon tavoitteena on antaa laajat tiedot ja taidot työelämään ja valmiudet sen kehittämiseen. Tradenomitutkinto tarjoaa myös työelämässä tarvittavaa kieli- ja viestintäosaamista. Opintoihin sisältyy markkinointia, laskentatoimintaa, johtamista, tietotekniikkaa,

työharjoittelua, kieliopintoja ja viestintää, yrittäjyyteen ja kansainvälisyyteen liittyviä opintoja sekä opinnäytetyö. Tutkintoon opiskelemaan hakeutuvalla täytyy olla vähintään toisen asteen yleissivistävä tai ammatillinen koulutus. (Tradenomitutkinto 2015.)

Työn käsitettä käytän opinnäytetyössäni aika laajasti ja osittain ammatin, profession ja ammattialan kanssa rinnakkain ja päällekkäin. Työ on määritelty ”ponnisteluksi tai muuksi toiminnaksi jonkin tehtävän suorittamiseksi” sekä ”ihmisen ruumiilliseksi tai henkiseksi tuotantopanoskeksi”. Ammatti on määritelty ”(opituksi) työksi, jolla joku elättää itsensä”, tai ”elinkeinoksi”. Ala taas on ”esimerkiksi toimintaan tai jonkin vaikutukseen liittyvä alue tai piiri”. (Nurmi 2004, 26, 36, 1168.) Professionaalistumisen kautta ammatti voi kehittyä kohti professiota, jonka piirteitä ovat teoreettinen koulutus, tutkinto, normit, yhteisen hyvän tavoittelu, voimakas järjestäytyneisyys, yhteiset arvot ja yhteinen kieli (Brante 1988; Salo 1989; Hesse 1972, ks. Järvi 1997, 26). Wileniuksen (1981, ks. Järvi 1997, 23) näkemyksen mukaan työn kolme ulottuvuutta ovat aineellisen toimeentulon saaminen, sosiaalinen merkitys sekä toiminta sinänsä eli työtehtävät. Ammattiin liittyy myös piirteitä, jotka avaavat mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen, jolloin ammatti voidaan kokea kutsumuksena (Kahn & Wiener 1967; Kosonen 1984, ks. Järvi 1997, 24). Ammatin olemukseen kuuluvia seikkoja ovat työn kohde, työvälineet, työympäristö, työtehtävät ja kvalifikaatio eli työhön vaadittavat tiedot, taidot ja ominaisuudet (Randhava 1978, ks. Järvi 1997, 25).

Opinnäytetyöni ensimmäisessä luvussa eli johdannossa esittelen lyhyesti tutkimukseni aiheen, tarkoituksen, tutkimusongelman, tutkimuksessa käytetyt menetelmät sekä aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta. Lisäksi esittelen tutkimukseni rakenteen. Toisessa luvussa käyn läpi tilintarkastelun sääntelyä. Kerron tilintarkastuksen tarpeesta, tilintarkastusta sääntelevistä laeista, tilintarkastajajärjestelmästä, tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista, tilintarkastusvelvollisuudesta, hyvästä tilintarkastustavasta ja ammattieettisistä periaatteista, tilintarkastajan riippumattomuudesta, esteellisyydestä ja salassapidosta sekä tilintarkastajan vastuusta. Kolmannessa luvussa kerron tilintarkastajan työn eri työvaiheista ja -tehtävistä. Seuraavaksi neljännessä luvussa etenen alan nykytilaan ja tulevaisuuden tarpeisiin. Esittelen samalla lyhyesti parhaillaan käsittelyssä olevan tilintarkastuslakiuudistuksen. Teoriaosan lopuksi viidennessä luvussa selvitän mielikuvien syntyä sekä mielikuvien, tiedon ja ammatinvalinnan yhteyttä toisiinsa. Opinnäytetyöni kuudennessa luvussa esittelen tutkimusasetelmani ja -menetelmäni sekä tutkimuksen toteutuksen. Seitsemännessä luvussa käyn läpi tilintarkastusalan ammattilaisten haastattelujen ja opiskelijoille tehdyn kyselytutkimuksen tulokset ja johtopäätökseni niistä. Kahdeksannessa luvussa on työhön liittyvää pohdintaa ja yhteenveto työstäni. Opinnäytetyöni lopussa on lähdeluettelo ja liitteenä haastattelujen runko, kyselyni saatekirje, kyselylomake, tutkimustuloksista tehtyjä taulukoita sekä avointen kysymysten vastaukset kokonaisuudessaan.

2 Tilintarkastuksen lainsäädännöllinen perusta

Tilintarkastuksen lainsäädännöllisen perustan käsitteleminen tässä opinnäytetyössä on aiheellista, sillä tilintarkastuksesta kiinnostuneen täytyy tietää, mitkä lait ja säännökset ohjaavat tilintarkastusta. Myös niiden muutosten seuraaminen on tilintarkastajan työssä erittäin tärkeää. Tilintarkastuslaki määrää tarkastettavaksi organisaation tilikauden, joka käsittää yhteisön tai säätiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon (Tilintarkastuslaki 11 §). Tilintarkastuksen tavoite on, että tilintarkastaja voi antaa lausunnon siitä, onko tilinpäätös ja toimintakertomus olennaisilta osin laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti ja antavatko ne kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot organisaation toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (Halonen & Steiner 2010, 13–14). Tulee huomata, että yrityksen johdon, hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla on tilinpäätöksen laatiminen, kun taas tilintarkastajan velvollisuus on tilinpäätöstä koskevan lausunnon kirjoittaminen. Hallinnon tarkastukseen kuuluu vastuuvollisten toiminnan lainmukaisuuden selvittäminen. (Tomperi 2009, 11–12.)

2.1 Tilintarkastuksen tarve ja sääntely

Yhteisön tai säätiön tilintarkastus on Suomessa lakisääteistä, ja sen tarve perustuu itse asiassa yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin. Tilintarkastuksen lähtökohtana on tilintekovelvollisuus, joka tarkoittaa jonkun velvollisuutta tehdä tiliä toimistaan toiselle. Sen täyttymistä on kuitenkin usein vaikea valvoa. Siksi tarvitaan tilintarkastajaa tarkastamaan yrityksen kirjanpitoa, tilinpäätöstä, toimintakertomusta ja hallinnon toimintaa. Näin tilintarkastus lisää yritysten luotettavuutta. Tilintarkastus ei yleensä tuota täysin varmaa tietoa tarkastuskohteesta, vaan tarkoitus on antaa kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätös on laadittu sääntöjen mukaan. Kohtuullinen varmuus ei tarkoita siis ehdotonta varmuutta vaan korkeaa varmuustasoa. (Tomperi 2009, 7–9.)

Suomessa tilintarkastusta sääntelevä yleislaki on tilintarkastuslaki (459/2007). Sitä sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä. Sen lisäksi tilintarkastusta ohjaa tilintarkastusasetus sekä muut säädökset, tilintarkastusalan standardit ja suositukset, Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan eli TILA:n päätökset, ohjeet ja kannanotot sekä valtion tilintarkastuslautakunnan eli VALA:n lausunnot, ohjeet ja kannanotot. Tilintarkastusta koskevia säännöksiä on myös yhteisölaeissa, kuten osakeyhtiö- ja osuuskuntalaissa. Pörssissä listattujen yhtiöiden tilintarkastuksessa on huomattava myös niitä koskeva erityislainsäädäntö ja muu normisto. Keskeisiä säännöksiä kirjanpitolain ja -asetuksen lisäksi on muun muassa osakeyhtiölaissa, arvopaperimarkkinalaissa ja arvopaperipörssin säännöissä. Luotto- ja vakuutuslaitosten toimintaa ja tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen laatimista koskevaa erityissääntelyä löytyy puolestaan niitä koskevasta normistosta. (Halonen & Steiner 2010, 28–41.)

Tilintarkastuslaissa säännellään oikeutta tilintarkastajan ammatin harjoittamiseen (Halonen & Steiner 2010, 28). Tilintarkastuslaissa on säännökset velvollisuudesta toimituttaa tilintarkastus (TTL 2), säännökset tilintarkastuksen sisällöstä (TTL 3) sekä tilintarkastajaa koskevat muut säännökset (TTL 4), joissa käsitellään muun muassa ammattieettisiä periaatteita (TTL 20 §), hyvätilintarkastustapaa (TTL 22 §), tilintarkastajan riippumattomuutta (TTL 24 §), esteellisyyttä (TTL 25 §) ja salassapitovelvollisuutta (TTL 26 §). Tilintarkastuslaissa on myös julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset (TTL 5) ja säännökset tilintarkastajien hyväksymisestä ja rekisteröinnistä (TTL 6), ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta (TTL 7) sekä kansainvälisestä valvontayhteistyöstä (TTL 8). Lisäksi lain yhdeksännen luvun seuraamuksissa on säädetty varoituksesta ja huomautuksesta (TTL 49 §), hyväksymisen peruuttamisesta (TTL 50 §), vahingonkorvausvelvollisuudesta (TTL 51 §) sekä rangaistussäännöksistä (TTL 52 §).

Tilintarkastusasetus (735/2007) sisältää tarkemmat säännökset TILA:n ylläpitämästä tilintarkastusrekisteristä (TTL 37 §). Tilintarkastusasetuksessa määrätään rekisteriin merkittävät tiedot ja säädetään asioiden käsittelystä valvontaelimissä (Halonen & Steiner 2010, 29). Tilintarkastusalan standardit ja suositukset muodostavat tärkeän osan tilintarkastusta sääntelevistä lähteistä. Suomessa ne ovat KHT-yhdistyksen antamia soveltamisohjeita tilintarkastajille. Nämä ohjeet perustuvat kansainvälisen IFAC:n (International Federation of Accountants) standardeihin, mutta niitä on mukautettu lainsäädäntöömme ja olosuhteisiimme sopiviksi. (Halonen & Steiner 2010, 37.)

2.2 Tilintarkastusvelvollisuus

Tilintarkastusvelvollisia ovat kaikki kirjanpitovelvolliset yhteisöt ja säätiöt. Niitä ovat muun muassa osakeyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, osuuskunnat, avoimet ja kommandiittiyhtiöt, yhdistykset sekä säätiöt. Pienet yhteisöt voivat jättää tilintarkastajan valitsematta, jos sitä ei yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä edellytetä. (Tomperi 2009, 15–16.) Tällaisella yhtiöllä saa olla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella täyttynyt enintään yksi seuraavista seikoista: taseen loppusumma on yli 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä (TTL 4 §). Arvopaperiyhtiöiden, holding-yhtiöiden, yhdistysten, säätiöiden ja yli 30 huoneiston asunto-osakeyhtiöiden on aina valittava tilintarkastaja (Tomperi 2009, 16). Pienen yhdistyksen on valittava toiminnantarkastaja, jos se jättää tilintarkastajan valitsematta (Yhdistyslaki 38 a §). Sama pätee pieniin, alle 30 huoneiston asunto-osakeyhtiöihin, ellei niiden yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä (Asunto-osakeyhtiölaki 9:6). Tilintarkastusvelvollisuus ei sen sijaan koske yksityisiä elinkeinonharjoittajia eikä maatalousyrittäjiä. Valtion, kuntien ja

seurakuntien tilintarkastusta säätelevät tilintarkastuslain sijaan omat erityislait. (Tomperi 2009, 15.)

Tilintarkastajien määrästä voidaan päättää yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä. Jos tilintarkastajia valitaan yksi, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja, ellei valittu tilintarkastaja ole tilintarkastusyhteisö. (Tomperi 2009, 27.) Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön on valittava vähintään yksi KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö. Samoin täytyy tehdä myös yhteisön tai säätiön, jolla täyttyy päättäneellä tilikaudella vähintään kaksi seuraavista seikoista: taseen loppusumma on yli 25 miljoonaa euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 50 miljoonaa euroa ja palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä. (TTL 5 §.)

2.3 Tilintarkastusjärjestelmä ja tilintarkastajan hyväksymisvaatimukset

Tilintarkastajalla tarkoitetaan tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöä. Tilintarkastajina toimivat Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan (TILA) hyväksymät KHT-tilintarkastajat ja -yhteisöt sekä alueellisen kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan (TIVA) hyväksymät HTM-tilintarkastajat ja -yhteisöt. TILA valvoo KHT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen toimintaa ja TIVA vastaavasti HTM-tilintarkastajien ja -yhteisöjen toimintaa. TILA:lla on myös monia muita tehtäviä. Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva valtion tilintarkastuslautakunta (VALA) vastaa tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta, kehittämisestä ja valvonnasta. (Tomperi 2009, 16–18.) Tilintarkastuslaki sisältää myös valtion ja kuntien tilintarkastajina toimivia julkishallinnon JHTT-tilintarkastajia koskevaa sääntelyä (Halonen & Steiner 2010, 23). He jäävät kuitenkin tämän opinnäytetyön ulkopuolelle, koska heitä koskevat myös omat erityislait. Jos tilintarkastajatutkintoja koskeva lakiuudistus aikanaan vahvistetaan, uusia tilintarkastajia ei todennäköisesti tulla enää kutsumaan nykyisillä nimikkeillä. Tällöin myös TILA, TIVA ja VALA lakkaavat olemasta. (HE 254/2014.)

Ennen yhteisöillä oli mahdollisuus valita maallikkotarkastaja, joka ei ollut kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Vuonna 2007 tulleen tilintarkastuslain siirtymäsäännösten umpeuduttua vuoden 2011 lopussa maallikkotarkastajan valitseminen ei ole enää ollut mahdollista. Ainoastaan pienet yhdistykset ja asunto-osakeyhtiöt, joissa on alle 30 huoneistoa, voivat nykyisin valita maallikkokäytännön mukaisen toiminnantarkastajan, joka toimii ainoastaan yhdistyslain ja asunto-osakeyhtiölain säännösten pohjalta. Heidän työtänsä ei tilintarkastuslaki säätele. Toiminnantarkastajan kelpoisuusvaatimukset ovat kevyemmät ja työnkuva kapeampi kuin tilintarkastajan. Toiminnantarkastajan ensisijaisena tehtävänä on arvioida hallinnon järjestämistä, kirjanpidon ja tilinpäätöksen asianmukaisuutta, johdon saamien etuuksien ja lähipiiriliiketoimien asianmukaisuutta ja yhdenvertaisen kohtelun toteutumista. (Paasovaara &

Konttila 2011, 62.) Toiminnantarkastaja antaa kultakin tilikaudelta toiminnantarkastuskertomuksen (AOYL 9:10).

KHT- ja HTM-tilintarkastajien sekä -yhteisöjen hyväksymisvaatimukset ja -menettely perustuvat tilintarkastuslakiin sekä sen nojalla annettuihin päätöksiin ja asetuksiin. KHT- ja HTM-tilintarkastajiksi haluavien on täytettävä kaikki hyväksymisvaatimukset, joita ovat yleiset vaatimukset, perustutkintoa, opintoja, työkokemusta ja tilintarkastajatutkinnon suorittamista koskevat vaatimukset sekä vaatimus tilintarkastajan vakuutuksen antamisesta oikeudelle. (Halonen & Steiner 2010, 23–24.) Yleisten vaatimusten mukaan hakijan on oltava luonnollinen henkilö sekä sopiva tilintarkastajan tehtävään eli hyvämaineinen. Hakija ei saa olla konkursissa, liiketoimintakiellossa, vajaavaltainen tai sellainen henkilö, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai jolle on määrätty edunvalvoja. Hakija ei myöskään saa harjoittaa muuta sellaista toimintaa, joka voisi vaarantaa tilintarkastuksen suorittamisen. KHT-tilintarkastajaksi pyrkivän perustutkintoon kuuluu vähintään ylempi korkeakoulututkinto. HTM-tilintarkastajaksi pyrkivän perustutkinnoksi riittää alempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulututkinto. Sekä KHT- että HTM-tutkintoon hakevalla on oltava vähintään kolmen vuoden työkokemus laskentatoimen ja tilintarkastuksen tehtävistä. Lisäksi hakijan tulee läpäistä hyväksytysti KHT- tai HTM-tutkinto ja antaa tilintarkastajan vakuutus tuomioistuimelle ennen rekisteröintiä tilintarkastajarekisteriin. (TTL 30–31 §.)

Vaadittaviin opintoihin kuuluu tietty määrä laskentatoimen ja oikeustieteen opintoja sekä muita kaupp- ja taloustieteen opintoja. Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut 22.4.2008 asetuksen KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (262/2008). Sen 3–5 §:n mukaan KHT-tilintarkastajaksi pyrkivän tulee olla suorittanut laskentatoimen opintoja 60 opintopistettä, oikeustieteiden opintoja 30 opintopistettä ja muita kaupp- ja taloustieteellisiä yleisopintoja 30 opintopistettä. HTM-tilintarkastajaksi pyrkivällä vastaavat määrät ovat 52, 22 ja 22 opintopistettä. Lisäksi asetuksessa määrätään, mitä kaikkea näiden opintokokonaisuuksien tulee pitää sisällään. Asetuksen 7 §:n mukaan joitakin puuttuvia opintoja voi korvata KHT- tai HTM-tutkinnon yhteydessä suoritettavilla lisätehtävillä.

Itse KHT- ja HTM-tutkinto on kaksiosainen. Molemmat osat on suoritettava hyväksytysti. Tutkinnon ensimmäinen osa sisältää tehtäviä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevasta sääntelystä, hyvästä kirjanpitoavasta, tilintarkastusta koskevasta sääntelystä, hyvästä tilintarkastustavasta, sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta, eri yhteisömuotoja koskevasta sääntelystä ja tilintarkastukseen liittyvästä muusta sääntelystä. Tutkinnon toinen osa sisältää tehtäviä tilintarkastuskertomuksen ja muiden tilintarkastajan lausuntojen tai todistusten laatimisesta sekä näiden edellyttämistä tarkastustoimenpiteistä. (Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista 14–15 §.) Parhailaan käsittelyssä olevan laki-

uudistuksen tarkoitus on tuoda alalle yksi yhteinen perustutkinto, jonka suorittaneet voivat myöhemmin erikoistua eri moduuleihin (HE 254/2014).

2.4 Hyvä tilintarkastustapa ja ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan tulee toiminnassaan noudattaa hyvää tilintarkastustapaa, joka määrittelee, miten tilintarkastus on asianmukaisesti suoritettava. Se on keskeinen tilintarkastajan toimintaa ohjaava normisto ja hyvään kirjanpitoon rinnastettavaa tapaoikeutta. (Tomperi 2009, 22.) Hyvä tilintarkastustapa sisältää periaatteita, kuten objektiivisuus, huolellisuus ja rehellisyys, sekä keinoja eli ammattihenkilöiden työmenetelmiä ja soveltamiskäytäntöä. Hyvän tilintarkastustavan keskeisiä lähteitä ovat lait, asetukset, TILA:n, VALA:n, tuomioistuinten ja viranomaisten päätökset ja kannanotot, tilintarkastusstandardit, alan ammattikirjallisuus sekä havainnot siitä, kuinka huolellisesti ammattihenkilöt yleisesti toimivat. Suomessa hyvää tilintarkastustapaa on koostanut lähinnä KHT-yhdistys, joka on jo pitkään antanut jäsenilleen hyvää tilintarkastustapaa koskevia standardeja, suosituksia ja ohjeita. Näiden lähtökohtana ovat kansainvälisen tilintarkastajaliiton IFAC:n ISA-standardit (International Standards on Auditing), muut standardit ja ohjeet. (Halonen & Steiner 2010, 31–32.)

Tilintarkastajan on noudatettava ammattieettisiä periaatteita suorittamalla tilintarkastuslaisissa säädetty tehtävät ammattimaisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen (TTL 20 §). Lisäksi KHT-yhdistys on antanut Suomessa omat eettiset ohjeensa, joiden mukaan ammattieettiset perusperiaatteet ovat rehellisyys, objektiivisuus, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus, salassapitovelvollisuus ja ammatillinen käyttäytyminen. Ne perustuvat IFAC:n eettisiin ohjeisiin. Toimiessaan yleisen edun mukaisesti tilintarkastaja ei yritä täyttää vain yksittäisen asiakkaan tarpeita vaan ottaa huomioon eettisiin ohjeisiin sisältyvät eettiset vaatimukset ja noudattaa niitä. (Halonen & Steiner 2010, 33.) Rehellisyys tarkoittaa sitä, että tilintarkastajan tulee olla suora ja vilpittömän kaikissa työhön liittyvissä suhteissaan. Objektiivisuuden periaatteen mukaan ennakkokäsityksille, intressiristiriidoille tai toisten osapuolten liialliselle vaikutukselle ei saisi antaa valtaa työhön liittyvässä harkinnassa. Ammatillinen pätevyys taas merkitsee sitä, että tilintarkastajan tulee pitää ammatilliset tietonsa ja taitonsa vaadittavalla tasolla antaakseen pätevää asiantuntijapalvelua sekä toimia työssään tunnollisesti ja tilanteeseen sopivien ammatillisten standardien mukaan. Salassapitovelvollisuus tarkoittaa, että tilintarkastajan tulee pitää työhönsä liittyvät tiedot luottamuksellisina eikä hän saa antaa tällaista tietoa kolmansille osapuolille. Hän ei myöskään saa käyttää tällaista tietoa itsensä tai kolmansien osapuolten eduksi. Ammatillisen käyttäytymisen periaatteen mukaan tilintarkastajan on noudatettava asiaankuuluvia lakeja ja määräyksiä sekä vältettävä ammattikunnan mainetta heikentävää toimintaa. (Eettiset säännöt 2015.)

2.5 Tilintarkastajan riippumattomuus, esteellisyys ja salassapito

Tilintarkastajan on oltava tarkastuskohteestaan täysin riippumaton. Se on luottamuksen ehdoton edellytys. Tilintarkastaja ei voi ottaa vastaan tai jatkaa toimeksiantoa, jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat. Tilintarkastajan ei tarvitse kieltäytyä tai luopua toimeksiannosta, jos riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä voi kokonaisuutena arvioiden pitää merkityksettöminä tai tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin. Niihin on ryhdyttävä ainakin silloin, kun tilintarkastajaa koskee oman edun uhka, oman työn tarkastamisen uhka, asianajon uhka, läheisyyden uhka tai painostuksen uhka. Oman edun uhka tarkoittaa, että tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai että liikesuhde yhteisöön ei ole tavanomainen. Tilintarkastajan ei tulisi tarkastaa omaa toimintaansa, sillä tällöin on olemassa oman työn tarkastamisen uhka. Kun tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön puolesta tai sitä vastaan, häntä kohtaa asianajon uhka. Läheisyyden uhka syntyy, kun tilintarkastajalla on läheinen suhde yhteisön johtoon kuuluvaan henkilöön tai sellaiseen henkilöön, joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön palveluksessa. Painostuksen uhka taas syntyy, kun tilintarkastajaa jollakin tavoin painostetaan. (Tomperi 2009, 22–23; TTL 24 §.)

Tilintarkastajan riippumattomuutta on täsmennetty esteellisyyssäännöksillä. Riippumattomuutta vaarantavat tekijät aiheuttavat ehdottoman esteellisyyden toimia kyseisen yhteisön tilintarkastajana. (Tomperi 2009, 23.) Tilintarkastaja ei ole riippumaton, jos hän on yhteisön tai samaan konserniin kuuluvan yhteisön tai osakkuusyrityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö. Tilintarkastajan ei voida katsoa olevan riippumaton, jos hänen tehtävänä on yhteisön kirjanpidon tai varojen hoito tai hoidon valvonta. Tilintarkastaja ei myöskään voi olla palvelussuhteessa yhteisöön tai johonkin edellä mainituista henkilöistä eikä edellä mainittujen henkilöiden puoliso, veli, sisar tai heihin suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaissuhteessa. Tilintarkastaja ei ole riippumaton, jos hänellä, hänen puolisolllaan tai suoraan alenevassa sukulaissuhteessa olevalla henkilöllä on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä. Riippumattomuus ei myöskään säily, jos tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä tai tilintarkastaja on ahtanut mainitulle taholle tällaisen etuuden. (TTL 25 §.)

Kun kyseessä on välttämättömyyspalveluja tarjoava yhteisö, esimerkiksi puhelin- ja sähköosuuskunnat, omistaminen ei voi olla esteenä tilintarkastajana toimimiselle. Tilintarkastajalla voi tällaisissa yhteisöissä olla palvelujen käyttämiseen tarvittava osuus, joka ei kuitenkaan saa ylittää yhtä prosenttia. Henkilö voi toimia tilintarkastajana yhdistyksessä, jonka jäsen hän on. Asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden omistaminen ei ole este kyseisen yhtiön tilintarkastajana toimimiselle. (Tomperi 2009, 23–24.)

Tilintarkastajalla ja hänen apulaisillaan on tilintarkastusta koskeva salassapitovelvollisuus, jollei ole kyse julkisesti saatavilla olevista tiedoista (Tomperi 2009, 24.). Salassapitovelvollisuus ei koske asioita, jotka ovat jo tulleet yleiseen tietoon. Salassapitovelvollisuus ei ole myöskään voimassa, kun laki velvoittaa tilintarkastajan ilmoittamaan asiasta, kun tilintarkastaja on saanut luvan asianosaiselta asian ilmaisemiseen tai kun laki velvoittaa saattamaan asian viranomaisen, tuomioistuimen, tilintarkastuslaissa tarkoitetun valvontaelimen tai muun henkilön tietoon. (TTL 26 §.) Salassapitovelvollisuus lisää tilintarkastuksen luottamuksellisuutta. Vaikka tiedot eivät olisikaan salaisia eikä niiden paljastumisesta aiheutuisi haittaa, tilintarkastaja pidättäytyy aina paljastamasta asiakasta koskevia tietoja säilyttääkseen tämän luottamuksen. Eettiset ohjeet ovat vielä laajemmin velvoittavia kuin tilintarkastuslain salassapitovelvollisuus. (Tomperi 2009, 24.)

2.6 Tilintarkastajan vastuu

Tilintarkastajan seuraamusjärjestelmä voidaan luokitella kurinpidolliseen, vahingonkorvaus- ja rikosoikeudelliseen vastuuseen. Kurinpidollisessa vastuussa tarkastellaan tilintarkastajan toiminnan moitittavuutta. Kurinpidolliseen vastuuseen joutuu sääntöjenvastaisesta menettelystä, jonka seuraamuksista päättää jokin tilintarkastusalan valvontaorganisaatioista. Kurinpidolliset sanktiot eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan rangaistuksia, vaan valvovan, hyvää tilintarkastustapaa tulkitsevan elimen osoittamia tilintarkastajien toimintaan kohdistuvia moitteita. Tällaisia ovat TILA:n ja TIVA:n tilintarkastajalle antamat varoitukset ja huomautukset. VALA:n antama hyväksymisen peruuttaminen kokonaan tai määrääjäksi on ankarin kurinpidollinen seuraamus. (Tomperi 2009, 181–182.) Jos lakiuudistus vahvistetaan, Patentti- ja rekisterihallituksessa toimiva Tilintarkastusvalvonta tulee vastaisuudessa valvomaan tilintarkastajien toimintaa (HE 254/2014).

Vahingonkorvausvastuun edellytys on aina vahingon tapahtuminen, jolloin tilintarkastaja on vahingonkorvausvelvollinen. Vahingonkorvausvastuun syntymisen edellytyksiin kuuluu, että syntynyt vahinko on rahassa mitattavissa, se on tilintarkastajan aiheuttama ja sillä on syy-yhteys tilintarkastajan tekoon tai laiminlyöntiin. Tilintarkastaja on tilintarkastusasiakasta kohtaan vahingonkorvausvelvollinen, kun vahinko on tahallinen tai huolimattomuudesta johdettu. Tilintarkastaja on vahingonkorvausvelvollinen ulkopuoliselle, kun hän on aiheuttanut vahingon rikkomalla tilintarkastus- tai yhteisölakia, asiakkaan yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai yhtiösopimusta. Tällöin syntyneen vahingon tulee johtua tilintarkastajan toiminnasta tai siitä, että ulkopuolisen päätöksenteko on perustunut tilintarkastajan antamaan raporttiin. Tilintarkastusyhteisön ollessa tilintarkastajana vahingosta vastaavat yhteisö ja päävastuullinen tilintarkastaja. Mahdolliseen vahingonkorvausvastuuseen tilintarkastaja varautuu vastuuvakuutuksella. (Tomperi 2009, 183–185.)

Rikosoikeudelliseen vastuuseen tilintarkastaja joutuu, kun hän syyllistyy rikoslain tai muun lain perusteella rangaistavaan tekoon tai laiminlyöntiin (Tomperi 2009, 181). Tilintarkastuslaissa rangaistavaksi on säädetty tilintarkastajan ammattinimikkeen luvaton käyttö, tilintarkastuskertomuksen laatimisesta annetun säännöksen rikkominen, väärän tai harhaanjohtavan tiedon antaminen lausunnossa sekä salassapitovelvollisuuden rikkominen (TTL 52 §). Tilintarkastusrikkomuksina ja -rikoksina pidetään törkeästä huolimattomuudesta tehtyjä tai tahallisia tekoja (Korkeamäki 2008, 25). Tilintarkastusrikkomuksia ovat vähäiset rikkomukset, joista voi saada rangaistukseksi sakkoja. Tilintarkastusrikos taas on teko, joka ei voi pitää vähäisenä. Siitä saa rangaistukseksi vähintään sakot mutta enintään kaksi vuotta vankeutta. (Tomperi 2009, 186.)

3 Tilintarkastajan työ

Tilintarkastaja työskentelee tilintarkastustoimistossa, itsenäisenä ammatinharjoittajana tai erilaisten yritysten ja organisaatioiden palveluksessa. Hän on tilinpäätöksen, kirjanpidon ja hallintoasioiden asiantuntija. Tilintarkastuksen lisäksi tilintarkastaja voi antaa neuvoja asiakkaalleen sekä erilaisia lausuntoja. Tilintarkastajan työhön kuuluu paljon työskentelyä toimistossa tietokoneen ääressä ja asiakkaalle näkymätöntä lain määräämää dokumentointityötä, jota tietotekniikka nykyään helpottaa (Tilintarkastaja 2015; V. Tolonen 2015; S. Wikholm 2015). Suurissa tilintarkastustoimistoissa on siirrytty jo pitkälti paperittomaan tiedonhallintaan, mutta aivan täysin paperiton tarkastus ei ole mahdollista, sillä kirjanpito ja muu laskentatoimi ei ole tarpeeksi kehittyneitä (Metsä-Tokila 2011, 42). Tilintarkastajan tulee tuntea hyvin työtä koskeva lainsäädäntö ja pysyä ajan tasalla oman alansa asioista. Työ vaatii myös loogista päättelykykyä ja tarkkuutta. Välillä työaikataulut voivat olla tiukat, eikä työ aina rajoitu määrätunteihin, varsinkaan keväällä, kun monet yritykset tekevät tilinpäätöksensä. (Tilintarkastaja 2015.) Timo Metsä-Tokilan (2011, 39) tekemässä taloushallinnon toimialaraportissa tilintarkastajan tärkeimmiksi osaamisalueiksi on listattu laskenta-, verotus- ja juridinen osaaminen, yrityksen liiketoimintamallien ymmärtäminen ja toimialaosaaaminen, tietotekniset valmiudet, konsultointi- ja neuvontataidot, kansainväliseen kauppaan liittyvät taidot sekä verkostoituminen.

Pienten yritysten tilintarkastus on käytännössä yleensä vain kirjanpidon, tositteiden ja tasekirjan läpikäymistä. Pienen yrityksen johdon eli usein omistajan kanssa ei välttämättä edes nähdä kasvokkain joka vuosi. (V. Tolonen 2015.) Pienten yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastuksen pystyykin hoitamaan yksi tilintarkastaja, mutta suurten yhteisöjen tarkastukseen tarvitaan yleensä useampaa tilintarkastajaa. Isoissa tilintarkastusyhteisöissä tilintarkastukset suoritetaan yleensä tiimeissä, joihin kuuluvat päävastuullinen tilintarkastaja, tarkastuspäällikkö, vanhemmat tarkastajat ja nuoremmat tarkastajat. Päävastuullinen tarkastaja kantaa vastuun

tarkastuksesta ja johtaa sitä. Hän muun muassa kokoaa tilintarkastustiimin, hyväksyy tilintarkastusbudjetin ja -suunnitelman, seuraa tilintarkastustyötä, pitää yhteyttä asiakkaan johtoon sekä laatii ja allekirjoittaa tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuspäällikölle kuuluu tiimin tarkastustyön johtaminen ja koordinointi, yhteydenpito asiakkaisiin, vastuu ryhmän toiminnasta, raportointi päävastuulliselle tilintarkastajalle sekä vastuu dokumentoinnista. Vanhempien tilintarkastajien ja heidän ohjauksessaan toimivien nuorempien tilintarkastajien eli apulaisten tehtävänä on hoitaa käytännön tarkastustyö. (Tomperi 2009, 54.)

Suurin osa apulaisista työskentelee suurissa yhteisöissä, mutta myös yksityisyrittäjinä toimivat tilintarkastajat voivat käyttää heitä tarpeidensa mukaan apulaisia. Apulaiselle ei ole laissa määriteltyjä tehtäviä eikä koulutusta, joten he voivat olla osaamiseltaan hyvin eritasoisia. Apulaisella ei siis tarvitse olla tilintarkastajan tutkintoa, mutta hänellä tulisi olla osaamista kirjanpidosta. (Lähteenmäki 2009, 25; 44.) Apulaiseksi sopisi esimerkiksi laskentatoimen opintoja suorittanut tradenomi. Apulaiset suorittavat tarkastusta kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon osalta. Suurin osa työstä on yleensä kirjanpitoon liittyvää tositteiden tarkastusta. Työtehtävät laajentuvat kokemuksen mukaan. Apulainen raportoi tekemisistään ja huomautettavista asioista tilintarkastajalle. (Lähteenmäki 2009, 45–46.)

3.1 Tilintarkastustyön periaatteet

Tilintarkastuksessa tavoitteena on, että tilintarkastaja voi antaa lausunnon siitä, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot ja onko ne laadittu sovellettavien säännösten mukaisesti. Riskiperusteisessa tilintarkastuksessa tilintarkastajan tulee hankkia kohtuullinen varmuus siitä, ettei tilinpäätöksessä ole olennaista virheellisyttä. Kohtuullisella varmuudella tarkoitetaan korkeaa varmuuden tasoa, mutta absoluuttiseen varmuuteen ei kuitenkaan pyritä. Tätä varten tilintarkastaja hankkii ja arvioi tarpeellisen määrän tarkoitukseen sopivaa tilintarkastusevidenssiä eli näyttöä. (Halonen & Steiner 2010, 42–43.)

Tilintarkastusevidenssi on tilintarkastajan hankkimaa tietoa, jonka avulla hän voi päätyä samoihin johtopäätöksiin, joihin tilintarkastuskertomus perustuu. Tilintarkastusevidenssin tarpeeseen vaikuttaa olennaisen virheen riski sekä tilintarkastusevidenssin laatu. Tilintarkastaja hankkii tilintarkastusevidenssiä testaamalla sisäistä valvontajärjestelmää sekä tarkastamalla muun muassa tilinpäätösaineistoa. Yleensä tilintarkastusevidenssi hankitaan kannanottokohteisesti. Tilintarkastusevidenssin luotettavuuteen vaikuttavat sen alkuperä ja luonne. Kirjallinen evidenssi on suullista luotettavampaa, ja alkuperäiset asiakirjat ovat luotettavampia kuin kopiot. Riippumattomasta ulkopuolisesta lähteestä hankittu evidenssi on luotettavampaa kuin sisäisesti laadittu. (Tomperi 2009, 36–38.) Erilaisia keinoja tilintarkastusevidenssin hankkimiseen ovat yksityiskohtaiset tarkastukset, havainnointi, ulkopuolisilta saadut vahvistukset, uu-

delleenlaskenta, uudelleen suorittaminen, analyttiset toimenpiteet ja tiedustelut. Tärkeä tilintarkastusevidenssi on tietenkin yhteisön kirjanpito. (Halonen & Steiner 2010, 82.)

Virheellisyys on olennainen, kun tilinpäätökseen sisältyviä korjaamattomia virheitä ja puutteita sekä väärinkäytöksiä on niin paljon, että ne yhdessä todennäköisesti vaikuttaisivat asiantuntevan henkilön tilinpäätöksen perusteella tekemiin taloudellisiin päätöksiin (Halonen & Steiner 2010, 45). Olennaisuus perustuu tilintarkastajan ammatilliseen harkintaan, jolloin tilintarkastaja käyttää tietojaan ja kokemustaan tilintarkastuksesta, laskentakäytännöistä ja tilinpäätösnormistoista sekä eettisistä ohjeista tehdessään päätöksiä tarpeellisista toimenpiteistä tilintarkastuksessa (Halonen & Steiner 2010, 50). Havaitakseen olennaiset virheet ja puutteet tilintarkastajan tulee määritellä hyväksyttävä olennaisuusraja tilintarkastussuunnitelmaa laatiessaan. Tilintarkastajan tulee ottaa huomioon sekä virheen määrä että laatu. (Tomperi 2009, 36.)

Tilintarkastusriski on riski siitä, että tilintarkastaja antaa vakiomuotoisen tilintarkastuslausunnon olennaisesti virheellisestä tai puutteellisesta tilinpäätöksestä. Tilintarkastusriski voidaan jakaa olennaisen virheellisyyden riskiin sekä havaitsemisriskiin. Ensimmäinen näistä tarkoittaa riskiä siitä, että tilinpäätös on olennaisesti virheellinen tai puutteellinen ennen tilintarkastusta. Olennaisen virheen tai puutteen riski koostuu vielä toiminta- ja kontrolliriskistä. Kyseessä on toimintariski, kun tietty toiminto tai tilinpäätöksen erä on altis virheelle tai puutteelle. Kontrolliriski taas on riski siitä, että sisäinen valvonta ei ajoissa havaitse olennaista virhettä tai puutetta tilinpäätöksessä. Havaitsemisriski on puolestaan riski siitä, että olennainen virhe tai puute jää tilintarkastajalta havaitsematta. (Tomperi 2009, 34–35.) Tilintarkastajan on käytettävä ammatillista skeptisyyttä eli epäilevää asennoitumista suunnitellessaan ja suorittaessaan tilintarkastustoimenpiteitä. Hänen on pidettävä mielessään, että aina voi olla olemassa syitä olennaiseen virheellisyyteen tilinpäätöksessä. (Halonen & Steiner 2010, 51.)

3.2 Tilintarkastuksen vaiheet

Tilintarkastusta voidaan kuvata kolmivaiheisena prosessina, jonka eri vaiheet ovat suunnittelu-, toteutus- ja päättämisvaihe. Jokaiseen näistä vaiheista liittyy monia erilaisia työvaiheita ja toimenpiteitä. (Halonen & Steiner 2010, 54.) Lisäksi tilintarkastukseen kuuluu dokumentointi läpi koko prosessin. Suurissa tilintarkastuskohteissa tilintarkastustyöstä tehdään suuri osa jo tilikauden aikana, jolloin tilikauden päättymisen jälkeen tarkastetaan lähinnä vain tilinpäätös sekä joitakin tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia. Sen sijaan pienemmissä kohteissa tilintarkastuksen suunnittelu ja toteutus hoidetaan yleensä yhdellä kertaa tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen. (Korkeamäki 2008, 38; Tomperi 2009, 84.)

3.2.1 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaihe on tärkeä tilintarkastuksen vaihe, sillä sen avulla varmistetaan tilintarkastuksen tehokas suoritus ja alhainen riskitaso (Halonen & Steiner 2010, 114). Tilintarkastus tulee suunnitella huolellisesti, jotta tullaan kiinnittäneeksi tarpeeksi huomiota tärkeisiin alueisiin tilintarkastuksessa, havaitaan mahdolliset ongelmat ja suoritetaan työ aikataulussa. Suunnittelu auttaa työn koordinoimisessa tilintarkastustiimin kesken. Suunnitteluvaihe ei oikeastaan ole erillinen vaihe tilintarkastuksessa, vaan jatkuva ja toistuva prosessi tilintarkastuksen aikana. (Tomperi 2009, 41.) Tarkastuskohteen koko, tarkastuksen vaativuus sekä tarkastuskohteen aiempi tuntemus vaikuttavat suunnitelman laajuuteen. Uuden tarkastuskohteen tarkastussuunnitelma on myöhempiä laajempi, sillä tilintarkastajan tulee tutustua uuden tarkastuskohteen liiketoimintaan ja sen erityispiirteisiin. (Korkeamäki 2008, 35.)

Suurin osa suunnitteluvaiheen työvaiheista liittyy jollain tapaa tarkastuskohteen ja tilintarkastusriskien arviointiin (Halonen & Steiner 2010, 54). Riskienarviointitoimenpiteiden avulla tilintarkastaja muodostaa käsityksen yhteisöstä, sen toimintaympäristöstä ja sisäisestä valvonnasta. Riskienarviointitoimenpiteisiin kuuluu tiedustelujen tekemistä johdolle ja muille yhteisön henkilöille, analyyttisiä toimenpiteitä eli erilaisten suhde- ja tunnuslukujen laskentaa sekä havainnointia ja yksityiskohtaista tarkastusta, jolloin kohteena ovat yhteisön toiminnot ja toimitilat, dokumentit, kirjanpitoaineisto, sisäisen valvonnan käsikirjat ja johdon raportit. (Halonen & Steiner 2010, 154–159.) Näin tilintarkastaja saa määriteltä tarkastuksen painopisteet, jolloin hän voi kohdistaa tarkastuksen olennaisiin ja tilintarkastusriskin sisältäviin toimintoihin ja asioihin (Kokkonen 2000, 30).

Suunnitteluvaihe alkaa asiakassuhteen ja toimeksiannon hyväksymisestä tai jatkamisesta sekä käsityksen muodostamisesta asiakkaan liiketoiminnasta ja toimintaympäristöstä sekä sisäisestä valvonnasta (Halonen & Steiner 2010, 55). Tilintarkastajan tulee muodostaa käsitys yhteisön toimialasta, sääntelyyn liittyvistä tekijöistä, toimintaympäristöstä, luonteesta, tavoitteista, strategioista, tilinpäätöksen laatimisperiaatteista sekä taloudellisen tuloksen mittaus- ja tarkastelutavoista. Tilintarkastajan tulee myös muodostaa käsitys asiakkaan liiketoimintariskeistä ja arvioida ne. (Halonen & Steiner 2010, 159–167.) Lisäksi tilintarkastaja määrittää olennaisen virheellisyyden tason, ja hänen tulee tunnistaa ja arvioida olennaisen virheellisyyden riskit tilinpäätös- ja kannanottotasolla, jotta hän voi suunnitella kontrollien testaamisen ja aineistotarkastustoimenpiteet (Halonen & Steiner 2010, 54–55).

Suunnitteluvaiheessa tilintarkastaja luo sekä tilintarkastusta ohjaavan yleissuunnitelman että tarkemman tilintarkastussuunnitelman. Tilintarkastajan luoma kokonaisstrategia eli yleissuunnitelma ohjaa tilintarkastussuunnitelman laadintaa. Yleissuunnitelmassa kuvataan tilintarkastuksen laajuus ja sisältö, mistä on apua tarkastukseen tarvittavien resurssien luonteen,

ajoituksen ja laadun varmistuksessa. Tilintarkastussuunnitelma on yksityiskohtaisempi suunnitelma, jossa kuvataan riskienarviointitoimenpiteet, määritetään tilintarkastustoimien yksityiskohtainen luonne, ajoitus ja laajuus sekä muut tilintarkastusstandardien mukaiset toimenpiteet. Strategiaa ja suunnitelmaa on tarvittaessa päivitettävä ja muutettava. Tilintarkastussuunnitelma, tilintarkastuksen kokonaisstrategia ja niihin tehtävät muutokset tulee dokumentoida. (Tomperi 2009, 41–42.)

3.2.2 Toteutusvaihe

Toteutusvaiheessa suoritetaan suunnitteluvaiheessa määritellyt tilintarkastustoimenpiteet (Halonen & Steiner 2010, 57). Toteutusvaiheen tarkastustyö sisältää tilikauden aikaista järjestelmien ja sisäisten kontrollien testaamista sekä yksityiskohtaista aineistotarkastusta ja analyttistä tarkastusta. Koska kaikkia sisäisiä kontroleja ei voida testata yksityiskohtaisesti joka vuosi, täytyy eri toimintoihin keskittyä vuorotellen eri vuosina. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi myyntitoiminnot ja -saamiset, ostotoiminnot ja -velat, varastotoiminnot, palkkahallinto ja palkanlaskenta sekä rahavarojen hallinto ja maksuliikenne. (Tomperi 2009, 55–57.)

Sisäiset kontrollit ovat menetelmiä, joilla pyritään paljastamaan mahdolliset virheet toiminnassa. Niillä pyritään virheiden ja väärinkäytösten automaattiseen ehkäisemiseen, varmistamaan toiminnan seuranta ja edistämään taloudellisuutta. Käyttäjätunnusten ja salasanojen käyttö sekä ostolaskujen hyväksyttäminen ja tarkastaminen ennen laskun maksamista ovat esimerkkejä sisäisistä kontroleista. Suunniteltaessa sisäisen kontrollin tasoa yhteisön johdon täytyy ottaa huomioon järjestelmän kustannukset ja hyöty. (Tomperi 2009, 57–58.) Ensin tilintarkastaja määrittelee relevantit kontrollit. Kun hän on arvioinut ne tehokkaasti suunnitelluiksi ja käyttöön otetuiksi, hän arvioi alustavan kontrolliriskin tason. Kontroleja testaamalla tilintarkastaja hankkii tilintarkastusevidenssiä, jonka avulla hän voi määritellä lopullisen kontrolliriskin. (Halonen & Steiner 2010, 239.) Jos kontrollien toiminnasta löydetään paljon poikkeamia tai havaitaan tehottomuutta, lisätään aineistotarkastusten määrää. Aineistotarkastustoimenpiteillä tilintarkastaja hankkii tilintarkastusevidenssiä liiketapahtumien rahamääräisestä oikeellisuudesta. (Halonen & Steiner 2010, 57.) Aineistotarkastustoimenpiteitä ovat yksittäisten tapahtumien tarkastaminen ja analyttiset aineistotarkastustoimenpiteet (Halonen & Steiner 2010, 246).

Kontrollien testaus ja aineistotarkastustoimenpiteet vaikuttavat lopulliseen arvioon olennaisen virheellisyyksien todennäköisyydestä tilinpäätöksessä. Tilinpäätöksen tarkastamisen toimenpiteet määräytyvät siten sen mukaan, onko tämä arvio alhainen, keskitasoinen vai korkea. (Halonen & Steiner 2010, 57–58.) Koska tilinpäätös perustuu kirjanpitoon, on tarkastettava, että kirjanpito on laadittu oikein ja kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastaja tarkastaa, että tilinpäätös sisältää oikeat ja riittävät tiedot ja että se on laadittu voimassa olevien sään-

nösten ja määräysten mukaisesti. Keskeisimmät säännökset löytyvät kirjanpitoa ja -asetuksesta sekä eri yhteisölakien kirjanpitoa koskevista asetuksista. (Korkeamäki 2008, 46.) Tilintarkastajan tulee varmistaa, että kirjausketju peruskirjanpidosta pääkirjanpitoon ja siitä tuloslaskelmaan ja taseeseen säilyy. Siksi tilintarkastaja suorittaa täsmäytyksiä, joilla hän hankkii evidenssiä tilinpäätöksen lukujen oikeellisuudesta ja siitä, että ne on johdettu oikein kirjanpidosta. (Tomperi 2009, 82.)

Tilinpäätöksen tarkastuksessa tilintarkastajan on kiinnitettävä huomiota myös tilinpäätöksen ulkoiseen muotoon eli siihen, miten se on esitetty. Tasekirjan tulee sisältää kaikki laissa määrättyt osat. Sen tulee olla sidottu ja sen sivujen juoksevasti numeroitu. Tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman tulee olla laadittu kirjanpitoasetuksen ja kirjanpitolausakunnan yleisohjeen mukaan. Tilinpäätöksessä on esitettävä vertailutietona vastaavat tiedot taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä edelliseltä tilikaudelta. Tilintarkastajan tulee hankkia evidenssiä näiden tietojen asianmukaisuudesta. Lisäksi tilintarkastaja selvittää, onko tilinpäätöksen valmistumisaikaa koskevaa kirjanpitolain mukaista säännöstä noudatettu. (Tomperi 2009, 83.) Toimintakertomuksen tarkastuksessa on tärkeä selvittää, tuleeko tarkastuskohteen laatia toimintakertomus ja missä laajuudessa. Toimintakertomuksen tulee olla tilinpäätöksen kanssa yhdenmukainen ja ristiriidaton. Hallinnon tarkastuksella tilintarkastaja valvoo vastuuvollisten toiminnan lainmukaisuutta. (Korkeamäki 2008, 69–72.)

3.2.3 Päättämisvaihe ja raportointi

Päättämisvaiheessa tilintarkastaja arvioi hankkimaansa tilintarkastusevidenssiä ja päättää, onko se tarkoituksenmukaista ja riittävää, jotta olennaisen virheellisuuden riski tilinpäätöksessä olisi hyväksyttävän alhaisella tasolla. Koska evidenssiä kerääntyy kumuloituvasti, tilintarkastajan täytyy ottaa huomioon myös aikaisempi tilintarkastusevidenssi. (Halonen & Steiner 2010, 59.) Tilintarkastaja arvioi, mikä vaikutus hänen tekemillään havainnoilla, nimenomaan hänen huomaamillaan virheellisyyksillä, on tilinpäätökseen. Hän ilmoittaa virheellisyyksistä johdolle, joka voi tehdä tarpeellisia korjauksia. Tämän jälkeen tilintarkastaja suorittaa vielä tilintarkastustoimenpiteitä saadakseen varmuuden siitä, ettei virheellisyyksiä enää ole. (Halonen & Steiner 2010, 446–448.) Ennen tilintarkastuskertomuksen antamista tilintarkastaja käy vielä läpi tilintarkastusdokumentaation ja raportoi tarkastushavainnoistaan toimivalle johdolle ja hallintoelimille (Halonen & Steiner 2010, 59, 445). Raportointia tapahtuu tietenkin koko tilintarkastusprosessin ajan, yleensä kirjallisesti (Halonen & Steiner 2010, 478).

Kun tilintarkastus on suoritettu, tilintarkastaja antaa tilinpäätösmerkinnän ja tilinpäätöskertomuksen (Tomperi 2009, 152). Tilinpäätösmerkintä tehdään tilinpäätökseen, ja siinä viitataan tilinpäätöskertomukseen (TTL 14 §). Tilinpäätösmerkinnällä yksilöidään tarkastettu tilinpäätös ja toimintakertomus sekä todetaan, että tilintarkastus on suoritettu ja tilintarkastus-

kertomus annettu. Tilintarkastuskertomus on annettava jokaiselta tilikaudelta päivättyinä ja allekirjoitettuna. Se on tilintarkastajan laatimista raporteista tärkein, sillä se ilmoittaa lukijalle, onko tilinpäätös säännösten mukainen. (Korkeamäki 2008, 77–79.) Tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto siitä, antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta sekä ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia (TTL 15.2 §). Tilintarkastajan antama lausunto on joko vakiomuotoinen, ehdollinen tai kielteinen. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava, jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa. (TTL 15.3 §.) Tilintarkastuskertomuksessa on myös annettava tarpeelliset lisätiedot esimerkiksi silloin, kun toimintaan liittyy epävarmuutta tai jotakin tuloslaskelman tai taseen liitetietoihin sisältyvää tilinpäätökseen vaikuttavaa seikkaa halutaan korostaa ja selventää (Tomperi 2009, 163).

Tilintarkastaja antaa vakiomuotoisen tilintarkastuskertomuksen, kun tilintarkastus on laadittu säännösten ja määräysten mukaisesti eikä mitään huomautuksia tai lisätietoja tarvitse antaa (Tomperi 2009, 155). Tilintarkastuskertomuksen johdantokappaleessa tilintarkastaja yksilöi kohteena olevan tilinpäätöksen. Seuraavaksi olisi suositeltavaa selvittää toimivan johdon vastuu sekä tilintarkastajan velvollisuudet. Lausuntokappaleessa tilintarkastaja antaa lausuntonsa tilinpäätöksen säännöstenmukaisuudesta. Lopuksi tilintarkastuskertomus päivätään sille päivälle, jolloin tilintarkastus on päättynyt, ja se allekirjoitetaan. Jos tilintarkastajia on useampi, jokainen allekirjoittaa kertomuksen. Jos tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö, kertomuksen allekirjoittaa päävastuullinen tilintarkastaja. Päiväyksen paikkakunnaksi tulee se paikkakunta, jolla tilintarkastajan toimisto sijaitsee. (Korkeamäki 2008, 79–80.)

Tilintarkastaja antaa mukautetun tilintarkastuskertomuksen, kun hän antaa vakiomuodosta poikkeavan lausunnon ehdollisena tai kielteisenä tai ei voi antaa lausuntoa lainkaan tai kun hän antaa erityislainsäädännön edellyttämän lausunnon. Tilintarkastuskertomus on mukautettu myös silloin, kun se sisältää huomautuksen tai lisätietoja. (Korkeamäki 2008, 83.) Tilintarkastaja voi jättää lausunnon antamatta, mutta siitä on ilmoitettava tilintarkastuskertomuksessa. Yleensä tilintarkastaja antaa vakiomuodosta poikkeavan eli mukautetun kertomuksen, kun hänen työnsä laajuutta on rajoitettu tai kun hänen ja toimivan johdon välillä on erimielisyyksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista tai tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen riittävydestä. (Tomperi 2009, 159.)

Ehdollisessa lausunnossa tilintarkastaja toteaa, ettei hän voi antaa vakiomuotoista lausuntoa. Tällöin lausunto on vakiomuotoinen muutoin paitsi tietyiltä osin tai vain tietyin edellytyksin. Tällaisessa tapauksessa tilanne ei ole kuitenkaan niin vakava, kuin jos tilintarkastaja joutuisi antamaan kielteisen lausunnon tai jättäisi sen kokonaan antamatta. (Tomperi 2009, 159.) Kielteisen lausunnon tilintarkastaja antaa, kun kyseessä on olennainen erimielisyys, jolla on

laaja vaikutus tilinpäätökseen. Silloin, kun tilintarkastuksen laajuutta koskevat rajoitukset ovat olleet niin suuret, että tilintarkastaja ei ole kyennyt hankkimaan tarpeeksi tilintarkastusevidenssiä, hänen tulee jättää lausunto antamatta. Huomautuksen tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön hallitus, toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvaus yhteisöä tai säätiötä kohtaan, tai on rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia, yhteisön tai säätiön yhtiöjärjystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä. Lisätiedoilla voidaan selventää tai korostaa jotakin seikkaa tilinpäätöksessä. Lisätietokappale tulee lausuntokappaleen jälkeen, ja sitä tulisi käyttää vain erityisestä syystä. Siinä tulisi yleensä mainita, ettei lausuntoa anneta mukautettuna. Tilintarkastajan vapaita lausuntoja ovat lausunto tilinpäätöksen vahvistamisesta, lausunto vastuuvapauden myöntämisestä vastuuvollisille sekä lausunto tuloksen tai jakokelpoisten varojen käyttöä koskevasta hallituksen esityksestä. (Tomperi 2009, 161–164.)

Tilintarkastuspöytäkirja on kolmas tilintarkastajan lakisääteinen raportti tilintarkastusmerkinnän ja kertomuksen ohella. Tilintarkastuspöytäkirjaan merkitään hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastuspöytäkirjassa tehdyt huomautukset ovat vähemmän merkityksellisiä kuin tilintarkastuskertomuksen huomautukset. Tilintarkastuspöytäkirjassa voidaan huomauttaa tilinpäätöstä, toimintakertomusta, kirjanpitoa, valvontajärjestelmää, varainhoitoa, hallintoa tai muuta tarkastukseen kuuluvaa seikkaa koskevista havainnoista. Jos tilintarkastuspöytäkirjassa mainitut virheet ja puutteet jätetään käsittelemättä ja korjaamatta, tilintarkastaja voi esittää huomautuksen tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastuspöytäkirja annetaan yleensä hallitukselle joko tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä tai jo tilikauden aikana. Tarkoituksena on hallituksen tai vastaavan toimielimen informointi luotettavalla tavalla. Tilintarkastuspöytäkirja ei ole julkinen asiakirja, eikä siihen tule viitata tilintarkastuskertomuksessa. Se tulee selvästi otsikoida lain tarkoittamaksi tilintarkastuspöytäkirjaksi erotuksena muista raporteista ja muistioista. (Korkeamäki 2008, 90–91.)

Tilintarkastusmuistio on tilintarkastajan antama vapaaehtoinen asiakirja, jossa tilintarkastaja kuvailee suoritettuja tarkastustoimenpiteitä, tarkastushavaintoja ja niihin perustuvia johtopäätöksiä sekä suosituksia toimenpiteistä, joihin tulisi ryhtyä. Tilintarkastaja myös käytännössä valvoo, että toimenpiteisiin on ryhdytty. Tilintarkastusmuistio annetaan yleensä yrityksen toimitusjohtajalle, talousjohtajalle tai hallituksen puheenjohtajalle. Tilintarkastusmuistiosta ei ole tilintarkastuslaissa säännöksiä, ja se onkin tarkoitettu yrityksen sisäiseksi asiakirjaksi eikä julkiseksi raportiksi. (Halonen & Steiner 2010, 475.)

Tilintarkastuskertomuksen antamispäivän jälkeen tilintarkastajalla on 60 päivää aikaa koota tilintarkastuksen aikana kertynyt tilintarkastusdokumentaatio tilintarkastuskansioon. Tällöin dokumentaatioon voidaan tehdä enää hallinnollisia muutoksia, kuten tuhota tai poistaa uudel-

la aineistolla korvattu dokumentaatio, kansion kokoamiseen liittyvien tarkistuslistojen kuitaaminen tai työpapereiden järjestäminen ja lajitteleminen. Lopullisen tilintarkastuskansion valmistuttua mitään dokumentaatiota ei saa enää poistaa tai tuhota ennen kuuden vuoden säilytysajan päättymistä. (Halonen & Steiner 2010, 480–481.)

3.2.4 Dokumentointi

Tilintarkastaja laatii ja kokoaa tilintarkastuksen aikana aineiston, josta käyvät ilmi suoritettujen tilintarkastustoimenpiteiden, hankittu oleellinen tilintarkastusevidenssi sekä johtopäätökset, jotka ovat perustana tilinpäätöksestä annetulle lausunnolle. Tätä aineistoa kutsutaan tilintarkastusdokumentaatioksi. Se osoittaa, että tilintarkastus on tehty ISA-standardien, säädösten ja määräysten mukaisesti. Dokumentointi on prosessi, joka etenee koko ajan tilintarkastuksen edetessä. Dokumentaatio mahdollistaa tilintarkastuksen tehokkaan suunnittelun, kumuloituvan evidenssin ja testaustulosten kirjaamisen, laadunvalvontatoimenpiteiden suunnittelun ja jo tehdyn työn läpikäymisen. Se toimii tietoperustana tilintarkastajalle, kun hän päättää lausunnon antamisesta tilinpäätöksestä. Lisäksi siitä on apua tarkastustiimin uusien jäsenten perehdyttämisessä ja koulutuksessa. Dokumentaatiota kutsutaan myös työpapereiksi. (Halonen & Steiner 2010, 101–103.)

Tilintarkastusdokumentaatio sisältää esimerkiksi tarkastussuunnitelmat, tarkastuskohteesta laadittuja analyyseja, muistiot huomiota vaativista asioista, yhteenvedot merkittävistä seikoista, ulkopuoliset vahvistukset, johdon vahvistusilmoitukset, tarkistuslistat, otteet tai kopiot merkittävistä asiakirjoista, niistä käydyn kirjeenvaihdon tarkastuskohteen edustajien kanssa, kopiot tilintarkastuspöytäkirjasta ja -muistiosta, kopiot tilintarkastuskertomuksesta sekä allekirjoitetusta ja tilinpäätösmerkinnän sisältävästä tasekirjasta, työaikataulut ja mahdollisesti erilaisia yhteenvedoja tai jäljennöksiä yhteisön merkittävistä sopimuksista (Halonen 2010, 105; Korkeamäki 2008, 94). Tilintarkastajan ammatillisen harkinnan käyttö tulisi myös ilmetä tilintarkastusdokumentaatiosta. Lisäksi dokumentoidaan merkittäviä asioita koskevat keskustelut tilintarkastajan ja yhteisön johdon, hallintoelinten ja muiden tahojen kanssa. Tilintarkastusdokumentaatioon ei tarvitse sisällyttää uudemmallalla aineistolla korvattuja työpapereiden tai tilinpäätöksen luonnoksia, keskeneräisiä muistiinpanoja, aiempia, korjaamattomia versioita asiakirjoista eikä useaa kappaletta samasta asiakirjasta. (Halonen & Steiner 2010, 105–108.)

Dokumentaation tulee olla niin tarkasti laadittu, että toinen tilintarkastaja voi saada siitä käsityksen suoritettujen tilintarkastustoimenpiteiden luonteesta, ajoituksesta ja laajuudesta, niiden tuloksista ja hankitusta tilintarkastusevidenssistä sekä tilintarkastuksessa ilmenneistä merkittävistä asioista ja niitä koskevista johtopäätöksistä. Tilintarkastustoimenpiteet tulee dokumentoida tarpeeksi yksityiskohtaisesti, esimerkiksi päivämäärien, henkilöiden nimien ja

tilausnumeroiden perusteella. Tilintarkastajan tulee myös dokumentoida, miten hän on toiminut ristiriitaista informaatiota käsitellessään. Koko dokumentaatio kootaan tilintarkastuskansioon mahdollisimman pian tilintarkastuskertomuksen antamisen jälkeen. (Tomperi 2009, 40–41.) Dokumentaatio jää tilintarkastajalle, jonka on säilytettävä sitä vähintään kuusi vuotta tarkastetun tilikauden päättymisestä (Halonen & Steiner 2010, 481).

3.3 Tilintarkastajan muut tehtävät

Tilintarkastajan muihin tehtäviin kuuluu erilaisten todistusten ja lausuntojen antaminen rekisteriviranomaiselle, muille viranomaisille tai tuomioistuimelle. Tällaisilta lausunnoilta edellytetään julkista luotettavuutta. Todistusten ja lausuntojen antamisen tulee liittyä tiettyihin tilanteisiin, jotka eivät ole vuosittain toistuvia. (Tomperi 2009, 169.)

Osakeyhtiölain mukaisiin tilintarkastajan todistuksiin ja lausuntoihin kuuluu osakeyhtiön perustamisvaiheessa tilintarkastajan todistus rekisteriviranomaisille siitä, että säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. Osakeyhtiö tarvitsee lain mukaan tilintarkastajan todistusta myös maksullisen osakeannin, osakepääomasijoituksen yhteydessä sekä silloin, kun osakepääomaa korotetaan optio-oikeuksien merkintähinnalla. Lisäksi tilintarkastaja antaa lausuntoja ja todistuksia osakeyhtiön rakennejärjestelyjen, toisin sanoen sulautumisen, jakautumisen ja yritysmuodon muuttamisen yhteydessä. (Tomperi 2009, 169–173.)

Tilintarkastajan antamia lausuntoja tarvitaan myös muiden lakien määräämissä tilanteissa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja arvopaperin liikkeeseen laskeminen. Tilintarkastaja antaa myös muita lausuntoja, jotka eivät aina perustu lainsäädäntöön. Niitä ovat esimerkiksi erilaisten julkisten avustusten tilityksiin liittyvät tarkastustoimet ja lausunnot. (Tomperi 2009, 177, 180.)

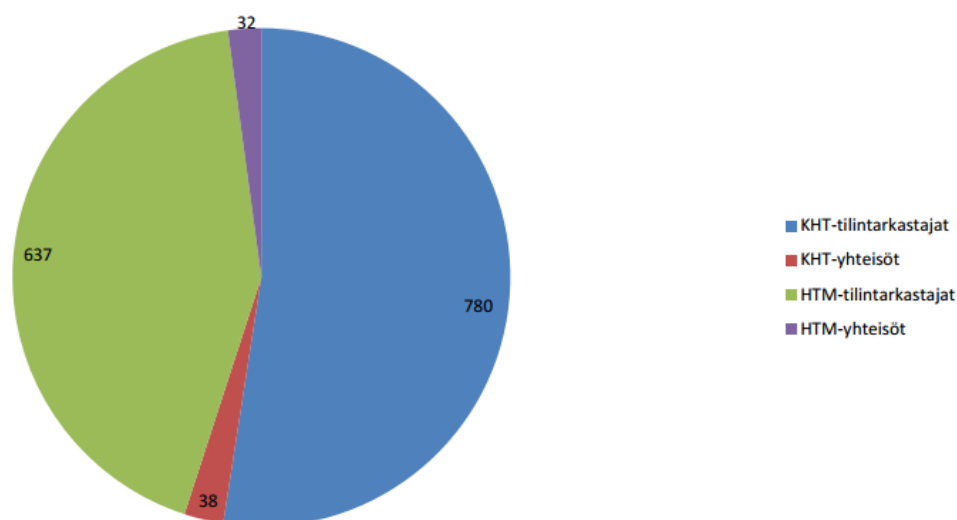
Erilaisten lausuntojen antamisen lisäksi tilintarkastajat tarjoavat erilaisia konsultointipalveluja. Tarjolla on palveluita esimerkiksi liikkeenjohdon konsultoinnissa, verotuksessa, riskienhallinnassa, sukupolven vaihdoksessa, yritysjärjestelyissä, yritysrahoituksessa, sisäisessä tarkastuksessa sekä tietojärjestelmien ja tietoturvan kehittämisessä. Lakiasioiden hoitamiseen liittyvät asiantuntijapalvelut ovat myös yleisiä. (Halonen & Steiner 2010, 485.)

4 Tilintarkastusalan nykytila ja kehitys

Hyväksytyjen tilintarkastajien määrä vuoden 2015 tammikuussa oli noin 1400 (Kuvio 2). KHT-tilintarkastajia oli reilut sata enemmän kuin HTM-tilintarkastajia. Vielä 80-luvulla HTM-tilintarkastajien määrä oli vahvassa nousussa, mutta 90-luvulta lähtien ja edelleen 2000-luvun puolella se on ollut laskussa, kun taas KHT-tilintarkastajien määrä on ollut jatkuvassa, joskin

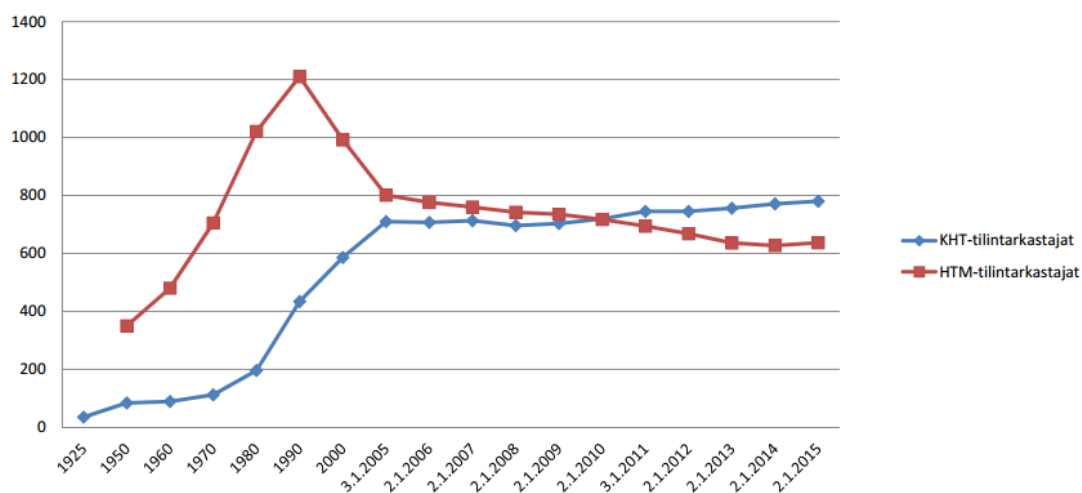
hidastuvassa nousussa. 2000-luvun alusta lähtien tilintarkastajien kokonaismäärä on laskenut noin 200:lla (Kuvio 3). Vuonna 2014 KHT-tutkintoon osallistui 108 kokeilasta, joista 37 suoritti tutkinnon hyväksytysti. HTM-tutkintoon osallistuneiden määrä oli 66, joista tutkinnon hyväksytysti suorittaneita oli 25. (Tilintarkastustiedote 2015.)

Hyväksytyt tilintarkastajat Suomessa 2.1.2015

Kuvio 2: Hyväksytyt tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt Suomessa (Tilintarkastustiedote 2015)

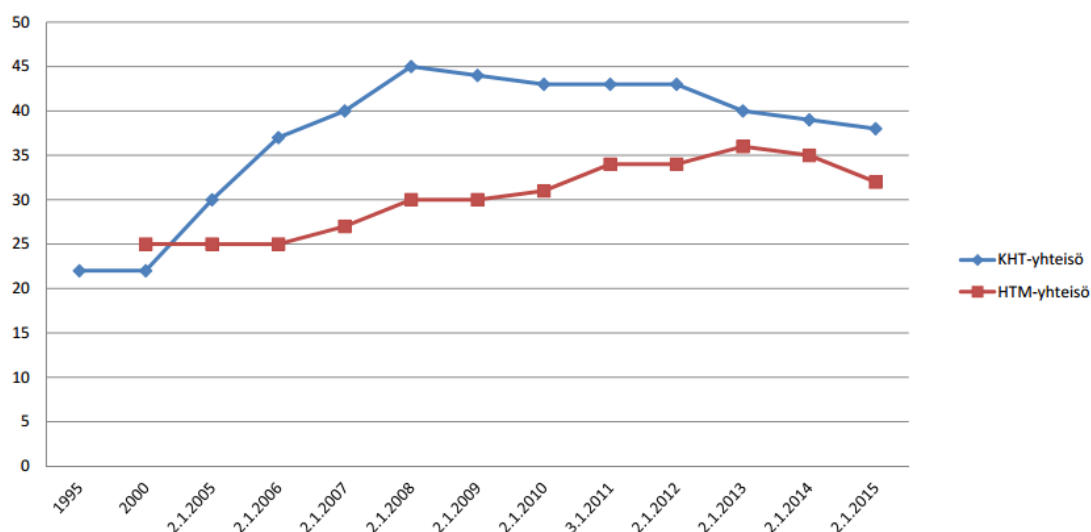
KHT- ja HTM-tilintarkastajien lukumäärän kehitys

Kuvio 3: KHT- ja HTM-tilintarkastajien lukumäärän kehitys (Tilintarkastustiedote 2015)

Vuoden 2015 tammikuussa hyväksytyjä KHT- ja HTM-yhteisöjä oli yhteensä 70 (Kuvio 2). Sekä KHT- että HTM-yhteisöjen määrä on kasvanut 2000-luvun alun lukemista, vaikka vuodesta 2008 KHT-yhteisöjen määrä onkin lähtenyt pieneen laskuun. Vuodesta 2000 vuoteen 2014 tilintarkastusyhteisöjen yhteismäärä on noussut yli 20:llä (Kuvio 4). (Tilintarkastustiedote 2015.) Suurin osa tilintarkastajista kuuluu johonkin tilintarkastusyhteisöön. Suomen suurimpia tilintarkastusyhteisöjä ovat kansainväliset tilintarkastusyhteisöt, niin sanottu Big Four eli PricewaterhouseCoopers, KPMG, Ernst & Young ja Deloitte & Touche. KHT-tilintarkastajista noin 60 prosenttia työskentelee niissä. (Usein kysyttyä tilintarkastuksesta 2013.) Näiden yhteisöjen pääkonttorit sijaitsevat Helsingissä, ja niillä on pienempiä toimipaikkoja ympäri Suomea. Suuret tilintarkastusyhteisöt työllistävät suurimman osan alalla työskentelevistä (Suomalaisen tilintarkastajajärjestelmän uudistaminen – Millaista tilintarkastusta tarvitsemme tulevaisuudessa? 2008, 6). Tästä voisi päätellä, että suurin osa tilintarkastustyöstä olisi tarjolla pääkaupunkiseudulla. Siellä on myös enemmän yritystoimintaa, jota tarkastaa. Nimenomaan suuret toimistot pystyvät ottamaan harjoittelijoita ja palkkamaan apulaisia. Alalle tulevat henkilöt yleensä myös työllistyvät suurimpiin yhteisöihin (Suomalaisen tilintarkastajajärjestelmän uudistaminen – Millaista tilintarkastusta tarvitsemme tulevaisuudessa? 2008, 6).

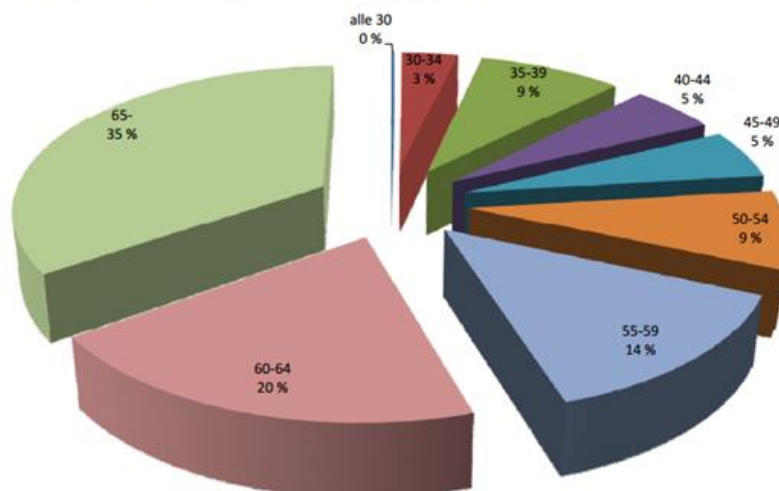
KHT- ja HTM-yhteisöjen lukumäärän kehitys

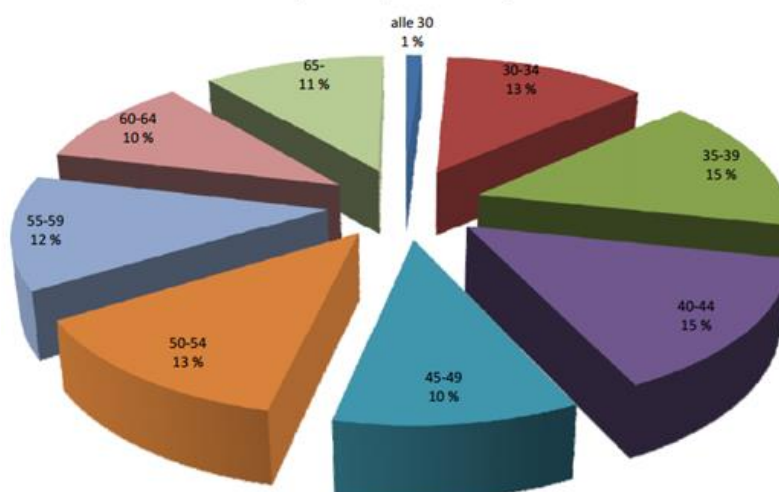
Kuvio 4: KHT- ja HTM-yhteisöjen lukumäärän kehitys (Tilintarkastustiedote 2015)

Tilastojen mukaan lähes puolet KHT-tilintarkastajista on yli 50-vuotiaita (Kuvio 5). Yli 60-vuotiaitakin heistä on jo 21 prosenttia. HTM-tilintarkastajista taas jopa 78 prosenttia on jo yli 50-vuotiaita ja hieman yli puolet yli 60-vuotiaita. Tilintarkastajien keski-ikä on siis hyvin korkea. KHT-tutkinnon suorittaneiden ja siihen osallistuneiden keski-ikä on viime vuosina ollut kolmenkymmenen pinnassa, kun taas HTM-tutkinnon suorittaneiden ja siihen osallistuneiden keski-ikä on ollut neljänkymmenen molemmin puolin. (Tilintarkastustiedote 2015.)

HTM-tilintarkastajien ikäjakauma 1/2015

KHT-tilintarkastajien ikäjakauma 1/2015

Kuvio 5: Tilintarkastajien ikäjakaumat (Tilintarkastustiedote 2015)

Vuoden 2015 alussa sekä KHT- että HTM-tilintarkastajista noin kaksi kolmasosaa oli miehiä. Vuodesta 2002 vuoteen 2014 sekä KHT- että HTM-tutkintoihin osallistuneissa ja niissä hyväksytyissä oli jonkin verran enemmän miehiä. Tutkintoihin osallistuneiden ja niissä hyväksytyjen sukupuolijakauma ei ole ollut kuitenkaan läheskään yhtä jyrkkä kuin alalla kaiken kaikkiaan, joten vaikka ala tällä hetkellä melko miesvaltaiselta vaikuttaakin, tilanne tulee todennäköisesti hiljalleen tasoittumaan. (Tilintarkastustiedote 2015.)

Koulutukseltaan lähes kaikki KHT-tutkintoon osallistuneet ja siinä hyväksytyt ovat ylemmän korkeakoulun suorittaneita. HTM-tutkinnon kohdalla osallistuneiden ja hyväksytyjen koulutuksessa on enemmän hajontaa, mikä johtuu tietenkin koulutuksen alemmasta vaatimustasosta. Suurin osa heistä on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulu-

tutkinnon, mutta joukossa on myös alemman korkeakoulun suorittaneita. Huomattavaa on, että KHT-tutkintoon osallistuneista ja siinä hyväksytyistä noin puolet asuu pääkaupunkiseudulla. HTM-kokelaiden kohdalla vastaava luku on noin 20 prosenttia. (Tilintarkastustiedote 2015.)

4.1 Tilintarkastajien tarve ja riittävyys

Tilintarkastajia tarvitaan, sillä tilintarkastuksesta on lailla säädetty. Eri yhteisöt ja säätiöt ovat tilintarkastusvelvollisia, ja siksi niiden täytyy valita tilintarkastaja. Arvopaperiyhtiöiden on aina valittava tilintarkastaja. Vain kaikkein pienimmät yritykset voivat jättää tilintarkastajan valitsematta. On kuitenkin melko tavallista, että osakeyhtiöissä, osuuskunnissa ja asunto-osakeyhtiöissä valitaan tilintarkastaja, vaikka se ei olisikaan pakollista. (Korkeamäki 2008, 14–15.) JHTT- ja KHT-tilintarkastaja Marko Paasovaara sekä kauppatieteiden maisteri ja tilintarkastuksen asiantuntija Jenny Konttila (2011, 63) kertovat Tilintarkastuslehdessä, että kasvuhakuiset ja liiketoimintaansa laajentavat yritykset valitsevat todennäköisesti tilintarkastajan, vaikka niiden ei tarvitsisi. Heidän mukaansa ilman tilintarkastajan vahvistamaa tilinpäätöstä yhteisön ulkoisen rahoituksen saaminen voi vaikeutua, rahoittaja voi vaatia kattavampia vakuuksia ja lainan hinta voi olla suurempi. Tilintarkastus takaa myös velkojien ja omistajien luottamuksen, varsinkin kun johto ja omistus ovat erillään (Halonen & Steiner 2010, 16). Lisäksi tilintarkastajan valitseminen tuo yritykselle turvaa. Tilintarkastaja voi antaa neuvoja sekä korjata ja ehkäistä tilinpäätökseen mahdollisesti sisältyviä virheitä ja puutteita. Tilintarkastaja voi myös valvoa, että kirjanpito on asianmukaista. (Tilintarkastuslakityöryhmä 2003, 191.)

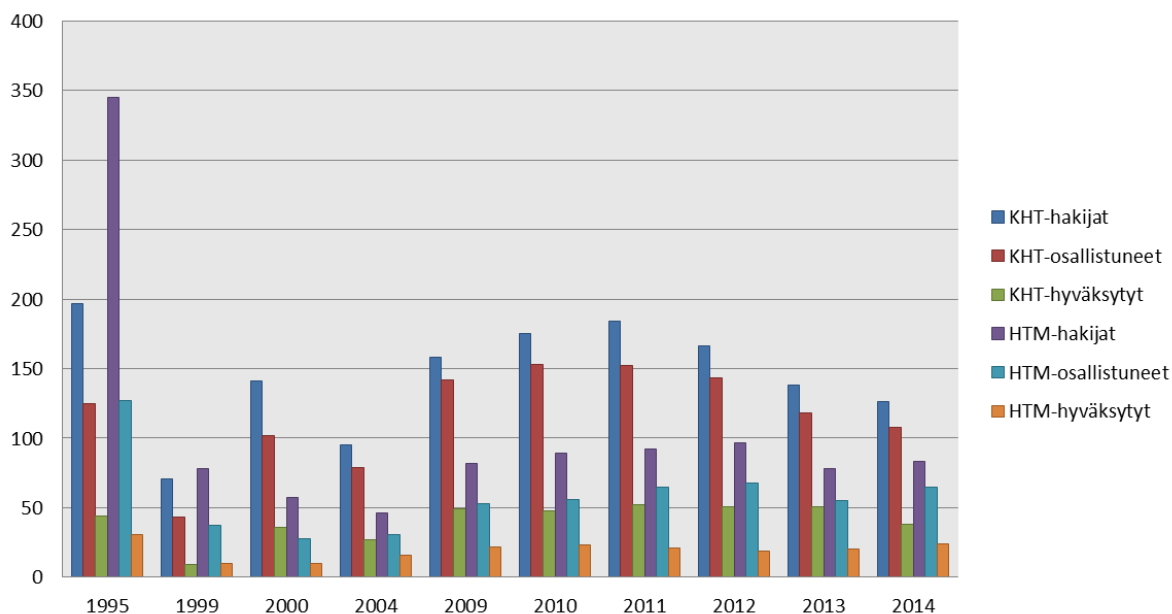
Taloushallinnon toimialaraportissa Timo Metsä-Tokila (2011, 42) kertoo kysyntää olevan sekä tilintarkastajien neuvontapalveluille että varsinaisille tilintarkastuspalveluille. Tilintarkastajalla on tärkeä rooli oikeellisuuden valvojana. Tilintarkastajien ja tilintarkastustoimistojen tehtäväkenttä ja osaamisalueet ovat myös laajentumassa uusien lainsäädännön alueiden, kuten ympäristö- ja henkilöstötilinpäätöksen, vaikutuksesta. (Metsä-Tokila 2011, 42.)

Arvailtavaksi jääkin tilintarkastajien riittävyys. Tilintarkastajina voivat nykyään toimia ainoastaan Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymät KHT-tilintarkastajat ja -yhteisöt sekä kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksyvät HTM-tilintarkastajat ja -yhteisöt. Lisäksi valtion ja kuntien tilintarkastajina voivat toimia Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymät JHTT-tilintarkastajat. (Korkeamäki 2008, 12–13.) KHT- tai HTM-tutkinnon suorittaminen vaatii tietyn pohjakoulutuksen ja työkokemuksen. Lisäksi molemmat tutkinnot ovat erittäin vaativia, ja tutkintotilaisuuksia järjestetään vain kerran vuodessa. (Korkeamäki 2008, 18–19.) Jos käsittelyssä oleva lakiuudistus vahvistetaan, alalle tulee kaikille yhteinen perustutkinto, jonka suorittamisen jälkeen on mahdollisuus erikoistua pörssiyritysihin tai julkiselle sektorille (HE 254/2014).

Tosiasia on, että tilintarkastajien määrä on viime vuosina vähentynyt, ja nykyisillä uusien tilintarkastajien määrillä se tulee edelleen vähenemään. Metsä-Tokilan (2011, 36) mukaan osaavan työvoiman saanti tilintarkastusalalla on vaikeaa. Ongelmina ovat ikääntyminen, varsinkin HTM-tilintarkastajien keskuudessa, sekä tilintarkastajatutkintoon hakeutuvien pieni määrä. Esteenä tutkintoon hakeutumisessa ovat olleet tutkinnon ankara taso sekä tutkintoa edeltävä vaatimus työkokemuksesta. KHT-tilintarkastajalta vaaditaan tutkintoon ylempi korkeakoulututkinto ja HTM-tilintarkastajalta alempi korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulututkinto. (Metsä-Tokila 2011, 36.) Eero Sorsan artikkelissa (2008) HTM-tilintarkastaja Ossi A. Saarinen kertoo, että eläkkeelle jäämisen lisäksi tiukat hyväksymisvaatimukset tutkintoon vaikuttavat tilintarkastajien määrän vähenemiseen. Hän onkin sitä mieltä, että tutkintoihin pääsyn pitäisi olla helpompaa, mutta itse tutkimuksen taso tulisi säilyttää vaativana. Samassa artikkelissa KHT-tilintarkastaja Rabbe Nevalainen toteaa, ettei tilintarkastajien määrän vähentyminen ole kenenkään etu. KHT-yhdistys on hänen mukaansa yrittänytkin lisätä alan houkuttelevuutta korkeakouluopiskelijoiden ja jo työkokemusta hankkineiden keskuudessa. Nevalaisen mukaan korkeakoulut ovat tärkeässä asemassa koulutustehtävissä ja myös niissä alan tarpeet tulisi huomioida. Hänen mielestään korkeakouluihin pitäisi saada enemmän käytännön tilintarkastusopetusta. Korkeakoulututkinto hyväksymisvaatimuksena tulisi kuitenkin säilyttää. (Sorsa 2008, 8–10.) Lisäksi yritysten taloushallinto kilpailee tilintarkastusalan kanssa samasta työvoimasta, ja taloushallinnon uudemmat tehtävät houkuttelevatkin nuoria enemmän. Tämän vuoksi tilintarkastustoimistoilla on ollut paineita laajentaa toimintakenttiään. Toiminnan kansainväliset yhteydet ovat nykyisin keskeinen syy alalle tuloon. (Metsä-Tokila 2011, 37.)

Tutkinnon ankara taso sekä tutkintoon pääsyn vaatimukset ovat aika ajoitin herättäneet keskustelua. On pohdittu, miten tilintarkastajan ammattiin pääsyä voisi helpottaa ja tehdä alaa houkuttelevammaksi ilman, että tilintarkastajien taso kuitenkaan kärsisi. Tutkintovaatimukseen on tehty viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana monia muutoksia. Aiemmin HTM-tutkintoon pääsi osallistumaan vielä merkonomien tutkinnolla, joka oli silloin noin puolella HTM-tutkintoon hakeneista. Lakiin tehtyjen muutosten vuoksi vuodesta 1997 eteenpäin HTM-tilintarkastajilta vaadittiin korkeakoulututkintoa, mikä aiheutti romahduksen HTM-tutkintoon hakeneiden määrässä. (Metsä-Tokila 2011, 37.) Myös KHT-tutkintoon hakeneiden määrä oli rajussa laskussa 1990-luvun loppua kohden (Kuvio 6). Esimerkiksi vuonna 1999 molempiin tutkintoihin hakeneiden, osallistuneiden ja tutkinnoissa hyväksytyjen määrät olivat erittäin alhaiset verrattuna vuoden 1995 vastaaviin lukuihin. Sekä HTM-tutkintoon hakeneiden että osallistuneiden määrä laski vuosien 1995 ja 1999 välillä yli 70 %. HTM-tutkinnossa hyväksytyjen määrä laski lähes 70 %. Samalla aikavälillä KHT-tutkintoon hakeneiden ja osallistuneiden määrä laski yli 60 % ja siinä hyväksytyjen määrä laski 80 %. (HTM-GRM INFO 2000; Aejmelaeus 2000, ks. Paananen & Väisänen 2001, 6.)

Tilintarkastajatutkintoihin hakeneet, osallistuneet ja tutkinnoissa hyväksytyt vuosina 1995, 1999, 2000, 2004 ja 2009 - 2014

Kuvio 6: Tilintarkastajatutkintoihin hakeneiden, osallistuneiden ja niissä hyväksytyjen määrät vuosina 1995, 1999, 2000, 2004 ja 2009–2014 (Keskuskaupakamari 2000, ks. Paananen & Väisänen 2001, 40; Tutkintotilastot 2013; Tilintarkastustiedote 2014 & 2015)

Vuonna 2000 tuli voimaan muutoksia tutkintoihin hyväksymisessä. HTM-tutkintoon kelpasi muutoksen jälkeen perustutkinnoksi myös ammattikorkeakoulututkinto. Lisäksi käytännön työkokemusta vaadittiin sekä KHT- että HTM-kokelailta viiden vuoden sijasta enää kolme vuotta. Muutosten tavoitteena oli turvata tilintarkastajien riittävyyttä tulevaisuudessa. (Paananen & Väisänen 2001, 7.) Raportissaan vuonna 2001 Tilintarkastuslautakunta ilmaisi odotuksensa siitä, että muutokset lisäävät HTM-tutkintoon hakevien määrää (Tilintarkastuslautakunta 2001, ks. Nieminen 2007, 51–52). Tilastot osoittavat, ettei muutoksilla ollut juurikaan vaikutusta HTM-tutkintoon hakeneiden ja osallistuneiden määrään. Pieni piikki näkyy vuoden 2003 luvuissa, jolloin HTM-tutkintoon hakijoita ja siinä hyväksytyjä oli selvästi edellisiä vuosia enemmän. (Hakuopas HTM-tilintarkastajaksi 2012; Tilintarkastustiedote 2013.) KHT-tutkintoon hakijoiden ja osallistuneiden määrä sen sijaan lähti nousuun vuonna 2000 (Keskuskaupakamari 2000, ks. Paananen & Väisänen 2001, 40).

Pieni notkahdus alaspäin tutkintoihin hakeneiden ja osallistujien määrässä nähtiin vuonna 2004 ja muutamana vuonna sen jälkeen (Tilintarkastustiedote 2013). Yksi syy tähän voi olla vuonna 2004 voimaan tullut muutos tutkintoa edeltäviin opintovaatimukseen. Tosin tämä muutosta koskeva laki tuli voimaan jo vuonna 1997, mutta sen siirtymäsäännökset ulottuivat

vuodesta 1997 vuoden 2003 loppuun asti. Molempiin tilintarkastajatutkintoihin osallistuvilta vaadittiin muutoksen jälkeen enemmän laskentatoimen ja oikeustieteen opintoja. HTM-tilintarkastajan laskentatoimen opintojen vaatimukset nousivat sekä määrällisesti että suhteessa enemmän, mikä varmasti vaikutti siihen, että HTM-tutkintoon osallistuneiden määrä pysyi edelleen alhaisena. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös KHT- ja HTM-tutkintoihin vaadittavista opinnoista 1325/1996; Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös KHT- ja HTM-tutkintoihin vaadittavista opinnoista annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen 11 §:n muuttamisesta 932/1998.)

Vuonna 2007 voimaan tuli uusi tilintarkastuslaki (459/2007), jonka mukaan tilintarkastajaksi kelpaa enää vain hyväksytty tilintarkastaja (TTL 2 §). Niinpä vuoden 2011 loppuun asti kestäneen siirtymäajan jälkeen maallikkotarkastajat eivät ole enää voineet tehdä tilintarkastuksia. Osa heistä on saattanutkin siksi hakea tilintarkastajatutkintoon. Uusi laki myös vapautti pienimmät yritykset ja säätiöt tilintarkastusvelvollisuudesta (TTL 4.2), mutta kuten jo edellä kerroin, monet pienetkin yritykset valitsevat tilintarkastajan eri syistä, usein luottamuksen säilyttämiseksi. Vuonna 2008 tuli lisää uudistuksia tilintarkastajien hyväksymisvaatimuksiin (Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista 262/2008). Tarpeettoman yksityiskohtaisia vaatimuksia karsittiin ja luotiin nykyistä joustavampia säännöksiä opintovaatimukseen ja hyväksymismenettelyyn. Uudistuksien tavoitteena oli saada lisää tilintarkastuksesta kiinnostuneita osallistumaan tutkintoihin ja näin turvata tilintarkastajien riittävyys. (Alakare 2008, 12.) Uudistukset näyttivät myös tehonneen, sillä vuoden 2008 jälkeen etenkin tutkintoihin hakeneiden ja niissä hyväksytyjen määrä lähti nousuun (Tutkintotilastot 2013).

HTM-tutkintoon osallistuneita henkilöitä on viime vuosina ollut kuutisenkymmentä. Tutkinrossa hyväksytyjen määrä taas on ollut noin 20 henkilöä. KHT-tutkintoon osallistuneiden määrä on vuosina 2009–2012 ollut yli 140 henkilöä ja tutkinrossa hyväksytyjä on ollut noin 50. Vuosina 2013 ja 2014 KHT-tutkintoon osallistuneiden määrä on kuitenkin taas vähentynyt, ja vuonna 2014 tutkinrossa hyväksytyjen määrä jäi edellisiä vuosia pienemmäksi. Kaikki nämä lukemat ovat kuitenkin jonkin verran nousseet siitä, mitä ne olivat vielä kymmenisen vuotta sitten. Tutkintoihin hakeneita on ollut aina selvästi osallistuneita enemmän, mutta toisia ei ole hyväksytty osallistumaan tutkintoon ja toiset ovat jostakin syystä jättäneet osallistumatta. (Tilintarkastustiedote 2015.)

Riistama (2007, 14) toteaa, että tilintarkastajien palkkataso on viime vuosina menettänyt kilpailukykyään, mihin syynä ovat varmaankin tarjouskilpailut. Parempaan palkan ja mielenkiintoisten työtehtävien toivossa nuoria siirtyy tilintarkastusyryksistä asiakkaiden palvelukseen. Tarjouskilpailu houkuttelee tilintarkastajia myös helposti ”low ballingiin” eli tilintarkastuksen tarjoamiseen kannattamattomalla hinnalla, jotta hintaa voitaisiin myöhemmin nostaa eri pe-

rustein tai kompensoida alhaisia palkkioita hyvätuottoisilla oheispalveluilla. (Riistama 2007, 13.) Tällainen toiminta jättää pienemmät tilintarkastusyhteisöt ja tilintarkastusta yksityisesti harjoittavat epäedulliseen asemaan, sillä ne eivät voi laskea palkkioitaan järjestettömän alas. Tilintarkastusalan yhtenä varjopuolena Riistama (2007, 15) myös mainitsee tilintarkastajan rajoittamattoman vastuun Suomessa.

Tilintarkastusjärjestelmän muuttamisesta tehtyä raporttia varten selvitysmies Edward Andersson (2010) on tehnyt selvityksen tilintarkastajien tarpeesta ja riittävydestä. Anderssonin mukaan tilintarkastajien määrä on vastannut hyvin markkinoiden tarpeita. Korkean ikänsä vuoksi suuri joukko tilintarkastajia tulee kuitenkin lähivuosina jäämään eläkkeelle, eikä alalle tulevilla uusilla tilintarkastajilla saada aivan katetuksi alalta lähtevien määrää. (Andersson 2010, 58.) Uudet tilintarkastajat tulisi myös ehtiä pätevöittämään työhön hyvin ennen vanhempien siirtymistä eläkkeelle, jotta alan asiantunteva taso säilyisi. Tämä on varmasti etenkin pienten tilintarkastustoimistojen ongelma.

Ei kuitenkaan vielä tiedetä, tuleeko tilintarkastajien määrä olemaan riittämätön, sillä sen arviointiin vaikuttaa monta eri asiaa. Ensiksikään ei tiedetä, minkä ikäisinä nykyiset tilintarkastajat päättävät jäädä eläkkeelle, sillä lain muutoksen myötä tilintarkastajan hyväksymisen automaattisen lakkaamisen 70 vuoden iässä eli toisin sanoen yläikärajan poistaminen mahdollistaa tilintarkastajien työurien pidentymisen. Lisäksi jo lakannut tilintarkastajan hyväksyminen voidaan palauttaa. (Tilintarkastuslakityöryhmä 2003, 83; Laki tilintarkastuslain muuttamisesta 2013/1046.) Eri asia on, vaikuttaako tämä lain muutos millään tavoin merkittävästi työurien pituuteen. Toisaalta pelkkä työiän pidentäminenäkään ei ole mikään pysyvä ratkaisu, jos alalle ei ole tarpeeksi innokkaita tulijoita. Toiseksi alan houkuttelevuuden kehittymisestä ei ole tietoa, joten ei voida tietää, kuinka moni nykyisistä tilintarkastajista tulee pysymään alalla ja kuinka moni alalle ylipäätään yrittää hakeutua. Ei myöskään tiedetä, kuinka moni tilintarkastajakokelas tulee suorittamaan tutkinnon hyväksytysti. Lisäksi ei voida tietää, kuinka moni sivutoiminen tai osa-aikainen tilintarkastaja siirtyy tekemään työtä päätoimisesti ja miten apulaisten käyttö kehittyy. (Tilintarkastuslakityöryhmä 2003, 83.) Anderssonin mukaan mitään sellaista yhteiskunnallista kehitystä ei ole tiedossa, joka tulisi juurikaan vaikuttamaan tilintarkastajien tarpeeseen. Jos Suomessa tultaisiin monien muiden EU-jäsenmaiden tavoin nostamaan tilintarkastuspakon alarajaa, tilintarkastajien tarve voisi vähentyä, mutta tälläisestä ei ainakaan vielä ole tietoa. (Andersson 2010, 58.)

Anderssonin mukaan tilintarkastajien määrä saisi pysyä vähintään ennallaan, mutta tulisi keksiä keinoja tätä varten. Tilintarkastajien laatu- ja osaamisvaatimuksia ei voida ainakaan pienentää, koska ne perustuvat suurelta osin säädöksiin. Sen sijaan uusi yhdistetty tilintarkastajien perustutkinto voisi auttaa asiaan, sillä Andersson näkee, että nykyinen kolmen tilintarkastajakategorian järjestelmä voi olla syynä tehostomuuteen uusien tilintarkastajien rekry-

toinnissa. Parempana vaihtoehtona hän pitääkin kaikille tilintarkastajiksi pyrkiville yhteistä perustutkintoa lisämoduuleineen. (Andersson 2010, 59.) Yhdistetystä tilintarkastajatutkinnosta onkin ollut puhetta jo pitkään. Esimerkiksi vuonna 2001 Paananen ja Väisänen (2001) selvittivät opiskelijoiden ja tilintarkastajien kantaa asiaan. Vuonna 2008 Ossi A. Saarinen totesi, että tilintarkastukseen tulisi saada yksi perustutkinto, jonka jälkeen voisi erikoistua eri sektoreille (Sorsa 2008, 10).

4.2 Tilintarkastusjärjestelmän uudistaminen

Tilintarkastuslakia ollaan parhaillaan uudistamassa. Hallitus antoi 20.11.2014 eduskunnalle esityksen uudeksi tilintarkastuslaiksi ja laiksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta (HE 254/2014). Lisäksi useita lakeja muutettaisiin niitä vastaaviksi. Esityksessä ehdotetaan tilintarkastajien hyväksymis- ja tutkintojärjestelmän uudistamista sekä tilintarkastajien valvontajärjestelmän uudistamista. Tilintarkastajien erillisten järjestelmien tilalle ehdotetaan kaikille yhteiseksi tilintarkastajatutkinnoksi toimialan perustutkintoa, jota voisi täydentää yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnoilla. Erilliset HTM-, KHT- ja JHTT-tutkinnot siis lakkautettaisiin, ja kaikille yhteisessä perustutkinnossa saisi nykyisen HTM-tilintarkastajan tasoinen pätevyys. Erikoistumisopinnoilla voisi sitten pätevoityä nykyisen KHT-tilintarkastajan tasolle tai julkishallinnon tarkastajaksi. Kaikki valvonta keskitettäisiin Patentti- ja rekisterihallituksessa toimivalle Tilintarkastusvalvonnalle, jonka yhteydessä toimisi valtioneuvoston nimittämä tilintarkastuslautakunta. Näiden lakien olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2016 alusta.

Lisäksi 23.10.2014 eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä (Hallituksen esitys 212/2014) ehdotettiin tilintarkastuslakiin säännöstä, jonka mukaan tilintarkastajan olisi ilmoitettava tarkastamalleen yhteisölle tai säätiölle, jos tilintarkastuksen aikana ilmenee säännösten ja määräysten vastaisuuksia. Jos yhteisö tai säätiö ei sen jälkeen ryhdy toimiin, tilintarkastajan on ilmoitettava asiasta toimivaltaiselle viranomaiselle. Lain oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alusta, mutta sen käsittely raukesi talousvaliokunnan käsittelyssä, joten tilintarkastajien ilmoitusvelvollisuus pysyy edelleen voimassa olevan sääntelyn mukaisena.

5 Mielikuvat, tieto ja ammatinvalinta

Selventääkseni, mitä mielikuvilla tarkoitetaan, avaan tässä luvussa hieman mielikuvan käsitettä, esitän näkemyksiä mielikuvien synnystä sekä niiden vaikutuksesta ammatinvalinnassa. Lisäksi selvitän, mistä tietoa saadaan ja mikä on tiedon ja tiedonlähteen vaikutus mielikuviiin. Näiden seikkojen valaisemiseksi on syytä tarkastella hieman ihmisen psykologiaa. Psykologia tutkii ihmisen tavoitteellista toimintaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä eri näkökulmista (Peltonen ym. 2009, 20). Lisäksi ihmisen ympäristötekijät tuovat tutkimukseen hieman sosiologista

näkökulmaa. Siinä keskeisinä ovat arvot, normit ja yksilön sosiaalinen ympäristö ja kulttuuri (Järvi 1997, 12).

AmmatINVALINNASTA on esitetty monenlaisia eri teorioita. Psykologisten ammatinvalintateorioiden ytimenä on ollut uraansa valitseva yksilö. Keskeisenä on ollut yksilön minäkäsitys, mutta yksilön urasuuntautumista muovaa myös työstä saatava tieto. Tällaisia ovat esimerkiksi Hollandin ja Superin teorit. Superin teoriassa nuorten minäkäsitykset muotoutuvat ammatteja koskeviksi kiinnostussuuntauksiksi käsitellessään ammateista saatua tietoa. Hollandin teorian mukaan kulttuurissamme on eri ammattipersonallisuuden tyyppisiä, joihin yksilöt vertaavat itseään uravalintaa tehdessään. Kognitiivisessa psykologiassa katsotaan, että yksilön käyttäytymistä ohjaava kognitiivinen kartta muodostuu yksilöstä itsestään ja hänen ympäristöstään. Sosiokulttuurisen teorian mukaan ammattimielikuvien rakentumiseen liittyvät sisäisen tiedonkäsittelyn lisäksi kulttuurin mielikuvarakenteet ja niihin sisältyvät merkitykset. (Häyrynen 2008, 375–376.) Gottfredsonin (1981) ammatinvalintamallin mukaan yksilön preferenssit syntyvät minäkuvan ja ammattimielikuvan vaikutuksesta. Verratessaan preferenssejä eri ammattien saavutettavuuteen yksilölle syntyy valintavaihtoehtoja, joista hän jonkin ärsykkeen vaikutuksesta määrittää tarkemman ammattipyrkimyksensä. (ks. Järvi 1997, 77.)

AmmatINVALINTA on monimutkainen prosessi. Siihen voivat vaikuttaa hyvin monet eri tekijät. Niitä ovat esimerkiksi koulu ja koulumenestys, työelämä ja -kokemus, omat intressit, muiden mielipiteet, sukupuoli, elinympäristö, yhteiskunta ja sosiaalinen ympäristö (Järvi 1997, 48–49, 53, 69). Mielikuvat, joita aion tutkia, ovat siis vain yksi näistä monista tekijöistä. Toisaalta edellä luetellut tekijät taas vaikuttavat mielikuvien syntyyn.

5.1 Mielikuvien synty ja ammattimielikuva

Mielikuvien muodostuminen on ihmisen sisäinen tapahtuma. Siksi aihetta tarvitsee tarkastella psykologian kannalta. Tärkeitä käsitteitä ovat ajattelu, muisti, oppiminen, minäkuva ja havaitseminen. Psykologian erityisaloilla on erilaisia ajatuksia mielikuvista ja niiden synnystä. Mentaalipsykologinen lähestymistapa korostaa mielikuvan sisäistä, havainnoista riippumatonta syntyä, kun taas kognitiivisessa psykologiassa mielikuvat sidotaan havaintoihin. Psykoanalyysi tuo esiin tiedostamattomat osat. Kehityspsykologia taas katsoo mielikuvan muuttuvan kasvun ja kehityksen myötä. Neuropsykologian piirissä esiintyy verkostoteoreettisia käsityksiä. (Järvi 1997, 11, 33.) Rope ja Metherin (1987) mukaan ihmisen mielikuvat ovat erilaisten kokemusten, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summa. Näistä asenteet, tunteet ja uskomukset ovat vain mielikuvaa. Ainoastaan kokemukset ja tieto sisältävät tosiasioihin perustuvia elementtejä. Tosin kokemukset voivat olla ihmisten arvojen värittämiä ja tiedot joko tosia tai epätosia. Niinpä mielikuvat ovat hyvin subjektiivisia. Ne ovat ihmisen sisäinen totuus jostakin asiasta. (Rope & Mether 1987, 19.) Myös ihmisen persoonallisuudella on katsottu ole-

van suuri vaikutus mielikuvien syntyyn. Ihmisen persoonallisuuteen vaikuttavat sekä perimä että ympäristötekijät. Persoonallisuus leimaa yksilön havainnointia, tulkintaa ja oppimista, ja vaikuttaa näin mielikuvien syntyyn. (Järvi 1997, 34.)

Paivion (1991) mukaan (ks. Järvi 1997, 35) ihmisen muisti ja ajattelu ovat keskeisiä mielikuvan muodostumisessa. Mielikuvan katsotaan olevan muistiin varastoitu merkitys, joko konkreettinen tai abstrakti (Naruse 1986, ks. Järvi 1997, 35). Jokainen mielikuva on sekä muistin että kuvittelun tuote (Marks 1986, ks. Järvi 1997, 36). Beachin (1990) mukaan (ks. Järvi 1997, 36) mielikuva sisältää kaiken kootun ja organisoidun tiedon, joka yksilöllä on. Tämän kognitiivisen käsityksen mukaan mielikuva on tärkeä osa päätöksenteossa. Kognitiivisessa psykologiassa puhutaan myös skeemoista, jotka perustuvat havaintoihin ja voivat muuttua niiden pohjalta. Puhutaan myös ennakoivista skeemoista havaintotoiminnan suunnittelussa. Kehityspsykologisen näkemyksen mukaan mielikuviutus perustuu lapsuuden uudelleen tuotettuihin mielikuviin eli jo aiemmin koettuun sekä myöhemmällä iällä ennakoiviin mielikuviin, jotka liittyvät sellaisiin tuleviin tapahtumiin, joita ei ole vielä havaittu. (Järvi 1997, 35–36.)

Mielikuvat syntyvät ihmisen ajatteluprosessin tuloksena, joten ihmisen ajatustoiminta ja sen mekanismit vaikuttavat ratkaisevasti mielikuvien muodostumiseen. Mielikuvien muodostuminen tapahtuu käsitteellisen ajattelun tuloksena. Käsitteellinen ajattelu alkaa kehittyä ihmisellä noin vuoden ikäisenä. Aluksi ajattelu on lapsuudessa konkreettista. Piagetin tutkimusten mukaan vasta noin 12-vuotias alkaa ajatella abstraktisti. Näiden ajattelutapojen yhteistuloksena ihminen pystyy luovaan ajatteluun eli käsittelemään asioita aiempaa poikkeavista näkökulmista. (Rope & Mether 1987, 27–28.) Luovuudella on monia ulottuvuuksia, joita Heikkilän (Hämäläinen 1987, ks. Rope & Mether 1987, 30–31) mukaan ovat mielikuviutus, samanaikaisajattelu, intuitiivisuus, vapaa muuntelu, henkilökohtainen ote, holistisuus, dynaamisuus, divergoivuus, moniselitteisyys ja vapaa assosiaatio. Nämä kaikki vaikuttavat yksilöllisen mielikuvan muodostumiseen, mikä luo haasteita sille, että päästäisiin viestinnällä vaikuttamaan halutusti ihmisen ajatteluun sen syvemmillä tasoilla.

Ajattelu on myös kulttuurisidonnaista. Ihmisen havaintoihin vaikuttavat yhteiskunnan arvot, normit ja siinä vallitsevat asenteet. (Rope & Mether 1987, 31.) Tämä voi luoda eroja suhtautumisessa tilintarkastajan ammattiin eri maissa. Esimerkiksi Romaniassa laskentatoimi yhdistetään ihmisten mielissä yleensä verottajaan (Albu ym. 2011, ks. Grönroos 2013, 18). Saksassa laskentatoimen ammattilaisista ei ole mitään stereotypiaa, ja siellä heistä esiintyykin hyvin vaihtelevaa mainontaa (Hoffjan 2004, ks. Grönroos 2013, 18). Yhdysvalloissa taas laskentatoimea ei pidetä houkuttelevana, vaan tylsänä (Dimnik & Felton 2006, ks. Grönroos 2013, 18). Tiedon sosiologia korostaa ajattelun sidonnaisuutta sosiaaliseen ympäristöön. Yksilön tietoisuuden ja ajattelun katsotaan määräytyvän yksilön sosiaalisen taustan ja sosiaalisen luokan

pohjalta. Niinpä yksilön sosiaalinen tausta ja sosiaaliset suhteet vaikuttavat myös mielikuviiin. (Asp 1993, ks. Järvi 1997, 47.)

Rope ja Methner (1987) jakavat mielikuvat kolmeen eri tasoon, jotka ovat puhdas mielikuva, pysyvä mielikuva ja sisäinen totuus. Ensimmäisenä niistä on puhdas mielikuva, jonka perustana ovat ihmisen ajatukset, näkemykset ja käsitykset ilman niihin liittyviä positiivisia tai negatiivisia tunteita. Pysyvä mielikuva syntyy, kun puhtaaseen mielikuvaan liitetään asennetaso, jolloin siihen liitetään positiivisia tai negatiivisia tunteita. Se ei ole täysin muuttumaton mielikuva, mutta siihen on jo vaikea vaikuttaa. Sisäinen totuus muodostuu, kun pysyvään mielikuvaan lisätään usko mielikuvaan. Vaikka mielikuvat eivät vastaisikaan todellisuutta, ne ohjaavat ihmisen käyttäytymistä. (Rope & Methner 1987, 32–35.) Esimerkiksi opiskelijalla voi olla tilintarkastajan työstä jokin mielikuva, jonka hän uskoo oikeaksi ja joka on siinä tapauksessa hänen sisäinen totuutensa, vaikka mielikuva olisikin täysin paikkansa pitämätön. Siksi olisi tärkeää yrittää vaikuttaa näihin mielikuviiin, kun halutaan saada opiskelijat kiinnostumaan tilintarkastajan työstä.

Maslowin (1954) mukaan (ks. Rope & Methner 1987, 41) ihmisen käyttäytymistä voisi esittää tarvehierarkian avulla. Ihmisellä on tarvehierarkian tasoilla eri tarpeita, joita hän pyrkii tyydyttämään. Korkeimpana niistä on itsensä toteuttamisen tarpeet. Tarvehierarkioita on Maslowin jälkeen esitetty monia erilaisia, joista yksi toimivimmista on Alderferin (1972) kolmen tarvetason malli (ks. Rope & Methner 1987, 42). Siinä ylimpänä ovat kasvun tarpeet. Näiden tarveteorioiden mukaan tarpeilla on vaikutus mielikuvien syntymiseen, sillä tarvekenttä määrää ihmisen halua ottaa viesti vastaan ja muodostaa siitä hänen arvojensa mukainen mielikuva (Rope & Methner 1987, 44). Järven (1997, 23) mukaan ammatin ominaisuuksia ei tule kuitenkaan nähdä minään hierarkkisena ilmiönä, vaan yksilön subjektiivisesti kokeman merkityksen ja tärkeyden perusteella.

Juholin (2013, 63) kertoo, että mielikuvat syntyvät monien konkreettisten ja abstraktien tekijöiden tuloksena, eivätkä ihmiset aina pysty kertomaan, mihin heidän mielikuvansa perustuvat. Mielikuviiin vaikuttavat itse koettujen, nähtyjen ja luettujen asioiden ohella myös se, mitä muut ihmiset kertovat ja miten media käsittelee asiaa. Juholin (2013, 238) kertoo, että mielikuvat muodostuvat ihmisen saaman informaation ja kokemusten yhdistyessä hänen taipumuksiinsa tulkita informaatiota. Mielikuvat ovat siten erilaisten tietojen ja vaikutteiden summa. Mielikuviiin liittyy oleellisesti lähettäjän ja vastaanottajan välinen vuorovaikutus. Juholinin (2013, 239) mukaan mielikuva syntyy, kun viestejä välittyy vastaanottajille tietoisesti valittuina ja kohdennettuina sekä tiedostamatta välittyneinä. Mielikuviiin voidaan vaikuttaa viestintätavalla (Juholin 2013, 241). Yksilön tarpeet ja arvot vaikuttavat viestin vastaanottamiseen ja mielikuvan syntymiseen (Rope & Methner 1987, 44). Viestit voivat vaikuttaa mielikuviiin hyvin voimakkaasti, vähän tai eivät ollenkaan (Järvi 1997, 37).

Ropen (1987, 74) asemointiruudukko jakaa mielikuvat eri tasoihin. Niitä ovat rationaalinen ja tiedostettu, rationaalinen ja tiedostamaton, epärationaalinen ja tiedostettu sekä epärationaalinen ja tiedostamaton taso. Usein mielikuvamarkkinointia toteutetaan vain rationaalisten ja tiedostettujen mielikuvien alueella, vaikka päätökset ja mielikuvavaikutukset saattavat syntyä aivan muilla tasoilla. Olisi tärkeää, että kaikkiin näihin tasoihin vaikutettaisiin. Rationaaliin, tiedostettuihin mielikuviin vaikutetaan informaatioviestinnällä. Rationaaliin, tiedostamattomiin mielikuviin sopiva vaikutuskeino on assosiaatioiden luominen. Epärationaaliin, tiedostettuihin mielikuviin voidaan vaikuttaa emotionaalisilla elementeillä. Epärationaaliin, tiedostamattomiin mielikuviin taas voidaan vaikuttaa suggestiivisella viestinnällä. Tiedostamattomalla tasolla vaikuttamiseen käytetään myös informatiivisia ja emotionaalisia elementtejä, mutta se tehdään symbolien, assosiaatioiden, samastumisen ja viettien avulla vihisäältä käyttäen. (Rope & Methner 1987, 74–77.) Tätä eri tasoilla toimimista voisi mielestäni yrittää myös tilintarkastajan ammatin markkinoinnissa opiskelijoille.

Mielikuvamarkkinoinnilla pyritään luomaan potentiaalisten asiakkaiden tietoisuuteen yrityksestä tavoitteen mukainen kuva (Rope & Methner 1987, 17). Samoin mielikuvamarkkinointia voisi mielestäni käyttää tilintarkastajan ammatin markkinoinnissa. Tällöin opiskelijoille pyritäisiin saamaan toivottu ja oikea kuva tilintarkastajan työstä heidän mielikuviinsa vaikuttamalla. Tässä on kuitenkin omat haasteensa, sillä jos opiskelijoilla on valmiiksi negatiivisia mielikuvia tilintarkastajan työstä, niihin on vaikea vaikuttaa. Sitä vastoin positiivisten mielikuvien vahvistaminen onnistuu helpommin. (Rope & Methner 1987, 21.) Hyvänä esimerkkinä negatiivisiin mielikuviin vaikuttamisen vaikeudesta on erään opiskelijan kommentti Emilia Holopaisen pro gradu -tutkielmasta kirjoitetussa artikkelissa. Opiskelija totesi, että vaikka työn väitetään olevan monipuolista ja vaihtelevaa, hän ei ole vakuuttunut siitä. (Holopainen & Virtanen 2008, 14.) Kyseisellä opiskelijalla oli siis jo todennäköisesti valmiiksi sellainen mielikuva, että tilintarkastajan työ ei ole monipuolista ja vaihtelevaa, ja niinpä toisten väitteet eivät ole pystyneet tähän mielikuvaan vaikuttamaan.

Liiketalouden opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua moniin hyvin erilaisiin ammatteihin opintojensa jälkeen, sillä heidän opinnoissaan on eri suuntautumisvaihtoehtoja, kuten johtaminen, markkinointi ja taloushallinto. Jos heidät haluttaisiin saada kiinnostumaan tilintarkastajan ammatista, tulisi ensiksi vaikuttaa heidän mielikuviinsa niin, että laskentatoimen ja taloushallinnon opinnot nähtäisiin houkuttelevana vaihtoehtona. Sitten pitäisi vielä saada tilintarkastajan ammatti erottumaan muiden taloushallinnon ja laskentatoimen ammattien joukosta luomalla juuri tilintarkastajan ammattiin liittyviä positiivisia mielikuvia. Kuten Holopaisen ja Virtasen (2008, 15) artikkelissakin todetaan, tilintarkastajan ammatti kilpailee muiden ammattien kanssa hyvistä opiskelijoista. Esimerkiksi Deloitte, yksi suurimmista tilintarkastusyrittäjistä, on tehnyt Internet-sivuistaan hyvin nuorekkaan oloiset, mikä on varmasti yksi

tapa luoda nuorille haluttuja mielikuvia alasta. Sivulla näytetään nuoria ihmisiä värikkäissä vaatteissa, ja jopa skeittilauta näkyy yhdessä kuvassa.

Ammattimielikuva on mielikuva, joka yksilöllä on jostakin ammatista. Järven (1997, 18) mukaan ammattimielikuvan voi täsmentää yksilöpiirteiden, etenkin ammatillisen minäkuvan, sekä ympäristötekijöiden avulla. Ammatillinen minäkuva ja sen kehittyneisyys tuovat esiin yksilön persoonallisuuden, ja ne vaikuttavat yksilön suuntautumiseen eli siihen, mitkä ammatit ovat yksilön mielenkiinnon kohteina. Ympäristötekijöistä tärkeitä ovat viestit, joita yksilö saa ammattien maailmasta ja muusta ympäristöstä eri lähteistä ja vaikuttajilta. Järvi (1997, 18) myös kertoo, että mielikuvat ja asenteet mielletään keskenään usein hyvin läheisiksi.

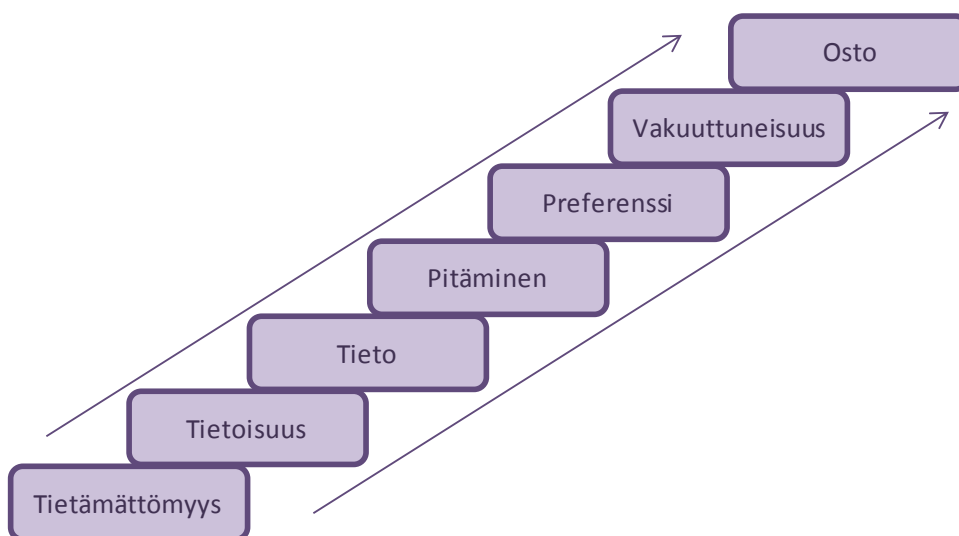
Järvi esittelee taulukon ammattiattribuuteista eli ammatin erilaisista piirteistä, ominaisuuksista ja hyödyistä, jotka muodostavat ammatin persoonallisuuden. Ammattimielikuva syntyy yksilön mielessä, kun ammatin persoonallisuudesta erottuu yksilölle tiettyjä piirteitä ja ominaisuuksia. Samalla ammattimielikuvan syntyyn vaikuttavat myös yksilön sisäiset tekijät. (Järvi 1997, 31–32.) Ammatillisen suuntautumisen perusteena tulisi olla tietynlainen yhdenmukaisuus ammatin ominaisuuksien ja yksilön minäkuvan välillä (Keon ym. 1982, ks. Järvi 1997, 14). Ammattimielikuvien kannalta keskeisiä ympäristötekijöitä ovat ammatit ja ammattiattribuutit sekä niiden merkitys, muu ammatillinen maailma, johon lukeutuvat ammattiroolit ja -ihmiset, ammatin sukupuolisuus ja työpaikat, sekä sosiaalinen ympäristö, kuten perheenjäsenet, sukulaiset, kaverit, koulut ja ryhmät, arvot, normit, tiedotusvälineet ja tilannetekijät (Järvi 1997, 53).

Järven mukaan ammattimielikuvamallin neljä pääaluetta ovat ammattimielikuvan komponentit, joita ovat kokemukset, tavoitteellisuus, tiedot, arvot ja asenteet, ammattiattribuutit ja muu ammatillinen maailma, ammatillinen minäkuva sekä siihen läheisesti vaikuttavat yksilöpiirteet ja ominaisuudet sekä muut oleelliset ympäristötekijät. Näiden tekijöiden vaikuttaessa ammattimielikuva syntyy mentaalisen prosessoinnin, kuvittelun, päättelyn, tulkinnan tai assosioinnin tuloksena. (Järvi 1997, 82.)

5.2 Tiedon saanti ja vaikutukset mielikuviiin

Alasta voi olla vaikea saada todellista kuvaa ilman tietoa siitä, ja jos jostakin ammatista ei ole mitään tietoa, ei siitä voi kiinnostuakaan. Jim Blythen (2000, 3) viestintävaikutusten hierarkia kuvaa viestinnän vaikutusta yksilön ostopäätökseen (Kuvio 7). Alimmaisena hierarkiassa on täysi tietämättömyys. Seuraava porras on tietoisuus, jonka jälkeen tulee varsinainen tieto tuotteesta. Vasta sen jälkeen tulevat pitäminen ja preferenssi. Lopuksi hierarkiassa yletään vakuuttuneisuuden kautta ostoon. Hierarkiassa liikutaan siis ylöspäin tiedon lisääntyessä. Blythe toteaa, ettei prosessi kuitenkaan ole aina yhtä suoraviivainen. Joku voi esimerkiksi heti

tuotteesta tietoiseksi tultuaan pitää siitä, ennen kuin hänellä on tuotteesta vielä yksityiskoh- taista tietoa. Hierarkiamalli on silti hyödyllinen suunniteltaessa oikein kohdistettua viestin- tää. (Blythe 2000, 3–4.) Vaikka Blythen hierarkian tarkoitus onkin kuvata viestinnän vaikutus- ta yksilön ostopäätökseen, voisi sitä mielestäni soveltaa myös pohdittaessa viestinnän vaiku- tusta ammatinvalintapäätökseen. Täytyy kuitenkin muistaa, että ammattia ei valita ainoas- taan tiedon perusteella, vaan valintaan vaikuttavat lisäksi monet muut tekijät, joista jo ai- emmin kerroin.

Kuvio 7: Viestintävaikutusten hierarkia (Blythe 2000, 3)

Tietoa on mahdollista saada monesta eri paikasta, mutta esimerkiksi tiedonsaanti tilintarkas- tusalasta riippuu paljon omasta kiinnostuksesta ja aktiivisuudesta. Ala on hyvin vähän julki- sestä esillä. Tietoa voi saada esimerkiksi koulun tarjoamista opinnoista, kirjoista, lehdistä, mainoksista, televisiosta, toisilta ihmisiltä, työharjoitteluista ja tutustumiskäynneiltä yrityk- siin sekä kouluun tulevilta vierailevilta ammattilaisilta. Nykyään Internet on suosittu tiedon- hakupaikka.

Tieto voi olla hyvin teoreettista. Tällaista on esimerkiksi kirjoista saatu tieto. Työharjoittelus- sa tai vastaavassa opiskelijan olisi mahdollista saada enemmän käytännön tietoa työstä. Käy- tännön tieto ja alalla käytännössä toimiminen, esimerkiksi apulaisena, ovatkin tärkeitä oikean kuvan muodostamiseksi ammatista. Omasta ammatistaan kouluihin kertomaan tulevilta vierai- lijoilta saisi myös varmasti luotettavaa ja käytännönläheistä tietoa.

Kuinka paljon opiskelijat sitten saavat tietoa tilintarkastajan työstä? Siihen vaikuttavat oppi- laitoksen osalta tarjottujen opintojen ja opinto-ohjauksen määrä sekä yritysvierailujen ja

koululla vierailevien ammattilaisten määrä. Esimerkiksi Laurea-ammattikorkeakoulun Hyvinkään yksikössä tilintarkastuksen opintoja ei ole enää tarjolla. Laurean Leppävaaran yksikössä tilintarkastuksen opetusta sisältyy hieman yhteen opintojaksoon. Käsittääkseni yritysvierailujakaan ei tilintarkastustoimistoihin järjestetä, eikä kummassakaan yksikössä käy vierailevia tilintarkastusalan ammattilaisia. Tiedon hankinta jää siten oman kiinnostuksen varaan, enkä usko, että opiskelijat saavat sitä tarpeeksi. Tällöin opiskelija voi hakea tietoa kirjoista tai Internetistä, esimerkiksi Suomen Tilintarkastajat ry:n tai eri tilintarkastusyhteisöjen sivuilta. Suomen Tilintarkastajat ry syntyi vuonna 2014, kun KHT-yhdistys ry ja HTM-tilintarkastajat ry yhdistyivät. Internetistä haettu tieto voi olla kuitenkin aina laadultaan hyvin vaihtelevaa. Toisaalta pelkkä kirjoista luettu tieto voi antaa ammatista melko puisevan kuvan. Alan kirjallisuutta ei ole paljon, ja suurin osa kirjoista kuvaa työtä enimmäkseen lain ja säännösten näkökulmasta. Tilintarkastusalan Balanssi-lehdessä työstä ja alasta kerrotaan monipuolisesti. Tutuilta alan tuntevilta ihmisiltä saatu tieto olisi varmasti parasta tietoa. Sen opiskelija voisi tuntea myös luotettavammaksi tiedoksi.

Tiedottamisen yhteydessä kannattaa ottaa huomioon yksilöiden neljä eri mieltämistyyppiä. Visuaalisen mieltämistyyppin yksilöt tekevät havaintoja kuvien eli näkemänsä perusteelle. Audiitiiviselle tyyppille kuulon avulla tehdyt havainnot ovat tärkeitä. Kinesteettiselle eli tunnetyyppille liikkeet ovat merkittäviä, ja heillä korostuu tuntoaistin käyttö. Digitaali-ihmiset ovat edellä mainittujen tyyppien sekoituksia. Heille tieto tulisi esittää loogisella tavalla. Yleensä ihmiset ovat kuitenkin sekatyyppejä eli kaikkien tyyppien yhdistelmiä, joten viestinnässä pitäisi käyttää vaihtelevasti eri tapoja. (Rope & Mether 1987, 47–50.)

Täytyy myös muistaa, että monesti tunteilla on vaikutusta päätöksenteossa. Se ei siis ole pelkästään rationaalinen prosessi. Kuten tuotetta ostaessaan myös ammattia valitessaan ihminen saattaa haluta jotakin emotionaalisella tasolla, esimerkiksi statusta, itsetuntoa tai hyväksyntää. (Rope & Mether 1987, 20.) Niinpä pelkkä järkeen vetoaminen ja informaation antaminen alasta ei välttämättä riitä tilintarkastajan ammattia opiskelijoille markkinoitaessa. Tulisi toimia sekä järki- että tunnetasolla, sillä ne molemmat ovat ihmiselle tärkeitä päätöksenteon kannalta (Rope & Mether 1987, 21).

Kuten jo edellä Ropen asemointiruudukon yhteydessä tuli todettua, mielikuviin voidaan kyllä vaikuttaa tiedolla, mutta se tehoaa yleensä vain rationaaliin, tiedostettuihin mielikuviin. Mielikuviin liittyy silti myös tunteita ja asenteita, joihin tiedolla ei juurikaan voida vaikuttaa. Positiivisten mielikuvien vahvistaminen tiedon avulla on helpompaa kuin negatiivisten mielikuvien muuttaminen positiivisemmiksi (Rope & Mether 1987, 21). Täysin tietämättömille tiedon lisääminen auttaisi silti edes jonkinlaisten mielikuvien muodostamisessa.

6 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteutus

Tutkimukseni tarkoituksena oli saada tietoa liiketaloutta ammattikorkeakoulussa opiskelevien kiinnostuksesta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Tavoitteenani oli siis selvittää, kiinnostaa-ko ammatti ja syyt kiinnostukseen tai sen puutteeseen. Samalla selvitin opiskelijoiden mielikuvia ja heidän tietonsa määrää ammatista. Tutkimuksen pääongelma kiteytyy kysymykseen: Kiinnostaako tilintarkastajan työ ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijoita? Tarkentavia kysymyksiä ovat seuraavat: Miksi joku on halukas hakeutumaan ammattiin? Miksi jotakuuta ammatti ei ollenkaan kiinnosta? Kuinka paljon opiskelijoilla on tietoa tilintarkastajan ammatista? Onko joku täysin tietämätön tilintarkastajan uravaihtoehdosta? Vaikuttaako tietämättömyys tai tiedon puute siten, että ala ei kiinnosta? Millaisia mielikuvia opiskelijoilla on ammatista? Mikä on niiden merkitys kiinnostusta mitattaessa? Miten opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan alasta? Mikä olisi paras tapa lisätä opiskelijoiden tietoa alasta?

Lähdin tekemään tätä tutkimusta omasta kiinnostuksestani tilintarkastusta ja alan tilannetta kohtaan. Tutkimuksen aihe oli jo pidemmän aikaa ollut mielessäni käytyäni erään tilintarkastajan kanssa keskustelun, jossa puheeksi tuli nuorten vähäinen kiinnostus alaa kohtaan. Lisäksi aika ajoin tilintarkastusalan lehdissä on ollut puhetta alan tulevaisuudesta ja houkuttelevuudesta (esim. Riistama 2007; Sorsa 2008). Aihetta käsitteli myös Balanssi-lehden päätoimittaja Tarja Sviili vuonna 2013 pääkirjoituksessaan, jossa hän ilmaisi huolensa tilintarkastajien määrän laskusta ja siitä, ettei alalle tule riittävästi uusia työntekijöitä (Sviili 2013, 7). Tilastot näyttävätkin, että tilintarkastajien määrä on laskussa. Suuri määrä tilintarkastajia on ikänsä puolesta jäämässä lähivuosina eläkkeelle, ja uusia tulijoita alalle on selvästi vähemmän. Tilintarkastajia kuitenkin tarvitaan, sillä lain mukaan yhteisöt ja säätiöt kaikkein pienimpiä lukuun ottamatta ovat tilintarkastusvelvollisia (Korkeamäki 2008, 14).

Uskon, että tutkimuksestani olisi hyötyä alan yhteisöille, kun he yrittävät saada nuoria kiinnostumaan alasta. Esimerkiksi Suomen Tilintarkastajat ry on kiinnostunut tutkimukseni tuloksista. Samoin hyötyä olisi myös kouluttajille, jotka voisivat kiinnittää enemmän huomiota alasta tiedottamiseen sekä määrällisesti että laadullisesti. Tutkimukseni voisi tuoda esille asioita, joihin oppilaitoksissa ja koulutuksessa kannattaisi keskittyä. Työni teoriaosaa, johon tein tiiviin tietopakettin tilintarkastajan työstä, voisi käyttää opetusmateriaalina, kuten myös tutkimusosion tilintarkastajien haastatteluita. Hyötyä voisi olla yhtä lailla opiskelijoille, jotka saattaisivat kiinnostua alasta, jos saisivat siitä tarpeeksi ja oikeanlaista tietoa. Lisäksi jo tekemäni kysely saattaisi herättää ainakin joidenkin opiskelijoiden mielenkiinnon. Aihe on hyvin ajankohtainen myös siksi, että tilintarkastuslain uudistaminen on parhaillaan käsittelyssä. Keskeisenä siinä on tilintarkastajatutkimuksen rakenteen muuttaminen. Aiheesta ei ole myöskään tehty kovin paljon tutkimusta.

Tutkimukseni jakautui kahteen osaan: ensin haastattelin tilintarkastuksen ammattilaisia selvittääkseni heidän näkemyksiään ja ajatuksiaan ammatistaan ja tutkimusaiheestani. Seuraavaksi tein kyselytutkimuksen Laurea-ammattikorkeakoulun Hyvinkään ja Leppävaaran yksikön liiketalouden opiskelijoille heidän kiinnostuksestaan tilintarkastajan ammattia kohtaan haastatteluja kyselyssä hyväksikäyttäen. Tämä mahdollisti sen, että pystyin tekemään vertailua alan ammattilaisten ja opiskelijoiden mielikuvien välillä sekä Hyvinkäällä projektiopetusta ja Leppävaarassa luento-opetusta saavien opiskelijoiden välillä. Yksiköiden opetustavoista ja opinnoista kerron tarkemmin kyselytutkimuksen otannan yhteydessä.

Opiskelijoille tehdyllä kyselytutkimuksella tavoitteenani oli selvittää ne tekijät, jotka vaikuttavat ammattikorkeakoulussa liiketaloutta opiskelevien kiinnostuksen määrään tilintarkastajan ammattia kohtaan. Kyselytutkimuksen tavoitteena oli tuoda vastauksia luvun alussa esittämiini tutkimusongelmiin. Tavoitteenani oli siis selvittää, kiinnostaako ammatti ja syyt siihen, miksi se kiinnostaa ja miksi ei. Lisäksi selvitin opiskelijoiden tilintarkastajan työhön liittämiä mielikuvia ja sitä, kuinka paljon heillä on tietoa tilintarkastajan työstä.

Tilintarkastusalan ammattilaisia haastatteleamalla halusin selvittää tekijöitä, jotka ovat saaneet ammatissa toimivia hakeutumaan alalle ja motivoivat heitä heidän työssään. Tavoitteenani oli saada selville, mitkä ovat ammatissa toimivien mielikuvat työstä ja mikä heitä työssä erityisesti kiinnostaa ja motivoi. Entä mitkä ovat olleet heidän mielikuvansa ja tietonsa määrä alalle hakeutuessa? Mitä työ nykypäivänä käytännössä on? Mikä on heidän näkemyksensä opiskelijoiden kiinnostuksesta ammattia kohtaan? Miten heidän mielestään nuoria voisi houkuttaa alalle? Minkälaisia ajatuksia heillä on alan nykytilasta? Haastatteluilla pyrin saamaan aiheeseen tilintarkastajien näkökulmaa sekä ideoita kyselytutkimukseeni.

Opinnäytetyössäni yhdistelin kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusmenetelmää saadakseni tietoa eri näkökulmista. Tätä monimenetelmäistä lähestymistapaa kutsutaan triangulaatioksi, jossa eri näkökulmista pyritään saamaan vahvistusta tutkimustulokselle. Triangulaation tarkoitus on lisätä tutkimuksen luotettavuutta. (Kananen 2011, 125.) Kvalitatiivista tutkimusta voidaan käyttää eräänlaisena esitutkimuksena kvantitatiiviselle tutkimukselle (Kananen 2014, 143). Tutkimuksessani tilintarkastajien haastattelut toimivatkin esitutkimuksena itse kyselytutkimukselle. Näin sain ajatuksia tutkimuskysymyksiäni varten ja samalla tilintarkastajien näkökulmaa aiheesta. Etsin tietoa myös sekundäärisistä eli toissijaisista lähteistä käymällä läpi aiempia tutkimuksia. Vaikka toteutin kyselytutkimukseni kvantitatiivisella menetelmällä sähköistä lomaketta käyttäen, avoimet kysymykset toivat siihen myös kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Toisaalta triangulaatiolla eli useampaa tutkimusmenetelmää yhdistämällä ilmiöstä on myös mahdollista saada syvällisempi käsitys, mitä tutkimuksessanikin lähdin tavoittelemaan. Triangulaatio sopii lisäksi silloin, kun ilmiö on monimuotoinen, mitä se tässä tutkimuksessa tuntui olevan. (Kananen 2014, 17.)

Ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijat eli tulevat tradenomit olivat tutkimuskoh-
teinani siksi, että heidän opintoihinsa sisältyy paljon tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä
vaadittavia opintoja. Päätin tehdä tutkimuksen Laurea-ammattikorkeakoulun kahden eri yksi-
kön, Hyvinkään ja Leppävaaran, opiskelijoille, sillä halusin vertailla eri yksiköissä opiskelevien
vastauksia toisiinsa. Näkyykö selvää eroa lähempänä pääkaupunkia sijaitsevan luento-opetusta
tarjoavan Leppävaaran opiskelijoiden ja Hyvinkäällä projektiopetusta saavien opiskelijoiden
välillä? Halusin tehdä myös alan ammattilaisten ja opiskelijoiden mielikuvien välistä vertailua.

Oletukseni on, että tilintarkastajan ammatti ei kiinnosta liiketalouden opiskelijoita. Se perus-
tuu siihen, että alalle hakeutuvien määrä on hyvin vähäinen ja että aiempien tutkimustulos-
ten mukaan opiskelijoilla on alasta ja ammatista selvästi vääriä mielikuvia eikä sitä pidetä
kovin mielenkiintoisena. Toisaalta alalle hakeutumattomuuteen on myös muita syitä, kuten
tietämättömyys alasta sekä tilintarkastajaksi pääsyn kovat tutkintovaatimukset.

Lähdin toteuttamaan tutkimustani siltä pohjalta, että mielikuvilla on suuri merkitys opiskeli-
joiden kiinnostuksen määrään tilintarkastajan ammattia kohtaan. Tässä ajatuksessani nojau-
dun Grönroosin (2013) ja Holopaisen (2008) tutkimuksiin. Toinen asia, jota halusin vielä tar-
kemmin tutkia, oli tiedon määrän vaikutus kiinnostukseen. Uskon, että tiedon määrälläkin on
jonkin verran vaikutusta. Ainakin tiedon puuttuessa tai ollessa hyvin vähäistä opiskelija ei
pysty luomaan oikeaa mielikuvaa alasta tai edes ajattelemaan alalle suuntautumista. Grön-
roosin (2013, 106) tutkimuksessa laskentatoimen opiskelijoiden kiinnostuksen määrä ei ollut
suoraan riippuvainen tiedon määrästä, vaikka tiedon lisääntyessä kiinnostuksen määrä jossain
määrin lisääntyikin.

6.1 Haastattelut

Seuraavaksi esittelen tilintarkastajien näkemyksen ja mielikuvien tutkinnassa käyttämäni laa-
dullisen tutkimusmenetelmän ja teemahaastattelun. Lisäksi kerron, miksi valitsin juuri tämän
menetelmän. Lopuksi käyn läpi haastattelurungon ja haastattelujen toteutuksen.

6.1.1 Tutkimusmenetelmä ja haastattelurunko

Tilintarkastustyössä toimivien tai toimineiden haastatteluilla halusin saada heidän näkemyksi-
ään alan nykytilasta ja opiskelijoiden tiedosta ja kiinnostuksesta ammattiin. Halusin myös
kuulla heidän mielikuviaan ja kuvauksiaan tilintarkastajan työstä sekä työssä motivoivista sei-
koista. Tilintarkastajien näkemyksistä tavoitteenani oli saada taustaa ja ajatuksia opiskelijoil-
le tehtävää kyselytutkimusta varten. Alan ammattilaisten näkemyksistä opiskelijoiden kiinnos-

tuksesta ja mielikuvista ajattelin saavani merkittävää lisäarvoa työlleni. Tarkoitukseni oli myös vertailla tilintarkastajien mielikuvia opiskelijoiden mielikuviiin.

Tutkimukseni ensimmäisessä osassa käytin menetelmänä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmistä teemahaastattelua. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään yleensä silloin, kun ilmiötä ei kunnolla tunneta ja kun siitä ei ole olemassa juurikaan tietoa, teorioita ja tutkimusta. Laadullinen tutkimus ei pyri yleistämään, vaan siinä pyritään ymmärtämään ilmiötä. Se antaa mahdollisuuden saada ilmiöstä syvällisempi näkemys. Laadullista tutkimusta käytetään, kun luodaan uusia teorioita ja hypoteeseja. Se myös antaa mahdollisuuden hyvälle kuvaukselle ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan yksittäisiä tapauksia, joista pyritään saamaan mahdollisimman paljon irti. Tutkimustuloksia kuvattaessa käytetään sanoja ja lauseita. Laadullinen tutkimus onkin usein kuvailevaa. Laadullista tutkimusta voi käyttää myös esitutkimuksena, esimerkiksi ennen kvantitatiivista kyselytutkimusta. Toisaalta sitä voi käyttää myös kvantitatiivisen tutkimuksen tulosten syventämiseen ja ymmärtämiseen. (Kananen 2014, 16–19.)

Teemahaastattelun avulla pyritään ymmärtämään ja saamaan käsitys kohteena olevasta ilmiöstä, jossa on mukana ihminen ja hänen toimintansa, jota pyritään avaamaan teemojen avulla. Teemahaastattelu on yksi laadullisen tutkimuksen yleisimmin käytetyistä tiedonkeruumenetelmistä. Sitä käytetään, kun ilmiötä ei tunneta ja halutaan saada ymmärrys asiasta. Teemahaastattelussa haastattelija ja haastateltava keskustelevat ilmiöön liittyvistä asioista. Haastattelija valitsee keskustelun teemat ja laatii teemahaastattelurungon ilmiöstä olevien ennakkokäsityksiensä pohjalta. (Kananen 2014, 76–77.) Kananen (2014, 72) kuvailee hyvin teemoja ja niitä tarkentavia kysymyksiä ikään kuin veteen heitettyinä haaveina, joilla ammennetaan haastateltavasta tietoa. Kysymys ja siihen saatu vastaus tuottavat pienen palan ymmärrystä, mikä voi tuoda esiin taas uusia kysymyksiä. Näin haastattelu on kuin palapeli, joka koostuu kysymyksiin saaduista vastauksista. Haastattelun vastausten avulla yritetään rakentaa yksityiskohdista kokonaiskuva. (Kananen 2014, 72.) Hyviä kysymyksiä ovat avoimet, hypoteettiset ja jatkokysymykset (Kananen 2014, 78–79).

Haastattelu on tilanne, jossa haastattelija ja haastateltava ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja haastateltava kertoo kokemuksiaan tutkittavasta ilmiöstä. Riippuu paljolti haastattelijan taidoista, mitä tietoja hän haastateltavaltaan saa. Ilmapiiirin haastattelussa tulee olla luottavainen, ja haastattelijan asenteen tulee olla arvostava ja kiinnostunut haastateltavaa kohtaan. Haastattelu voi perustua joko spontaaneihin tai tarkasti ennalta suunniteltuihin kysymyksiin riippuen siitä, kuinka hyvin ilmiö jo tunnetaan. Kysymyksenasettelulla on vaikutusta saadun tiedon määrään sekä sen laatuun ja syvyyteen. (Kananen 2014, 72–73.) Teemahaastattelulle tyypillisiä ovat keskusteltavat aiheet sekä keskustelun eteneminen vastaajan ehdoilla.

Haastateltava kertoo vapaasti aiheesta, ja haastattelija tekee välillä tarkentavia ja täydentäviä kysymyksiä sekä pitää huolen siitä, että keskustelu pysyy aiheessa. (Kananen 2014, 76.)

Haastattelua käytin hankkiessani tietoa tilintarkastustyössä työskenteleviltä tai työskennelleiltä henkilöiltä. Menetelmäksi haastattelun valitsin siksi, että haastattelulla on mahdollista saada jotakin aivan uutta tietoa ja lisäksi yksityiskohtaisempaa tietoa. Halusin saada alalla työskenteleviltä uutta ja erilaista näkemystä opiskelijoiden kiinnostuksesta ammattia kohtaan. Ajattelin siitä olevan hyötyä valmistellessani kyselytutkimusta opiskelijoille. Valitsin haastattelumenetelmäksi teemahaastattelun, koska halusin esittää haastatteluissa valmiiksi miettimiäni teemoja ja kysyä samoja asioita jokaiselta haastateltavalta. Haastattelurunko löytyy opinnäytetyöni liitteestä 1. Varauduin etukäteen siihen, että voisin joutua tekemään kysymyksiä koskevia tarkennuksia tai lisäkysymyksiä. Tarkoitukseni oli kuitenkin edetä suunnitellun haastattelurungon mukaisesti. Koska tutkimuskohteena oli opiskelijoiden kiinnostus tilintarkastajan ammattiin, teemat ja kysymykset liittyivät tilintarkastajan työhön, mielikuviin työstä, ajatuksiin opiskelijoiden kiinnostuksesta sekä alan nykytilaan. Aluksi esitin muutamia taustakysymyksiä. Sitten etenin haastateltavien työtä tilintarkastusalalla koskevien kysymysten ja mielikuvien kautta ajatuksiin liiketalouden opiskelijoiden mielikuvista, kiinnostuksesta ja tiedoista. Lopuksi esitin muutaman kysymyksen alan nykytilasta, ja halusin myös tietää, pitävätkö tilintarkastajat tekemääni tutkimusta tarpeellisena.

6.1.2 Haastattelujen toteutus

Ensimmäiseksi otin muutamiin lähiseudulla toimiviin satunnaisesti valitsemiini sekä opinnäytetyöni ohjaajan ehdottamiin tilintarkastustyössä toimiviin tai toimineisiin henkilöihin yhteyttä puhelimitse ja sovin heidän kanssaan haastatteluaikat. Jokainen yhteydenottoni ei tuottanut tulosta, sillä kaikilla henkilöillä ei ollut aikaa haastattelulle tai en tavoittanut heitä. Lopulta sain sovittua ajan kuuden haastateltavan kanssa, mikä oli aikataulullisesti sopiva määrä. Olin etukäteen päättänyt, että suunnilleen viisi haastattelua olisi sopiva määrä, jotta vastauksia tulisi monipuolisesti ja ehtisin suorittaa ja käsitellä haastattelut aikataulussa. Tarkoitukseni oli aluksi haastatella tilintarkastajia, mutta päätin, että haastateltaviksi sopivat lisäksi tilintarkastajina toimineet henkilöt sekä tilintarkastusassistentit, sillä myös heillä on kokemusta tilintarkastustyöstä. Jatkossa haastattelujeni tuloksia käsitellessäni tarkoitan kuitenkin tilintarkastajista puhuessani kaikkia haastateltaviani, ellen toisin mainitse.

Toteutin haastattelut teemahaastatteluina valmiiksi tekemääni kysymysrunkoa käyttäen. Joissakin tapauksissa oli kuitenkin tarpeen esittää joitakin lisäkysymyksiä tai tarkentaa valmiita kysymyksiä. Pääasiassa haastattelut kuljivat kuitenkin suunnitellun rungon mukaisesti. Toisissa haastatteluissa tuli esiin asioita, jotka eivät aina suoraan liittyneet kysymyksiin. Välillä haastattelut olivat lähes keskustelunomaisia. Haastattelukysymykset olivat koko haastattelun

ajan haastateltavien nähtävissä. Tein haastattelujen aikana muistiinpanoja kysymyslistaani, mutta myös nauhoitin haastattelut, jotta voisin kuunnella nopeasti ohimeneviä vastauksia vielä myöhemmin uudelleen. Lisäksi nauhoitukset tekivät haastatteluista sujuvampia, kun ei tarvinnut käyttää paljon aikaa kaikkien asioiden kirjoittamiseen haastattelujen aikana. Myöhemmin litteroin nauhoitukset lähes sanasta sanaan. Itse haastattelut kestivät 20–40 minuuttia, mutta niitä ennen meni hetki aikaa esittelyihin sekä lyhyeen alustukseeni opinnäytetyöni aiheesta. Kaikki haastateltavat antoivat luvan nimiensä käyttöön tämän opinnäytetyön tarkoituksiin.

6.2 Kyselytutkimus

Seuraavaksi käyn läpi kyselytutkimuksen toteutuksen. Kerron valitsemastani tutkimusmenetelmästä sekä otantatavasta, ja miksi valitsin juuri ne. Kuvailen myös tutkimuksen perusjoukon ja otoksen. Sitten käyn läpi tutkimuslomakkeen laadinnan ja rakenteen. Lopuksi kerron tutkimuksen toteuttamisesta ja saadusta otoksesta.

6.2.1 Tutkimusmenetelmä ja otanta

Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää käytin tutkimuksessani selvittäessäni opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattiin sähköisellä kyselylomakkeella eli Laureassa käytössä olevalla Eduix Oy:n e-lomakkeella. Kvantitatiivisella menetelmällä pystyin saamaan tietoa sellaisessa muodossa, että sitä voi tilastoida ja siitä voi mahdollisesti tehdä joi-takin yleistettäviäkin johtopäätöksiä. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää tutkittavan ilmiön muuttujien tuntemista. Ilmiön täsmentämiseen voidaan käyttää kvalitatiivista tutkimusta, kuten minäkin opinnäytetyössäni tein. Ilmiön muuttujista johdetaan kysymykset kyselylomakkeeseen, jota käytetään kvantitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä. (Kananen 2011, 17–18.) Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on selvittää määriä, riippuvuuksia ja syysseurauksia (Kananen 2008, 51). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään määrällisiä mittareita. Mittauksen tuloksena saatua aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin. Koska kvantitatiivisessa tutkimuksessa lasketaan määriä, se edellyttää määrällistä tietoa eli lukuja. (Kananen 2011, 18.)

Kvantitatiivinen tutkimus on prosessi, joka viedään läpi vaihe vaiheelta. Se noudattaa tieteellisen tutkimuksen sääntöjä ongelman määrittelyssä, kysymysten laadinnassa, tiedonkeruussa ja tietojen analysoinnissa. (Kananen 2011, 20.) Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään. Siinä voidaan pieneltä joukolta havaintoyksiköitä eli otokselta kerätä tutkimustietoa kyselylomakkeella. Otoksen vastaajien tulisi edustaa koko joukkoa eli perusjoukkoa. Tällöin tutkimustulosten voidaan katsoa edustavan myös koko joukkoa eli populaatiota. Havaintoyksiköitä

on oltava kuitenkin riittävästi, jotta tulokset olisivat luotettavia ja niiden voisi katsoa edustavan koko joukkoa. (Kananen 2011, 17–18.)

Perusjoukolla eli populaatiolla tarkoitetaan siis kohderyhmää, jota tutkittava ilmiö koskettaa ja josta halutaan tehdä päätelmiä tutkimuksessa. Tutkimusta tehdessä perusjoukko pitää määritellä ja rajata tarkasti. (Kananen 2008, 70.) Tutkimuksessani perusjoukkona olivat kaikki Suomen ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijat. Vuoden 2014 tilaston mukaan liiketalouden ja kaupan opiskelijoita oli vuonna 2014 noin 26 700 (Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ammattikorkeakoulun, koulutusmaakunnan, opintoalan ja koulutustyyppin mukaan 2001–2014 2014). Liiketaloutta voi opiskella lähes kaikissa Suomen ammattikorkeakouluissa. Liiketalouden opiskelijoiden joukko on määränsä sekä alalla valittavien eri opintosuuntautumisten ansiosta hyvin moninainen. Eri opintosuuntautumisia ovat esimerkiksi johtaminen, taloushallinto, rahoitus, yrittäjäyys, juridiikka, liiketoiminnan kehittäminen, myynti ja markkinointi. Lisäksi eri kouluissa voidaan käyttää erilaisia oppimismenetelmiä. Tästä esimerkkeinä ovat projekti- ja luentomuotoinen opetus. Opintotarjonta eri kouluissa voi olla myös hyvin vaihteleva. Toiset koulut saattavat painottaa tiettyjä suuntautumisia muita enemmän. Niinpä kaikissa kouluissa ei välttämättä ole tarjolla tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia opintokokonaisuuksia eikä tilintarkastusta. Taloushallinnon tai laskentatoimen syventäviä opintoja huomasin kylläkin olevan tarjolla kaikkien ammattikorkeakoulujen liiketalouden tutkinnoissa. Kolme oppilaitosta mainitsi näiden opintojen yhteydessä tilintarkastuksen opinnot, ja yksi niistä kertoi tarjoavansa HTM-tutkintoon tarvittavat opinnot.

Perusjoukon ollessa suuri täytyy valita eri otantamenetelmistä sopiva otoksen saamiseksi joukosta (Heikkilä 2014, 31). Tein tutkimukseni otantatutkimuksena. Otantamenetelmää käyttämällä perusjoukosta valitaan edustava otos, josta saatuja tuloksia voi yleistää koskemaan koko perusjoukkoa (Kananen 2008, 70). Otantamenetelmänä käytin systemaattista ryväotantaa. Ryväotannassa perusjoukko, tässä tapauksessa ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijat, muodostuu luonnollisista ryhmistä, kuten kotitalouksista, yrityksistä tai koululuokista. Tutkimuksessani tällaisen ryhmän eli rypään muodostavat eri ammattikorkeakoulujen tai niiden yksiköiden liiketalouden opiskelijat. Ryväotannassa rypäistä valitaan joko satunnaisesti tai systemaattisesti mukaan tulevat ryhmät ja ne tutkitaan kokonaan. (Heikkilä 2014, 37.) Systemaattista ryväotantaa käyttämällä valitsin itse yksiköt, joita halusin tutkia.

Päätin tehdä tutkimuksen Laurea-ammattikorkeakoulun kahden eri yksikön opiskelijoille, sillä siten pystyin samalla tutkimaan, olisiko eri yksiköiden liiketalouden opiskelijoiden vastausten välillä suuria eroja vai olisivatko vastaukset samansuuntaisia. Hyvinkään yksikön opiskelijat päätin ottaa kohteekseni aivan siitä yksinkertaisesta syystä, että opiskelen myös itse Laurean Hyvinkään yksikössä. Hyvinkäällä opiskelijat voivat valita syventäviksi opinnoikseen joko oikeudellisen osaamisen tai projektijohtamisen. Opiskelu tapahtuu eri projektien parissa eikä

enää perinteisesti luentoja kuuntelemalla. Oikeustradenomin opintoihin sisältyy vielä kuitenkin perinteistä luento-opetusta. Projektijohtamisen (P2P) vaihtoehdossa opiskelijat voivat täydentää osaamistaan esimerkiksi strategisessa johtamisessa, talouden hallinnassa, brändien markkinoinnissa sekä viestinnässä. Taloushallinnon opinnot sisältyvät siis eri projekteihin. (Hyvinkää P2P – Projektijohtaminen 2015.) Tilintarkastuksen opetusta Hyvinkään Laureassa ei tällä hetkellä ole tarjolla.

Liiketaloutta voi opiskella lähes jokaisessa Laurean yksikössä, mutta toiseksi tutkimuskohteekseni ja samalla vertailukohteekseni valitsin Leppävaaran yksikön, sillä siellä korostui muita enemmän taloushallinnon opetus. Laurean Leppävaaran yksikön Internet-sivuilla luvataan opiskelijoille valmiudet toimia monipuolisissa taloushallinnon ja rahoituksen tehtävissä sekä hyvät työllistymismahdollisuudet näiden tehtävien parissa opintojen jälkeen. Leppävaaran yksikössä opintojen suuntautumisvaihtoehtoja ovat taloushallinto ja rahoitus, markkinointi sekä toimitilajohtaminen. Lisäksi Leppävaarassa opinnot suoritetaan vielä perinteiseen tapaan käymällä luennoilla, mutta opintoihin sisältyy myös projekteja. (Liiketalous 2014.) Leppävaarassa taloushallinnon opintoja sisältyy jonkin verran pakollisiin opintoihin. Täydentävissä opinnoissa taloushallinnon opintoja on tarjolla noin 40 opintopisteen edestä sekä rahoitusopintoja noin 20 opintopisteen edestä. (Pilli-Sihvola 2015.) Varsinaisia tilintarkastuksen opintoja Leppävaarassakaan ei ole tällä hetkellä tarjolla, mutta uuteen konsernilaskennan opintopakettiin niitä jonkin verran sisältyy (K. Tolonen 2015).

6.2.2 Tutkimuslomakkeen laatiminen ja rakenne

Tutkimusmenetelmäksi valitsin sähköisen lomakkeen, koska halusin tavoittaa suuremman joukon vastaajia lyhyemmässä ajassa, kuin mitä olisin muuten pystynyt saavuttamaan. Sähköisen lomakkeen käyttö on myös edullinen ja helppo tapa kerätä tietoa. Lisäksi tiedot on helppo siirtää lomakkeelta Exceliin ja analysoida. Näin saadaan minimoitua virheiden riskiä tulosten käsittelyvaiheessa. Kyselylomakkeen käytön suurin ongelma on kato, jolloin vastausprosentti jää yleensä pieneksi. Vastaamisesta pitäisikin yleensä muistuttaa pariin otteeseen. Muita kyselylomakkeen haittapuolia ovat väärinymmärrykset sekä se, että jotkut eivät vastaa kyselyyn välttämättä tosissaan, mikä vääristää tutkimustuloksia. Hyvän kyselylomakkeen suunnittelu vie myös aikaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 190.) Lomakkeen laadinnalla ja kysymysten tarkalla suunnittelulla voidaan kuitenkin tehostaa tutkimuksen onnistumista (Hirsjärvi ym. 2007, 193). Yleisemmät ja helposti vastattavat kysymykset on hyvä sijoittaa lomakkeen alkuun ja spesifiset loppuun (Hirsjärvi ym. 2007, 198). Hyvä tutkimuslomake on selkeä, siisti, ei liian pitkä ja esitettävä. Kontrollikysymyksillä voidaan varmistaa vastausten luotettavuus. (Heikkilä 2014, 47.) Hyvien kysymysten piirteitä ovat ymmärrettävyys, selkeys, yksiselitteisyys ja tarpeellisuus. Kysymykset eivät saisi olla liian pitkiä eivätkä johdattelevia. (Heikkilä 2014, 54.)

Tutkimuslomakkeen laatiminen lähti liikkeelle tutkimuksen pääongelmasta sekä lisäkysymyksistä. Niiden pohjalta lähdin miettimään sopivia tiedonkeruukysymyksiä ja kysymystyyppejä. Minulla oli jo aivan tutkimuksen alkuvaiheessa mielessäni joitakin kysymyksiä, joita halusin opiskelijoille esittää. Opinnäytetyöni edetessä ja teorian sekä taustatiedon karttuessa aluksi suunnittelemani kyselylomakkeen raakaversioiden kysymykset, kysymystyyppit sekä kysymysten järjestys lomakkeella vaihtuivat monta kertaa. Tammi-helmikuussa toteuttamani tilintarkastajien haastattelut toivat vielä oman lisänsä lomakkeeseen. Lisäksi päätin tehdä muutaman kysymyksen Laurean opintotarjonnasta ja tiedotuksesta. Lopullisen muotonsa kyselylomake sai vasta vähän ennen kuin tein siitä e-lomakkeen maaliskuussa. Suomen Tilintarkastajat ry lahjoitti tutkimuksen yhteydessä pidettävään arvontaan palkintoja, joiden tarkoitus oli toimia houkuttimena kyselyyn vastaamisessa. Pyysin muutamaa henkilöä testaamaan lomakkeen ymmärrettävyyden, käytettävyyden sekä lomakkeen täyttämiseen tarvittavan ajankäytön. Kommentteja sain esimerkiksi kyselyn pituudesta, hyvistä palkinnoista arvonnassa sekä siitä, että lomake oli selkeästi ja hyvin laadittu. Testauksen jälkeen tein lomakkeeseen vielä pari muutosta johdantoon ja lopun arvontakohtaan. Valmis lomake on opinnäytetyöni liitteessä 2.

Kyselylomakkeen otsikoksi tuli Tilintarkastus ammattina -tutkimus. Jaottelin kyselylomakkeen eri aihekokonaisuuksien mukaisesti. Aivan ensimmäiseksi olivat taustakysymykset. Varsinaiset aihealueet olivat ammattiin liittyvä tieto sekä mielikuvat ja kiinnostus. Viimeisenä osiona oli vielä osallistuminen arvontaan ja haastatteluun. Kysymyksiä oli yhteensä 19. Ne olivat pääosin strukturoituja ja asteikkokysymyksiä, mutta muutama kysymys oli myös avoin. Lomakkeen kohdat 20 ja 21 liittyivät arvontaan ja haastatteluun osallistumiseen.

Kyselylomakkeen alkuun tein johdantotekstin, jossa kerroin lyhyesti tutkimuksestani, esittelin arvonnassa palkinnon ja arvioidun vastausajan. Aloitin kyselylomakkeen taustatiedoilla, koska niistä vastaajan on yleensä helppo aloittaa. Kysymykset olivat yhtä avointa lukuun ottamatta strukturoituja eli valmiilla vastausvaihtoehdoilla varustettuja kysymyksiä. Taustatietoja kerätessä oli kätevä käyttää pääosin pudotusvalikoita, joista valittiin yksi vaihtoehto. Tässä muodossa sain taustatieto-osion näyttämään lyhyemmältä. Seuraava osio oli ammattiin liittyvä tieto, sillä siinä kysymykset olivat mielestäni kevyempiä kuin mielikuvat ja kiinnostus-osiossa. Lisäksi mielestäni oli järkevää testata opiskelijoiden tietoa ammatista ennen mielikuvista ja kiinnostuksesta kyselemistä. Tieto-osiossa etenin yleisesti ammatteihin liittyvästä tiedosta tietoihin tilintarkastajan ammatista ja tiedonsaantiin Laureassa. Kysymykset olivat monivalinta- ja asteikkokysymyksiä Likert-asteikolla. Mielikuvat ja kiinnostus-osiossa kysymykset etenivät yleisistä toiveammattiin liittyvistä mielikuvista mielikuvien tilintarkastajan työstä ja tilintarkastajan työhön kohdistuvaan kiinnostukseen. Kysymykset olivat asteikkokysymyksiä Likert-asteikolla ja avoimia kysymyksiä. Mielikuvia koskevissa kysymyksissä oli lueteltu lista erilaisia ominaisuuksia, jotka voivat liittyä työhön. Nämä eri ominaisuudet poimin

eri tilintarkastajien lehtihaastatteluista, omista haastatteluistani sekä Pertti Järven väitöskirjassaan listaamista ammattiattribuuteista, joista kerroin luvussa 5. Usein vaikeina pidetyt avoimet kysymykset pyrin sijoittamaan mahdollisimman loppuun. Ajattelin, että tällöin monet jo täytettyään muun lomakkeen eivät välttämättä viitsineet luovuttaa enää siinä kohdassa, vaan vastaisivat edes jotakin. Avoimilla kysymyksillä pyrin saamaan jonkin verran laadullista eli kvalitatiivista tietoa. Pidin tärkeimmät avoimet kysymykset pakollisina, koska halusin niihin kysymyksiin ehdottomasti vastauksia, jotka toisivat esille opiskelijoiden omia ajatuksia ja siten tärkeitä lisäarvoa tutkimukselle. Tämä osio oli mielestäni lomakkeen raskain, ja siksi sijoitinkin sen viimeiseksi ennen arvontaan ja haastatteluun osallistumisosiota. Lopussa vielä kiitin vastauksista. Lopuksi valitsin lomakkeen ulkoasuksi raikkaan vihreän kevätteeman, joka sopi hyvin vuodenaikaan ja teki lomakkeesta huolitellun näköisen.

6.2.3 Aineiston keruu ja käsittely

Kyselylomakkeen linkin lähetin tiistaiamuna 17.3.2015 Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran liiketalouden opiskelijoille sähköpostitse saatekirjeessä (Liite 3). Koska opiskelijoita voi olla hankala saada vastaamaan tämän tyyppisiin kyselyihin, en paljastanut vielä saatekirjeessä tutkimuksen varsinaista aihetta eli tilintarkastusta. Lisäksi käytin houkuttimena palkintoja, jotka Suomen Tilintarkastajat ry oli lahjoittanut tukeakseen tutkimustani. Saatekirjeessä kutsuin opiskelijat mukaan ammatinvalintaa koskevaan tutkimukseen, kerroin arvonnasta, ilmoitin arvioidun vastausajan ja kyselyn aukioloajan sekä annoin linkin kyselyyn. Kolme päivää myöhemmin eli perjantaina 20.3.2015 lähetin vielä saatekirjeen uudestaan muistuttaakseni tutkimuksesta. Kirje oli muuten samanlainen kuin ensimmäinenkin, mutta lisäsin alkutervehdyksen jälkeen tekstin, jossa ilmoitin, että kyselyyn ja arvontaan on vielä aikaa osallistua, ja kiitin jo osallistuneita vastauksista. Olin aiemmin anonut Laurealta tutkimusluvan, jotta sain lähettää saatekirjeen joukkosähköpostiosoitteilla. Tutkimus oli opiskelijoille avoin reilun viikon. Laitoin sen kiinni tiistain 24.3.2015 päätyttyä. Koska kyselyn aukioloaika oli niin lyhyt, en lähettänyt enää toista muistutusta. Eniten vastauksia tuli heti ensimmäisen sähköpostiviestin lähettämispäivänä. Sitä seuraavana päivänä vastauksia tuli toiseksi eniten. Sitten vastausten määrä alkoi hiipua. Toinen viestini sai ehkä muutaman kyselyn jo unohtaneen vastaamaan, mutta mitään suurta nousua vastaajamäärässä ei enää tapahtunut.

Lähetin kyselylomakkeen linkin yhteensä 1264 opiskelijalle, 369 opiskelijalle Laurean Hyvinkään yksikköön ja 895 opiskelijalle Laurean Leppävaaran yksikköön. Yhdelle opiskelijalle sähköposti ei mennyt perille. Kyselyyn sain yhteensä 152 vastausta, joista kolme jouduin hylkäämään. Kahdessa lomakkeessa vastausten aitous herätti liikaa epäilystä ja yhdessä puolen lomakkeen vastaukset puuttuivat, vaikka sen ei pitäisi olla mahdollista, koska kysymykset olivat pakollisia. Epäilen, että e-lomake-ohjelmassa on tapahtunut jokin virhe. Jäljelle jäi siten 149 vastausta, joista 82 oli Hyvinkään yksiköstä ja 67 Leppävaaran yksiköstä. Kyselyn vastauspro-

sentti oli 12 %. Hyvinkään yksikön vastausprosentiksi muodostui 22 % ja Leppävaaran vain 7,5 %. Vastaaajien määrä oli sekä absoluuttisesti että suhteellisesti suurempi Hyvinkään yksikössä. Kyselylomakkeiden vastaukset siirsin Exceliin käsittelyä varten. Analysoin aineiston määrällisin menetelmin kuvailemalla ilmiötä määriä ja prosenttilukuja, tunnuslukuja, graafisia kuvioita ja ristiintaulukointia käyttäen.

7 Tutkimustulokset ja johtopäätökset

7.1 Tilintarkastajien haastattelut

Haastattelutulosten käsittelyn aloitan lyhyillä esityksillä jokaisen haastatellun taustasta. Seuraavaksi selvitän, mitkä olivat ne tekijät, jotka saivat tilintarkastajat kiinnostumaan työstään. Sitten kerron tilintarkastajien ajatuksia ja mielikuvia heidän työstään. Tein pienet tiivistelmät heidän kuvailuistaan työn käytännöstä. Seuraavaksi käyn läpi tilintarkastajien ajatuksia siitä, minkälainen tilintarkastajaksi pyrkivän pitäisi olla tai mitä häneltä vaaditaan ja minkälainen tilintarkastajaksi pyrkivän ei tulisi olla. Sen jälkeen käsittelen tilintarkastajien mielikuvia ja ajatuksia liiketalouden opiskelijoiden kiinnostuksesta tilintarkastajan työhön, mielikuvista ja työhön liittyvästä tiedosta. Lopuksi käyn läpi alan nykytilaa käsittelevän haastattelusuuden sekä mielipiteitä tutkimuksestani.

7.1.1 Haastateltujen taustaa

Aloitin haastattelut taustakysymyksillä, sillä halusin tehdä lyhyen esittelyn opinnäytetyöhöni jokaisen haastateltavan taustasta, jolloin lukijat pystyvät haastattelujen tuloksia lukiessaan hahmottamaan, minkälaisia henkilöitä niiden taustalla on. Taustakysymyksissä pyysin esittämään ikäryhmän, johon haastateltava kuuluu. Näin halusin tuoda vielä enemmän esiin alan ikärakennetta, mutta totesin, ettei muutaman haastateltavan ikä siihen riitä. Sanottakoon kuitenkin, että alle 30-vuotiasta tilintarkastusassistenttia lukuun ottamatta kaikki haastateltavat olivat jo yli 50-vuotiaita. Muissa taustakysymyksissä halusin tietää haastateltavien suorittamat tilintarkastaja- ja ammattitutkinnot, heidän työtaustaansa sekä heidän tämän hetkisen työpaikkansa.

Ensimmäiseksi haastattelin Hyvinkäällä Soile Tomperia, joka on toiminut alalla jo 70-luvulta lähtien. Hän on kauppatieteiden maisteri, ja hän on suorittanut HTM-tutkinnon vuonna 1975 sekä KHT-tutkinnon vuonna 1980. Hän on työskennellyt päätoimisesti taloushallinnon ja siten myös tilintarkastuksen opettajana. Lisäksi hän on harjoittanut sivutoimisesti tilintarkastusta. Hänen käsialaansa ovat muutamat kirjanpidon opetukseen tarkoitetut teokset sekä opinnäytetyöni lähde teoksenakin käytetty tilintarkastuksen kirja. Hän edelleen päivittää tekemiään

oppikirjoja. Tomperi valikoitui haastateltavakseni, koska hänellä on alalta pitkä ja laaja kokemus, vaikka hän ei enää tilintarkastajana työskentelekään.

Seuraava haastateltavani oli Riihimäellä LR-Laskenta Oy:ssä työskentelevä Sirpa Wikholm, joka on suorittanut HTM-tutkinnon vuonna 2003. Tilintarkastajan työtä hän tekee osa-aikaisesti, ja asiakkaina hänellä on pääasiassa pieniä yrityksiä. Hän on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri. Aiempaa työkokemusta hänellä on muun muassa pörssiyhtiön controllerina, laskentatoimen opettajana sekä talousjohtajana. Näissä töissä hän on päässyt kosketuksiin tilintarkastajan ammatin kanssa.

Kolmas haastateltavani oli omassa yrityksessään Riihimäen Tilintarkastus Oy:ssä tilintarkastusta harjoittava Veijo Tolonen. Pohjakoulutukseltaan hän on merkonomi, ja hän on työskennellyt aiemmin yli 20 vuotta pankissa. Hän on suorittanut HTM-tutkinnon vuonna 1978, mistä asti hän on työskennellyt tilintarkastajana ensin sivutoimisesti ja vuodesta 1992 päätoimisesti. Tolosen asiakkaita ovat pienyritykset ja asuntoyhtiöt.

Neljänneksi haastattelin Hyvinkäällä Tilipalvelu Rantalainen Oy:ssä tilintarkastusassistenttina työskentelevää Eelis Saloa, joka ainoana alle 30-vuotiaana edustaa haastateltavien joukossa nuorempaa sukupolvea. Hän on kauppatieteiden maisteri ja haluaa suorittaa HTM-tutkinnon. Tilintarkastusassistenttina hän on työskennellyt neljä ja puoli vuotta. Vaikka Salo ei ole vielä suorittanut tilintarkastajan tutkintoa, halusin haastatella häntä, koska ajattelin saavani häneltä ehkä hieman tuoreempaa ja siten erilaista näkemystä aiheeseen.

Viides haastateltavani oli Hyvinkäällä Tilintarkastus Turpiainen Oy:ssä työskentelevä Janne Turpiainen, joka on suorittanut HTM-tutkinnon vuonna 1991. Pohjakoulutukseltaan hän on ylioppilas-merkonomi. Hän on suorittanut myös jonkin verran korkeakouluopintoja. Turpiainen on työskennellyt aiemmin 25 vuotta tilintarkastustoimisto PwC:llä, mutta päätti vuonna 2014 perustaa oman yrityksen, jossa hän nyt työskentelee.

Viimeinen haastateltavani oli Hyvinkäällä omassa yrityksessään Akeba Oy:ssä työskentelevä Kaisa Kokkonen, joka suoritti HTM-tutkinnon vuonna 2014. Tilintarkastuksen lisäksi Kokkonen tarjoaa asiakkailleen taloushallinnon ja rahoituksen konsultointia ja koulutusta. Hän on kauppatieteiden maisteri ja työskennellyt aiemmin monissa eri taloushallinnon tehtävissä, esimerkiksi pörssiyhtiöissä controllerina, talouspäällikkönä ja talousjohtajana sekä tarjonnut konsultointia ja koulutusta.

7.1.3 Tilintarkastajien ajatuksia heidän työstään

Taustatietojen jälkeen selvitin tilintarkastajien kiinnostusta ja mielikuvia tilintarkastajan ammatista. Erityisesti minua kiinnosti, mitkä olivat ne tekijät, jotka saivat heidät kiinnostumaan tilintarkastajan työstä, ja mikä heitä työssä motivoi.

Aluksi kysyin tilintarkastajilta, miten he päätyivät alalle. Tilintarkastajien haastatteluissa kävi ilmi, että monella syy alalle päätymiseen oli kiinnostus laskentatoimeen ja jo aiempi työskentely taloushallinnon tai rahoituksen tehtävissä. Muutamat kertoivat mukana olleen myös jonkin verran sattumaa: oli pyydetty töihin tilintarkastuksen pariin tai oli saatu töitä tilintarkastustoimistosta. Useimmilla oli taustalla jo jonkinlaista kiinnostusta ammattia kohtaan ja ajatuksia tilintarkastajatutkimuksen suorittamisesta. Yksi tilintarkastaja koki, että hänelle jäi aikaa tilintarkastukselle muun työn ohella. Yksi tilintarkastajista taas ajatteli, että tilintarkastus tukisi hänen muuta työtään.

Seuraavaksi kysyin, mitä mielikuvia haastatetuilla oli tilintarkastajan ammatista ennen tilintarkastajaksi ryhtymistä. Vastauksista erottui muun muassa ammatin ja tilintarkastajien arvostus. Osa tilintarkastajista oli nähnyt tilintarkastajia ja ollut heidän kanssaan tekemisissä jo ennen ammattiin ryhtymistään, joten heillä oli etukäteen jo melko selvä käsitys tilintarkastuksesta. Yksi tilintarkastaja kertoi, että vaikka hänellä oli tietoa ennen alalle tuloa, hän ei osannut työstä oikeastaan minkäänlaista mielikuvaa muodostaa. Yksi mielikuva oli, että tilintarkastajat ovat iäkkäämpiä. Yksi tilintarkastaja kertoi, että hänellä oli monenlaisia mielikuvia tilintarkastajan työstä, mutta ne olivat hyvin todenmukaisia, koska hän oli jo aiemmin työskennellyt tilintarkastajien kanssa. Hän kertoi luottamuksestaan tilintarkastajien ammattitaitoon ja arvostaneensa sitä, että he osaavat selvittää asiakkaiden puolesta asioita. Hän kertoi myös pitäneensä tilintarkastusta tarkkana työnä, jossa olennaisuus on tärkeää. Hänelle ammatissa oli positiivinen kaiku.

Halusin myös selvittää, mikä alassa kiinnosti tai houkutteli ja mikä ehkä ei. Tilintarkastuksessa kiinnostavana tai houkuttelevana pidettiin itsenäistä työskentelyä, vapautta tehdä asioita omaan tahtiin, sitä, että kevätseongin jälkeen työtahti rauhoittuu ja voi järjestää asiat sen mukaisesti, työtä omistaja-yrittäjien kanssa sekä näkemyksen avartumista, kun pääsee tutustumaan moneen alaan ja yritykseen. Työ houkutteli myös siksi, että oli kiinnostusta yleisesti taloushallintoon tai laskentatoimeen. Yksi tilintarkastaja totesikin, että tilintarkastajan työ oli hänelle luonnollinen askel, kun hän kirjanpidon lisäksi halusi jotakin enemmän. Alan tutuus myös houkutteli sekä se, että samat asiakkaat yleensä säilyvät. Tilintarkastajan työssä eivät houkutteleet kevätseongin ruuhka-aika, suuri vastuu, dokumentointi sekä työskentely KHT-tilintarkastajana pörssiyrityksissä, koska niissä tehdään neljännesvuosiraportit, mikä vaatii tilintarkastajalta sitoutumista ympäri vuoden. Kaksi tilintarkastajaa eivät nimenneet tilintar-

kastajan työstä mitään sellaista, mikä ei olisi houkutellut tai kiinnostanut heitä. Seuraavassa on pari otetta tilintarkastajien kommentteista.

”KHT:ssä on paljon enemmän kuvioita. Se on siis mielenkiintoisempaa, mutta mitään ei saa ilmaiseksi. Sitten se vaatii myös sen, että olet valmis sitoutumaan siihen, että olet pörssijulkaisujen tahdissa töissä.”

”– dokumentointi on sellainen, mikä ehkä vähän hirvittää, että mitä kaikkea siinä oikeasti täytyy olla, kun sehän on sellainen vähän niin kuin veteen piirretty viiva –.”

Kysyin, mikä työssä motivoi ja mikä ei. Neljän tilintarkastajan vastauksessa esitettiin työssä motivoivaksi tekijäksi halu auttaa asiakkaita. Muita työssä motivoivia asioita olivat oma ammatillinen kehittyminen, työn tuoma haaste, hyödyllisten kehitysideoiden ja ajatusten antaminen asiakkaille sekä jatkuva uuden oppiminen. Toisaalta se, että tietää, että on vielä paljon opittavaa ja tietää vähän, on myös ei-motivoiva puoli työssä. Yhdessä vastauksessa kerrottiin tilitoimistotoiden tekemisen tilintarkastusten lisäksi laajentavan osaamismäärää ja siten tuovan työhön haastetta ja vaihtelua. Yksi tilintarkastaja kertoi pitävänsä tilinpäätösten tekemisestä ja kertoi tilintarkastuksen olevan sama asia vain toisinpäin. Myös työtä ihmisten kanssa pidettiin mukavana. Asioita, jotka eivät motivoi työssä, olivat tilintarkastajien mielestä säädökset, byrokratia ja sen tuottama tarpeeton kopiointi ja kirjoittaminen, dokumentointivelvoitteet, kevätkiire sekä työn aloittaminen eli kopioiden ottaminen ja materiaalin kerääminen mappiin ennen tarkastuksen aloittamista. Yksi tilintarkastaja vertasi työn aloittamista imurointiin tai minkä tahansa työn aloittamiseen. Se, että saa itsensä työn alkuun, on työn hankalin osa. Kaikki muu tilintarkastuksessa on hänen mielestään mukavaa. Lisäksi yksi tilintarkastaja kertoi, että tietty rutiininomaisuus on joskus sellainen asia, mikä ei motivoi, mutta välillä rutiineissa on voimaakin. Hänen kauhukuvanaan on asiakas, joka ei halua tehdä asioita oikein. Yksi tilintarkastaja kommentoi asennettaan säädösten määräämää dokumentointia kohtaan seuraavasti: ”Kun tämä [tilintarkastustoimisto] ei ole mikään valtionarkisto minun mielestäni.”

Halusin tietää, minkälaisia mielikuvia tilintarkastajilla on työstään nykyään ja ovatko heidän mielikuvansa jollakin tavalla muuttuneet. Vastauksissa ei ehkä kovin paljon esitetty mielikuvia, vaan pikemminkin asioita, joita on oppinut työstä. Pari tilintarkastajaa totesi suoraan, että mielikuvat eivät ole muuttuneet. Toinen heistä kertoi silti huomanneensa, että pienten yritysten tarkastaminen on yksinkertaisempaa ja lyhytjänteisempää kuin isojen. Hänellä oli aiempaa työtaustaa pörssiyhtiöstä, jossa tilintarkastus on erilaista kuin pienemmissä yrityksissä. Hänen mielestään työ on sellaista, että laskentatoimesta täytyy pitää. Yksi mielikuva työstä oli, että se on mielekästä ja siinä näkee eri toimialojen toimintaa, jolloin voi vertailla eri

toimialojen yrityksiä ja antaa ohjeita. Muissa mielikuvissa mainittiin kevätsezonkipainotteisuus, työn haasteellisuus, säännösten suuri määrä ja iäkkäät tilintarkastajat. Dokumentoinnin työläyttä ei osattu aavistaa etukäteen. Kerrottiin, että työhön liittyy myös paljon sellaista, mikä ei näy asiakkaalle. Lisäksi mielikuvana esitettiin se, että työhön kuuluvat sekä tilintarkastus että asiantuntijapalvelut.

7.1.4 Tilintarkastajan työ käytännössä

Selvitin tilintarkastajien työnkuvaa sekä tilintarkastajalta vaadittavia ominaisuuksia. Pyysin tilintarkastajia selittämään lyhyesti, mitä heidän työnsä käytännössä on. Alle kokosin lyhyet tiivistelmät heidän kertomastaan. Näistä kuvauksista saa selvän kuvan, mitä tilintarkastaja varsinaisesti tekee, eikä yksikään selitys ole aivan samanlainen. Kertomusten perusteella voi huomata, kuinka eri tavoin eri henkilöt kuvailevat periaatteessa saman työn.

”Lähtökohta on, että tilintarkastajan pitää antaa tilintarkastuskertomuksessa tietyt lausunnot, että onko tilinpäätös laadittu olemassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja antaako se oikeat ja riittävät tiedot. Tarkastetaan, onko kirjanpito oikein. Käydään läpi prosessit eli toimiiko sisäinen kontrolli. Niin paljon pitää tarkastaa, että saa sen käsityksen, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot. Jos se ei anna, keskustellaan yritysjohton kanssa ja yritetään löytää yhteinen näkemys. Jos ei päästä yhteisymmärrykseen, se lausutaan. Työ on hyvin paljon kommunikointia, sillä yhteistyössä asiakkaan kanssa asiat avautuvat, eivät pelkästään papereita tutkimalla.”

”Se riippuu yhtiön koosta. Jos kyseessä on pieni yritys, joita suuri osa on, otan ja kopioin aluksi tasekirjan ja tase-erittelyt. Sen jälkeen katson tilinavauksen ja katson pääkirjasta tilikauden viennit. Sitten käyn tositteet läpi. Se on tavallaan kuin pakitus kirjanpitoon. Juoksevan jälkeen otetaan tilinpäätös ja katsotaan, onko kaikki siirretty oikeille paikoilleen. Ovatko ne tasetta? Millä kaudella ne ovat? Ovatko ne tuloslaskelmaan kuuluvaa eli sille tilikaudelle kuuluvia kuluja ja tuloja? Onko rajanveto on tehty oikein? Eli käyn läpi juoksevan kirjanpidon, sen jälkeen tase-erittelyt ja niin kutsutun virallisen julkistettavan tasekirjan, että siellä ei ole mitään sellaista, mitä siellä ei pitäisi olla ja että se täyttää minimivaatimukset.”

”Hyvin suuri osahan siitä on tietysti näiden papereiden selaamista. Tilinpäätösten ja kirjanpitojen läpikäynti on ehkä sellainen konkreettisin osa tätä työtä. Tilitoimisto toimittaa mapit tänne, minä katson ne, teen kertomuksen ja palautan mapit tilitoimistoon. Mielestäni pitäisi enemmän ehtiä keskustelemaan yrit-

täjien kanssa, mutta koska työt kasaantuvat suurimmaksi osaksi kevättalveen, aikaa on vähän. En edes välttämättä tapaa yrittäjää joka vuosi. Lisäksi dokumentointia joutuu tekemään. Siihenkin menee aikaa, vaikka se ei sitten näy asiakkaalle missään.”

”Se on ihan sellaista perustilintarkastusta. Käydään läpi tilinpäätös, tasekirja kirjoineen ja hankitaan tarvittava evidenssi tarkastustyön tueksi ja raportoidaan. Meille aineisto joko tuodaan tai haetaan. Katsotaan läpi edellisen vuoden havainnot, tehdään tarkastus ja raportoidaan. Sitten joku hakee aineiston tai se viedään pois. Asiakkaan kanssa ei välttämättä ole juurikaan suoraa kanssakäymistä, vaan ollaan yhteydessä asiakkaan kirjanpitäjään ja taloyhtiön isännöitsijään. Yritysassiakkaisissa ollaan silloin tällöin asiakkaaseenkin yhteydessä ja haastatellaan vähän asiakasta siitä, miten menee.”

”Tilintarkastajan työ on yrityksen tilinpäätöstietojen varmentamista noin lyhykäisydessään. Se on kirjanpidon ja hallinnon tarkastusta sekä sisäisen valvonnan ja kontrollin tarkastusta.”

”Kun työ on vastaanotettu ja on olemassa sopimus asiakkaan kanssa, työ on käytännössä sitä, että asiakas toimittaa tilinpäätöstiedot ja taustamateriaalin, mitä siihen tilinpäätökseen liittyy. Sitten lähdetään katsomaan, onko tilinpäätös ensinnäkin johdettu kirjanpidosta, löytyvätkö esimerkiksi tilien saldot tai saldojen yhdistelmät suoraan kirjanpidosta ja onko ne johdettu oikein tuloslaskelmaan ja taseelle. Jonkin verran pyydetään ehkä ulkoisia vahvistuksia, joko asiakkailta, toimittajilta, pankeilta tai rahoittajilta, eri tahoilta tavallaan. Näin saadaan ulkopuolista evidenssiä. Tuloslaskelmasta katsotaan, että tilikauden katko on oikein. Tarkistetaan verolaskelma, että se näyttää oikealta. Palkanlaskentaa katsotaan. Käydään ehkä inventoimassa varasto ihan fyysisesti. Sitten haastatellaan sitä ihmistä, joka vastaa lakiasioista, ja tietenkin talousväen kanssa käydään läpi niitä asioita, jos on jotakin kysyttävää. Yritysjohdolta mahdollisesti kysellään avoimista, esimerkiksi onko yritys haastettu oikeuteen. Sitten pitää arvioida, milloin on hankittu riittävä määrä todistusta siitä, että tilinpäätös näyttää oikealta. Tämä kaikki dokumentoidaan tietyllä tavalla, ja lopuksi voidaan tehdä tilintarkastuskertomus. Lisäksi tehdään tilintarkastuspöytäkirja, mihin kootaan ohjeita vaikkapa hallinnolle.”

Seuraavaksi kysyin, mitä muita palveluita tilintarkastajalta pyydetään. Varsinaisen tilintarkastustyön lisäksi tilintarkastajat kertoivat tilintarkastajan työhön kuuluvan erilaisten todistusten ja lausuntojen kirjoittamista sekä konsultointia ja neuvontaa. Todistuksia ja lausuntoja sanot-

tiin annettavan esimerkiksi rekisteriviranomaiselle yritysmuodon muutoksen yhteydessä, osakeyhtiön perustamisen ja osakepääoman korotuksen yhteydessä osakepääoman maksusta, apportiomaisuudella maksettaessa ja erilaisissa yritysjärjestelytilanteissa, kuten fuusiossa ja diffuusiossa. Liikennöitsijöiden ja tavaraliikennettä harjoittavien kerrottiin tarvitsevan aluehallintovirastolle annettavaksi taloudellisia voimavaroja koskevan todistuksen vähintään viiden vuoden välein. Konsultointia tilintarkastajat voivat antaa esimerkiksi yrityskaupoissa, sukupolvenvaihdoksissa, rahoitusasioissa ja verotuksessa. Neuvoja voidaan antaa taloushallintoon, järjestelmiin ja kirjauksiin liittyvistä hyvistä käytännöistä. Isojen tilintarkastustoimistojen konsultointikirjo on laaja. Neuvonnasta ja konsultoinnista moni tilintarkastaja korosti, että rajanvedon kanssa pitää olla tarkkana, jotta riippumattomuus säilyisi. Sellaista ei voi neuvoa, mitä itse tarkastaa. Vaihtoehtoja voi tietenkin esittää. Yksi tilintarkastaja kertoi, että tilintarkastaja voi tehdä myös kehitystyötä. Se voi olla esimerkiksi tilinpäätösprosessin nopeuttamista, raportoinnin kehittämistä, taloushallintoon liittyvä kehityshanke, verotuksen suunnittelua tai siihen liittyvää kehitystyötä. Lisäksi jonkin muun kuin tilintarkastusasiakkaan hallitus, yhtiökokous tai osakkeenomistaja voi vaatia ylimääräistä tilintarkastusta, niin sanottua ei-virallista tilintarkastusta esimerkiksi silloin, kun halutaan katsoa, miten jokin tietty asia on hoidettu, jos on jotakin epäselvää.

Selvitin myös, minkälainen alalle hakeutuvan henkilön tulisi olla ja minkälainen henkilö ei sovi alalle. Tilintarkastajien mielestä alalle hakeutuvan henkilön tulisi olla tarkka, huolellinen, pitkäjänteinen ja kiinnostunut taloushallinnosta, yritysten liiketaloudesta sekä erityisesti tilintarkastuksesta. Lisäksi henkilön tulisi haluta oppia, pitää numeroista, pystyä loogiseen ajatteluun ja hahmottamiseen sekä joustamaan aikatauluissa. Työtä myös nopeuttaa, jos osaa dokumentoida helposti. Taloushallinnon perusosaaminen alalle aikovalla täytyy olla. On tiedettävä, miten kirjanpito ja yritys toimivat. Sosiaaliset kyvyt tai taidot esiintyivät useassa vastauksessa tavalla tai toisella. Pitää pystyä neuvottelemaan asiakkaan kanssa ja olla tarpeeksi rohkea sanomaan mielipiteitään. Vaatii jonkinlaista diplomatiaa tulla toimeen erilaisten yrittäjien kanssa. Asiakkaalle suunnatun kirjallisen ja suullisen tuotoksen tulee olla vähintään hyvää, jotta asiakas saa tilintarkastajasta hyvän kuvan. Tietynlainen kunnioitus ja nöyryys asiakasta kohtaan pitäisi olla, samoin nöyrä asenne työtä kohtaan. Tilintarkastukseen liittyvät lait olisi hyvä hallita hyvällä tasolla. Tilintarkastajaksi aikovan tulisi myös olla sillä tavalla vireä, että hän pystyy pitämään itsensä ajan tasalla lakien ja muiden säädösten alati muuttuessa. Nykyään kansainvälisessä maailmassa kielitaitokaan ei olisi yhden tilintarkastajan mielestä pahitteeksi.

Alalle sopimattoman henkilön ominaisuuksia tilintarkastajien mielestä olivat epäloogisuus, huolimattomuus, äkkipikaisuus, neuvottelukyvttömyys, ylimielisyys ja liiallinen suurpiirteisyys. Äkkipikaisuudesta sanottiin, että jos arvioi joitakin yrittäjän toimia liian kärkevästi, voi helposti mennä sukset ristiin. Yksi tilintarkastaja sanoi, että jos ei pidä työskentelystä pape-

reiden ja numeroiden kanssa, on väärällä alalla. Sopimattomina ominaisuuksina tilintarkastajalle pidettiin myös rikollisia ominaisuuksia sekä sitä, ettei kunnioita lakeja ja asetuksia eikä ole kiinnostunut tekemään oikein.

7.1.5 Tilintarkastajien mietteitä opiskelijoiden kiinnostuksesta ja tiedoista

Seuraavaksi selvitin tilintarkastajien liiketalouden opiskelijoihin liittyviä ajatuksia. Halusin tietää, kuinka paljon, mistä saatua ja millaista tietoa sekä millaisia mielikuvia tilintarkastajien ajatuksissa opiskelijoilla on tilintarkastajan työstä. Lisäksi halusin kuulla tilintarkastajien pohdintaa opiskelijoiden kiinnostuksesta tilintarkastajan työtä kohtaan ja sen lisäämisestä.

Kysyin tilintarkastajilta, millaisia mielikuvia he ajattelevat opiskelijoilla olevan tilintarkastajan työstä. Tähän joidenkin haastateltujen oli vaikea keksiä mitään vastausta. Puolet tilintarkastajista ajatteli, että tilintarkastajan työ ei ole kovinkaan suosittu opiskelijoiden keskuudessa. Kuviteltiin, että opiskelijoiden mielestä se on rutikuivaa, tylsää ja tympeätä eikä voisi vähempää kiinnostaa. Arveltiin, ettei se opiskelijoiden silmissä varmaankaan ole kaikkein trendikkäin, ”seksikäs” tai kutsuva ammatti. Pari tilintarkastajaa sen sijaan oli sitä mieltä, että ainakin osa opiskelijoista olisi kiinnostunut työstä ja heillä olisi siitä positiivisia mielikuvia ja että työ nähtäisiin kuitenkin jonkinlaisena mahdollisuutena. Yksi tilintarkastaja päätteli, että opiskelijoiden mielikuvat voisivat olla aika hämyisiä, kuten hänellä opiskeluaikoina, eli että tietää tilintarkastajien olevan tekemisissä tilinpäätösten ja asiakkaan johdon kanssa, muttei juuri muuta. Toinen tilintarkastaja totesi, että työtä on aika vaikea hahmottaa, jos ei ole ollut vielä mukana työelämässä. Seuraavassa on yhden tilintarkastajan ajatus aiheesta.

”Jos olet ollut työelämässä ja toimistossa töissä, sinulla on itse asiassa aika hyvä käsitys, mutta jos et ole ikinä kuullut koko laskentatoimesta, niin kirjanpito on jo ihan kamalaa ja sen jälkeen tilintarkastaja suunnilleen rapisee hilsettä.”

Seuraavaksi selvitin, kuinka paljon tilintarkastajat ajattelevat liiketalouden opiskelijoilla olevan tietoa tilintarkastajan työstä. Samalla kysyin, mistä he ajattelevat opiskelijoiden saavan tietoa ja millaista se on. Pari tilintarkastajaa oli siinä käsityksessä, että opiskelijat saavat tietoa tilintarkastajan työstä aika vähän, ja yhdellä tilintarkastajalla ei ollut minkäänlaista käsitystä asiasta. Useat sanoivat, että tiedonsaanti on varmasti aika paljon omasta kiinnostuksesta ja halusta kiinni. Yksi tilintarkastaja oli sitä mieltä, että jos omassa tuttavapiirissä ei ole tilintarkastajia, ei ole kovinkaan todennäköistä törmätä tilintarkastajan työhön, paitsi ehkä yhdistystoiminnassa, jossa on toiminnantarkastusta, joka taas on melko läheistä tilintarkastukselle. Muutama mainitsi, että tiedonsaanti riippuu myös koulun kurssitarjonnasta ja opinto-ohjauksesta. Tiedonlähteinä mainittiin Internet ja siellä Suomen Tilintarkastajien sivut sekä eri tilintarkastajayhteisöjen sivut, tuttavapiiri, kirjat, lehdet, tilintarkastajat, työelämä

ja työharjoittelu sekä koulujen kurssit. Internetistä sanottiin, että sieltä löytyy paljon tietoa ja sieltä voi saada työhön liittyvää perustietoa sekä tietoa tilintarkastustoimistojen tarjoamista palveluista. Tuttavilta saadun tiedon kerrottiin olevan erilaista kuin pelkästään lukemalla saadun tiedon. Tutuilta tilintarkastajilta tai yrittäjiltä ajateltiin saatavan kaikkein käytännölläisintä tietoa. Yksi tilintarkastaja oli myös ehdottomasti sitä mieltä, että kun on ollut jo työelämässä, pystyy yhdistämään tilintarkastukseen työelämään ja käsittelemään tilintarkastuksesta saamaansa tietoa eri tavalla kuin sellainen henkilö, joka ei ole vielä ollut työelämässä.

Kysyin, miten opiskelijoiden tietoa alasta voisi lisätä. Opiskelijoiden tiedon lisäämiseksi tilintarkastajat ehdottivat, että kouluun pyydetäisiin alan ammattilaisia vieraileviksi luennoitsijoiksi ja että järjestettäisiin ainakin jonkinlainen lyhyt tietoisku tai tietopäivä, jossa esiteltäisiin erilaisia ammatteja ja samalla tilintarkastajan ammattia. Yritysten ja oppilaitosten yhteistyötä kaivattiin. Yksi tilintarkastaja ehdotti, että voisi pyytää sekä yrityksen edustajan että tilintarkastajan kertomaan, mitä tilintarkastus yrityksessä tarkoittaa. Siitä voisi saada tilintarkastajan työhön yhden näkökulman. Internetistä katsomalla voisi siihen sitten saada taas toisenlaista näkökulmaa. Lisäksi hän ajatteli, että olisi hyvä, jos työstä kertomaan tulisi joku hauska ja karismaattinen tilintarkastaja, joka hälventäisi negatiiviset mielikuvat tilintarkastajista. Yksi tilintarkastaja oli sitä mieltä, että videot, joissa kerrotaan ammasteista, olisivat yksi keino lisätä tietoa. Hän painotti sitä, että tiedonvälitysmidioiden pitäisi olla sellaisia, joita nuoret nykyään kuuntelevat ja katselevat. Seuraavassa on yksi mielenkiintoinen tilintarkastajan kommentti.

”Ajattele joku semmonen hauska, niin kuin Pauli K. Mattila verotuksessa, jota ei voi nauramatta kuunnella, joka on ihan sikaterävä, niin tulisi joku semmonen karismaattinen tilintarkastaja, joka tavallaan hälventäisi sen tyylin, että ne on kaikki tommosia puoljalkaahaudassa, ja tuota semmonen joku fiksu ja kertoisi siitä hommasta, niin se voisi laittaa kiinnostusta jollekin, joka muutenkin tykkää laskennasta.”

Seuraavaksi halusin tietää, ajattelevatko tilintarkastajat opiskelijoiden olevan kiinnostuneita alasta. Kaksi tilintarkastajaa arveli, että kiinnostusta ei juuri taida olla. Kolme tilintarkastajaa sen sijaan pohtivat, että tilintarkastajan työstä kiinnostuneita on varmasti jonkinlainen joukko olemassa. Yksi tilintarkastaja ilmaisi asian näin: ”No kyllä siellä jokunen saattaisi sellaisen mielenhäiriön saada.” Yksi tilintarkastaja ei osannut antaa mielipidettä suuntaan tai toiseen. Kiinnostuksen taustalla arveltiin olevan alan työllisyystilanne sekä se, että työ nähtäisiin tietynlaisena näköalapaikkana yrityselämään. Syiksi kiinnostuksen puutteeseen luettiin opintojen vähäisyys, vähäinen tieto ja tietämys työstä ja työkuvasta, tilintarkastajaksi

pääsemisen vaikeus, kiinnostuksen puute yleisesti taloushallintoon, alan epätrendikkyys sekä se, että työtä opiskelijat saattavat pitää työtä kuivana, tylsänä ja yksitoikkoisena.

Kysyin tilintarkastajilta, miten heidän mielestään opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan työtä kohtaan voisi lisätä. Keinoksi kiinnostuksen lisäämiseen lähes kaikki ehdottivat tiedon lisäämistä. Tosin pohdintaa oli siitä, lisääkö tieto kuitenkaan kiinnostusta. Muita ehdotuksia olivat taloushallinnon opintojen lisääminen, työllistymismahdollisuuksien esittäminen ja eri tavoin työn todellisen luonteen esille tuominen, esimerkiksi vierailevien luennoitsijoiden kertomana, tietopäivillä tai pienillä tarinoilla, joita voisivat tilintarkastajien lisäksi kertoa heidän asiakkaansa. Asiakkaat voisivat kertoa tilintarkastajan työstä saamistaan hyödyistä. Yksi tilintarkastaja arveli, että joku yrittämisestä kiinnostunut opiskelija voisi saada jonkinlaista virikettä, jos saisi tietää, että tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin mappien selaamista ja dokumenttien tekemistä.

”Jos siellä olisi vaikka muutama asiakas kertomassa, että mitä hyötyä on saatu siitä, jos on ollut positiivisia tilintarkastuskokemuksia. Ne ovat vaikka säästäneet verojen maksussa tai ne tekevät tilinpäätöksen entistä nopeammin, kun ne ovat saaneet niin hyviä vinkkejä siihen, että miten ehkä kannattaisi tehdä.”

7.1.6 Tilintarkastajien ajatuksia alan nykytilasta

Viimeisissä kysymyksissä käsittelin tilintarkastusalan nykytilaa. Selvitin tilintarkastajien käsityksiä tilintarkastajien riittävydestä. Lisäksi halusin kuulla heidän mielipiteitään mahdollisesta tilintarkastajatutkintouudistuksesta ja sen vaikutuksista.

Kysyin, mitä mieltä tilintarkastajat olivat tilintarkastajien riittävydestä nyt ja tulevaisuudessa. Kaikkien mielestä alalle mahtuisi lisääkin työntekijöitä. Toiset näkivät tilintarkastajista olevan jo nyt pulaa. Tilintarkastajien ikärakenteen todettiin johtavan lähivuosina monien eläkkeelle jäämiseen ja siten alalla olisi tilaa ja jopa tarvetta uusille työntekijöille. Toisaalta muutamassa haastattelussa pohdittiin myös tulevia lainsäädännöllisiä muutoksia, sillä ne saataisivat nostaa tarkastettavien yhteisöjen alarajoja ja näin vähentää tilintarkastajien tarvetta. Yksi tilintarkastaja oli sitä mieltä, ettei se ainakaan auttaisi harmaan talouden torjunnassa. Toinen tilintarkastaja taas ajatteli, että monet yhteisöt, jotka ovat jo tottuneet tilintarkastukseen, oli se sitten pakollista tai ei, eivät muuttaisi käyttäytymistään, vaikka rajat nousisivatkin. Lisäksi huomautettiin, että tilintarkastajien neuvontatyölle on myös kysyntää.

Alan nykytilaan liittyen halusin tietää, ajattelivatko tilintarkastajat alalle hakeutumiseen olevan vaikutusta mahdollisella tutkintouudistuksella, jossa tilintarkastajille tulisi yksi perustutkinto, jonka jälkeen voisi erikoistua pörssiyhtiöihin tai julkishallintoon. Osa ei uskonut muu-

toksella olevan vaikutusta alalle hakeutumiseen. Vastauksissa todettiin, että alalle hakeutuminen on kyllä jostakin muusta kiinni ja auktorisoinnin todella haluavat hakevat tutkintoon, oli se sitten minkälainen tahansa. Yksi tilintarkastaja ehdotti kevennyksiä alallepääsymahdollisuuksiin ja korjauksia tutkintoihin, koska tutkinnon läpäisseiden määrä on hyvin pieni, vain 20–30 prosenttia. Hän uskoo, että tutkinnon uusiminen monta kertaa saa hakijat turhautumaan ja heidän mielenkiintonsa hiipumaan. Osa taas ei osannut sanoa mielipidettään, koska he eivät olleet perehtyneet kunnolla tutkintomuutosasiaan. Jotkut ajattelivat asian esillä olemisen kuitenkin tuovan alasta tietoisuutta ja siten ehkä kiinnostusta alaan. Yksi tilintarkastaja arveli, että uudistuksen vaikutuksesta tulevaisuudessa perustutkinnon suorittaneita on ehkä enemmän kuin pörssiyhtiön tutkinnon suorittaneita, mutta siinäkin asiassa hän katsoi arvostuksella ja tutkintojen välisellä portaalla olevan vaikutusta.

Kysyin myös tilintarkastajien omia mielipiteitä tutkintouudistuksesta. Kaikki suhtautuivat uudistukseen myönteisesti. Kaksiportaista järjestelmää ja kokemuksen kertymistä ennen erikoistumisopintoja pidettiin hyvänä. Positiivisena asiana pidettiin sitä, että tutkintouudistus voisi lisätä tietoisuutta ja kiinnostusta. Ajateltiin myös, että erikoistumistutkinnossa ei tarvitsisi enää perustutkintoon vaadittavia asioita kysellä, jolloin sitä saisi lyhyemmäksi. Yhden tilintarkastajan mielestä IFRS-säännöksiä ei tarvitsisi taas perustutkinnossa tentata. Yksi mielipide oli, että KHT-tasoiset tilintarkastajat voisivat keskittyä sitten vain pörssiyhtiöihin ja kansainvälisiin yhtiöihin, kun pohja on jo hyvin tiedossa. Tilintarkastaja muotoili ajatuksensa tutkintouudistuksesta seuraavasti: ”Se on vähän kuin ensiksi lukee lääkäriksi ja sitten erikoistuu kirurgiksi.”

Lopuksi halusin vielä tietää, onko tekemäni tutkimus tilintarkastajien mielestä tarpeellinen. Tilintarkastajien mielestä tutkimus oli tarpeellinen, sillä sen tekeminen voisi lisätä opiskelijoiden tietoisuutta alasta ja kiinnostusta alaan. Yksi tilintarkastaja huomautti, että se voisi myös antaa opiskelijalle käsityksen, että jokin muu ala voisi olla mielekkäämpi tai sopivampi. Parissa vastauksessa esitettiin, että alalle tarvittaisiin uusia työntekijöitä. Yksi tilintarkastaja sanoi, että tutkimuksenikin on yksi tapa informoida, sanat tulevat tutummiksi ja viisastun samalla itsekin. Yksi tilintarkastaja ilmaisi asian näin: ”Toivottavasti tästäkin joku saa kipinän.”

Haastatteluissa tuli selvästi esille pohdinta liian tiukoista tutkintovaatimuksista, varsinkin tilintarkastajatutkinnon vaikeustasosta. Huomautettiin, että vaatimukset selvästi rajaavat alalle pääsyä. Siitä oli myös huoli, että kun tilintarkastajatutkintotilaisuus järjestetään vain kerran vuodessa, tutkinnon läpäisemättömät eivät jaksaa välttämättä pitkään odottaa aina vuotta seuraavaan tutkintotilaisuuteen, vaan he luovuttavat ja lähtevät tekemään jotakin muuta. Toki sellaistaakin kantaa esitettiin, että jos kiinnostusta tilintarkastajan ammattiin todella on, niin esimerkiksi tutkintorakenteella ei ole mitään merkitystä. Tilintarkastusvelvollisuuden ra-

jan nosto tuli puheeksi myös muutamassa haastattelussa. Pohdittiin sitä, että aiottaisiinko Suomessa rajaa nostamalla paikata tilintarkastajien vähenemistä.

7.2 Tilintarkastus ammattina -kyselyn tulokset

Opiskelijakyselyn tulokset esitän prosenttijakaumia, graafisia kuvioita ja taulukoita käyttäen. Opiskelijoiden vastauksia avoimiin kysymyksiin esitän kuvaillen ja joitakin kommentteja suoraan lainaten. Käsittelen vastaukset pääosin kyselylomakkeen järjestystä seuraten, paitsi taustatiedoissa muutan hieman järjestystä. Ensimmäiset kahdeksan kohtaa kyselystäni selvittivät opiskelijoiden taustatietoja. Kysymykset 9–13 koskivat opiskelijoiden tiedon määrää ja tiedon saantia tilintarkastajan työstä. Kysymyksillä 14–19 selvitin opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä ja heidän kiinnostustaan tilintarkastajan työtä kohtaan. Samalla keräsin heidän ajatuksiaan siitä, miten heidän mielestään opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan työtä kohtaan voisi lisätä. Kyselyn viimeisessä osuudessa kohdassa 20 sai jättää yhteystietonsa, jos halusi osallistua arvontaan, ja kohdassa 21 sai jättää sähköpostiosoitteensa, jos halusi osallistua mahdolliseen haastatteluun. En nähnyt kuitenkaan tarvetta haastatteluille kyselyn jälkeen. Tätä viimeistä osuutta ei tuloksissa käsitellä, koska se ei liity varsinaiseen tutkimukseen.

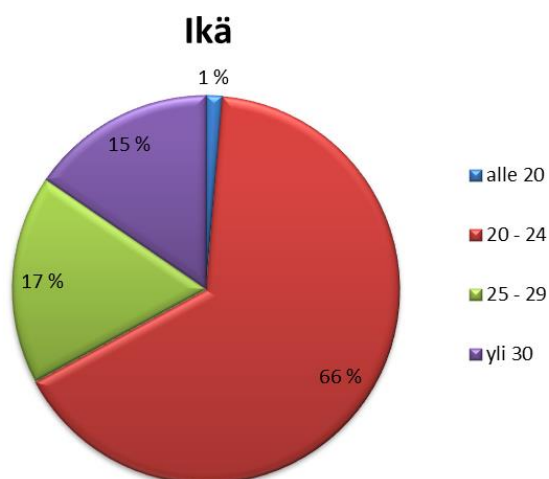
7.2.1 Taustatiedot

Taustatiedoissa kysyin opiskelijoiden sukupuolta, ikää, pohjakoulutusta, opiskeluyksikköä, suuntautumista opinnoissa, syytä suuntautumiseen, opintojen aloitusvuotta sekä kertyneiden taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteiden määrää. Taustatiedoilla halusin selvittää vastaajien monipuolisuutta ja näin esittää, minkälainen joukko on vastausten takana. Tietenkin halusin myös testata muutamien taustatekijöiden vaikutusta kiinnostavuuteen. Erityisesti halusin vertailla Laurean eri yksiköistä saatavien vastausten eroja. Vastauksia tuli mukavasti eri-ikäisiltä, eri sukupuolta edustavilta, eri opiskelusuuntautumisia valinneilta, eri yksiköissä opiskelevilta, eri vuosina aloittaneilta, erilaisen pohjakoulutuksen omaavilta ja eri määrän taloushallinnon opintopisteitä kerryttäneiltä opiskelijoilta.

Kyselyyn vastasi siis 149 opiskelijaa, ja vastausprosentiksi muodostui näin 12 %. Kyselyyn vastanneista suurin osa eli 83 % oli naisia ja vain 17 % oli miehiä. Hyvinkään yksikössä miesvastaajien määrä oli korkeampi kuin Leppävaaran yksikössä sekä absoluuttisesti että suhteellisesti mitattuna. Hyvinkään yksikön vastaajista noin viidesosa (21 %) oli miehiä, kun taas Leppävaaran yksikön vastaajista heidän osuutensa oli reilun kymmenesosan (12 %).

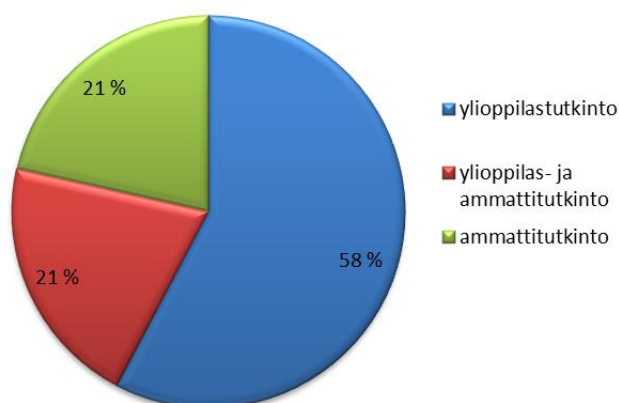
Luokittelin vastaajat tutkimuksessani neljään ikäryhmään (Kuvio 8). Suurin osa (66 %) vastaajista kuului 20–24-vuotiaiden ikäryhmään. Lähes viidennes (17 %) vastaajista kuului 25–29-

vuotiaiden ikäryhmään, ja 15 % kuului yli 30-vuotiaisiin. Vain 2 vastaajaa oli alle 20-vuotiaita. Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden ikäjakaumissa ei ollut mainittavia eroja.

Kuvio 8: Vastaajien ikäjakauma

Opiskelijoiden pohjakoulutus

Kuvio 9: Vastaajien pohjakoulutus

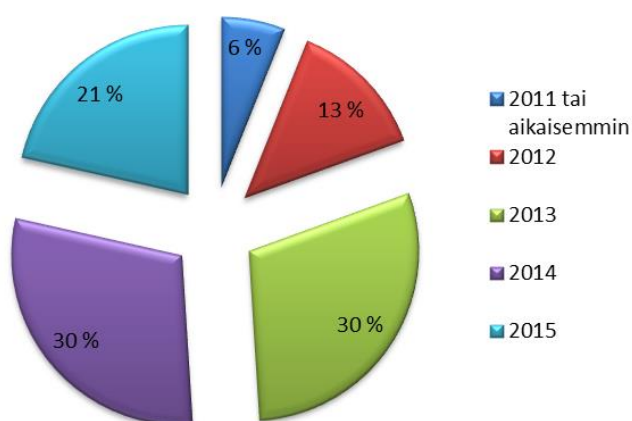
Noin viidesosa (21 %) vastaajista oli pohjakoulutukseltaan sekä ylioppilas- että ammattitutkinnon suorittanut (Kuvio 9). Pelkän ammattitutkinnon suorittaneita oli myös saman verran. Pari vastaajaa selvensi, että heillä oli jo ammattikorkeakoulututkintokin. Lähes kolme viidestä (58 %) oli suorittanut pelkän ylioppilastutkinnon. Yli puolet (56 %) ammattitutkinnoista oli merkonomien tutkintoja eli liiketalouden perustutkintoja. Loogista onkin, että merkonomit ovat jat-

kaneet opintojaan liiketalouden alalla. Muut ammattitutkinnot olivat mitä erilaisimpia aina lähihoitajan tutkinnosta kosmetologin tutkintoon. Hyvinkään yksikön opiskelijoilla oli ammat-
titutkintoja enemmän kuin Leppävaaran opiskelijoilla.

Vastaajista vähän yli puolet (55 %) opiskeli pääsääntöisesti Laurean Hyvinkään yksikössä ja hieman alle puolet (45 %) Laurean Leppävaaran yksikössä. Tiedustelin myös opiskelijoiden opintojen aloitusvuotta, jotta saisin jonkinlaisen kuvan siitä, missä vaiheessa opintoja he ovat. Vastaajia löytyi hyvin eri aloitusvuosilta. Vastaajista suurin osa oli aloittanut opintonsa vuosina 2013 ja 2014. Sekä vuonna 2013 että vuonna 2014 aloittaneita oli vastanneista 30 %. Vuonna 2015 opiskelunsa aloittaneita vastanneista oli noin viidesosa (21 %). Noin viidesosa (19 %) oli aloittanut opintonsa jo aiemmin. Eri vuosina opintonsa aloittaneiden määrät näkyvät kuviossa 10.

Eri vuosina aloittaneiden määrät olivat jakautuneet Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden kesken melko tasaisesti. Vuonna 2013 aloittaneiden opiskelijoiden määrä oli Hyvinkäällä muutama prosenttiyksikön Leppävaaraa suurempi, mutta vastaavasti Leppävaarassa oli vuonna 2014 aloittaneita muutama prosenttiyksikkö enemmän.

Opintojen aloitusvuosi

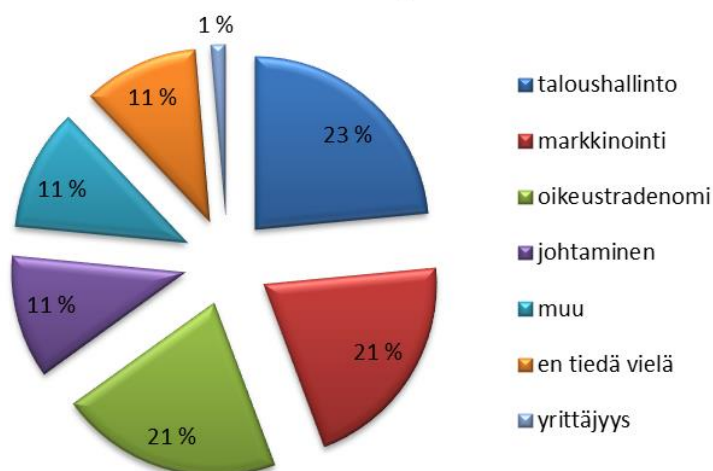

Kuvio 10: Opintojen aloitusvuosi Laureassa

Kysyessäni opiskelijoiden suuntautumista heidän opinnoissaan tarjosin heille viittä valmista vaihtoehtoa, jotka olivat taloushallinto, johtaminen, markkinointi, yrittäjäyys ja oikeustradenomi. Lisäksi oli mahdollista valita kohta ”jokin muu”, jos omaa suuntautumista ei löytynyt valmiista vaihtoehtoista, sekä ”en tiedä vielä”, sillä kaikki eivät vielä välttämättä olleet va-

linneet suuntautumistaan. Vastaajista eniten (23 %) oli taloushallinnon suuntautumisen valinnoita. Heti sen perässä tulivat markkinoinnin ja oikeustradenomin suuntautumisesta 21 % kannatuksella kumpikin. Noin kymmenesosa (11 %) vastaajista oli suuntautunut tai aikoi suuntautua johtamisen opintoihin. Sama määrä vastaajia valitsi vaihtoehdoksi kohdan ”jokin muu”. Suurin osa (65 %) näistä opiskelijoista oli selvittänyt suuntautumisekseen rahoituksen tai rahoituksen ja taloushallinnon. Kaikista vastaajista heidän osuutensa oli 7 %. Muita suuntautumisia olivat myynti finanssialalla, liiketoiminta ja viestintä, Service Innovation and Design, oikeus ylempää ammattikorkeakoulussa sekä johtaminen, markkinointi ja liiketoiminta. Vain kaksi opiskelijaa (1 %) oli suuntautunut yrittäjyyteen. Noin kymmenesosa (11 %) ei vielä tiennyt, mihin suuntautuisi opinnoissaan. Muutamat kertoivat vielä seuraavassa avoimessa kysymyksessä opiskelevansa lisäksi toisenkin suuntautumisen opintoja. Kuviossa 11 on esitetty eri opintosuuntautumisten jakauma.

Suuntautuminen opinnoissa

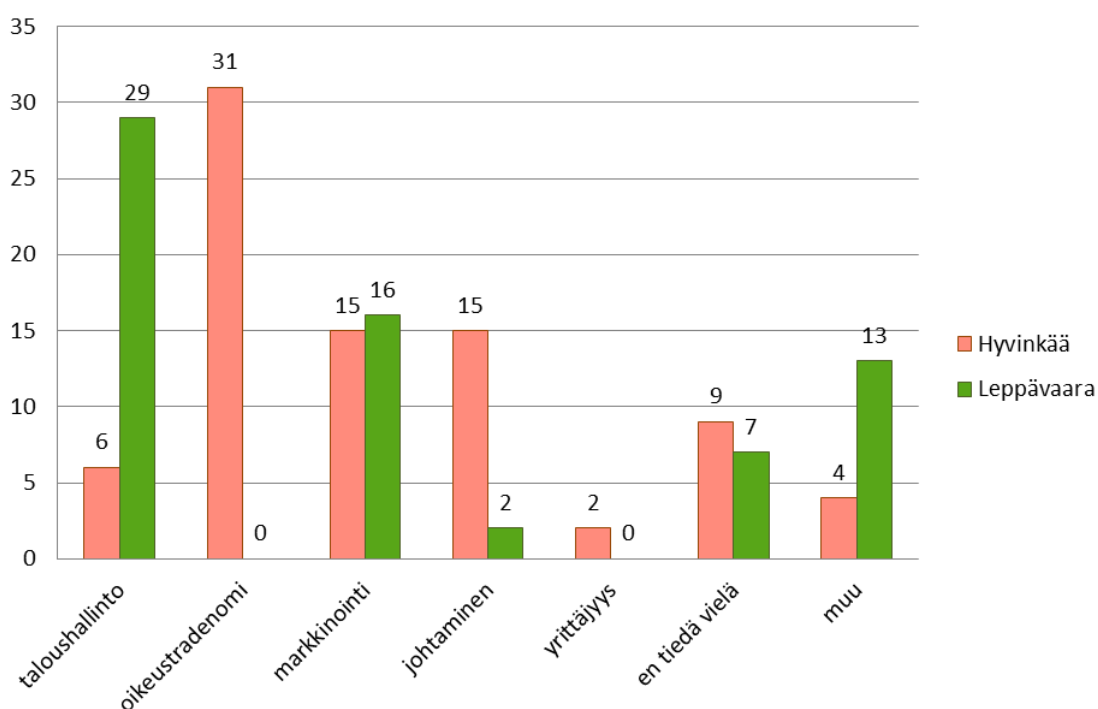

Kuvio 11: Opiskelijoiden valitsema opintosuuntautuminen

Suurin osa (83 %) taloushallinnon suuntautumisen valinnoista vastaajista oli Leppävaaran yksiköstä. He muodostivat lähes puolet (43 %) kaikista Leppävaaran yksiköstä vastaanesta opiskelijoista, kun taas Hyvinkään yksiköstä vastaanesta taloushallinnon opiskelijoita oli vain 7 %. Sen sijaan kaikki oikeustradenomiopiskelijat olivat Hyvinkään yksiköstä, jossa on tarjolla oikeudellisia opintoja. Heitä olikin eniten (38 %) Hyvinkäältä vastaanesta. Syinä tähän jakoon ovat varmasti Leppävaaran laajempi taloushallinnon ja rahoituksen opintojen tarjonta sekä vain Hyvinkään yksikössä tarjottavat oikeustradenomin opinnot. Markkinoinnin opiskelijoita molemmissa yksiköissä oli lähes yhtä monta. Hyvinkään yksikön vastaajista he muodostivat melkein viidesosan (18 %) ja Leppävaaran yksikön vastaajista noin neljäsosan (24 %). Lähes kaikki johtamista opiskelevat olivat Hyvinkään yksiköstä. Heitä oli lähes viidesosa (18 %) Hy-

vinkään yksiköstä vastanneista. Leppävaaran opiskelijoista vain kaksi (3 %) ilmoitti suuntautumiseen johtamisen. Vaihtoehdon ”muu” oli valinnut useampi vastaaja Leppävaaran kuin Hyvinkään yksiköstä. Heitä oli viidesosa (19 %) Leppävaaran yksikön ja 5 % Hyvinkään yksikön vastaajista. Leppävaaran opiskelijoista lähes jokainen ilmoitti muuksi vaihtoehdoksi rahoituksen suuntautumisen, jota Leppävaaran yksikössä voi opiskella. Molemmissa yksiköissä lähes yhtä suuri määrä vastaajista ei ollut vielä päättänyt suuntautumistaan. Yrittäjyyden valinneet opiskelijat olivat Hyvinkään yksiköstä. Kuviossa 12 ovat opiskelijoiden valitsemat opintosuuntautumat yksiköittäin jaoteltuina.

Opintosuuntautumat yksiköittäin, n = 149

Kuvio 12: Opiskelijoiden suuntautumat opinnoissa yksiköittäin jaoteltuina

Kysyin vapaaehtoisella avoimella kysymyksellä opiskelijoilta, miksi juuri heidän valitsema suuntautuminen sopii heille tai kiinnostaa heitä. Halusin tietää, mitkä tekijät ovat valinnan taustalla ja mitkä ovat eri suuntautumisten valinneiden kiinnostuksen kohteita. Vapaaehtoisuudesta huolimatta aika moni vastasi tähän kysymykseen, vaikka vastaukset tosin jäivät osittain aika pinnallisiksi. Osa kertoi suuntautumisen valinnastaan siis vain, että koska se kiinnostaa tai on mielenkiintoista tai sopii itselle. Kaikki vastaukset ovat liitteessä 4.

Taloushallintoon suuntautuneista monet perustelivat valintaansa hyvillä työnsaantimahdollisuuksilla: taloushallinnon alalla on töitä ja taloushallinnon osaaminen on eduksi myös muuten

työelämässä ja liiketoiminnassa. Monet pitivät taloushallintoa itselleen sopivana suuntautumisenä, koska he pitivät töistä numeroiden kanssa ja heillä oli työssä vaadittavia ominaisuuksia, kuten tarkkuutta, analyttisyyttä ja järjestelmällisyyttä. Taloushallinnossa kiinnosti myös se, että työ on selkeää ja konkreettista. Syiksi taloushallinnon suuntautumisen valinnalle esitettiin myös raha-asioista, matemaattisista ratkaisuista, asioiden oivaltamisesta ja ratkaisemisesta pitäminen. Erään vastaajan mielestä alalla on sopivasti haasteita ja mahdollisuuksia kehittyä. Yksi vastaaja oli valinnut suuntautumiseksi taloushallinnon, koska siinä ei tarvitse hänen mielestään keksiä mitään uutta ja olla luova, vaan lakien noudattaminen ja numeroiden pyörittely riittävät. Rahoitukseen suuntautuneista suurin osa kertoi olevansa kiinnostunut taloudesta, rahoituksesta tai sijoittamisesta.

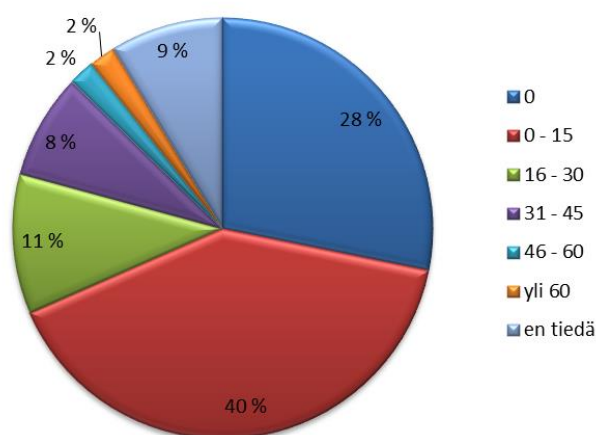
Oikeustradenomin suuntautumisen valinneista monet kertoivat olevansa kiinnostuneita oikeustieteestä ja lakiasioista. Monet vastaavat pitivät oikeudellisia opintoja etuna työelämässä ja työllistymismahdollisuuksia hyvinä. Jotkut vastaajat myös kertoivat haluavansa tai ainakin halunneensa opiskella oikeutta yliopistossa ja valinneensa siksi oikeustradenomin suuntautumisen. Toiset opiskelijat taas kaipasivat jotakin muuta tai luentomuotoista opiskelua Hyvinkäällä tarjolla olevien projektiopintojen lisäksi.

Markkinoinnin valinneista usea kertoi olleensa siitä jo kauan kiinnostunut. Moni oli kiinnostunut markkinoinnista siksi, että siinä saa olla luova ja kehittää uutta. Markkinoinnissa kiinnostivat myös töiden monipuolisuus ja vaihtelevuus sekä erilaiset työnannot. Lisäksi joidenkin vastaajien mielestä suuntautuminen antaa laajat työllistymismahdollisuudet.

Johtamisen suuntautumisen valinneista osa kertoi johtajana tai projektipäällikkönä olemisen tuntuvan itselle luonnolliselta. Jotkut kertoivat haluavansa johto- tai esimiestehtäviin. Toiset katsoivat johtamisopintojen sopivan myös muihin opintoihinsa ja suunnitelmiinsa. Joitakin johtamisessa kiinnostivat työn haastavuus ja vastuu.

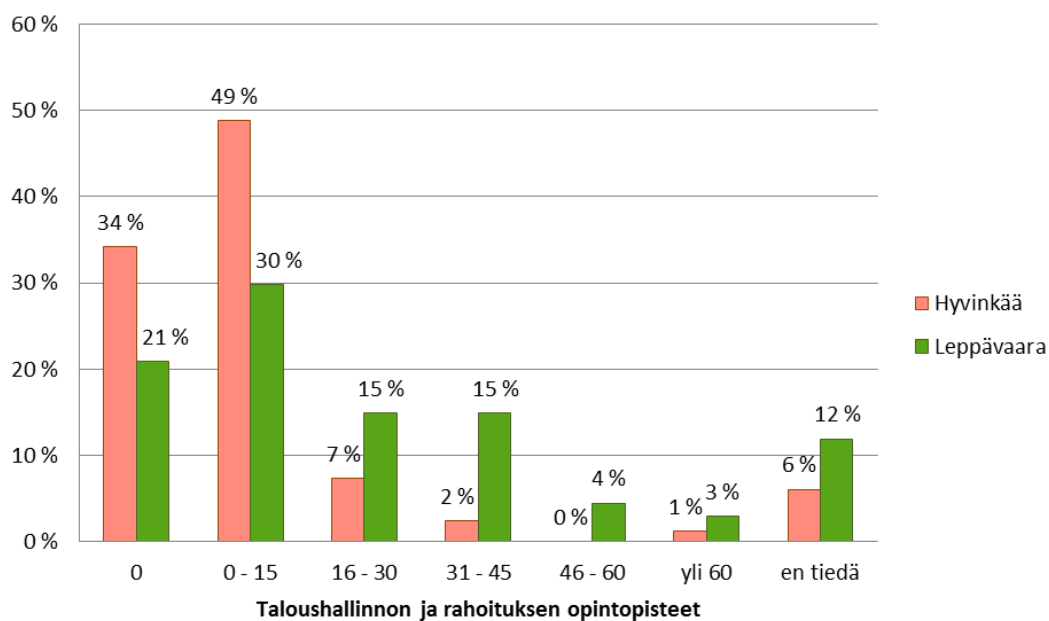
Selvitin myös, kuinka paljon opiskelijoille oli ehtinyt kertymään taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteitä. Selvällä enemmistöllä niitä ei ollut tai niitä oli vain vähän. 28 %:lla vastaajista ei ollut niitä vielä yhtään. Kaksi viidesosaa (40 %) vastaajista oli kerryttänyt niitä 1–15. Vain kuudella vastaajalla opintopisteitä oli enemmän kuin 45. Kuvio 13 kuvaa taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteiden jakaumaa vastanneiden kesken.

Taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteet

Kuvio 13: Opiskelijoille kertyneet taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteet

Taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteet yksiköittäin

Kuvio 14: Taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteiden jakaumat Laurean yksiköissä

Kuviosta 14 voi nähdä, että Hyvinkään yksiköstä suurimmalla osalla (83 %) on vain 1–15 tai ei yhtään taloushallinnon ja rahoituksen opintopistettä. Leppävaaran yksikössä heitä oli vain noin puolet (51 %) eli selvästi vähemmän. Leppävaarassa useampi opiskelija olikin kerännyt

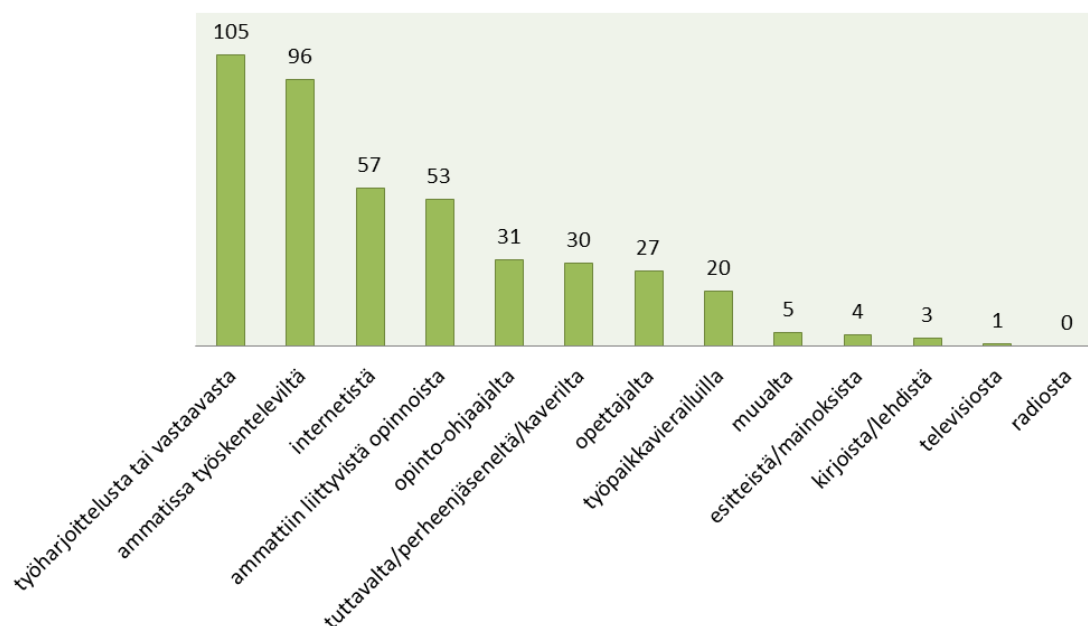
suuremman määrän taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteitä. Lähes kolmasosalla (30 %) Leppävaaran vastaajista niitä oli 16–45, kun taas Hyvinkään vastaajista vain kymmenesosalla (10 %) niitä oli niin paljon. Hyvinkäällä yhdelläkään ei ollut opintopisteitä 45–60 ja vain yhdellä (1 %) niitä oli yli 60. Leppävaarassa sen sijaan kolmella vastaajalla (4 %) oli opintopisteitä 45–60 ja kahdella (3 %) yli 60. Yli kymmenesosa (12 %) Leppävaaran ja 6 % Hyvinkään vastaajista ei tiennyt taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteidensä määrää.

Reilut puolet (51 %) vastaajista on tänä tai viime vuonna opintonsa aloittaneita, mikä selittää sen, ettei opintopisteitäkään ole vielä ehtinyt monelle runsaasti kertyä. Muita syitä siihen, että valtaosalla taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteiden määrä on vähäinen tai niitä ei ole ollenkaan, voivat olla opintotarjonnan vähyys tai kiinnostuksen puute kyseisiin opintoihin. Hyvinkään yksikössä taloushallinnon opintopisteitä saa taloushallinnon projekteista. Yhdestä projektista saa 15 opintopistettä. Hyvinkäällä taloushallinnon syventäviä opintoja ei enää ole tarjolla, ja projekteissa ei ole mahdollisuutta monipuolisen osaamisen kartuttamiseen. Sen sijaan Leppävaarassa taloushallinnon opinnot sisältyvät luento-opetukseen. Osa opetuksesta on pakollista, mutta suuremman määrän taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteitä saa valinnaisista ja vapaaehtoisista opinnoista, joita Leppävaarassa on tarjolla paljon. Opiskelijat voivat halutessaan valita opintoja myös muista Laurean yksiköistä, kuin missä he päätoimisesti opiskelevat.

7.2.2 Ammattiin liittyvä tieto

Kysyin opiskelijoilta ensin, mikä olisi paras tapa saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa piti valita vähintään yksi mutta enintään kolme parhaaksi katsomaansa vaihtoehtoa 13 vaihtoehdon joukosta. Yksi näistä vaihtoehdoista oli ”muualta”, ja perään sai antaa selityksen. Työharjoittelu oli useimpien mielestä paras tapa saada tietoa ammatinvalinnasta. Sitä mieltä oli 70 % vastaajista. Noin kaksi kolmasosaa (64 %) vastaajista oli sitä mieltä, että ammatinvalintatietoa saisi parhaiten ammatissa työskenteleviltä. Seuraavaksi eniten kannatusta saivat Internet (38 %) ja ammattiin liittyvät opinnot (36 %). Noin viidesosan (21 %) mielestä tietoa saisi parhaiten opinto-ohjaajalta. Vastaavasti viidesosan (20 %) mielestä paras tapa olisi saada ammatinvalintatietoa tuttavalta, perheenjäseneltä tai kaverilta. Lähes viidesosa (18 %) piti parhaana tiedonlähteenä opettajaa. 13 %:n mielestä työpaikkavierailut olisivat parhaita tapoja lisätä tietoa ammasteista. Loput vaihtoehdot saivat hyvin vähän tai eivät ollenkaan kannatusta. Kohdassa ”muualta” opiskelijat ehdottivat työ- ja elinkeinoimiston ammatinvalintatestiä, sisäpiiritietoa, tapahtumia, kuten ”rekryfestareita” ja urapäiviä, sekä koululla käyviä vierailijoita, esimerkiksi yrittäjiä ja muita ammattilaisia. Vastaus-ten jakauma on esitetty pylväsdiagrammilla (Kuvio 15).

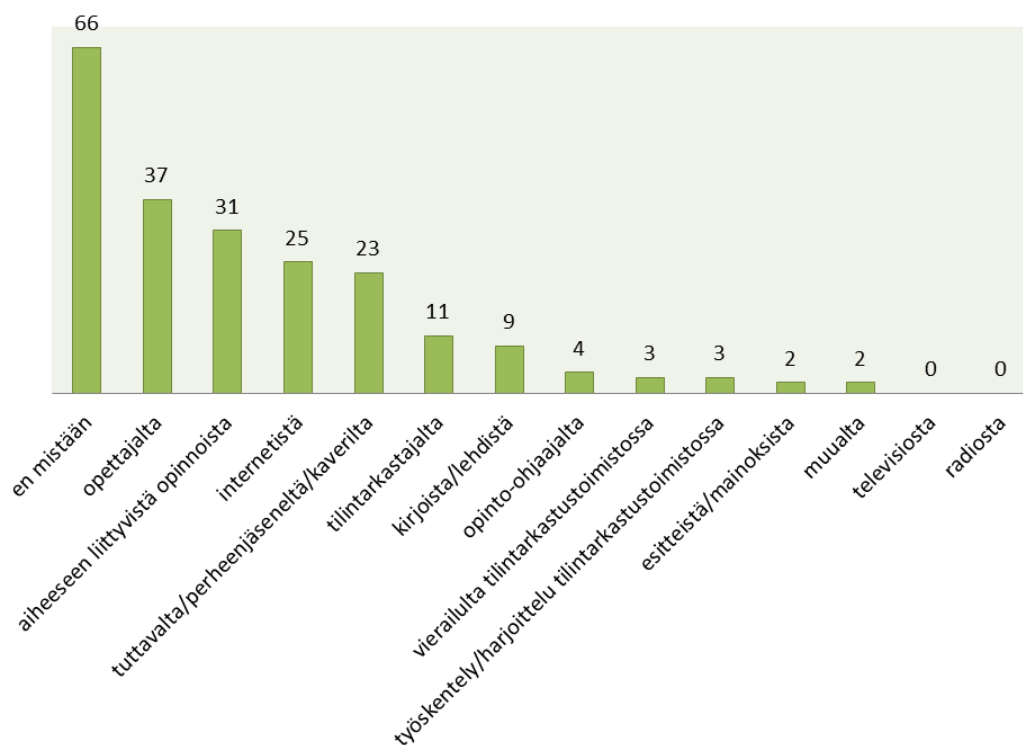
Mikä on mielestäsi paras tapa saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa?

Kuvio 15: Tavat saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa järjestyksessä suosion mukaan

Halusin selvittää, mistä opiskelijat ovat saaneet tietoa tilintarkastajan työstä, jos he ovat sitä saaneet. Tässä monivalintakysymyksessä sai valita niin monta kohtaa kuin oli tarpeen. Vaihtoehtoja oli 14. Yksi vaihtoehto oli ”en mistään”. Yksi vaihtoehto oli taas ”muualta”, jonka perään opiskelija pystyi kirjoittamaan vaihtoehtojen joukosta puuttuvan tiedonlähteen. Lähes puolet (44 %) vastaajista ei ollut saanut tietoa tilintarkastajan työstä mistään. Neljäsosa (25 %) oli saanut tietoa tilintarkastajan työstä opettajalta ja noin viidesosa (21 %) aiheeseen liittyvistä opinnoista. 17 % opiskelijoista oli saanut tietoa Internetistä ja 15 % oli saanut sitä tuttavalta, perheenjäseneltä tai kaverilta. Tilintarkastajalta tietoa työstä oli saanut vain 7 % ja kirjoista tai lehdistä 6 %. Lopuista vaihtoehtona olleista lähteistä ei monikaan ollut saanut tietoa. Kohdassa ”muualta” tiedonlähteinä esitettiin muu työharjoittelupaikka kuin tilintarkastustoimisto sekä yhdistystoiminta. Kuvion 16 pylväsdiagrammista voi nähdä selvemmin eri tiedonlähteiden yleisyyden.

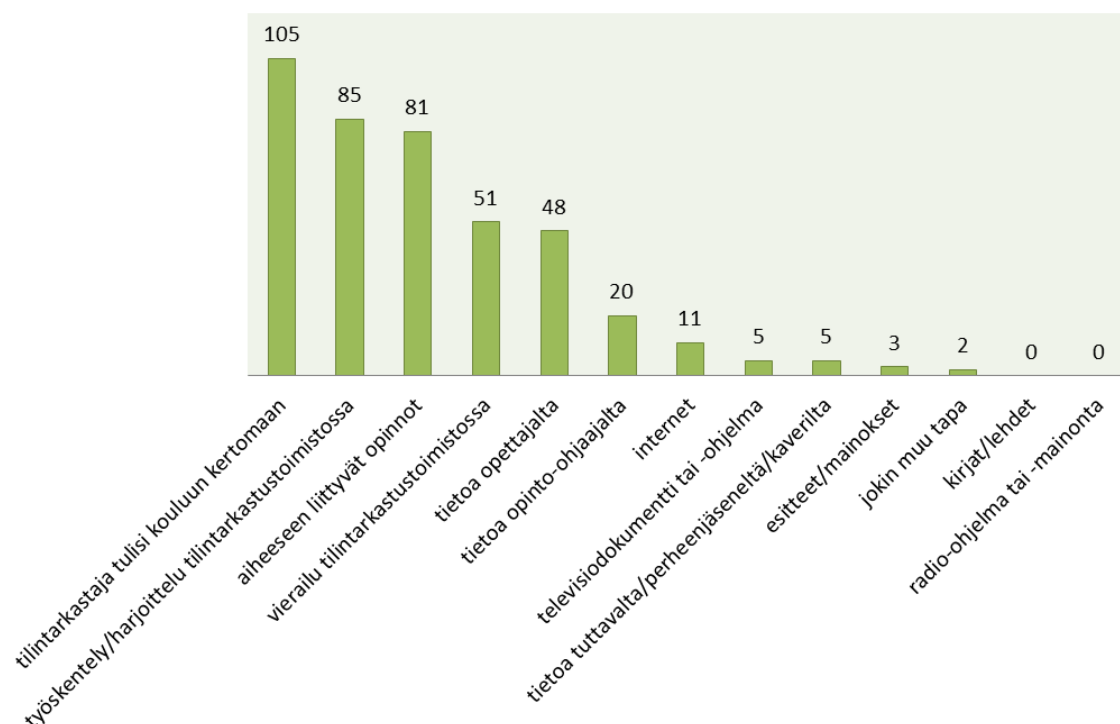
Mistä olet saanut tietoa tilintarkastajan työstä?

Kuvio 16: Mistä olet saanut tietoa tilintarkastajan työstä?

Seuraavaksi kysyin, mitkä olisivat opiskelijoiden mielestä parhaat tavat saada tietoa tilintarkastajan työstä. Tämäkin kysymys oli monivalintakysymys, jossa piti valita vähintään yksi mutta enintään kolme parhaaksi katsomaansa vaihtoehtoa 13 vaihtoehdon joukosta. Yksi näistä vaihtoehtoista oli ”jokin muu”, ja sen perään sai antaa selityksen. Parhaana tapana saada tietoa tilintarkastajan työstä pidettiin 70 %:n kannatuksella tilintarkastajan vierailua koululla. Seuraavaksi parhaina tapoina pidettiin työskentelyä tai harjoittelua tilintarkastustoimistossa (57 %) sekä aiheeseen liittyviä opintoja (54 %). Noin kolmannes (34 %) vastaajista nimesi parhaaksi tavaksi vierailun tilintarkastustoimistossa. Lähes kolmannes (32 %) piti parhaana tapana saada tietoa opettajalta. 13 %:n mielestä opinto-ohjaajalta oli paras keino saada tietoa tilintarkastajan työstä. Loput keinot eivät olleet kovin suosittuja. Esimerkiksi vain 7 % piti Internetiä parhaana tiedonlähteenä. Kohdassa ”jokin muu” ehdotettiin kursseja, koska P2P eli Hyvinkään yksikön projektimuotoinen opiskelumalli ei tarjoa tilintarkastusopintoja, sekä taloushallinnon ja tilintarkastuksen ”konkreettisia” opintoja, joilla ilmeisesti tarkoitettiin työn käytännön opetusta. Kuviossa 17 on esitetty eri tiedonsaantitapojen suosio pylväsdiagrammin muodossa.

Mikä olisi paras tapa lisätä opiskelijoiden tietoa tilintarkastajan työstä?

Kuvio 17: Eri tavat lisätä opiskelijoiden tietoa tilintarkastuksesta järjestyksessä suosion mukaan

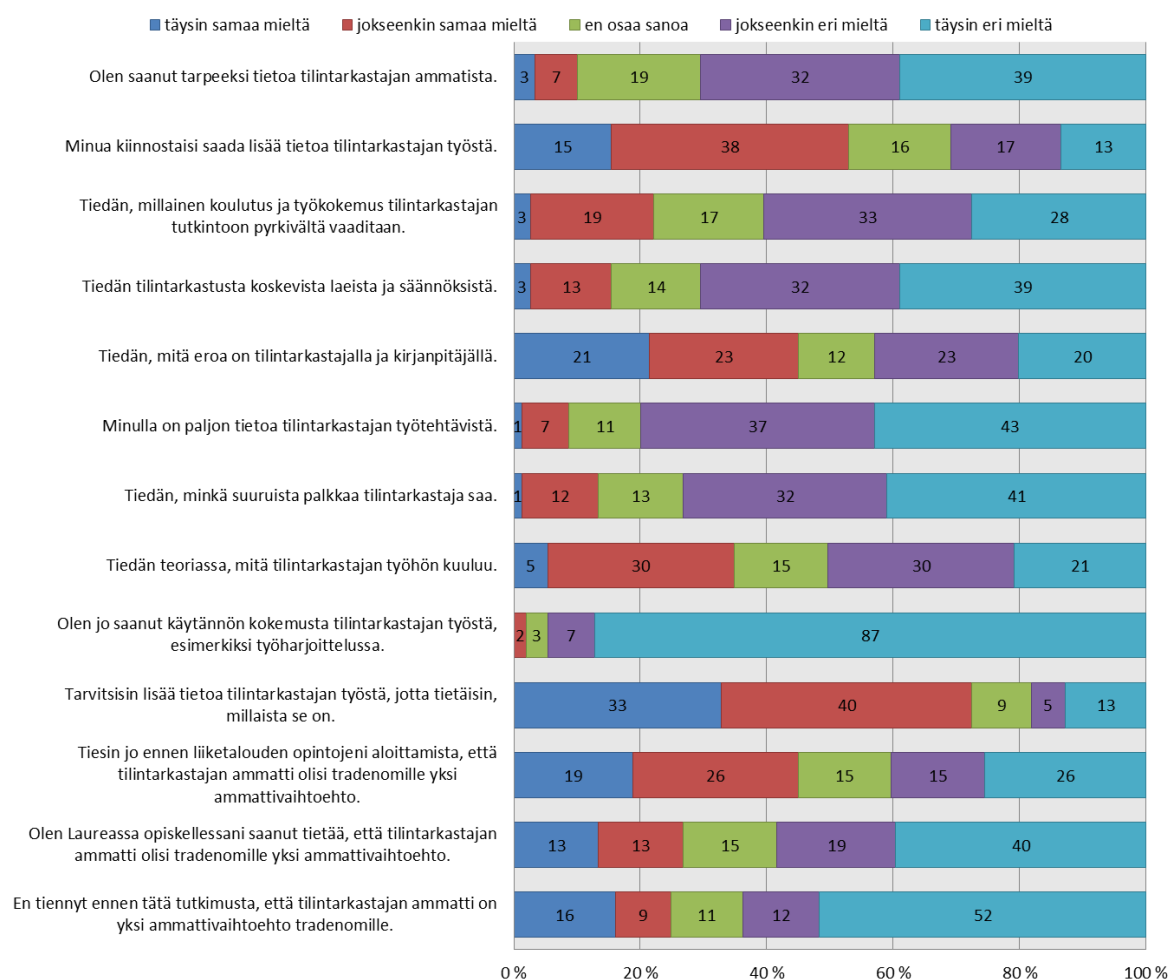
Opiskelijoiden mielestä parhaat tavat saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa olivat siis työharjoittelu tai vastaava, ammatissa työskenteleviltä henkilöiltä, Internet, ammattiin liittyvistä opinnoista ja opinto-ohjaajalta. Tosin melkein tasoissa opinto-ohjaajan kanssa olivat tuttavapiiri ja opettajat. Tilintarkastajan työstä parhaina tapoina saada tietoa pidettiin tilintarkastajan vierailua koulussa, työskentelyä tai harjoittelua tilintarkastustoimistossa, aiheeseen liittyviä opintoja, vierailua tilintarkastustoimistossa sekä tiedonsaantia opettajalta. Ammatinvalintaan ja tilintarkastajan työhön liittyvän tiedon saannissa pidettiin siis parhaina osittain samoja tapoja, mutta toisaalta yleisesti ammatinvalinnassa kolmannella sijalla oleva Internet sekä viidennellä sijalla oleva opinto-ohjaaja eivät sijoittuneet tilintarkastustiedonsaannin yhteydessä parhaiden tapojen joukkoon.

Tietoa tilintarkastajan työstä oli saatu eniten opettajalta, aiheeseen liittyvistä opinnoista, Internetistä, tuttavapiiristä ja tilintarkastajalta. Opiskelijat eivät siis pitäneet kaikkia tiedonsaantikanaviaan parhaina tiedonlähteinä tilintarkastajan työstä. Esimerkiksi Internet oli saanut vasta seitsemänneksi eniten kannatusta parhaissa tavoissa saada tietoa tilintarkastuksesta. Tuttavapiiri taas oli vasta jaetulla kahdeksannella sijalla. Toisaalta moniin tiedonlähteisiin

opiskelijat eivät voi juuri itse vaikuttaa, eivätkä he voi saada tietoa parhaaksi katsomallaan tavalla. Esimerkiksi opintoja tai työharjoittelupaikkoja ei välttämättä ole tarjolla eikä koulussa käy vierailevia luennoitsijoita. Internetiä lukuun ottamatta eri medioita ja kirjallisia lähteitä ei pidetty parhaina tiedonlähteinä ammasteista tai tilintarkastuksesta. Niistä oli myös saatu selvästi vähiten tietoa tilintarkastajan työstä.

Seuraavaan kyselylomakkeen kohtaan olin koonnut 13 väittämää, joilla halusin selvittää opiskelijoiden tilintarkastustyöhön liittyvän tiedon määrää sekä tarvetta ja halua enemmän tiedon saannille. Kysyin, miten seuraavat väittämät vastaavat tietojasi tilintarkastajan työstä. Väittämien vastausvaihtoehdot olivat asteikolla 1–5, jossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden vastaukset ristiintaulukoituina ovat Liitteessä 5. Väittämien vastausten prosenttijakaumat olen koonnut palkkidiagrammiin (Kuvio 18).

Miten seuraavat väittämät vastaavat tietojasi tilintarkastajan työstä?

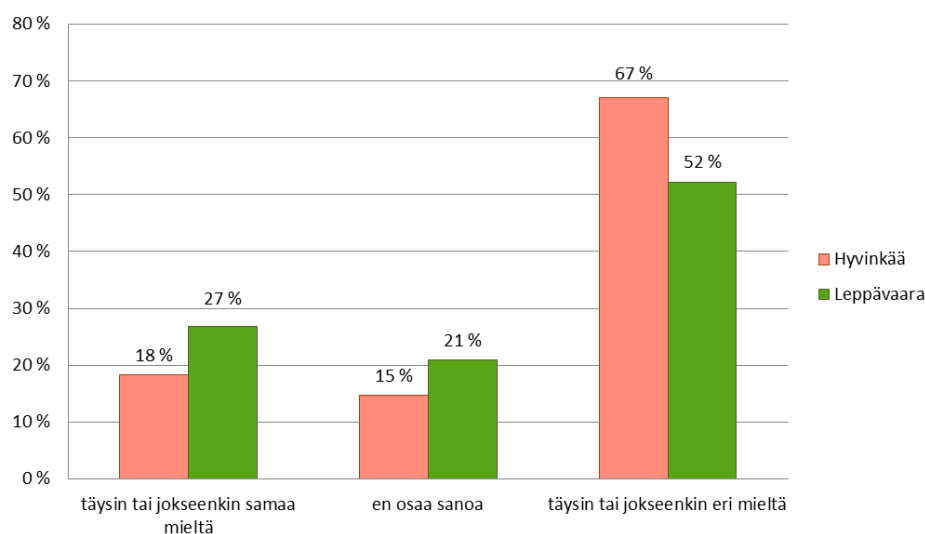
Kuvio 18: Miten seuraavat väittämät vastaavat tietojasi tilintarkastajan työstä?

Ensimmäisellä väittämällä selvitin, ovatko opiskelijat mielestään saaneet tarpeeksi tietoa tilintarkastajan työstä. Valtaosa (71 %) opiskelijoista ei kokenut saaneensa tarpeeksi tietoa tilintarkastajan työstä. Lähes viidesosa (19 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Vain kymmenesosa (10 %) oli mielestään saanut tietoa tarpeeksi. Laurean Leppävaaran ja Hyvinkään yksiköiden vastausten välillä ei ollut huomattavia eroja.

Toinen väittämä oli ”Minua kiinnostaisi saada lisää tietoa tilintarkastajan työstä”. Yli puolet (53 %) opiskelijoista oli kiinnostuneita saamaan lisää tietoa. Lähes kolmasosa (30 %) ei ollut kiinnostunut saamaan lisää tietoa. Leppävaaran yksikön opiskelijoista suurin osa (60 %) oli kiinnostunut saamaan lisää tietoa tilintarkastajan työstä, kun Hyvinkäällä vain vajaa puolet (48 %) oli kiinnostunut siitä. Hyvinkäällä ”en osaa sanoa” -vastaajien määrä oli tämän väittämän kohdalla selvästi suurempi kuin Leppävaarassa.

Kolmannella väittämällä selvitin, tietävätkö opiskelijat, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan. Suurin osa (61 %) vastasi tähän ”jokseenkin eri mieltä” tai ”täysin eri mieltä”. 17 % prosenttia ei osannut sanoa suuntaan tai toiseen. Vain reilu viidesosa (22 %) vastasi olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Tietoa koulutuksesta ja työkokemuksesta ei monella siis ollut. Laurean yksiköiden vertailussa Leppävaaran yksikössä oli hieman suurempi määrä opiskelijoita, joilla oli ainakin jonkintasoista tietoa tilintarkastajan tutkintoon vaadittavasta koulutuksesta ja työkokemuksesta (Kuvio 19).

Tiedän, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan.

Kuvio 19: Tiedän, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan.

Neljäs väittämä oli ”Tiedän tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä”. Suurimmalla osalla (71 %) ei ollut tietoa niistä. 14 % vastasi ”en osaa sanoa”. Vastanneista 15 % tiesi tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä. Vertailussa Leppävaaran yksikössä oli jonkin verran enemmän niitä, jotka eivät tieneet tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä.

Viidennen kohdan väittämässä halusin tietää, onko opiskelijoilla tietoa siitä, mitä eroa on tilintarkastajalla ja kirjanpitäjällä. Erosta tietäviä (45 %) ja ei-tietäviä (43 %) oli suunnilleen yhtä paljon. Leppävaaran ja Hyvinkään yksiköiden vastausten välillä ei ollut suuria eroja.

Kuudennessa kohdassa selvitin, onko opiskelijoilla paljon tietoa tilintarkastajien työtehtävistä. Neljä viidestä (80 %) vastasi olevansa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Vain 9 % vastasi olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Yksiköiden välisessä vertailussa Leppävaarassa oli enemmän niitä, joilla ei ollut paljon tietoa tilintarkastajan työtehtävistä, mutta Hyvinkään opiskelijoilla ”en osaa sanoa” -vastauksia oli enemmän.

Seitsemännellä väittämällä tarkoitukseni oli selvittää, onko opiskelijoilla tietoa tilintarkastajien palkasta. Lähes kolme neljästä (73 %) ei tiennyt, minkä suuruista palkkaa tilintarkastaja saa. 12 % vastaajista sen sijaan ajatteli tietävänsä palkan suuruuden. Hyvinkään opiskelijoilla tietoa tilintarkastajan palkan suuruudesta oli hieman vähemmän, mutta suuria eroja Laurean yksiköiden välillä ei ollut.

Kahdeksas väittämä oli ”Tiedän teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu.” Puolet (50 %) ei tiennyt edes teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu. Yli kolmannes (35 %) kuitenkin vastasi väittämään olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Laurean yksiköiden väliset erot olivat tämänkin väittämän kohdalla melko pienet.

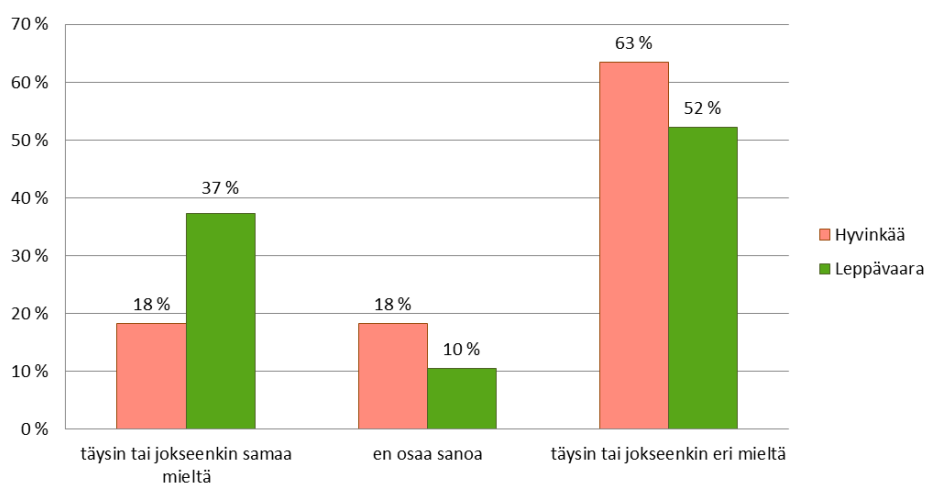
Seuraavaksi halusin selvittää, oliko kukaan opiskelija saanut tilintarkastajan työstä jo käytännön kokemusta, esimerkiksi työharjoittelussa. Lähes kaikki (95 %) ilmoittivat olevansa jokseenkin tai täysin eri mieltä, eli käytännön kokemusta ei selvästikään moni opiskelija ole työstä saanut. Itse asiassa vain kolme opiskelijaa ilmoitti saaneensa sitä. Yksiköiden välillä ei tämän väittämän kohdalla ollut juuri eroja.

Kymmenes väittämä kuului näin: ”Tarvitsisin lisää tietoa tilintarkastajan työstä, jotta tietäisin, millaista se on.” Vastaajista valtaosa (73 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä eli tunsi tarvitsevansa lisää tietoa. 18 % vastaajista taas ei ajatellut tarvitsevansa lisää tietoa. Hieman enemmän lisätietoa kaipaavia oli Leppävaaran yksikössä.

Seuraavaksi tiedustelin, oliko opiskelijoilla jo ennen liiketalouden opintojen aloittamista tiedossa, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto. Lähes puolet (45 %) vastasi väittämään olevansa jokseenkin tai täysin samaa mieltä, eli he tiesivät ennen opintojensa alkua tilintarkastajan ammattivaihtoehdosta tradenomille. Kaksi neljäsosaa (40 %) vastaajista oli tietämättömiä tällaisesta ammattivaihtoehdosta ennen opintojensa aloittamista. Laurean yksiköiden välillä ei ollut tämän väittämän kohdalla mainittavia eroja.

Seuraavaksi selvitin, kuinka moni oli Laureassa opiskellessaan saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti on tradenomille yksi ammattivaihtoehto. Vastaajista noin neljäsosa (26 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, eli he olivat saaneet kuulla Laureassa tästä vaihtoehdosta. Lähes kolme viidestä (59 %) ei ollut kuullut tästä vaihtoehdosta Laureassa opiskellessaan. Tämän väittämän kohdalla Laurean yksiköiden vastausten välillä oli selvästi suurempia eroja (Kuvio 20). Leppävaaran opiskelijoista yli kolmasosa (37 %) oli Laureassa opiskellessaan saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti on tradenomille ammattivaihtoehto, kun taas Hyvinkään opiskelijoista vain alle viidesosa (18 %) oli kuullut siitä Laureassa opiskellessaan. Vastaavasti Hyvinkäällä oli enemmän kuin Leppävaarassa niitä, jotka eivät olleet kuulleet Laureassa tilintarkastajan ammattivaihtoehdosta tradenomille.

Olen Laureassa opiskellessani saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.

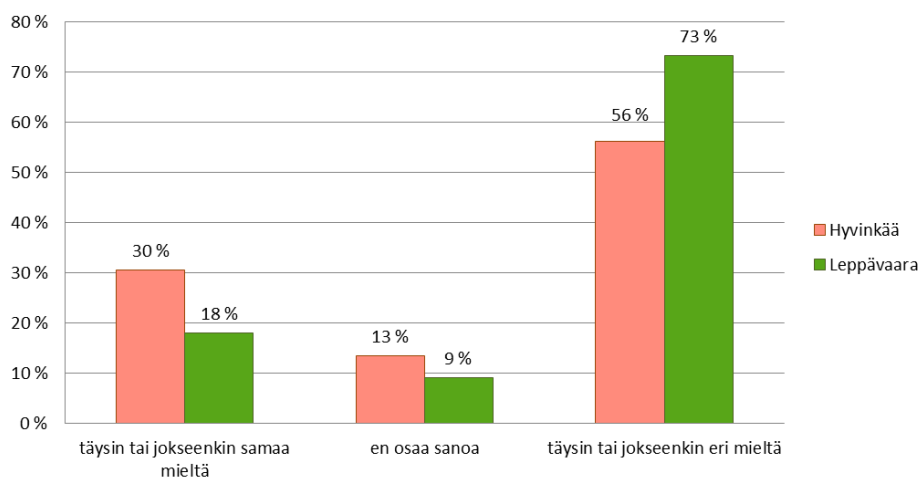

Kuvio 20: Olen Laureassa opiskellessani saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.

Viimeisellä väittämällä pyrin saamaan selville, kuinka moni ei tiennyt ennen tekemääni tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on tradenomille yksi ammattivaihtoehto. Neljäsosa vastaajista (25 %) oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä eli he eivät tienneet tästä mahdollisuu-

desta ennen tutkimustani. Lähes kaksi kolmesta (64 %) oli jokseenkin tai täysin eri mieltä, eli selvä enemmistö tiesi tilintarkastajan ammattivaihtoehdosta jo ennen tutkimustani. Hyvinkään yksikössä oli Leppävaaran yksikköä suurempi osuus opiskelijoita, jotka eivät tienneet tilintarkastajan ammattivaihtoehdosta tradenomille ennen tutkimustani (Kuvio 21).

En tiennyt ennen tätä tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on yksi ammattivaihtoehto tradenomille.

Kuvio 21: En tiennyt ennen tätä tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on yksi ammattivaihtoehto tradenomille.

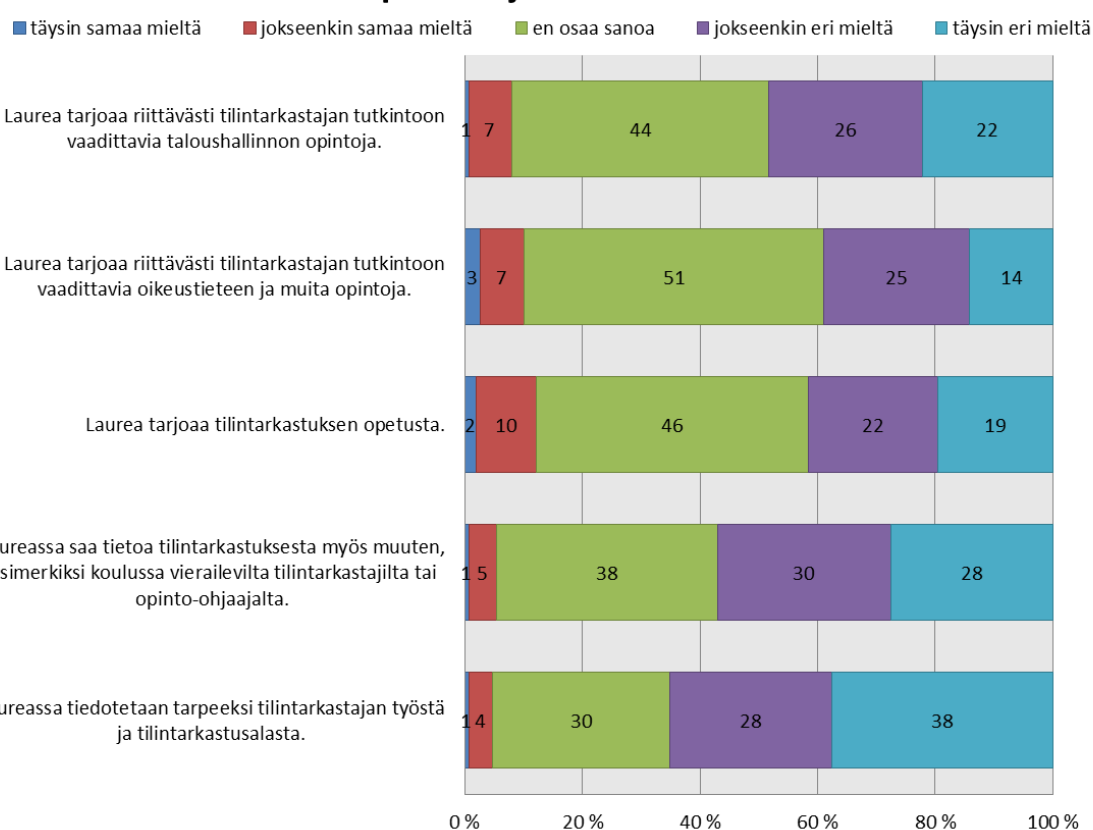
Tietoa koskevien väittämien perusteella opiskelijoilla ei tuntunut olevan kovin paljon tietoa tilintarkastajan työstä, ja lisätiedolle olisi tarvetta. Lähes puolet opiskelijoista ei ollut saanut tietoa tilintarkastuksesta mistään. Suurimmalla osalla opiskelijoista ei ollut tietoa tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditusta koulutuksesta ja työkokemuksesta, tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä, tilintarkastajan työtehtävistä tai tilintarkastajan palkasta. Vain muutamalla opiskelijalla oli jonkinlaista käytännön kokemusta tilintarkastajan työstä, ja noin kolmannes tiesi teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu. Lähes puolet opiskelijoista tiesi eron kirjanpitäjän ja tilintarkastajan välillä, mutta melkein saman verran oli niitä, jotka eivät tienneet sitä. Tosin tässä tapauksessa tulkitsisin myös ”en osaa sanoa” -vastaukset tietämättömyydeksi.

Leppävaaran yksikön opiskelijoilla oli enemmän kiinnostusta saada lisää tietoa tilintarkastajan työstä. Heillä oli myös enemmän tietoa tilintarkastajan tutkintoon vaadittavasta koulutuksesta ja työkokemuksesta. Sen sijaan Hyvinkään yksikön opiskelijoilla näytti olevan enemmän tietoa tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä. Leppävaaran opiskelijoista selvästi useampi oli Laureassa opiskellessaan kuullut tilintarkastajan ammattivaihtoehdosta tradeno-

mille. Hyvinkään opiskelijoissa taas oli enemmän niitä, jotka kuuluivat tästä vaihtoehdosta ensimmäistä kertaa vasta kyselyyni vastaamisen yhteydessä.

Seuraava kysymyksen koostui viidestä väittämästä, jotka koskivat Laurean tilintarkastukseen liittyvää opetusta ja tiedotusta. Kysyin, miten seuraavat väittämät mielestäsi vastaavat Laurean opetusta ja tiedotusta. Vastausvaihtoehdot olivat asteikolla 1–5, jossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Väittämien vastausten prosenttijakaumat olen koonnut palkkidiagrammiin (Kuvio 22).

Miten seuraavat väittämät mielestäsi vastaavat Laurean opetusta ja tiedotusta?

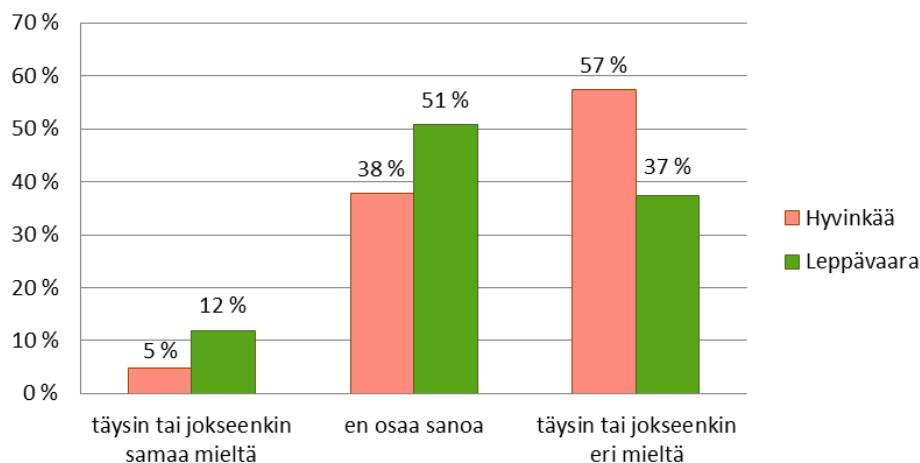

Kuvio 22: Miten seuraavat väittämät mielestäsi vastaavat Laurean opetusta ja tiedotusta?

Ensimmäiseen väittämään ”Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia taloushallinnon opintoja” lähes puolet (48 %) vastasi olevansa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Lähes puolet (44 %) vastaajista ei osannut sanoa tähän kohtaan mitään. Alle kymmenesosa (8 %) piti tarjontaa riittävänä. Laurean yksiköiden välisestä vertailusta voi nähdä, että Leppävaarassa oli Hyvinkäätä suurempi osuus opiskelijoita, jotka pitivät taloushallinnon opintotar-

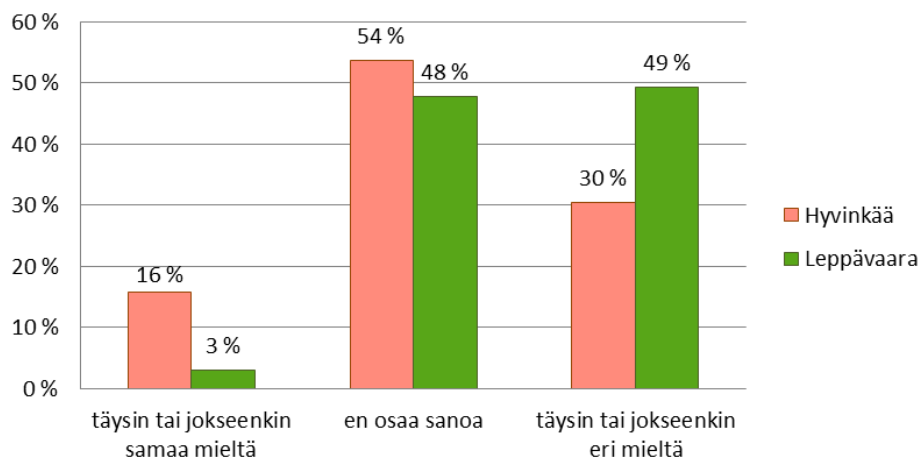
jontaa riittävänä tai vastasivat ”en osaa sanoa” (Kuvio 23). Hyvinkään yksikössä sen sijaan suurin osa vastaajista (57 %) ei pitänyt tarjontaa riittävänä.

Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia taloushallinnon opintoja.

Kuvio 23: Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia taloushallinnon opintoja.

Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia oikeustieteen ja muita opintoja.

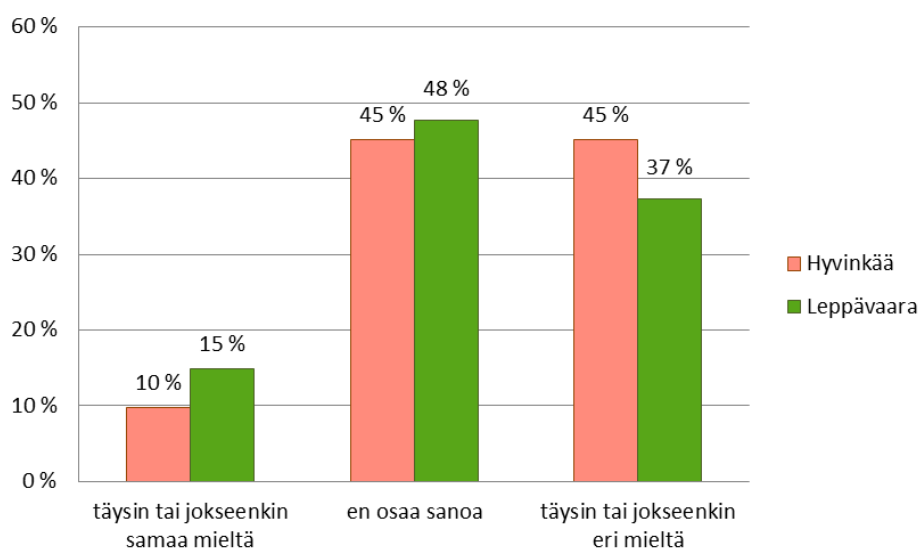

Kuvio 24: Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia oikeustieteen ja muita opintoja.

Toinen väittämä oli ”Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia oikeustieteen ja muita opintoja”. Tähän väittämään suurin osa (51 %) ei osannut vastata. Noin kaksi viidestä (39 %) ei pitänyt oikeustieteen ja muiden opintojen tarjontaa riittävänä. Kymmenesosan (10 %) mielestä tarjonta oli riittävää. Laurean yksiköiden vertailussa Hyvinkään yksikössä oli suurempi osuus opiskelijoita, jotka pitivät tarjontaa riittävänä (Kuvio 24). Leppävaaran opiskelijoista lähes puolet (49 %) oli eri mieltä, kun taas Hyvinkään opiskelijoista vain vajaa kolmannes (30 %) oli eri mieltä väittämästä.

Väittämään ”Laurea tarjoaa tilintarkastuksen opetusta” lähes puolet (46 %) ei osannut sanoa mitään. Lähes yhtä moni (42 %) oli sitä mieltä, että Laurea ei tarjoa tilintarkastuksen opetusta. 12 %:n mielestä tilintarkastuksen opetusta on tarjolla. Laurean yksiköiden välisessä vertailussa Leppävaaran opiskelijoista hieman suurempi osuus oli samaa mieltä ja Hyvinkään opiskelijoista suurempi osuus oli eri mieltä väittämästä (Kuvio 25).

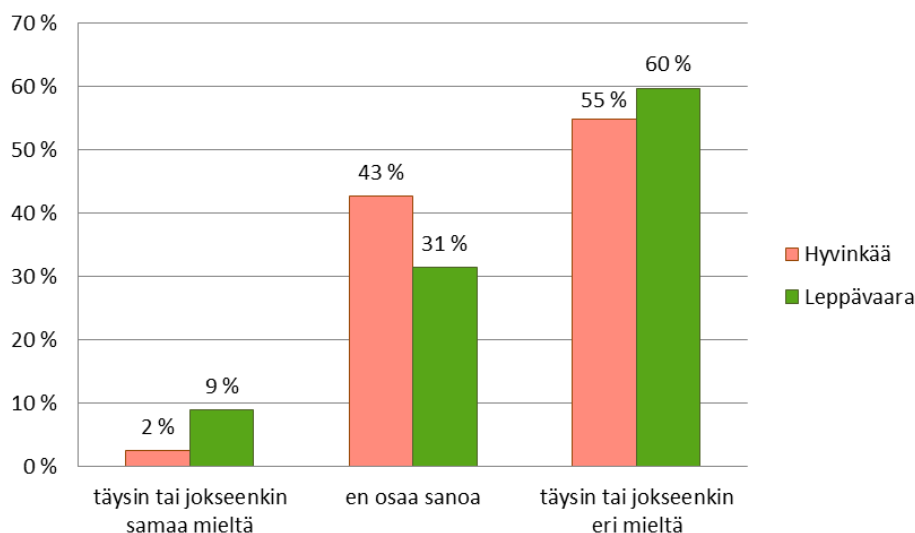
Laurea tarjoaa tilintarkastuksen opetusta.

Kuvio 25: Laurea tarjoaa tilintarkastuksen opetusta.

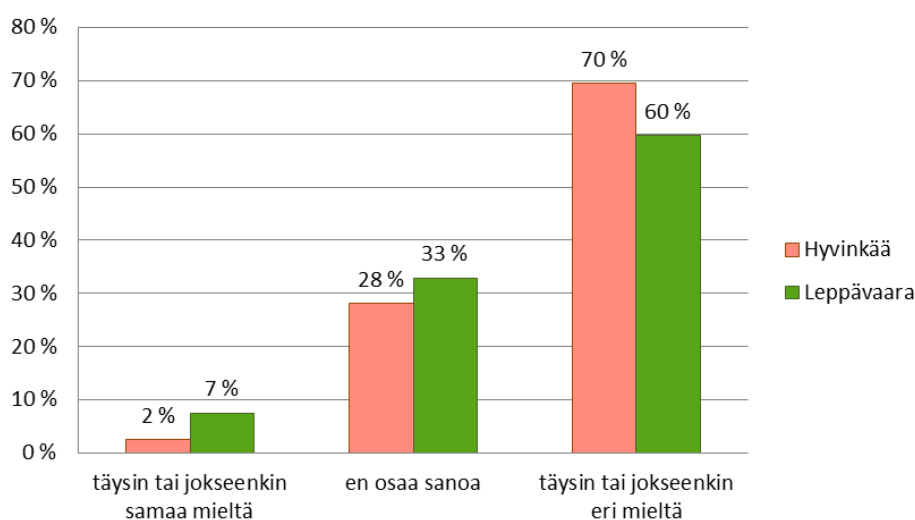
Seuraava väittämä oli ”Laureassa saa tietoa tilintarkastuksesta myös muuten, esimerkiksi koulussa vierailevilta tilintarkastajilta tai opinto-ohjaajalta”. Enemmistö (57 %) vastaajista oli eri mieltä. Yli kolmannes (38 %) ei osannut taas sanoa mitään. Loput 5 % olivat samaa mieltä. Laurean yksiköitä vertaillen Hyvinkäällä oli selvästi Leppävaaraa suurempi osuus niitä, jotka vastasivat ”en osaa sanoa”. Leppävaarassa oli hieman suurempi osuus opiskelijoita, joiden mielestä tietoa tilintarkastuksesta saa Laureassa myös muuten (Kuvio 26).

Laureassa saa tietoa tilintarkastuksesta myös muuten.

Kuvio 26: Laureassa saa tietoa tilintarkastuksesta myös muuten, esimerkiksi koulussa vierailevilta tilintarkastajilta tai opinto-ohjaajalta.

Laureassa tiedotetaan tarpeeksi tilintarkastajan työstä ja tilintarkastusalasta.

Kuvio 27: Laureassa tiedotetaan tarpeeksi tilintarkastajan työstä ja tilintarkastusalasta.

Viides ja tämän kysymyksen viimeinen väittämä oli ”Laureassa tiedotetaan tarpeeksi tilintarkastajan työstä ja tilintarkastusalasta”. Selvän enemmistön (65 %) mielestä tämä ei pidä paik-

kaansa. Noin kolmasosa (30 %) ei osannut sanoa. Vain 5 % vastaajista koki, että tiedotusta on tarpeeksi. Laurean yksiköiden välisessä vertailussa Hyvinkäällä oltiin enemmän eri mieltä väittämästä kuin Leppävaarassa (Kuvio 27).

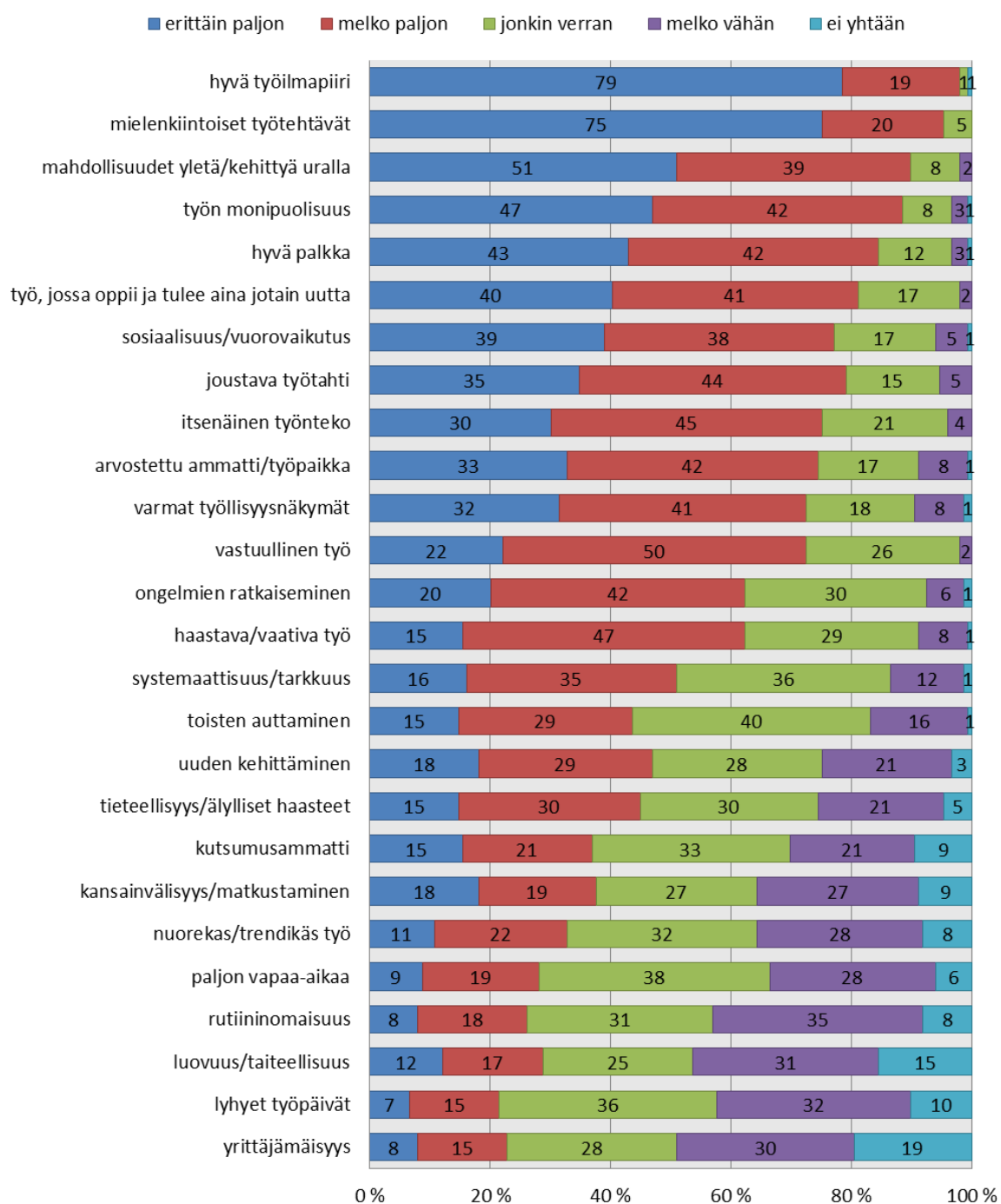
Väittämien tulokset kertovat paljon Laurean tilintarkastukseen liittyvien opintojen tarjonnasta. Näyttäisi siltä, että tilintarkastukseen liittyviä opintoja ja tietoa ei ole tarpeeksi tarjolla. Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että Laurean opetusta ja tiedotusta koskevien väittämien vastaukset saattoivat kummuta enemmän opiskelijoiden mielikuvista kuin todellisesta tarjontatilanteesta Laureassa siitä syystä, että tietoa tilintarkastajan ammatin vaatimuksista ja Laurean opintotarjonnasta ei ole tarpeeksi. Osa ei ollut kiinnostunut tilintarkastajan työstä eikä suuntautunut taloushallinnon alalle ja saattoi siksi vastata väittämiin oman tarpeellisuuden käsityksensä mukaan. Juuri opintonsa aloittaneilla ei varmastikaan ollut vielä kunnolla tietoa mahdollisesta tarjonnasta ja tiedotuksesta.

Laurean yksiköiden välisessä vertailussa Leppävaaran yksikössä suurempi osuus piti taloushallinnon opintojen tarjontaa riittävänä tilintarkastajatutkintoa varten. Leppävaarassa oli myös enemmän opiskelijoita, joiden mielestä tilintarkastuksen opetusta on tarjolla. Eron syynä voi olla se, että Leppävaarassa on reilusti taloushallinnon luento-opetusta, kun taas Hyvinkäällä taloushallinnon syventäviä opintoja tarjolla. Sen sijaan Hyvinkäällä oli enemmän niitä, joiden mielestä oikeustieteen ja muiden opintojen tarjontaa on tarpeeksi tilintarkastajatutkintoa varten. Eroa vastauksissa aiheutti varmastikin se, että Hyvinkään yksikössä voi opiskella oikeustradenomiksi, joten Hyvinkäällä on tarjolla laajasti oikeudellisia opintoja.

7.2.3 Mielikuvat ja kiinnostus

Kyselyn mielikuvat ja kiinnostus -osiossa lähdin ensimmäiseksi selvittämään, minkälaisia ominaisuuksia opiskelijat liittävät unelmiensa työhön. Kysymys kuului: ”Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä?” Tehtävä oli erittäin raskas, sillä olin listannut 26 erilaista ominaisuutta, jotka voisivat liittyä työhön. Vastausvaihtoehdot joka ominaisuuden kohdalla olivat asteikolla 1–5, jossa 1 = erittäin paljon, 2 = melko paljon, 3 = jonkin verran, 4 = melko vähän ja 5 = ei yhtään. Liitteessä 6 on esitetty vastausten keskiarvot. Kuviossa 28 näkyvät vastausten prosentuaaliset jakaumat keskiarvojen mukaisessa suosituimmuusjärjestyksessä.

Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä?

Kuvio 28: Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä?

Kuten Kuvio 28 voi nähdä, viisi suosituinta ominaisuutta olivat hyvä työilmapiiri, mielenkiintoiset työtehtävät, mahdollisuudet yletä tai kehittyä uralla, työn monipuolisuus ja hyvä palkka. Näiden ominaisuuksien voisi siis ajatella olevan opiskelijoiden mielestä tärkeimpiä

ammattia valitessa. Listan häntäpäähän jääneet viisi ominaisuutta olivat yrittäjämäisyys, lyhyet työpäivät, luovuus tai taiteellisuus, rutiininomaisuus ja paljon vapaa-aikaa. Näiden ominaisuuksien taas voisi ajatella olevan vähemmän tärkeitä opiskelijoille ammatinvalinnassa.

Suosituin ominaisuus keskiarvolla 4,75 oli hyvä työilmapiiri, jonka lähes jokainen (98 %) katsoi sopivan toiveidensa työhön erittäin tai melko paljon. Jopa neljä viidestä (79 %) valitsi vaihtoehdon ”erittäin paljon”. Vain kaksi vastaajaa (1 %) ei pitänyt hyvää työilmapiiriä tärkeänä.

Toiseksi suosituin ominaisuus 4,70 keskiarvolla oli mielenkiintoiset työtehtävät. Lähes kaikki (95 %) pitivät sitä erittäin tai melko paljon unelmatyöhönsä sopivana. Kolme neljästä (75 %) valitsi kohdan ”erittäin paljon”. Loput 5 %:kin pitivät sitä vielä jonkin verran sopivana.

Kolmanneksi korkein keskiarvo oli 4,39 ominaisuudella mahdollisuus yletä tai kehittyä uralla. Suurin osa (90 %) vastaajista katsoi sen sopivan haluamaansa työhön erittäin tai melko paljon. Noin puolet (51 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon ”erittäin paljon”. Kukaan ei valinnut vaihtoehtoa ”ei yhtään”, mutta kolme vastaajaa (2 %) valitsi vaihtoehdon ”melko vähän”.

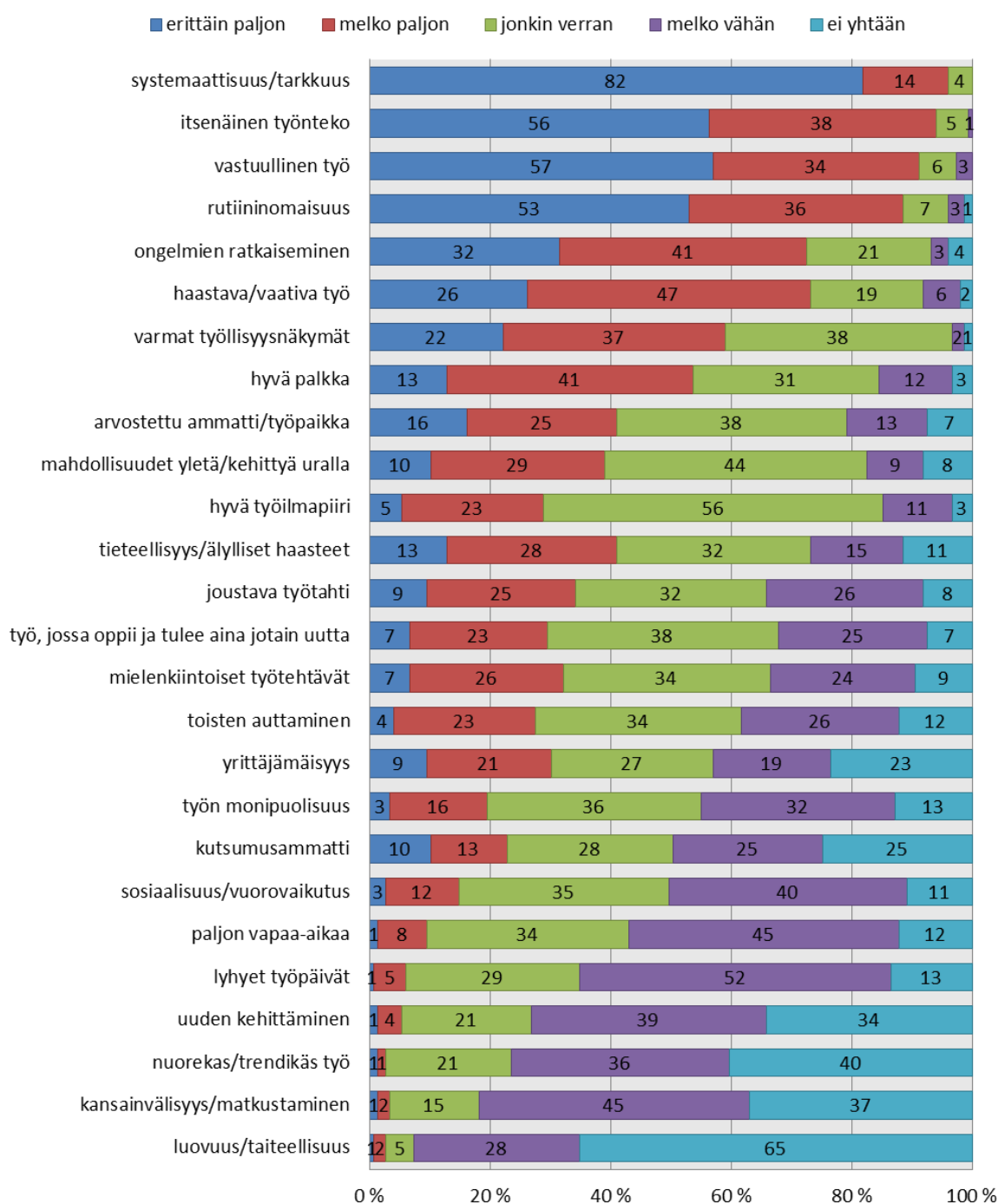
Alimman keskiarvon (2,62) saaneen yrittäjämäisyyden lähes puolet (49 %) katsoi sopivan unelmatyöhönsä melko vähän tai ei yhtään. Vajalle neljännekselle (23 %) vastaajista yrittäjämäisyys sopi unelmatyöhön melko tai erittäin hyvin.

Toiseksi alimman keskiarvon (2,76) saivat lyhyet työpäivät. Tämä johtuu mahdollisesti siitä, että monet yhdistävät lyhyet työpäivät vähäiseen palkkaan. Suurin vastaajaryhmä (36 %) tässä olivat ne, jotka vastasivat ”jossain määrin”. Noin kolmasosa (32 %) valitsi vaihtoehdon ”melko vähän”. Vain reilu viidesosa (22 %) vastaajista katsoi lyhyiden työpäivien sopivan melko tai erittäin paljon haluamaansa työhön. Kymmenesosa (10 %) ei katsonut tämän ominaisuuden sopivan toivomaansa työhön ollenkaan.

Kolmanneksi alimman keskiarvon (2,79) saanutta luovuutta tai taiteellisuutta lähes puolet (46 %) ei nähnyt olevan unelmatyössään ollenkaan tai vain melko vähän. Yli neljännes (29 %) kuitenkin katsoi ominaisuuden sopivan unelmatyöhönsä melko tai erittäin paljon.

Seuraavaksi kysyin, kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuviasi tilintarkastajan työstä. Kysymyksen perään olin luetellut samat 26 ominaisuutta kuin edellisessä kysymyksessä, jossa selvitin eri ominaisuuksien haluttavuutta työltä. Vastausvaihtoehdot joka ominaisuuden kohdalla olivat asteikolla 1–5, jossa 1 = erittäin paljon, 2 = melko paljon, 3 = jonkin verran, 4 = melko vähän ja 5 = ei yhtään. Vastausten keskiarvot löytyvät Liitteestä 6. Kuvio 29 esittää vastausten prosentuaalista jakaumaa.

Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuviasi tilintarkastajan työstä?

Kuvio 29: Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuviasi tilintarkastajan työstä?

Kuviosta 29 voi nähdä, että viisi eniten tilintarkastajan työtä vastaavaa ominaisuutta olivat systemaattisuus ja tarkkuus, itsenäinen työnteko, vastuullinen työ, rutiininomaisuus ja ongelmien ratkaisu. Viisi vähiten tilintarkastajan työtä vastaavaa ominaisuutta olivat luovuus ja

taiteellisuus, kansainvälisyys ja matkustaminen, nuorekas tai trendikäs työ, uuden kehittäminen sekä lyhyet työpäivät.

Systemaattisuus ja tarkkuus sopivat vastaajien mielestä eniten tilintarkastajan työhön keskiarvolla 4,78. Lähes kaikkien (96 %) mielestä ne vastasivat erittäin tai melko paljon tilintarkastajan työtä. Selvästi suurin osa (82 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon ”erittäin paljon”. Loputkin 4 % vastaajista katsoivat systemaattisuuden ja tarkkuuden vastaavan heidän mielikuviaan tilintarkastajan työstä jossain määrin.

Toiseksi vastaavin ominaisuus oli itsenäinen työnteko keskiarvolla 4,50. Myös se sopi lähes kaikkien (94 %) mielestä tilintarkastajan työhön erittäin tai melko paljon. Vaihtoehdon ”erittäin paljon” valitsi yli puolet (56 %) vastaajista. 5 %:n mielestä itsenäinen työnteko vastasi tilintarkastajan työtä vielä jonkin verran, ja vain yhden vastaajan (1 %) mielestä melko vähän.

Lähes kaikkien (91 %) vastaajien mielestä tilintarkastajan työ on vastuullista. Yli puolella (57 %) vastaajista oli se mielikuva, että ominaisuus ”vastuullinen työ” vastaa tilintarkastajan työtä erittäin paljon. 6 % vastaajista yhdisti kyseisen ominaisuuden tilintarkastajan työhön jossain määrin. 3 % vastaajista katsoi sen vastaavan melko vähän tilintarkastajan työtä. Vastauksien keskiarvo oli 4,46.

Vähiten tilintarkastajan työtä vastaava ominaisuus, ”luovuus ja taiteellisuus”, sai keskiarvon 1,46. Suurimman osan (93 %) mielikuvia tilintarkastajan työstä se ei vastannut yhtään tai melko vähän. Neljän vastaajan (3 %) mielestä tilintarkastajan työhön liittyivät luovuus ja taiteellisuus melko tai erittäin paljon.

Toiseksi vähiten tilintarkastajan työtä vastaavaksi ominaisuudeksi katsottiin ”kansainvälisyys ja matkustaminen” keskiarvolla 1,86. Valtaosa (82 %) oli sitä mieltä, että tilintarkastajan työhön tämä ominaisuus ei liity yhtään tai melko vähän. 5 %:n mielestä ominaisuus sopi tilintarkastajan työhön melko tai erittäin paljon.

Tilintarkastusta ei pidetty myös juurikaan nuorekkaana tai trendikkäänä työnä. Suurin osa (77 %) ei pitänyt sitä nuorekkaana tai trendikkäänä yhtään tai piti vain melko vähän. Vain neljä vastaajaa (3 %) piti tilintarkastajan työtä nuorekkaana tai trendikkäänä erittäin tai melko paljon. Tässä kohdassa vastausten keskiarvo oli 1,87.

Vertailtaessa ammatilta vähiten haluttuja ominaisuuksia tilintarkastajan työhön vähiten liitettyihin ominaisuuksiin voi huomata, että niissä on paljon yhtäläisyyksiä. Työltä haluttujen ominaisuuksien listan kahdeksalta viimeiseltä sijalta löytyy kuusi samaa ominaisuutta kuin tilintarkastajan työhön vähiten liitettyistä ominaisuuksista: lyhyet työpäivät, luovuus tai taiteelli-

suus, paljon vapaa-aikaa, nuorekas tai trendikäs työ, kansainvälisyys ja matkustaminen sekä kutsumusammatti. Näitä ominaisuuksia haluttiin siis muita vähemmän ammatilta ja niiden katsottiin myös vähiten vastaavan tilintarkastajan työtä. Työltä vähemmän haluttu rutiininomaisuus sen sijaan liitettiin melko vahvasti tilintarkastajan työhön. Työltä eniten halutut ominaisuudet poikkesivat paljon tilintarkastajan työtä eniten vastaaviksi katsotuista ominaisuuksista. Silti tilintarkastajan työtä eniten vastaaviksi katsotut systemaattisuus ja tarkkuus, itsenäinen työnteko ja vastuullinen työ olivat vielä suurimman osan mielestä erittäin tai melko haluttuja työn ominaisuuksia. Sitä vastoin ammatilta eniten halutut ominaisuudet, hyvä työilmapiiri, mielenkiintoiset työtehtävät ja mahdollisuudet yletä tai kehittyä uralla, olivat suurimman osan mielestä vain jossain määrin tilintarkastajan työtä vastaavia ominaisuuksia. Myös työltä seitsemänneksi eniten haluttua ominaisuutta sosiaalisuus ja vuorovaikutus ei nähty tilintarkastajan työssä paljon olevan. Työltä halutuimpia ominaisuuksia nähtiin siis vain jossain määrin tilintarkastajan työssä, mikä voi olla yksi syy vähäiseen kiinnostukseen tilintarkastajan työtä kohtaan.

Mielikuvien arvoasteikkokysymyksen jälkeen halusin selvittää vielä avoimella kysymyksellä, millaisia muita mielikuvia opiskelijoilla oli tilintarkastajan työstä. Pyysin heitä kuvailemaan mielikuviaan esimerkiksi muutamalla lauseella tai adjektiivilla. Yli kymmenesosa (13 %) vastasi, ettei tiedä, ei ole muita mielikuvia tai ettei osaa sanoa muuta. Noin kolmasosa (32 %) mainitsi, että pitää olla tarkka tai että työ on tarkkuutta vaativaa. Yli kymmenesosan (13 %) vastauksissa esiintyi myös työn rutiininomaisuus tai kaavamaisuus ja toistuva rutiini. Yli kymmenesosa (11 %) ajatteli työn olevan numeroiden tai lukujen pyörittelyä, numeroita, numeerista tai matemaattista. Alle kymmenesosalle (9 %) työ näyttäytyi tylsänä, kuivana tai kuivahkona. 9 %:n vastauksissa tuli esille työn yksitoikkoisuus tai -puolisuus, itsensä toistavuus ja samankaltaisuus. Saman verran (9 %) vastauksissa esiintyi se, että työ on joko siistiä, kovaa tai tasaista toimistotyötä. Toisissa mielikuvissa konttorit olivat siistejä, toisissa taas pölyisiä. 8 %:n mielestä työ oli haastavaa tai vaativaa. Huolellisuus mainittiin 6 %:ssa vastauksia. 5 % mainitsi työhön tarvittavan osaamisen, taloushallinnon tai lakiosaamisen.

Muita useammin kuin pari kertaa mainittuja mielikuvia olivat työntekijän ominaisuuksista systemaattisuus ja järjestelmällisyys, vastuullisuus, keskittymiskyky, loogisuus ja järkiperaisyys; työn ominaisuuksista stressaavuus, yksinäisyys, arvostettu, varma tai hyvin työllistävä ammatti; työtehtävistä tilinpäätösten tutkiminen, kuittien tarkastaminen, paljon laskemista, työskentely tietokoneella ja paperityö sekä työajoista sesonkiluonteisuus ja ylityöt. Tilintarkastajista oli myös erilaisia mielikuvia laidasta laitaan. Esimerkiksi yhdellä vastaajalla oli mielikuva iloisista, rempeistä, mutta kuitenkin työhönsä keskittyneistä tilintarkastajista, kun taas joidenkin mielikuvissa tilintarkastajat olivat äreitä, ilkeitä, ankaria tai tiukkaapipoisia. Olen koonnut kaikki opiskelijoiden mielikuvat Liitteeseen 7. Seuraavaksi esittelen muutaman otteen niistä.

”Tylsää, rutiininomaista, lukujen pyörittelyä, ei saa tulla virheitä tai voi vaikuttaa aika pahastikin.”

”Työ ei ole kovin trendikäs tai arvostettu, mutta yrityksen sisällä se on kuitenkin lähes välttämätön työ.”

”Vaatii lakiin perehtymistä, pitää kehittää koko ajan ammattitaitoaan ja seurata alan kehitystä. Itsenäistä ja vaativaa työtä.”

”Iso osa työstä tehdään etänä. Esim. suomalainen tilintarkastaja on ”töissä” Floridassa ja tekee siellä työtehtävät sekä on asiakkaiden kanssa yhteydessä Skypeillä. Kovat liksat.”

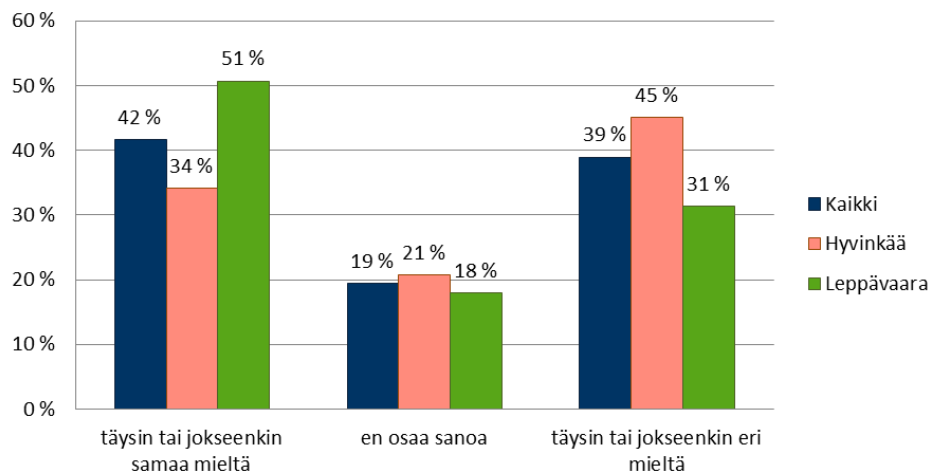
”Tilintarkastajan työ on yksipuolista eikä ehkä soveltuisi hyvin sosiaaliselle ihmiselle. Oma mielikuvani tilintarkastajista on, että he ovat vanhoja miehiä, jotka tekevät työtään koneen ääressä pienessä huoneessa. Pitkät työpäivät ja hyvin vähän vapaata aikaa. Lisäksi tilintarkastajan työ on vaativa ja vaatii tarkkuutta joten aivan jokaiselle työ ei sovellu.”

Opiskelijoiden itsensä esittämät mielikuvat tilintarkastajan työstä ovat pääosin joko neutraaleja tai negatiivisia. Mielikuvista huokuu kuitenkin arvostus ammattia kohtaan. Useat opiskelijat tiedostavat myös työn vaativuuden. Opiskelijoiden mielikuvat tilintarkastajan työstä ja tilintarkastajista tuntuvat olevan melko stereotyyppisiä. Useimmat kuvailivat tilintarkastajan työn tarkkuutta vaativaksi, rutiininomaiseksi ja numeroiden pyörittelyksi. Monille työstä tuli mieleen ajatus toimistossa istuvasta tilintarkastajasta, joka yksinään pyörittelee numeroita. Tämä mielikuva vastaa mielestäni Grönroosin (2013) kuvailemaa ”pavunlaskijaa”. Opiskelijoiden mielikuvia täytyisikin saada muutettua myönteisemmiksi.

Kyselylomakkeen viimeisellä asteikkokysymyksellä selvitin opiskelijoiden kiinnostusta taloushallinnon alaa ja tilintarkastusta kohtaan sekä tutkimukseni vaikutuksia. Kysymys kuului: ”Miten seuraavat väittämät vastaavat ajatuksiasi ammatinvalinnasta?” Kysymyksen jälkeen esitin seitsemän väittämää, joihin piti valita vastaus asteikolla 1–5, jossa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = jokseenkin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

Ensimmäinen väittämä oli ”Minua kiinnostaisi työskennellä laskentatoimen tai taloushallinnon alalla”. Lähes puolet (42 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Melkein yhtä moni (39 %) oli sen sijaan täysin tai jokseenkin eri mieltä. Noin viidesosa (19 %) vastaajista ei osannut sanoa. Kuviosta 30 voi nähdä vastausten jakaumat.

Minua kiinnostaisi työskennellä laskentatoimen/taloushallinnon alalla.

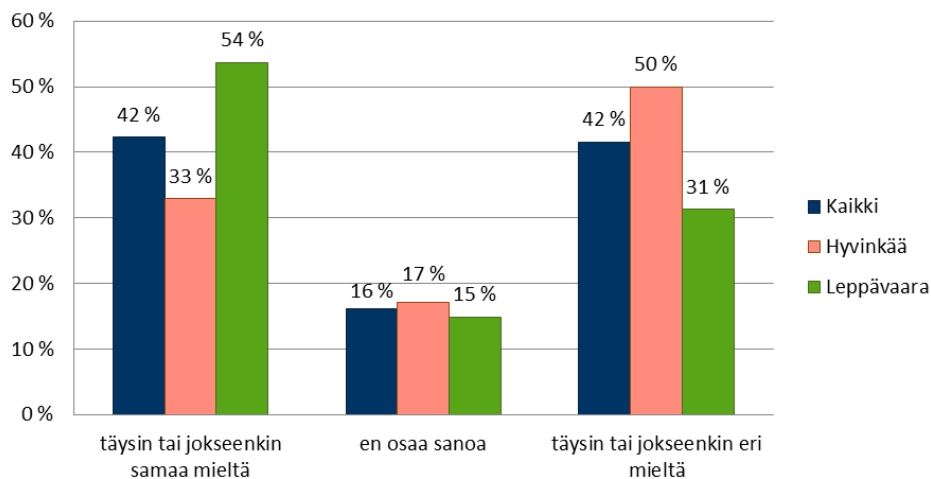

Kuvio 30: Minua kiinnostaisi työskennellä laskentatoimen tai taloushallinnon alalla.

Vertailtaessa Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden välisiä eroja Leppävaaran opiskelijoilla oli enemmän kiinnostusta taloushallinnon tai laskentatoimen alalla työskentelyyn (Kuvio 30). Leppävaaran vastaajista yli puolet (51 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun taas Hyvinkään vastaajista vain noin kolmasosa (34 %) ajatteli niin. Sitä vastoin Hyvinkään vastaajista lähes puolet (45 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä, kun taas Leppävaaran vastaajista vajaa kolmannes (31 %) vastasi niin. Mielenkiintoista tässä on myös se, että ”täysin samaa mieltä” oli Leppävaarassa eniten valittu vaihtoehto (27 %), kun taas Hyvinkäällä se oli vähiten valittu vaihtoehto (13 %) ja eniten valittu vaihtoehto oli ”täysin eri mieltä” (23 %).

”Olen valinnut tai aion valita opinnoissani paljon laskentatoimen tai taloushallinnon opintoja” oli toinen väittämä. Tähän lähes puolet (42 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä, mutta saman verran (42 %) oli myös täysin tai jokseenkin eri mieltä. Vajaa viidennes (16 %) ei osannut sanoa. Jakauma osoittautuu kaksijakoiseksi, kuten edellisenkin väittämän kohdalla. Vastausten jakaumat on esitetty pylväsdiagrammilla (Kuvio 31).

Olen valinnut tai aion valita opinnoissani paljon laskentatoimen/taloushallinnon opintoja.

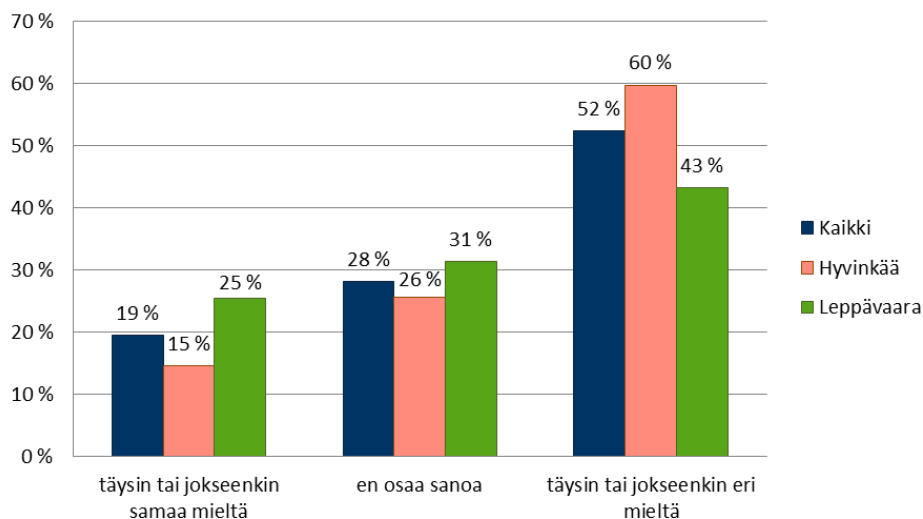

Kuvio 31: Olen valinnut tai aion valita opinnoissani paljon laskentatoimen tai taloushallinnon opintoja.

Myös tähän toiseen väittämään Leppävaaran opiskelijat antoivat enemmän myönteisiä vastauksia kuin Hyvinkään opiskelijat (Kuvio 31). Leppävaaran vastaajista yli puolet (54 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun taas Hyvinkään vastaajista vain kolmasosa (33 %) ajatteli niin. Sitä vastoin Hyvinkään vastaajista puolet (50 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä, kun taas Leppävaaran vastaajista alle kolmasosa (31 %) ajatteli niin. Erot olivat huikeat ”täysin samaa mieltä” -vastanneiden määrien välillä. Leppävaarassa heitä oli lähes kolmasosa (30 %) vastaajista, mutta Hyvinkäällä vain kymmenesosa (10 %).

Kolmas väittäjä oli ”Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä” (Kuvio 32). Siihen yli puolet (52 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Viidesosa (19 %) vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Tämä väittäjä synnytti suurimman epätietoisten joukon, sillä yli neljännes (28 %) vastasi ”en osaa sanoa”. Suurin osa ei siis ole kiinnostunut tilintarkastajan työstä, mutta toisaalta kiinnostuneiden joukkokaan ei ollut olematon. Myöhemmin sivuilla 101–104 käsitellen avoimella kysymyksellä saatuja kiinnostuksen tai sen puutteen syitä ja kerro tarkemmin myös ”en osaa sanoa” -vaihtoehdon valinneiden ajatuksia.

Olen kiinnostunut tilintarkastajan ammatista.

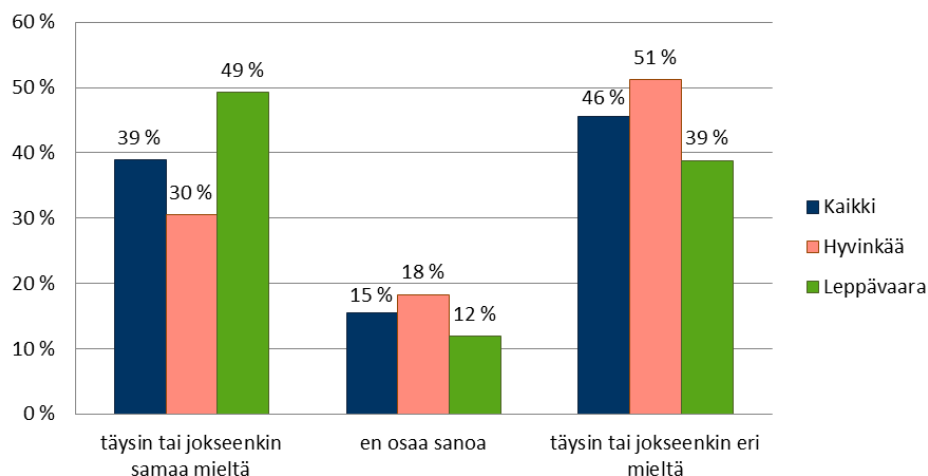

Kuvio 32: Olen kiinnostunut tilintarkastajan ammatista.

Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden opiskelijoiden välillä oli myös eroa kiinnostuksessa tilintarkastajan työhön (Kuvio 32). Hyvinkäällä selvä enemmistö (60 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä, kun taas Leppävaarassa heitä oli vain vajaa puolet (43 %) vastaajista. Hyvinkään vastaajista vain 15 % oli täysin tai jokseenkin kiinnostuneita, mutta Leppävaaran vastaajista heitä oli jopa neljäsosa (25 %).

Neljännellä väittämällä selvitin, kuinka moni on kiinnostunut jostakin muusta taloushallinnon tai laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus (Kuvio 33). Enemmistö eli lähes puolet (46 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä. Lähes kaksi viidestä (39 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Alle viidennes (15 %) valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Muista taloushallinnon tai laskentatoimen töistä kuin tilintarkastus ei-kiinnostuneita oli siis jonkin verran kiinnostuneita enemmän.

Olen kiinnostunut jostakin muusta taloushallinnon/laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus.

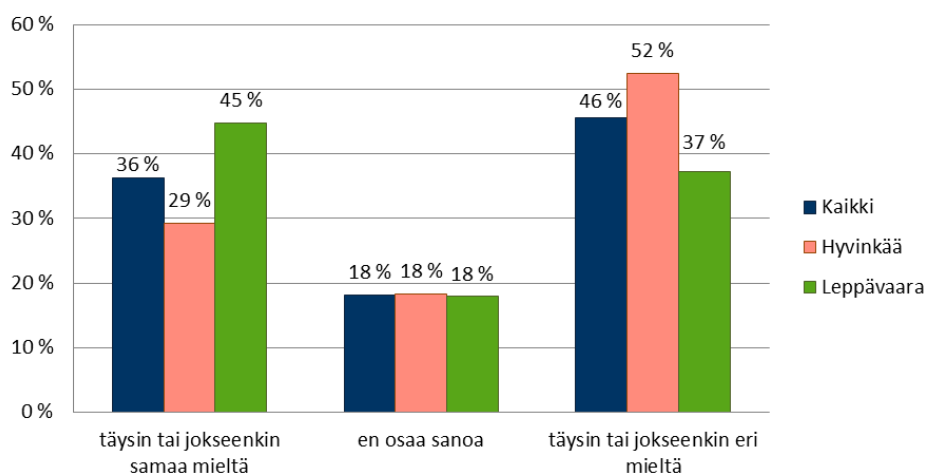

Kuvio 33: Olen kiinnostunut jostakin muusta taloushallinnon tai laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus.

Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden välisessä vertailussa Leppävaarassa oli enemmän kiinnostuneita myös muusta taloushallinnon tai laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus (Kuvio 33). Leppävaaran vastaajista noin puolet (49 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun taas Hyvinkään vastaajista heitä oli vajaa kolmasosa (30 %). Sen sijaan Hyvinkään vastaajista yli puolet (51 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Leppävaarassa heitä oli 39 %.

”Voisin ajatella tilintarkastajan ammattia yhtenä uravaihtoehtonani” oli viides väittämäni (Kuvio 34). Tähänkin väittämään lähes puolet (46 %) vastasi täysin tai jokseenkin eri mieltä. Yli kolmasosa (36 %) vastasi täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Lähes viidesosa (18 %) ei osannut sanoa. Niitä, jotka eivät ajattelisi tilintarkastajan ammattia yhtenä ammattivaihtoehtonaan, oli siis enemmän kuin niitä, jotka voisivat ajatella.

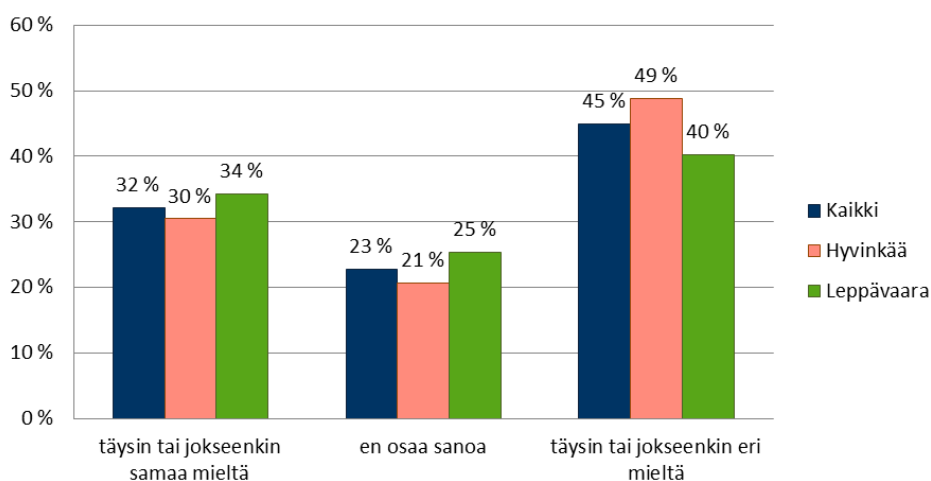
Voisin ajatella tilintarkastajan ammattia yhtenä uravaihtoehtonani.

Kuvio 34: Voisin ajatella tilintarkastajan ammattia yhtenä uravaihtoehtonani.

Leppävaaran vastaajista useampi kuin Hyvinkään vastaajista voisi ajatella tilintarkastajan ammattia uravaihtoehtonaan (Kuvio 34). Leppävaarassa lähes puolet (45 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Hyvinkäällä heitä oli alle kolmasosa (29 %) vastaajista. Hyvinkäällä yli puolet (52 %) ja Leppävaarassa yli kolmasosa (37 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani tilintarkastajan ammattia kohtaan.

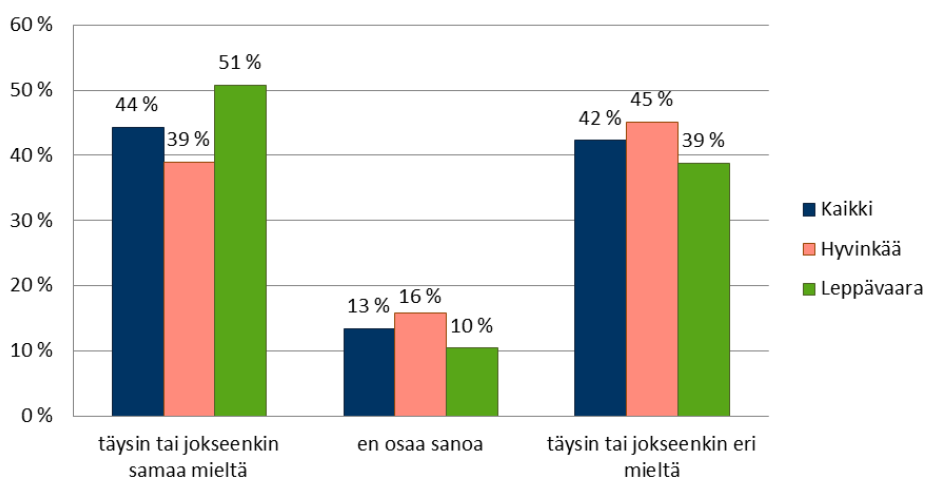
Kuvio 35: Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani tilintarkastajan ammattia kohtaan.

Seuraavaksi halusin tietää, lisäsikö tutkimukseeni vastaaminen opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Lähes puolet (45 %) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Kolmasosa (32 %) oli kuitenkin täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Lähes neljäsosa (23 %) ei osannut sanoa. Alla olevassa pylväsdiagrammissa on kuvattu vastausten jakautuminen (Kuvio 35).

Leppävaarassa tutkimukseeni vastaaminen lisäsi hieman enemmän kiinnostusta kuin Hyvinkäällä, mutta ero on erittäin pieni (Kuvio 35). Niiden osuus, joiden kiinnostusta tutkimukseeni vastaaminen ei lisännyt, oli suurempi Hyvinkäällä. Hyvinkään opiskelijoista lähes puolet (49 %) vastasi olevansa täysin tai jokseenkin eri mieltä, kun taas Leppävaarassa heitä oli kaksi viidesosaa (40 %).

Viimeisellä väittämällä selvitin, lisäsikö tutkimukseeni vastaaminen kiinnostusta hankkia tietoa tilintarkastajan työstä (Kuvio 36). Enemmistön (44 %) vastaajista muodostivat ne, jotka vastasivat olevansa täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Lähes yhtä moni (43 %) oli myös täysin tai jokseenkin eri mieltä. Reilu kymmenesosa (13 %) ei osannut vastata. Tiedon hankkimisesta kiinnostuneet ja ei-kiinnostuneet jakautuivat siis melko tasan.

Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani hankkia tietoa tilintarkastajan ammatista.

Kuvio 36: Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani hankkia tietoa tilintarkastajan ammatista.

Tutkimukseeni vastaaminen lisäsi kiinnostusta hankkia lisää tietoa tilintarkastuksesta enemmän Leppävaarassa kuin Hyvinkäällä (Kuvio 36). Leppävaarassa yli puolet (51 %) oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun taas Hyvinkäällä lähes kaksi viidestä (39 %) ajatteli niin.

Taloushallinnon töistä kiinnostuneita ja ei-kiinnostuneita opiskelijoita on siis lähes yhtä paljon. Tilintarkastusta kohtaankin kiinnostusta jonkin verran on, mutta ei yhtä paljon kuin muihin taloushallinnon ammatteihin. Paljon suurempi määrä opiskelijoita oli valmis ajattelemaan tilintarkastajan ammattia uravaihtoehtonaan kuin oli kiinnostunut tilintarkastuksesta. Suuresta epätietoisten joukosta taas ei tiedä, kumpaan suuntaan heidän vaakakuppinsa enemmän kallistuu. Vähäisen tiedon ja heikkojen mielikuvien pohjalta voi olla vaikea mieltää, onko kiinnostusta vai ei. Kyselyni näytti myös lisänneen lähes kolmanneksen kiinnostusta tilintarkastajan työhön ja yli kolmanneksen kiinnostusta tilintarkastajan työhön liittyvän tiedon hankkimiseen.

Tarkastelemalla väittämiä yksiköittäin voi huomata Leppävaaran yksikön opiskelijoiden asenteen taloushallinnon ja tilintarkastajan työtä kohtaan olevan myönteisempi kuin Hyvinkäällä. Leppävaarassa selvästi useampi myös aikoi valita opinnoissaan paljon laskentatoimen tai taloushallinnon opintoja. Asenteisiin varmasti vaikuttavat Leppävaarasta vastanneiden suuri taloushallinnon ja rahoituksen suuntautumisen valinneiden määrä sekä Leppävaaran opintotarjonta. Leppävaaran luentomuotoisella opetustavalla on se etu, että taloushallinnosta on paljon kursseja tarjolla, jolloin siitä voi olla mahdollisuus kiinnostua. Hyvinkään projektimuotoisessa opetustavassa taloushallintoa voi olla vaikeampi opiskella ja innostua opiskelemaan, koska opiskelu on erittäin omatoimista ja projektiopinnoissa on harvoin mahdollisuutta syventäviin opintoihin.

Avoimella kysymyksellä selvitin opiskelijoiden syitä siihen, miksi he ovat tai eivät ole kiinnostuneita tilintarkastajan työstä. Kysymyksen kaikki vastaukset löytyvät liitteestä 8. Monet, joita tilintarkastajan työ kiinnosti, pitivät sitä jollakin tavalla itselleen sopivana. Osa näki itsessään sellaisia ominaisuuksia kuin tarkkuus ja luotettavuus, joita ajattelivat tilintarkastajalla olevan. Kiinnostukseen syitä olivat myös kiinnostus taloushallintoon ja tilintarkastajan työn eri ominaisuuksiin, kuten systemaattisuus, haastavuus, vaativuus, joustavuus, sosiaalisuus, rutiininomaisuus ja itsenäinen työskentely. Lisäksi hyvä palkka ja hyvät työllistymisnäkyvät houkuttelivat. Muutamassa vastauksessa esiintyi myös tiedon puutteellisuus. Kaivattiin lisää tietoa, jotta voitaisiin tietää, sopiiko työ itselle ja onko se kiinnostavaa. Yhden opiskelijan sukulainen työskentelee tilintarkastajana, joten hän on sitä kautta kiinnostunut työstä. Yksi opiskelija myös ajatteli, että tilintarkastajan työ voisi olla kirjanpitäjän työstä seuraava askel. Alapuolelle olen koonnut muutaman tilintarkastajan työstä kiinnostuneen vastauksen.

”En ole koskaan sekuntiakaan ajatellut tilintarkastajan työtä. Tämä herätti hiukan kiinnostusta.”

”Pidän työtä vaativana sekä luotettavan ja tarkan ihmisen hommana. Mielestäni täytän nämä kriteerit.”

”Työ vaikuttaa hyvin kiinnostavalta ja haasteelliselta. Olen kolmannen vuoden opiskelija ja olen viime aikoina omatoimisesti lukenut tilintarkastajan työstä ja kiinnostunut asiasta. Ikävä kyllä opinnoissani ei ole infottu tilintarkastajan tehtävistä millään tavalla.”

”Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä koska se vaikuttaa aika itsenäiseltä työltä, mutta toisaalta siinä pääsee auttamaan muita ihmisiä ja olemaan vuorovaikutuksessa, kertomaan esim. vinkkejä miten yritys voisi parantaa toimintaansa. Kiinnostaa se, että tilintarkastajan on tunnettava taloushallinnon alaa monipuolisesti.”

”Toisaalta yksin, rauhassa työskentely kiinnostaa, mutta taas toisaalta jos tulee ongelma eteen, onko ketään ketä konsultoida, koska olet aina yksin? Vai työskentelevätkö tilintarkastajat yhdessä? Todella suuri vastuu kiinnostaa, mutta ei suoraan vielä koulusta valmistunutta, täytyisi ensin hankkia paljon työkokemusta, jotta voi alkaa kenenkään toimia kriittisesti tarkastamaan.”

Ne, jotka eivät osanneet sanoa, ovatko he kiinnostuneita tilintarkastajan työstä, kertoivat vastauksissaan syistään joko kiinnostukseen tai sen puutteeseen tai molemmista. Muutamat vastaukset olivatkin kaksijakoisia. Esimerkiksi palkka houkutteli, mutta työnkuva taas vaikutti tylsältä. Joillakin taas oli jo aiemmin syntynyt kiinnostus johonkin muuhun työhön, mutta myös tilintarkastajan työ voisi olla heistä kiinnostavaa. Yksi vastaaja ei ollut kiinnostunut kovista vaatimuksista ja työn vastuullisuudesta, mutta työllisyysnäkyviä ja palkkaa hän piti kiinnostavina. Syissä kiinnostukseen oli monia samoja asioita kuin työstä kiinnostuneillakin oli, kuten hyvä palkka, työllisyystilanne, kiinnostus taloushallintoon sekä työn luottamuksellisuus, rutiininomaisuus, systemaattisuus ja haastavuus. Lisäksi kiinnostuksen syitä olivat työn mielenkiintoisuus sekä se, että työ on vakaata, tärkeää ja siistiä sisätyötä ja että oman yrityksen perustaminen pienillä kustannuksilla olisi helposti toteutettavissa. Sen sijaan tilintarkastajan työstä ei oltu kiinnostuneita, koska sitä pidettiin rankkana, melko yksipuolisena, vastuullisena, vaativana, liian matemaattisena, tylsänä ja rutiininomaisena. Toiset eivät pitäneet itseään työhön sopivana, esimerkiksi järjestelmällisenä, tarkkana ja numerosuuntautuneena. Osalla vain oli enemmän kiinnostusta muihin asioihin. Osa opiskelijoista ei ollut miettinyt asiaa niin paljon, että olisi osannut sanoa, onko kiinnostunut. Toiset taas olisivat kaivanneet li-

sää tietoa, jotta olisivat pystyneet määrittämään kiinnostuksensa. Eräs vastaaja kertoi kyllä tietävänsä työstä paljon, mutta sanoi tarvitsevansa työkokemusta, ennen kuin voisi tietää, onko työ kiinnostavaa. Alapuolella on muutama näyte vastauksista.

”Olen kiinnostuneempi oikeudellista osaamista vaativista tehtävistä, mutta tilintarkastajan työ vaikuttaa kyllä myös mielenkiintoiselta.”

”Luulin, että tilintarkastajan työhön tarvitsee korkeamman koulutuksen. Omista mielikuvissa tilintarkastajan työ on tylsää ja liian rutiininomaista. Toisaalta en ole perehtynyt aiheeseen, voihan olla että se on hyvinkin monipuolista.”

”Olen kiinnostunut taloushallinnon alalla työskentelystä, mutta tilintarkastajan työ ei ole ollut missään vaiheessa ykkösvaihtoehto. Syynä ehkä se, että siitä ei ole saanut niin paljoa tietoa kuin esimerkiksi kirjanpitäjän tai palkanlaskijan ammatista.”

”Kiinnostunut sen takia, koska työ vaatii luottamusta ja se pitää tehdä hyvin. Vähemmän kiinnostunut sen takia, sillä oma mielikuvani työstä on, että siinä työskennellään hyvin paljon samanlaisessa työympäristössä jatkuvasti ja se ei ole kovin monipuolista työtä.”

Moni tilintarkastajan työstä ei-kiinnostunut kertoi, ettei esimerkiksi työ tunnu itselle sopivalta tai ettei taloushallinto kiinnosta. Useilla syynä oli jokin muu aikaisempi kiinnostuksen kohde, kuten markkinointi, myynti tai johtaminen. Jotkut eivät olleet saaneet mielestään tarpeeksi tietoa työstä kiinnostuakseen siitä. Sanottiin myös, ettei koulu tarjoa tarpeeksi tietoa ja opetusta. Jotkut opiskelijat eivät olleet kiinnostuneita tilintarkastajan työstä, koska eivät katsooneet olevansa ominaisuuksiltaan soveliaita ammattiin muun muassa lyhyen pinnansa tai huonojen matemaattisten kykyjensä takia. Osa piti itseään ominaisuuksiltaan sellaisena, ettei tilintarkastajan työ ole heitä varten. Jotkut pitivät työnkuvaa sellaisena, että se ei sovi heille. Työstä lueteltiin myös monenlaisia mielikuvia, joiden takia se ei kiinnosta. Tilintarkastajan työstä oltiin sitä mieltä, että se on muun muassa vanhahtavaa, yksinäistä, vakavaa, liian tarkkaa, vastuullista, yksitoikkoista, stressaavaa, luovuuden tappavaa, liian teknistä ja teoreettista numeroiden ja papereiden pyörittelyä. Joidenkin mielikuvien mukaan palkka ei ollut hyvä ja työajatkaan eivät houkuttelleet. Alla esittelen muutamia otteita vastauksista.

”En ole kiinnostunut, koska työ ei ole kovin sosiaalista eikä tarjoa uusia haasteita.”

”Työ kuulostaa tylsältä, koulussa ei saada tarvittavaa opetusta tai informoida muutenkaan mahdollisuudesta.”

”Kokemuksesta tiedän mitä sen on. Vaatii todella paljon panostusta kaiken uuden opiskeluun, päivät pitkiä. Useimmiten liiallinen kiire.”

”Se ei tunnu oikealta, tilintarkastaja tutkii mitä tapahtui kuluneena tilivuonna ja minua kiinnostaisi arvioida mitä tulee tapahtumaan tulevana tilivuonna.”

”En ole kiinnostunut ollut aikaisemmin, koska käsitykseni tilintarkastajan työstä eivät sopisi luonteelleni. Tilintarkastajan työnkuvaan kuuluu mielestäni tietty vakavuus, tarkkuus, vastuullisuus ja täydellisyyteen tavoittelu ja itsenäinen työskentely. Itse pidän ryhmässä työskentelystä ja olen sosiaalinen ja pelkään tehdä virheitä. Siksi tilintarkastajan työ olisi minulle stressaavaa. Mutta tämän tutkimuksen jälkeen haluan kyllä tietää lisää tilintarkastajan työtehtävistä.”

Osa kiinnostuksen syistä on siis myös synnä siihen, että tilintarkastajan työ ei kiinnosta. Toisia taloushallinto kiinnostaa, toisia se taas ei kiinnosta. Alan työllisyysnäkömät houkuttelevat, mutta tilintarkastajan palkasta oli eriäviä mielikuvia. Toiset ovat mieltyneet joihinkin työn ominaisuuksiin, kuten haastavuus, rutiininomaisuus ja itsenäinen työskentely, kun taas toiset eivät halua niitä työltään. Toisaalta ne, jotka ovat kiinnostuneita tilintarkastajan työstä, näkevät siinä sellaisia piirteitä, joita työstä ei-kiinnostuneet eivät liitä siihen. Tästä esimerkkinä on sosiaalisuus. Toiset pitävät työtä itselleen sopivana, toiset taas eivät. Tässä mielestäni nousee esiin juuri työstä saadun mielikuvan vertaaminen yksilön ammatilliseen minäkuvaan, josta kerroin luvussa 5 mielikuvien yhteydessä. Työstä kiinnostuneet näkevät itsessään ominaisuuksia, joita ajattelevat tilintarkastajalla olevan. Sen sijaan he, jotka eivät ole työstä kiinnostuneita, eivät näe näitä ominaisuuksia itsessään. Esimerkkeinä voisin mainita tarkkuuden ja matemaattisuuden.

Kiinnostuksen syiksi ei nimetty mitään varsinaisesti positiivisia mielikuvia tilintarkastajan työstä, kun taas syiksi kiinnostukseen puutteeseen oli lueteltu työstä erilaisia kielteisiä mielikuvia, esimerkiksi tylsyys, yksinäisyys, yksitoikkoisuus ja se, että työ ”tappaa luovuuden”. Opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä pitäisikin saada muokattua myönteisemmiksi. Työn esittäminen sellaisena kuin se on, mutta uudessa valossa, voisi tuoda muutosta mielikuviiin ja siten lisätä kiinnostusta työtä kohtaan. Joillakin opiskelijoilla ei ollut tarpeeksi tietoa, jotta he olisivat voineet määritellä kiinnostuksensa. Siksi opiskelijoille pitäisi tiedottaa työstä enemmän.

Viimeisellä avoimella kysymyksellä selvitin, miten opiskelijoiden mielestä opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan tilintarkastajan työstä. Kaikki vastaukset tähän kysymykseen on koottu liitteeseen 9. Suuressa osassa vastauksia ehdotettiin, että työstä pitäisi kertoa enemmän ja antaa lisää tietoa opiskelijoille. Heille pitäisi kertoa työn sisällöstä ja siitä, mitä tilintarkastajan työ on. Tietoa tulisi antaa työtehtävistä, työn vaatimuksista ja mahdollisuuksista, työajoista, työn monipuolisuudesta sekä siitä, mitä työ tarjoaa. Jotkut opiskelijat kaipasivat vastauksissaan konkreettisia esimerkkejä ja kokemuksia. Ehdotettiin myös, että tiedotettaisiin enemmän alan työllisyysnäkömistä ja palkoista. Tiedottamista ja työstä kertomista toivottiin tehtävän jo ennen opintojen alkua tai opintojen alussa. Tietoa voisi opiskelijoiden mielestä saada koulusta, opettajilta, taloushallinnon opetuksessa, opettajien ja opinto-ohjaajien yhteistyöllä tai eri kanavien kautta. Alaa voisi mainostaa koulun ilmoitustauluilla tai sosiaalisessa mediassa. Ehdotettiin myös työn vaatimusten ja ominaisuuksien mainostamista, jolloin niistä pitävät voisivat kiinnostua työstä.

Monet ehdottivat taloushallinnon ja tilintarkastuksen opintojen lisäämistä. Jotkut ajattelivat, että voisi olla alalle suuntaava opintojakso. Jotkut opiskelijat ajattelivat, että aiheesta saisi olla projekteja tai luentomuotoista opetusta. Luentomuotoista opetusta kaipasivat etenkin ne, joiden mielestä Hyvinkään projektimuotoisessa opetuksessa oppiminen jää vähäiseksi. Ajateltiin myös, että opetusmenetelmiä voisi laajentaa. Opintoihin ehdotettiin käytännöläheisiä tehtäviä ja käytännön esimerkkejä sekä työhön liittyviä oikeita tehtäviä. Työhön tutustumista ja työharjoittelua pidettiin keinoina lisätä kiinnostusta, mutta niitä kehoitettiin myös mainostamaan ja ilmoittelemaan niistä esimerkiksi koulun ilmoitustaululla.

Useissa vastauksissa ehdotettiin, että tilintarkastaja tulisi kouluun kertomaan tai pitämään luennon työstään. Opiskelijat ajattelivat, että tilintarkastajat voisivat kertoa työnsä sisällöstä ja siitä, kuinka he päätyivät alalle. He voisivat esitellä opiskelijoille myös oikeita työelämän tapauksia. Ehdotettiin, että joku mielenkiintoinen henkilö kertoisi työstään, että opiskelijoita innostettaisiin positiivisilla kokemuksilla ja että työtä pitäisi tuoda uuteen valoon ja sen positiiviset puolet esiin. Jotkut olivat sitä mieltä, että opiskelijoiden mielikuvia alasta pitäisi muokata. Lisäksi yritysvierailujen ja -esittelyjen ajateltiin lisäävän kiinnostusta. Muita keinoja, miten kiinnostusta voisi lisätä, olivat uramessut, uratarinat ja erilaisten tilintarkastajien tapaaminen. Eräs opiskelija ehdotti suuntautumisen tueksi jonkinlaista digitaalista uraohjausta, joka voisi sijaita koulun sähköisissä työtiloissa tai vastaavissa, esimerkiksi Laureassa Optima-työtilassa tai LIVE-tiedotustilassa.

Osa opiskelijoista ei keksinyt mitään keinoja lisätä kiinnostusta, ja jotkut olivat sitä mieltä, että tilintarkastajan työ joko kiinnostaa tai ei. Jotkut sanoivat, ettei kiinnostusta voi pakottaa. Näiden opiskelijoiden mielestä kiinnostukseen ei voi siis mitenkään vaikuttaa. Eräs opis-

kelija kysyi, miksi kaikki pitäisi edes saada kiinnostumaan. Alla esitän muutaman suoran lainauksen erilaisista vastauksista.

”Mainostamalla sen positiivisia puolia, kuten työllistyminen, koulutuksen mielekkyys jne.”

”Opintojen alussa tilintarkastajat tulisivat kertomaan työstään. Ja mitä opintoja vaaditaan, että pääsee tilintarkastajiksi.”

”Kertomalla millaista työtä se on. Millainen palkka? Millaiset työajat ja minkälaisia asioita tilintarkastaja tekee työssään?”

”Kutsumalla vierailijan puhumaan alasta, joka on reipas ja omaa alan kokemusta. Opinto-ohjaaja ja opettaja voisivat tehdä yhteistyötä esittelemällä alaa ja tuoda vapaina olevia työpaikkoja esille.”

”Mielenkiintoisia taloushallinnon kursseja ja hyviä työkokemuksia tilitoimistoissa. Mielikuvan uudistamista. Ei ole pelkkää kuivaa paperin pyörittämistä. Työ vaatii paljon tietoa ja älyllistä hoksaavaisuutta. Ammattia arvostetaan.”

Kiinnostuksen lisäämiseksi opiskelijoille pitäisi siis tarjota tarpeeksi luentomuotoista taloushallinnon ja oikeudellista opetusta. Opetukseen saisi sisältyä käytännön tehtäviä, joissa opiskelijat pääsisivät harjoittelemaan työssä oikeasti vastaan tulevia tilanteita ja tehtäviä. Tilintarkastusyhteisöjen tarjoamista harjoittelupaikoista pitäisi tiedottaa näkyvästi. Alaa pitäisi myös muuten tuoda enemmän esille. Eri ammatinvalintamahdollisuuksista pitäisi kertoa jo opintojen alussa ja lisäksi opintojen aikana. Eri ammatteja tulisi esitellä tarpeeksi ja monipuolisesti, esimerkiksi luennoilla, kutsumalla ammattilaisia, kuten tilintarkastajia, kouluun ja järjestämällä yritysvierailuja tilintarkastustoimistoon.

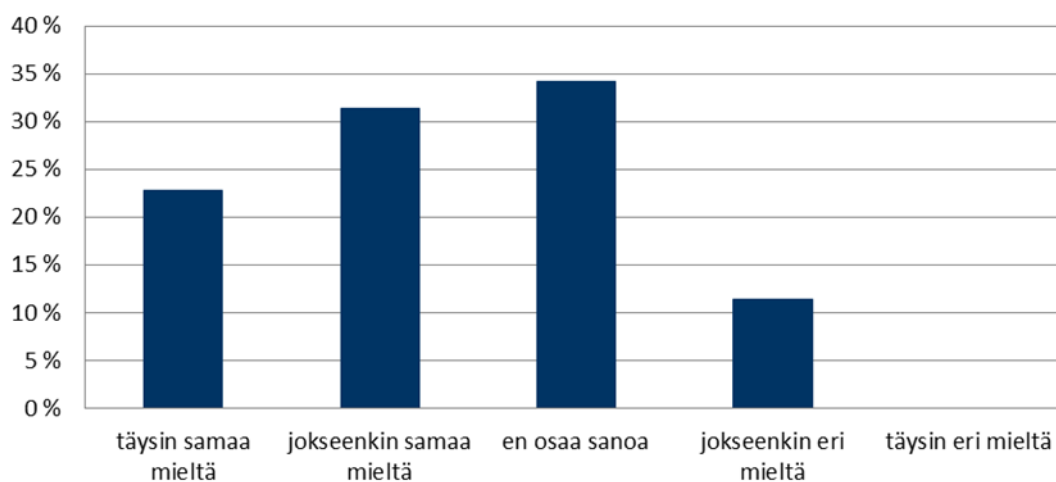
7.2.4 Tilintarkastajan ammatista kiinnostuneet

Vastausten ristiin vertailussa taloushallinnon tai laskentatoimen alalla työskentelystä kiinnostuneista vajaa puolet (42 %) oli kiinnostuneita tilintarkastajan ammatista. Heistä, jotka olivat valinneet tai aikoivat valita opinnoissaan paljon taloushallinnon tai laskentatoimen opintoja, yli kolmannes (37 %) oli kiinnostunut tilintarkastajan ammatista. Aiheeseen liittyvissä opinnoissa tilintarkastajan työstä tietoa saaneista lähes kolmannes (32 %) oli kiinnostunut tilintarkastajan ammatista. Opiskelijoista, jotka voisivat ajatella tilintarkastajan ammattia uravaihtoehtonaan, yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat joko kiinnostuneita tilintarkastajan työstä tai

eivät osanneet sanoa. Heistä myös suurin osa (57 %) oli suuntautunut tai aikoi suuntautua opinnoissaan taloushallintoon.

Vertailin myös sukupuolen, iän ja opintojen aloitusajankohdan vaikutusta kiinnostukseen rishtiintaulukoinnin avulla (Liite 10). Lisäksi selvitin taloushallinnon opintosuuntautumisen valinneiden kiinnostusta tilintarkastajan työhön. Naisista noin viidenneksellä (21 %) oli kiinnostusta tilintarkastajan ammattiin, kun miehillä sitä oli vain noin kymmenesosalla (12 %). Suurin kiinnostus oli yli 30-vuotiailla, joista lähes kolmannes (30 %) oli kiinnostunut tilintarkastajan työstä, kun taas vähiten kiinnostusta oli 20–24-vuotiaiden ryhmässä, joista kiinnostuneita oli 14 %. Täten 20–24-vuotiaiden ryhmässä oli myös ei-kiinnostuneita eniten (56 %), kun taas yli 30-vuotiaista heitä oli vähiten (43 %). 25–29-vuotiaista yli neljännes (27 %) oli kiinnostunut tilintarkastajan työstä ja puolet (50 %) ei ollut kiinnostunut siitä. Alle 20-vuotiaita en vähäisen määrän takia ota tässä vertailuun, mutta tiedot näkyvät liitteessä 10. Kiinnostuksen vertailusta opintojen aloitusajankohdan suhteen näkee, että juuri opintonsa aloittaneilla oli paljon enemmän epätietoisuutta kiinnostuksestaan kuin jo pidempään opiskelleilla. Vuonna 2015 aloittaneista lähes puolet (44 %) ei osannut sanoa, oliko kiinnostunut vai ei, mutta vuonna 2013 aloittaneista epätietoisia oli vain 14 %. Täten myös aiemmin opintonsa aloittaneissa oli enemmän sekä kiinnostuneita että ei-kiinnostuneita. Vuosina 2012 sekä 2011 ja sitä ennen aloittaneita en ottanut tässä vähäisen määrän takia mukaan vertailuun, mutta myös heistä on vertailutiedot liitteessä 10. Taloushallinnon suuntautumisen opinnoissaan valinneista yli puolet (54 %) oli kiinnostunut tilintarkastajan ammatista. Täysin ei-kiinnostuneita heistä ei ollut kuitenkaan kukaan (Kuvio 37).

Taloushallinnon suuntautumisen valinneiden kiinnostus tilintarkastajan ammattiin.

Kuvio 37: Taloushallinnon suuntautumisen valinneiden kiinnostus tilintarkastajan ammattiin.

Ne 7 %, jotka vastasivat väittämään ”Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä” olevansa täysin samaa mieltä, olivat myös muuten taloushallinnosta ja muista taloushallinnon töistä kiinnostuneita. Kaikki heistä voisivat ajatella tilintarkastajan työtä yhtenä uravaihtoehtonaan. Kun otin vertailuun mukaan myös ne 13 %, jotka olivat jokseenkin samaa mieltä, ainoastaan kolme vastaajaa ei ollut kiinnostunut muista taloushallinnon töistä.

Kiinnostuneista suurin osa oli Leppävaaran yksiköstä. Kiinnostuneista leppävaaralaisten osuus oli 59 % ja suurin osa oli naisia. Kiinnostuneista naisia oli kaiken kaikkiaan 90 %. Täysin kiinnostuneista yli 30-vuotiaiden osuus (40 %) oli korostunut verrattuna saadun otoksen ikäjakaumaan. Kun otin jokseenkin kiinnostuneet mukaan vertailuun, kiinnostuneiden ikäjakauma vastasi jo enemmän saadun otoksen ikäjakaumaa. Kiinnostuneista suurin osa oli valinnut suuntautumisekseen taloushallinnon. Kiinnostuneista löytyi sekalaisesti eri vuosina aloittaneita, eri määrän taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteitä keränneitä sekä eri pohjakoulutuksen omaavia.

Kolmasosa (30 %) tilintarkastajan työstä täysin kiinnostuneista ei ollut saanut mistään tietoa tilintarkastajan työstä. Jokseenkin kiinnostuneet mukaan luettuna noin neljäsosa (24 %) ei ollut saanut tietoa mistään. Tilintarkastajan työstä kiinnostuneet olivat saaneet tietoa eniten opettajalta, opinnoista, Internetistä ja tuttavilta. Yli puolet kiinnostuneista tiesi tilintarkastajan työn olevan ammattivaihtoehto tradenomille ennen opintojen aloittamista Laureassa. Noin kolmasosa kiinnostuneista taas ei tiennyt siitä ennen tutkimukseeni vastaamista. Lähes kaikki kiinnostuneet tunsivat tarvitsevansa lisää tietoa tilintarkastajan työstä ja olivat myös kiinnostuneita saamaan sitä. Useimpien kiinnostuneiden kiinnostus tilintarkastajan työtä kohtaan ja kiinnostus hankkia työstä tietoa kasvoivat kyselyni vaikutuksesta.

Kysymyksessä, jossa opiskelijoiden piti valita, kuinka paljon 26 eri ominaisuutta vastaavat heidän mielikuviaan tilintarkastajan työstä, tilintarkastajan ammatista kiinnostuneiden vastausten keskiarvot olivat pääosin suurempia verrattuna kaikkien opiskelijoiden vastausten keskiarvoihin (Liite 6). Vain eniten tilintarkastajan työhön liitetyt ominaisuudet ongelmien ratkaisu, rutiininomaisuus, vastuullisuus, itsenäisyys sekä systemaattisuus ja tarkkuus ja niiden lisäksi yrittäjäjyys saivat suunnilleen samoja keskiarvoja. Toisissa keskiarvoissa oli paljonkin eroja. Esimerkiksi työn monipuolisuus, sosiaalisuus ja vuorovaikutus, arvostettu työ sekä mielenkiintoiset työtehtävät saivat ammatista kiinnostuneilta selvästi korkeammat keskiarvot kuin kaikilta opiskelijoilta. Ammatista kiinnostuneet liittivät näitä ominaisuuksia siis enemmän tilintarkastajan työhön kuin opiskelijat kaiken kaikkiaan.

Vastausten ristiintaulukoinnista ilmenee, että taloushallinnon tai laskentatoimen alalla työskentelemään kiinnostuneet ovat myös enemmän kiinnostuneita tilintarkastajan ammatista.

Sama pätee niihin, jotka ovat valinneet tai aikovat valita opinnoissaan paljon taloushallinnon tai laskentatoimen opintoja. Taloushallinnon opintosuuntautumisen valinneista yli puolet on kiinnostuneita tilintarkastajan työstä. Kiinnostus taloushallintoon ei siis ole kuitenkaan tae kiinnostukselle tilintarkastajan työtä kohtaan. Myös aiheeseen liittyviä opintoja saaneet ovat enemmän kiinnostuneita tilintarkastajan ammatista, mutta sen pohjalta ei voi suoraan päätellä, että opinnot olisivat lisänneet kiinnostusta. Yhtä hyvin jo kiinnostuneet ovat voineet valita aiheeseen liittyviä opintoja juuri kiinnostuksensa takia. Tilintarkastajan ammatista kiinnostuneet katsoivat joidenkin ominaisuuksien vastaavan tilintarkastajan työtä paljon muita enemmän. He pitivät työtä selvästi muita enemmän monipuolisena, sosiaalisena ja arvostettuna. Heistä useampi liitti työhön myös mielenkiintoiset työtehtävät.

Uravaihtoehtonaan tilintarkastusta voisivat ajatella vain siitä kiinnostuneet tai ne, jotka olivat epävarmoja kiinnostuksestaan. Tilintarkastajan työtä uravaihtoehtonaan pitävistä suurin osa on valinnut suuntautumisekseen opinnoissaan taloushallinnon tai rahoituksen, mutta yllättävästi lähes puolet tilintarkastajan työtä uravaihtoehtonaan pitävistä on muiden opintosuuntautumisten edustajia. Vertailuissa myös ilmenee, että tilintarkastajan ammatista kiinnostuneet ovat myös muuten taloushallinnosta ja alan töistä kiinnostuneita. Kiinnostusta tilintarkastajan ammattiin näyttäisi olevan sekä työstä enemmän tietävillä että niillä, jotka eivät tiedä siitä juuri mitään. Toisin sanoen tiedon määrällä ei näytä olevan suoranaista vaikutusta kiinnostukseen. Itse asiassa joillakin työstä enemmän tietävillä kiinnostusta tilintarkastajan työhön ei ollut lainkaan.

Naisilla kiinnostusta tilintarkastajan työhön vaikuttaisi olevan enemmän. Tuloksia on kuitenkin huono verrata, koska miesvastaajia oli paljon vähemmän. Siten jo yhdellä vastauksella on paljon suurempi vaikutus miesten ryhmässä. Ikävertailussa iän lisääntyessä kiinnostus tilintarkastajan työhön näyttäisi nousevan. Vastaavasti iän laskiessa ei-kiinnostuneita on enemmän. Ikävertailuun en ottanut mukaan alle 20-vuotiaita, koska heidän määränsä oli vertailukelvoton. Kiinnostuksen vertailusta opintojen aloitusajankohdan suhteen näkee, että aiemmin aloittaneilla on enemmän kiinnostusta, mutta heidän ryhmässään on myös enemmän niitä, joilla ei ole kiinnostusta. Juuri opintonsa aloittaneilla on paljon enemmän epätietoisuutta kiinnostuksestaan kuin jo pidempään opiskelleilla. Opintojen aloitusajankohdista en ottanut vuosina 2012 ja 2011 sekä aikaisemmin aloittaneita mukaan vertailuun selvästi pienempien opiskelijamäärien takia.

7.3 Opiskelijoiden ja tilintarkastajien vastausten vertailua

Tilintarkastajien ajatukset opiskelijoiden tiedon määrästä olivat oikeilla linjoilla, sillä he eivät uskoneet tietoa olevan paljon. He totesivat, että tiedon saanti on paljolti kiinni opiskelijan omasta kiinnostuksesta sekä koulun opintotarjonnasta ja -ohjauksesta. Tilintarkastajien

ajatukset opiskelijoiden tiedonsaantikanavista olivat myös pääosin paikkansa pitäviä, sillä he ehdottivat, että opiskelijat voisivat saada tietoa Internetistä ja siellä Suomen Tilintarkastajien sekä eri tilintarkastajayhteisöjen sivuilta, tuttavapiiristä, kirjoista, lehdistä, tilintarkastajilta, työelämästä ja -harjoittelusta sekä koulujen kurseilta. Tosin kirjoista ja lehdistä tietoa oli saatu aika vähän, samoin työelämästä tai -harjoittelusta. Tilintarkastajat olivat samaa mieltä opiskelijoiden kanssa siitä, että opiskelijoiden tietoa tilintarkastajan työstä voisi lisätä tilintarkastajien vierailuilla. Toisaalta tilintarkastajien ehdottama Internet ei kuulunut opiskelijoiden suosituimpiin tapoihin. Opiskelijat eivät myöskään kannattaneet televisiota tiedonsaantivälineenä, mutta yksi tilintarkastaja ehdotti ammateista kertovia videoita. Tosin nykyään videoita voi katsoa myös Internetistä.

Tilintarkastajien mielestä alalle hakeutuvan henkilön tulisi olla tarkka, huolellinen, pitkäjänteinen ja kiinnostunut taloushallinnosta, yritysten liiketaloudesta sekä erityisesti tilintarkastuksesta. Lisäksi henkilön tulisi haluta oppia, pitää numeroista, pystyä loogiseen ajatteluun ja hahmottamiseen sekä joustamaan aikatauluissa. Työ vaatii myös tietynlaista sosiaalisuutta. Moni näistä ominaisuuksista esiintyikin opiskelijoiden mielikuvissa. Työn sosiaalista puolta ei niinkään tiedostettu. Sekä opiskelijoiden että tilintarkastajien mielikuvissa esiintyi arvostus tilintarkastajan ammattia kohtaan.

Kuten tilintarkastajat aavistelivat, tilintarkastajan ammatti ei opiskelijoiden keskuudessa ole kovin suosittu. Varsinaisia positiivisia mielikuvia opiskelijoiden vastauksissa ei juuri ollut, vaikka pari tilintarkastajaa oletti sellaisiakin opiskelijoilla olevan. Muutama opiskelija arvioi työn olevan mielenkiintoista tai kiinnostavaa. Tietenkin, jos työstä kiinnostuneiden mielikuvat mielletäisiin positiivisiksi, niitä olisivat esimerkiksi hyvät työllisyysnäkökymät, palkka, rutiinimaisuus, selkeys, matemaattisuus ja tarkkuus. Osaa näistä ominaisuuksista toiset opiskelijat pitivät kuitenkin negatiivisina piirteinä työssä. Opiskelijoilla oli työstä negatiivisia mielikuvia, kuten työn tylsyys ja ”epäseksikkyys”, joita tilintarkastajatkin olettivat heillä olevan. Tilintarkastajat myös pohtivat, että opiskelijoiden mielikuvat voivat olla aika hämäriä ja työtä voi olla vaikea hahmottaa, mikä ilmeneekin opiskelijoiden vaikeudesta kuvailla tilintarkastajan työtä. Tilintarkastajista osalla oli ollut ennen tilintarkastusalalle lähtemistä jo hyvin selvä kuva tilintarkastajan työstä, kun taas osalla ei ollut siitä silloin vielä selkeää kuvaa.

Tilintarkastajien ajatukset opiskelijoiden kiinnostuksesta tilintarkastajan työtä kohtaan osuivat aika hyvin kohdalleen. He arvioivat, että kiinnostusta ei juuri ole, mutta joitakin kiinnostuneita saattaisi kuitenkin olla. Tilintarkastajat olivat myös oikeassa siinä, että alan työllisyystilanne saattaisi olla yksi syy kiinnostukseen tilintarkastajan työtä kohtaan. Tilintarkastajien mukaan alalla on tilaa uusille työntekijöille ja lähivuosina työvoimasta voi tulla jopa pulaa. Tilintarkastajien ajatuksissa opiskelijat saattaisivat nähdä tilintarkastajan työn tietynlaisena näköalapaikkana yrityselämään, mutta tällaista näkemystä ei opiskelijoiden vastauksissa

esitetty. Tilintarkastajien mielestä syitä kiinnostuksen puutteeseen voivat olla myös opintojen vähäisyys, vähäinen tieto ja tietämys työstä ja työnkuvasta, tilintarkastajaksi pääsemisen vaikeus, kiinnostuksen puute yleisesti taloushallintoon, alan epätrendikkyys sekä se, että opiskelijat saattavat pitää työtä kuivana, tylsänä ja yksitoikkoisena. Tilintarkastajaksi pääsemisen vaikeutta lukuun ottamatta kaikki syyt olivat niitä, joita opiskelijatkin vastauksissaan kertoivat. Tilintarkastajaksi pääsemisen vaikeudesta en usko opiskelijoilla olevan tietoa, sillä opiskelijoilla on tilintarkastajan työstä ja alasta muutenkin niin vähän tietoa. En myöskään usko tilintarkastajan pääsemiseksi vaikeuden suoranaisesti vaikuttavan kiinnostukseen, mutta se voi olla toisille esteenä alalle hakeutumiselle. Osa tilintarkastajista ilmaisi ajatuksensa siitä, että tilintarkastajatutkintovaatimuksia pitäisi helpottaa. Tilintarkastajat pitivät tulevaa tilintarkastajatutkintouudistusta myönteisenä asiana tai ainakaan siitä ei heidän mielestään ole mitään haittaa. He eivät usko uudistuksella olevan kuitenkaan vaikutusta alalle hakeutumiseen.

Tilintarkastajia itseään työssä houkuttelevat itsenäinen työskentely, vapaus, tutustuminen eri aloihin ja yrityksiin sekä kiinnostus taloushallintoon. Työssä heitä motivoivat halu auttaa, kehitysideoiden antaminen asiakkaille, työssä kehittyminen ja oppiminen sekä työn tuoma haaste. Opiskelijoita kiinnosti tilintarkastajan työssä vain osan näistä piirteistä, mutta esimerkiksi itsenäinen työskentely ja taloushallinnon työ sekä kiinnostivat että eivät kiinnostaneet heitä. Monelle opiskelijalle ei varmastikaan ole tullut edes mieleen, että tilintarkastaja voi myös auttaa asiakasta ja antaa hyödyllisiä kehitysideoita. Tilintarkastajia ei houkutelut heidän työssään byrokratia, kiire keväällä, suuri vastuu ja dokumentointi. Näistä seikoista kiire ja vastuu mainittiin syinä kiinnostuksen puutteeseen opiskelijoiden vastauksissa.

Opiskelijoiden ja tilintarkastajien ehdottamat keinot kiinnostuksen lisäämiseksi tilintarkastajan työtä kohtaan olivat melko samanlaisia. Molemmat ehdottivat tilintarkastajien vierailuja koulussa, opetuksen lisäämistä ja sitä, että tilintarkastajan ammatista pitäisi kertoa enemmän ja mielenkiintoisella tavalla opiskelijoille. Tilintarkastajien mielestä opiskelijoiden tilintarkastajan työhön liittyviä negatiivisia mielikuvia tulisi hälventää. Myös opiskelijat ehdottivat mielikuvien muuttamista.

7.4 Vastaukset tutkimusongelmiin

Taulukossa 1 on esitetty vielä tiivistetysti vastaukset tutkimusongelmiin.

Tutkimusongelma	Vastaus tutkimusongelmaan
Kiinnostaako tilintarkastajan työ ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijoita?	Suurinta osaa (52 %) tilintarkastajan työ ei kiinnosta. Työstä kiinnostuneita oli opiskelijoista viidesosa (19 %).

Miksi tilintarkastajan ammatti kiinnostaa?	Usein mainittu syy kiinnostukseen on kiinnostus taloushallintoon. Tilintarkastuksesta kiinnostuneet myös näkevät itsessään sellaisia ominaisuuksia, kuten tarkkuus ja luotettavuus, joita ajattelevat tilintarkastajalla olevan. Työtä pidetään itselle sopivana. Osa on kiinnostunut työstä sen perusteella, minkälaisia mielikuvia siitä on, esimerkiksi koska siinä vaaditaan tarkkuutta, systemaattisuutta, joustavuutta ja se on itsenäistä, haastavaa ja vaativaa. Hyvä palkka ja hyvät työllisyysnäkymät myös houkuttelevat.
Miksi tilintarkastajan ammatti ei kiinnosta?	Monella syynä kiinnostuksen puutteeseen ovat negatiiviset mielikuvat työstä tai ylipäänsä kiinnostuksen puute taloushallintoon. Osa opiskelijoista pitää työtä tylsänä, yksitoikkoisena, rutiininomaisena. Osaa ei kiinnosta työskentely numeroiden parissa. Osa katsoo olevansa työhön sopimaton, koska ei ole esimerkiksi tarpeeksi tarkka tai hyvä matematiikassa. Syynä kiinnostuksen puutteeseen osalla on myös se, että työssä ei nähdä toivottuja ominaisuuksia, kuten sosiaalisuutta tai luovuutta. Toisilla ei ole tarpeeksi tietoa työstä.
Kuinka paljon opiskelijoilla on tietoa tilintarkastajan ammatista?	Opiskelijoilla ei ole kovin paljon tietoa tilintarkastajan ammatista. Lähes puolet opiskelijoista ei ollut saanut tietoa tilintarkastuksesta mistään. Suurimmalla osalla opiskelijoista ei ollut tietoa tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditusta koulutuksesta ja työkokemuksesta, tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä, tilintarkastajan työtehtävistä tai tilintarkastajan palkasta. Noin kolmannes tiesi teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu. Lähes puolet opiskelijoista tiesi eron kirjanpitäjän ja tilintarkastajan välillä, mutta melkein saman verran oli niitä, jotka eivät tieneet sitä.
Onko joku täysin tietämätön tilintarkastajan uravaihtoehdosta?	Neljänsosa (25 %) opiskelijoista ei tiennyt ennen kyselyäni, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi uravaihtoehto.
Vaikuttaako tietämättömyys tai tiedon puute siihen, että ala ei kiinnosta?	Tiedon puutteella ei ole suoranaista vaikutusta kiinnostukseen, sillä tilintarkastajan työstä oli kiinnostunut myös sellaisia opiskelijoita, jotka eivät tieneet siitä oikein mitään. Toisaalta joidenkin oli vaikea määrittellä kiinnostustaan juuri tiedon puutteen takia.

<p>Millaisia mielikuvia opiskelijoilla on tilintarkastajan työstä?</p>	<p>Opiskelijoiden mielikuvat tilintarkastajan työstä ovat pääosin negatiivisia tai neutraaleja. Mielikuvat tuntuvat olevan myös aika hämääriä ja stereotyyppisiä. Eniten tilintarkastajan työtä katsottiin vastaavan sellaisten ominaisuuksien kuin systemaattisuus ja tarkkuus, itsenäinen työnteko, vastuullisuus, rutiininomaisuus ja ongelmien ratkaisu. Monet kuvailivat työtä numeroiden pyörittelyksi toimistossa, tylsäksi ja yksitoikkoiseksi. Tilintarkastajan työtä ei pidetty juuri yhtään luovana, kansainvälisenä, nuorekkaana tai trendikkäänä tai sellaisena työnä, jossa kehitettäisiin jotain uutta tai jossa olisi lyhyet työpäivät. Työtä ei pidetty myöskään kovin sosiaalisena.</p>
<p>Mikä on mielikuvien merkitys kiinnostusta mitattaessa?</p>	<p>Mielikuvilla näyttäisi olevan suuri vaikutus kiinnostukseen, sillä monet käyttivät mielikuviaan perusteina sille, olivatko he kiinnostuneita tilintarkastajan työstä vai eivät.</p>
<p>Miten opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan alasta?</p>	<p>Kiinnostusta voisi lisätä kertomalla tilintarkastajan työstä enemmän ja lisäämällä siihen liittyviä opintoja koulussa. Opetuksessa tulisi olla myös käytännön tehtäviä. Vierailut tilintarkastustoimistoihin ja tilintarkastajien vierailut koulussa voisivat lisätä kiinnostusta. Tilintarkastajan työstä pitäisi tuoda esiin positiivisia kokemuksia ja innoittavia uratarinoita. Alaa pitäisi tuoda enemmän esille ja opiskelijoiden mielikuvia ammatista täytyisi saada muokattua myönteisemmiksi. Työn todellinen luonne tulisi saada tuotua esille. Työllistymismahdollisuuksien esittäminen olisi myös yksi tapa lisätä kiinnostusta.</p>
<p>Mikä olisi paras tapa lisätä opiskelijoiden tietoa alasta?</p>	<p>Parhaat tavat lisätä tietoa tilintarkastajan työstä ovat tilintarkastajien vierailut koulussa, työskentely tai harjoittelu tilintarkastustoimistossa, aiheeseen liittyvät opinnot, vierailut tilintarkastustoimistoihin sekä tiedon saanti opettajalta.</p>

Taulukko 1: Vastaukset tutkimusongelmiin

8 Pohdinta ja yhteenveto

8.1 Vertailua aiempiin tutkimuksiin

Paanasen ja Väisäsen (2001) tutkimuksessa tilintarkastajan ammatista kiinnostuneita oli yli puolet opiskelijoista eli selvästi enemmän kuin omassa tutkimuksessani. Opiskelijoilla oli molemmissa tutkimuksissa osittain samoja negatiivisia mielikuvia, kuten työn tylsyys ja numeroiden pyörittely. Ammattikorkeakoulujen opiskelijat kaipasivat enemmän tilintarkastukseen liittyviä opintoja jo Paanasen ja Väisäsen tutkimukseen aikaan, ja tilanne on edelleen sama.

Yhteistä tutkimuksissa olivat myös opiskelijoiden mielikuvat tilintarkastajan työstä haasteellisenä, vastuullisena, tarkkuutta vaativana ja arvostettuna ammattina.

Holopaisen (2008) tutkimuksessa tilintarkastajan työstä kiinnostuneiden opiskelijoiden määrä oli noin kaksinkertainen verrattuna oman tutkimukseni määrään. Holopainen pitää työn mielenkiintoisuutta syynä kiinnostukseen, mutta minun tutkimuksessani monikaan ei kuvaillut työtä mielenkiintoiseksi. Molemmista tutkimuksista ammattikuva, palkka ja työnäkymät olivat työssä houkuttelevia seikkoja. Holopaisen tutkimuksen mukaan tilintarkastajan työssä kansainvälisyyttä pidettiin houkuttelevana piirteenä, kun taas omassa tutkimuksessani työhön ei sellaista piirrettä liitetty. Holopaisen tutkimuksessa korostuivat työn suuri vastuu ja vaatimukset, jotka myös omassa tutkimuksessani yhdistettiin tilintarkastajan työhön. Holopaisen tutkimuksen tavoin omassa tutkimuksessani negatiivisina mielikuvina työstä esitettiin paperien pyörittely ja numerokeskeisyys.

Tutkimukseeni vastanneista selvästi pienempi määrä opiskelijoita oli kiinnostunut tilintarkastajan ammatista kuin Pölläsen (2013) tutkimuksessa. Tähän varmasti vaikuttavat erot tutkimusasetelmissa. Pölläsen tutkimuksessa enemmistön mielestä tilintarkastajan työ oli monipuolista, kun taas omassa tutkimuksessani opiskelijat näkivät sen enimmäkseen yksitoikkoisena ja rutiininomaisena. Pölläsen tutkimuksessa vain viidenneksellä opiskelijoista oli omasta mielestään paljon tietoa tilintarkastajan työtehtävistä. Tekemässäni tutkimuksessa osuus oli vielä pienempi, sillä alle kymmenesosalla opiskelijoista oli omasta mielestään tietoa työtehtävistä paljon. Pölläsen tutkimuksessa opiskelijat ja tilintarkastajat ehdottivat kiinnostuksen lisäämiseksi samoja asioita kuin minunkin tutkimuksessani, esimerkiksi tiedon lisäämistä, tilintarkastajien vierailuja koulussa sekä yritysvierailuja.

Tutkimuksessani tuli jonkin verran esiin Grönroosin (2013) kuvaamia ”pavunlaskijan” piirteitä ja sen mukaista käyttäytymistä, josta Grönroos puhui. Osa opiskelijoista näkee tilintarkastajan ammatissa näitä ”pavunlaskijan” piirteitä, jotka ohjaavat heidän kiinnostustaan työtä kohtaan. Ne, jotka näkivät myös itsessään näitä piirteitä, olivat kiinnostuneita työstä, ja päinvastoin. Grönroosin tutkimuksessa tilintarkastuksesta kiinnostuneet pitivät itseään vähemmän avoimina ja he olivat kiinnostuneita tieteellisistä ja systemaattisista työtehtävistä. Sitä vastoin omassa tutkimuksessani tällaisia piirteitä ei systemaattisuutta lukuun ottamatta esiintynyt. Tosin joitakin kiinnosti työskentely yksin. Grönroosin mukaan mielikuvat vaikuttavat opiskelijoiden kiinnostukseen alaa kohtaan eniten ja tiedon vaikutus kiinnostukseen näytti olevan vähäinen. Tutkimukseni antaa samansuuntaisia tuloksia. Monet opiskelijat perustelivat kiinnostustaan tai sen puutetta mielikuvillansa työstä. Niiden vaikutus on siis suuri. Toisilla mielikuvat olivat hyvin stereotyyppisiä, toisilla ne perustuivat taas hyvin paljon todellisuuteen. Tiedon määrällä ei näyttänyt olevan kiinnostukseen suoranaista vaikutusta, sillä sekä enemmän että vähemmän työstä tietävät olivat siitä kiinnostuneita. Samoin toiset ei-

kiinnostuneet tiesivät työstä enemmän, toiset taas vähemmän. Toki moni ilmaisi asian niin, että kiinnostusta on vaikea määritellä, kun työstä ei ole tietoa.

8.2 Opinnäytetyön onnistuminen

Tutkimuksessa on tarkoitus saada mahdollisimman luotettavaa tietoa. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan sen reliabiliteetilla ja validiteetilla, jotka molemmat tarkoittavat luotettavuutta. Validiteetilla tarkoitetaan, että mitataan sitä, mitä on tarkoitus selvittää. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten pysyvyyttä eli sitä, että kun tutkimus toistetaan, tulokset ovat samat. Ne eivät saa olla sattumanvaraisia. (Kananen 2008, 79.)

Mielestäni tutkimuksen validiteetti on hyvä, koska kysymyksillä selvitin juuri niitä asioita, joihin etsin tutkimuksessani vastauksia. Reliabiliteettia voisi pitää myös hyvänä, sillä uskon, että toistettaessa tutkimus tulokset olisivat samansuuntaiset, vaikka osassa vastauksia olikin hieman epäjohdonmukaisuutta. Synä tähän voivat olla epäselvät tai monitulkintaiset kysymykset tai vastaajien huolimattomuus.

Tutkimus onnistui mielestäni hyvin, sillä sain kaikkiin tutkimusongelmiin vastaukset ja tutkimus tuotti uutta tietoa. Tutkimuksellani oli myös se positiivinen vaikutus, että se sai joidenkin opiskelijoiden kiinnostuksen tilintarkastajan työtä kohtaan heräämään ja innosti jotkut hankkimaan lisää tietoa aiheesta. Suomen Tilintarkastajat ry oli erittäin kiinnostunut tutkimuksestani ja sen tuloksista. Tilausta tällaiselle tutkimukselle siis selvästi on. Opinnäytetyöni tuotti näkemyksiä ja vinkkejä myös koulujen opintotarjontaan ja tiedotuksen suunnitteluun.

Tilintarkastajien haastatteluista sain paljon mielenkiintoista tietoa. Tarkoituksena ei ollut saada kysymyksiin tyhjentävää vastausta, vaan pikemminkin lisäideoita kyselytutkimusta varten, lisätietoa tilintarkastajan työstä sekä tilintarkastajien näkökulmaa tutkimusongelmaani. Haastattelujen vaikeimpia kysymyksiä tuntuivat olevan tilintarkastajien mielikuvat heidän omasta työstään sekä heidän ajatuksensa opiskelijoiden mielikuvista ja kiinnostuksesta. Tuntui, että haastatellut eivät uskaltaneet sanoa kaikkia ajatuksiaan. Ehkä pelkona oli, että sanottuja ajatuksia tulkitaan väärin ja niitä aletaan pitää jonkinlaisena totuutena. Toisaalta tällaisiin kysymyksiin voi olla vaikea vastata, jos ei ole mitään tuntumaa opiskelijoiden ajatusmaailmaan ja jos kysymyksiä ei ole ehtinyt etukäteen pohtia. Myös tutkintouudistuksia koskeviin kysymyksiin toisilla oli vaikeuksia vastata. Kaikki eivät olleet perehtyneet asiaan kunnolla ja siksi eivät osanneet sanoa asiasta juuri mitään.

Kysymys tilintarkastajien ammattiin liittyvistä mielikuvista ennen tilintarkastajaksi ryhtymistä tuntui olevan myös todella hankala. Ei osattu oikein sanoa mitään tai kerrottiin pikemminkin, mitä työstä jo tiedettiin. Moni ajautui tähän vastatessaan ehkä hieman sivuraiteille eikä vas-

tannut siihen, mitä varsinaisesti kysyttiin. Lisäkysymyksillä yritin päästä paremmin käsiksi mielikuviin, mutta vaikeaa se oli. Täytyy tiettenkin ottaa huomioon, että osalla haastatelluista on jo hyvin pitkä aika siitä, kun he tulivat alalle, joten mielikuvia siltä ajalta oli varmasti vaikea enää kunnolla muistaa.

Kyselytutkimuksen vastausprosentti (12 %) jäi melko pieneksi, mutta sähköisissä kyselyissä se on tavallista, koska kysely on helpompi sivuuttaa tai unohtaa. Kaikki eivät edes välttämättä tarkasta sähköpostiaan kovin usein. Joukkosähköpostilistalla olivat mukana myös vaihto-opiskelijat, jotka eivät olisi pystyneet vastaamaan suomenkieliseen kyselyyni ja jotka eivät edes kuuluneet tutkimukseni perusjoukkoon, koska tutkimus oli kohdennettu suomalaisille liiketalouden opiskelijoille. Kyselyn jälkeen minua jäi ihmetyttämään Leppävaaran yksikön erittäin alhainen vastausprosentti, mutta pienen selvittelytyön jälkeen sain tietää, että joukkosähköpostilistaan sisältyivät myös Leppävaaran yksikön englanninkielisten koulutusohjelmien opiskelijat, jotka ovat pääasiassa englanninkielisiä. Kysely oli kuitenkin tehty suomen kielellä ja siten suomalaisia opiskelijoita varten. Niinpä todellinen otos eli Leppävaaran suomenkieliset opiskelijat jää arvailujen varaan. Saadulla vastausprosentilla kyselyn vastauksia ei voi mielestäni vielä yleistää kaikkiin Suomen liiketalouden opiskelijoihin, mutta ainakin jonkinlaisen suuntaa antavan käsityksen se voi asiasta antaa. Varsinkin avointen kysymysten kvalitatiivista tietoa voisi mielestäni hyödyntää maanlaajuisesti. Avoimet kysymykset toivat hyvin esille opiskelijoiden omia ajatuksia aiheesta. Laurean sisällä tutkimustuloksia voisi tällä vastauksen määrällä jo jossain määrin yleistää ja hyödyntääkin tutkituissa yksiköissä.

Kysely oli aika pitkä, mikä saattoi vähentää vastaajien määrää houkuttimesta huolimatta. Lisäksi osa vastaajista saattoi kyllästyä kesken vastaamisen ja vastata huolimattomasti viimeisiin kysymyksiin. Tämän huomasi siitä, että pari hylkäämäni vastausta oli juuri sellaisia, joissa kyselyn lopussa vastaukset olivat epäilyttäviä.

Kun vastausprosentti jää tutkimuksessa hyvin pieneksi, olisi hyvä verrata, vastaako vastanneiden joukko perusjoukkoa eli kuinka yhtenevät ovat taustatiedot, kuten sukupuoli tai ikä. Vaikka vastausten kato oli suuri, vastaajien joukko oli mielestäni kuitenkin hyvin monipuolinen. Perusjoukosta minulla on tiedossa vain viime vuoden tilastojen mukainen opiskelijoiden määrä sekä sukupuolijakauma. Liiketalouden ammattikorkeakouluopiskelijoita oli vuoden 2014 tilaston mukaan noin 26 700. Heistä alle puolet (40 %) oli miehiä ja yli puolet (60 %) naisia. (Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ammattikorkeakoulun, koulutusmaakunnan, opintoalan ja koulutustyyppin mukaan 2001–2014 2014.) Tutkimukseni sukupuolijakauma oli siis selvästi perusjoukkoa naisvoittoisempia, sillä miesvastaajia oli vain alle viidesosa (17 %) naisvastaajia oli 83 %. Laurean Hyvinkään yksikössä läsnä olevista 323 liiketalouden opiskelijasta kolmasosa (34 %) on miehiä. Hyvinkäällä vastanneiden miesten suhteellinen määrä oli siis koko

otoksen määrää pienempi. Leppävaaran yksikön opiskelijoiden sukupuolijakaumasta en saanut tietoa.

Perusjoukon ikäjakaumasta minulla ei ole tilastotietoja. Luulisin, että vastaajien ikäjakauma vastaa melko hyvin koko perusjoukon ikäjakaumaa. Suurin osa (60 %) vastaajista kuului 20–24-vuotiaiden ikäryhmään. Alle 20-vuotiaita vastaajia oli vain kaksi. Monet aloittavat opintonsa ammattikorkeakoulussa kuitenkin melko pian lukion tai ammattikoulun jälkeen. Joukossa on myös aina myöhemmin opiskelemaan lähteneitä ja uudelleen kouluttautuvia, joilla on ikää jo enemmän. Alle 20-vuotiaita on vähän, sillä nuorimmatkin opiskelijat täyttävät yleensä viimeistään toisen opintovuotensa alussa 20 vuotta.

Luulen, että eri vuosina opintonsa aloittaneiden määrät kulkevat aika hyvässä linjassa perusjoukon määrien kanssa. Suurin osa (81 %) vastaajista oli aloittanut opintonsa enintään noin kaksi vuotta sitten. Tradenomitutkinnon normaaliksi suorittamisajaksi on katsottu 3,5 vuotta. Aikaisemmin opintonsa aloittaneita on siten tietenkin vähemmän, koska osa heistä on jo valmistunut. Vuonna 2015 aloittaneita oli vastaajista suhteessa aika monta (21 %), sillä heissä ovat mukana vain alkuvuodesta opintonsa aloittaneet, kun taas muina vuosina aloittaneissa ovat sekä alkuvuodesta että syksyllä aloittaneet, mutta ehkä he opintojensa alkutaipaleella ovat jo kauemmin opiskelleita innokkaampia vastaamaan kyselyihin.

Perusjoukon valitsemien eri opintosuuntautumisten jakaumastakaan en löytänyt tilastoja. Todennäköisesti vastaajien suuntautumisesta eivät täysin täsmää perusjoukon suuntautumisia, sillä eri oppilaitoksissa on tarjolla eri suuntautumisia, joista kaikkia ei otokseni yksiköissä ollut. Toisaalta esimerkiksi Hyvinkäällä opiskeltavaa oikeustradenomin suuntautumista ei monessa oppilaitoksessa ole tarjolla. Oikeudellisiin opintoihin suuntautuneiden opiskelijoiden osuus (21 %) oli vastaajista vielä melko suuri. Heidän osuutensa perusjoukosta uskoisin olevan pienempi. Johtaminen ja markkinointi ovat käsittääkseni olleet yleensä suosittuja suuntautumisia. Markkinointiin suuntautuneita vastaajista olikin noin viidesosa (21 %), mutta johtamiseen suuntautuneita oli vain 11 %. Kyselyyn vastasi eniten (23 %) taloushallintoon suuntautuneita. Minulla ei ole kuitenkaan mitään käsitystä taloushallinnon suuntautumisen suosiosta perusjoukossa, mutta jokainen liiketaloutta opettava ammattikorkeakoulu näytti ainakin tarjoavan taloushallinnon syventäviä opintoja. Monissa oppilaitoksissa oli kuitenkin tarjolla myös useita muita suuntautumisia. Rahoituksen opiskelijoitakin vastaajista oli 7 %. Kyselyn aihe on saattanut ohjata taloushallinnon ja rahoituksenkin opiskelijoita vastaamaan enemmän tutkimukseen. Myös taloushallinnon opettajien tiedotus kyselystä on voinut vaikuttaa asiaan. Yrittäjyyteen suuntautuneita oli vastanneista vain kaksi (1 %). Monissa oppilaitoksissa voi opiskella yrittäjyyttä, joten heidän osuutensa perusjoukosta saattaa olla suurempikin.

Kyselylomakkeen joidenkin kysymysten muotoilua olisi voinut vielä selventää. Asteikkokysymysten ”en osaa sanoa” -vaihtoehto ei osoittautunut hyväksi, koska sen voi tulkita hyvin monella tavalla ja toisaalta se on myös helppo valinta, kun ei jaksakaan pohtia vastausta. Joidenkin väittämien kohdalla jäi epäselväksi, mitä ”en osaa sanoa” -vastauksella oikeastaan tarkoitettiin. Tietoa koskevien väittämien kohdalla jotkut saattoivat valita sen, vaikka itse asiassa jompikumpi ”eri mieltä” -vastauksista olisi ollut sopivampi vaihtoehto. Etenkin Laurean tarjontaan liittyvässä kysymyksessä runsaat ”en osaa sanoa” -vastaukset jäivät monitulkintaisiksi. Oliko syynä opintojen tarjonnan vähyys vai tiedon vähyys opintojen tarjonnasta? Ainakin kahdessa ensimmäisessä Laurean opintoja koskevassa väittämässä suuri epätietoisuus saattoi johtua myös siitä, ettei tiedetty, mitä tilintarkastajan tutkintoon vaaditaan. ”En osaa sanoa” -vaihtoehto olisi pitänyt jättää ehkä kokonaan pois tai keksiä parempi vaihtoehto sen tilalle. ”Jokseenkin samaa mieltä” ja ”jokseenkin eri mieltä” -vaihtoehdot tuntuivat joidenkin väittämien kohdalla hieman epäsovivilta. Esimerkiksi yhdessä väittämässä selvitettiin, onko opiskelija saanut jo käytännön kokemusta tilintarkastajan työstä, esimerkiksi työharjoittelussa. Tähän väittämään olisi sopinut oikeastaan vain myöntävä ja kielteinen vaihtoehto. Arvailujen varaan myös jää, aiheuttiko eri asteikon käyttö mielikuvia koskevissa kysymyksissä sekaannusta. Kysymyksiin olisi voinut sopia paremmin viiden sopivimman ominaisuuden valinta tai vastausvaihtoehtoina olisi ollut vain ”kyllä” tai ”ei” -vaihtoehdot.

8.3 Oma työskentely ja oppiminen sekä kehitysideoita

Opinnäytetyön tekeminen oli kiinnostava ja samalla haastava prosessi. Tutkimuksesta mielenkiintoisen teki aiheen tarkoituksenmukaisuus, sillä tilintarkastusalan nykytilan vuoksi alaan kohdistuvan kiinnostuksen tutkiminen on tarpeellista. Kiinnostusta alaa kohtaan ei ole myös juurikaan tutkittu. Tilintarkastusta koskevaa kirjallisuutta ja muita lähteitä löytyi aika vähäisesti, mutta ne olivat onneksi laadukkaita. Koska minulla ei ollut toimeksiantoa vaan olin valinnut aiheen itse, haastavuutta toi alkuun ja työn edetessäkin aiheen rajaus. Olisin voinut laajentaa tutkimustani koskemaan laajemmin taloushallinnon eri ammatteja, mutta päätin keskittyä tilintarkastajiin. Tämän rajauksen ansiosta sain aihepiiriin paremmin hallintaani. Liian laaja aihepiiri olisi voinut saada työn karkaamaan käsistä. Toki suunnitelmiin tuli jonkin verran muutoksia matkan varrella. Sain työtä tehdessäni ja aineistoa tutkiessani uusia ajatuksia siitä, mitä opinnäytetyöhöni tulee. Teoriaosuutta tehdessäni opin uusia asioita tilintarkastuksesta ja alasta, varsinkin alan työllisyyden kehittymisestä viime vuosina ja alan nykytilasta. Lisäksi mielikuvien syntyä ja vaikutusta selvittäessäni minun täytyi laajentaa osaamistani asioihin, jotka eivät suoranaisesti liittyneet tilintarkastukseen ja liiketalouteen. Opinnäytetyöni mielikuvaosio sivusi hieman psykologian alaa, mikä sai vanhan kiinnostukseni psykologiaan jonkin verran heräämään.

Olen vain kerran aikaisemmin opinnoissani ollut mukana tekemässä pienimuotoista kyselyä. Kyselytutkimuksen tekeminen oli minulle siis periaatteessa aika tuntematon asia. Huomasin, ettei se ole aivan yksinkertaista. Kysymykset täytyi harkita tarkkaan. Kehitellessäni kyselytutkimustani tiesin jo hyvin varhaisessa vaiheessa, mitä halusin selvittää. Kysymykset ja kyselylomakkeen rakenne muuttuivat työn edetessä ja teorian kerääntyessä kuitenkin monta kertaa, ennen kuin kysely oli valmis edes testattavaksi. Tilintarkastajien haastattelut toivat siihen myös oman lisänsä. Lomaketietojen käsittely Excelissä toi työhön myös oman haasteensa.

Ennen opinnäytetyöni tekemistä en ymmärtänyt, kuinka vaativaa haastattelujen tekeminen on. Ensinnäkin haastateltavien saaminen ei ole itsestään selvää. Ensin täytyy saada saavutettua potentiaalisia haastateltavia, ja sitten asia tulee esittää heille siten, että heidät saa suostumaan haastateltaviksi. Lopuksi pitäisi vielä löytää molemmille sopiva haastattelu-aika. Kohdallani haastattelut osuivat juuri siihen aikaan, kun tilintarkastajilla alkoi olla kiireisin aika vuodesta. Haastatteluihin varattava aika ei ole kuitenkaan sama kuin pelkkä haastatteluun menevä aika, vaan aikaa täytyi varata myös matkoihin haastattelupaikoille, esittäytymisiin ja pieneen alustukseen siitä, mikä on opinnäytetyön ja haastattelujen tarkoitus. Sain myös huomata, että pelkästään haastateltavan osa ei ole jännittävä, vaan haastattelijana oleminenkin voi jännittää. Haasteellisinta itse haastattelujen tekemisessä oli vastausten saaminen. Varsinkin mielikuvakysymysten kohdalla sain esittää välillä useita lisäkysymyksiä, jotta sain vastauksia. Jälkeenpäin haastattelutulosten läpikäyminen, nauhoitusten kuunteleminen ja niiden litterointi oli työlästä ja vei yllättävän paljon aikaa.

Aikataulullisesti opinnäytetyö ei onnistunut alkuperäisen suunnitelmani mukaan, sillä eri vaiheissa tuli syystä tai toisesta vastaan viivästymisiä, jotka pitkittivät työn valmistumista mutta joille en itse mahtanut mitään. Toisaalta, jos olisin tehnyt työni yhtään nopeammin, se ei varmastikaan olisi onnistunut näin hyvin. Oli kuitenkin hyvä olla teoria ensin koossa ja tilintarkastajien haastattelut pohjalla, jotta kyselytutkimuksesta sai mahdollisimman kattavan.

Opiskelijoiden ja tilintarkastajien vastausten perusteella kiinnostuksen lisäämiseksi ehdottaisin oppilaitoksia, kuten Laurea, tarjoamaan tarpeeksi luentomuotoista taloushallinnon ja oikeudellista opetusta. Opetukseen voisi lisätä käytännön tehtäviä, joissa opiskelijat pääsisivät harjoittelemaan työssä oikeasti vastaan tulevia tilanteita ja tehtäviä. Tilintarkastusyhteisöjen tarjoamista harjoittelupaikoista pitäisi tiedottaa näkyvästi. Alaa pitäisi myös muuten tuoda enemmän esille. Eri ammatinvalintamahdollisuuksista pitäisi kertoa jo opintojen alussa ja lisäksi opintojen aikana. Eri ammatteja tulisi esitellä tarpeeksi ja monipuolisesti, esimerkiksi luennoilla, kutsumalla ammattilaisia, kuten tilintarkastajia, kouluun ja järjestämällä yritysvierailuja tilintarkastustoimistoon. Myös yrittäjät voisivat käydä kertomassa, mitä hyötyä heille on tilintarkastajan toiminnasta ollut. Lisäksi pitäisi tehdä yhteistyötä tilintarkastusalan yhteisöjen ja ammattilaisten kanssa, jotta opiskelijoilla olisi mahdollisuus tutustua

alaan. Innostavat luennoitsijat ja mielenkiintoiset uratarinat voisivat lisätä kiinnostusta tilintarkastajan työhön. Koulun tiedotustiloihin, esimerkiksi Laureassa LIVEen, voisi perustaa urasuuntauspisteen, jossa olisi tietoa eri ammateista tradenomeille ja linkkejä nettisivuille, joilla kyseisistä ammateista on tietoa, sekä vinkkejä, mistä muualta tietoa voi löytää. Mielestäni kouluihin ja uramessuille voisi tuoda myös esitteitä, joissa kerrottaisiin tiivistetysti tilintarkastajan työtehtävistä, minkälainen henkilö työhön sopii, minkälainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoa varten vaaditaan ja mistä saa lisää tietoa.

Jatkotutkimusta voisi tehdä siitä, miten tilintarkastajan ammatista saisi luotua mielenkiintoisen mielikuvan. Toinen tutkimuksen arvoinen aihe olisi, miten opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä voisi muokata tai muuttaa. Kiinnostava televisiosarja, jossa näytettäisiin eri tilintarkastajien työn arkea, voisi olla kokeilun arvoinen idea.

8.4 Yhteenveto

Tutkimukseni pääongelmana oli selvittää ammattikorkeakoulujen liiketalouden opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan. Lisäksi tutkin opiskelijoiden mielikuvia ja tietoa tilintarkastajan työstä. Tutkimus on ajankohtainen tilintarkastajien ikärakenteen vuoksi, ja aihe kiinnostaa minua. Työn teoriaosuus koostuu tilintarkastusta koskevasta sääntelystä, tilintarkastajan työnkuvasta, tilintarkastusalan nykytilasta, aiemmasta tutkimuksesta sekä mielikuva- ja tieto-osioista.

Käytin tutkimuksessa sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Ensin haastattelin kuutta tilintarkastusalan ammattilaista. Tilintarkastajien teemahaastattelut toimivat esitutkimuksena varsinaiselle tutkimukselle. Niistä sain ideoita kyselytutkimukseen ja alan ammattilaisten näkökulmaa tutkimusongelmaan sekä heidän ajatuksiaan ammatista. Opiskelijoiden kiinnostusta, mielikuvia ja tietoa selvitin sähköisen kyselylomakkeen avulla, jonka linkin lähetin sähköpostilla Laurea-ammattikorkeakoulun Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden liiketalouden opiskelijoille. Tarkoitukseni oli vertailla Hyvinkäällä pääosin projektimuotoista opetusta saavien ja Leppävaarassa luento-opetusta saavien opiskelijoiden vastusten eroja. Kyselyyn vastasi 149 opiskelijaa, ja vastausprosentti oli 12 %.

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista reilu enemmistö (83 %) oli naisia. Vastaajista 55 % opiskeli päätoimisesti Hyvinkään yksikössä ja 45 % Leppävaaran yksikössä. Suurin osa vastaajista (66 %) kuului 20–24-vuotiaiden ikäryhmään. Lähes kaikilla (79 %) oli pohjalla ylioppilastutkinto. Ammattitutkintokin oli lähes puolella (42 %) vastaajista. Ammattitutkinnoista yli puolet oli merkonomien tutkintoja. Vastaajissa oli sopivasti eri vuosina opintonsa aloittaneita, joten kyselyyn vastanneissa oli sekä pidempään että vähemmän aikaa opiskelleita opiskelijoita. Eniten vastaajissa oli taloushallinnon, oikeustradenomin ja markkinoinnin opintosuuntautumisen valin-

neita. Johtamisen ja rahoituksen suuntautumisen valinneita oli myös mainittava määrä. Suurimmalle osalle kyselyyn vastanneista ei ollut kertynyt yhtään tai oli kertynyt vain enintään 15 opintopistettä taloushallinnosta ja rahoituksesta.

Tietoa tilintarkastajan työstä oli saatu eniten opettajalta, aiheeseen liittyvistä opinnoista, Internetistä, tuttavapiiristä ja tilintarkastajilta. Parhaina tapoina saada tietoa tilintarkastajan työstä pidettiin tilintarkastajan vierailua koulussa, työskentelyä tai harjoittelua tilintarkastustoimistossa, aiheeseen liittyviä opintoja, vierailua tilintarkastustoimistossa sekä tiedonsaantia opettajalta. Opiskelijat eivät siis pitäneet kaikkia tiedonsaantikanaviaan kuitenkaan parhaina tiedonlähteinä tilintarkastajan työstä. Tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia ja tilintarkastuksen opintoja sekä tiedotusta tilintarkastajan työstä ei opiskelijoiden mielestä ole Laureassa riittävästi. Monilla ei vastauksista päätellen ollut tietoa Laurean opintotarjonnasta ja tiedotuksesta tai tietoa tilintarkastajan tutkintoon vaadittavista opinnoista.

Tietoa koskevien väittämien perusteella opiskelijoilla ei tuntunut olevan kovin paljon tietoa tilintarkastajan työstä ja lisätiedolle olisi tarvetta. Monet olivat myös kiinnostuneita saamaan työstä lisää tietoa. Lähes puolet opiskelijoista ei ollut saanut tietoa tilintarkastuksesta mistään. Suurimmalla osalla opiskelijoista ei ollut tietoa tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditusta koulutuksesta ja työkokemuksesta, tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä, tilintarkastajan työtehtävistä tai tilintarkastajan palkasta. Vain muutamalla opiskelijalla oli jonkinlaista käytännön kokemusta tilintarkastajan työstä, ja noin kolmannes tiesi teorias-
sa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu. Lähes puolet opiskelijoista tiesi eron kirjanpitäjän ja tilintarkastajan välillä, mutta melkein saman verran oli niitä, jotka eivät tieneet sitä. Noin puolet opiskelijoista oli kuullut tilintarkastajan uramahdollisuudesta tradenomille ennen opintojensa aloittamista, noin neljäsosa oli kuullut siitä Laureassa opiskellessaan ja noin neljännes kuuli siitä vasta kyselyni yhteydessä.

Tiedon määrällä ei vaikuta olevan suoranaista yhteyttä opiskelijoiden kiinnostuksen määrään tilintarkastajan työtä kohtaan. Tilintarkastajan ammatista kiinnostuneiden joukossa oli sekä enemmän että vähemmän tilintarkastajan työstä tietäviä. Kiinnostusta on silti vaikea määrittellä, jos tietoa työstä ei ole. Tällöin kiinnostusta määriteltäessä tukeudutaan yhä enemmän mielikuviin, joilla onkin suuri vaikutus opiskelijoiden kiinnostukseen.

Tilintarkastajan työtä eniten vastaavia ominaisuuksia opiskelijoiden mielestä ovat systemaattisuus ja tarkkuus, itsenäinen työnteko, vastuullinen työ, rutiininomaisuus ja ongelmien ratkaisu. Opiskelijoiden mielestä viisi vähiten tilintarkastajan työtä vastaavaa ominaisuutta ovat luovuus ja taiteellisuus, kansainvälisyys ja matkustaminen, nuorekas tai trendikäs työ, uuden kehittäminen sekä lyhyet työpäivät. Sen sijaan opiskelijoiden viisi suosituinta ammatilta haluttua ominaisuutta ovat hyvä työilmapiiri, mielenkiintoiset työtehtävät, mahdollisuudet yletä

tai kehittyä uralla, työn monipuolisuus ja hyvä palkka. Vähiten tärkeitä ominaisuuksia ammatissa ovat yrittäjämäisyys, lyhyet työpäivät, luovuus tai taiteellisuus, rutiininomaisuus ja runsas vapaa-aika.

Opiskelijoiden itsensä esittämät mielikuvat tilintarkastajan työstä ovat pääosin joko neutraaleja tai negatiivisia. Mielikuvista huokuu kuitenkin arvostus ammattia kohtaan. Useat tiedostavat myös työn vaativuuden. Opiskelijoiden mielikuvat tilintarkastajan työstä ja tilintarkastajista tuntuvat olevan melko stereotyyppisiä. Useimmat kuvailivat tilintarkastajan työn tarkkuutta vaativaksi, rutiininomaiseksi ja numeroiden pyörittelyksi. Monille työstä tuli mieleen ajatus toimistossa istuvasta tilintarkastajasta, joka yksinään pyörittelee numeroita. Opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä täytyisikin saada muutettua myönteisemmiksi. Myös tilintarkastajien haastatteluissa esitettiin työhön liittyvien negatiivisten mielikuvien hälvettämistä.

Tutkimuksen tulosten perusteella suurin osa (52 %) opiskelijoista ei ole kiinnostunut tilintarkastajan työstä. Noin viidenneksellä (19 %) kiinnostusta kuitenkin on ja enemmänkin voisi olla, jos työstä olisi enemmän tietoa. Syitä kiinnostukseen ovat yleinen kiinnostus taloushallintoon, hyvät työllisyysnäkömät ja hyvä palkka sekä kiinnostus tilintarkastajan työn eri ominaisuuksiin, joita ovat systemaattisuus, haastavuus, vaativuus, joustavuus, sosiaalisuus, rutiininomaisuus ja itsenäinen työskentely. Osa kiinnostuneista taas näki itsessään sellaisia ominaisuuksia kuin tarkkuus ja luotettavuus, joita ajattelivat tilintarkastajalla olevan. Synä kiinnostuksen puutteeseen sen sijaan ovat muut aikaisemmat kiinnostuksen kohteet, kiinnostuksen puute taloushallintoon, työn yksipuolisuus, rutiininomaisuus ja matemaattisuus sekä mielikuvat työn tylsyydestä, yksitoikkoisuudesta ja yksinäisyydestä. Yli puolet opiskelijoista olisi kiinnostunut saamaan lisää tietoa työstä. Tämä tutkimus myös lisäsi monien kiinnostusta tilintarkastajan työhön ja kiinnostusta hankkia lisää tietoa siitä.

Kiinnostuksen lisäämiseksi tilintarkastajan työtä kohtaan tilintarkastuksen opintoja pitäisi olla tarjolla ja aiheesta pitäisi muutenkin kertoa ja jakaa enemmän tietoa. Käytännön tilanteiden ja tehtävien opetus olisi hyödyllistä, sillä harvalla on mahdollisuutta päästä työharjoitteluun tilintarkastustoimistoon. Alaa ja alan harjoittelupaikkoja pitäisi mainostaa enemmän. Yritysvierailu tilintarkastustoimistoon voisi antaa erilaista kuvakulmaa työstä ja työympäristöstä. Opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä pitäisi saada muokattua, esimerkiksi antamalla työstä tietoa kiinnostavalla tavalla. Koulussa vierailevat tilintarkastajat voisivat kertoa työstään ja tuoda sitä uuteen valoon. Myös yrittäjät voisivat tulla kertomaan oman näkemyksensä tilintarkastajan työstä ja työn tuomasta mahdollisesta hyödystä yritykselleen. Innoittavat kertojat ja mielenkiintoiset uratarinat voisivat tuoda työstä uusia puolia esiin ja siten lisätä kiinnostusta.

Lähteet

Painetut lähteet

- Alakare, S. 2008. Tilintarkastajien hyväksymisvaatimukset uudistuvat – uusia vaatimuksia on tarkoitus soveltaa jo vuoden 2008 KHT- ja HTM-tutkinnoissa. *Tilintarkastus - Revision 2/2008*, 12–16.
- Blythe, J. 2000. *Marketing communications*. Harlow: Pearson Education.
- Halonen, K. & Steiner, M-L. 2010. *Tilintarkastusprosessi käytännössä*. Helsinki: WSOYpro.
- Heikkilä, T. 2014. *Tilastollinen tutkimus*. 9. painos. Helsinki: Edita Publishing.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. *Tutki ja kirjoita*. 13. osin uud. painos. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, E. & Virtanen, A. 2008. Ihmisläheisyys ja kansainvälisyys houkuttelevat tilintarkastajan ammattiin. *Tilintarkastus - Revision 4/2008*, 12–15.
- Häyrynen, Y-P. 2008. *Koulutus ja ammattiura*. Teoksessa Lyytinen P., Korkiakangas M. & Lyytinen H (toim.). *Näkökulmia kehityspsykologiaan: kehitys kontekstissaan*. 1.–8. painos. Helsinki: WSOY, 368–380.
- Juholin, E. 2013. *Communicare! Kasva viestinnän ammattilaiseksi*. 6. painos. Helsinki: MIF Management Institute of Finland.
- Järvi, P. 1997. *Ammattimielikuva: ammattimielikuva osana ammatillisen suuntautumisen prosessia*. Turku: Turun kauppakorkeakoulu.
- Kananen, J. 2008. *Kvantti: kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2011. *Kvantti: kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2014. *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kokkonen, S. 2000. *Tilintarkastuksen perusteet ja käytäntö*. 2. painos. Helsinki: WSOY.
- Korkeamäki, A-M. 2008. *Tilintarkastuksen perusteet*. Helsinki: WSOY.
- Nurmi, T. 2004. *Gummeruksen suuri suomen kielen sanakirja*. 3. tark. ja päivitetty painos. Helsinki: Gummerus.
- Paananen, A. & Väisänen, R. 2001. *Mielikuvia tilintarkastuksesta alana ja ammattina: Tilintarkastajien riittävyys tulevaisuudessa*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Talouden ja hallinnon koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Paasovaara, M. & Konttila, J. 2011. *Maallikotarkastuksen siirtymäsäännöt umpeutuvat – mikä muuttuu?* *Tilintarkastus 6/2011*, 61–63.
- Peltomaa, H., Mattila, A., Ahokas, A., Apponen, O., Hedman, A., Hongisto, S., Rytönen, O. & Seitola, T. 2009. *Psykologian verkot: lukion johdantokurssi*. Kerava: Opintoverkko.
- Riistama, V. 2007. *Tiesitkö tämän tilintarkastuksesta? Osa X: Tilintarkastuksen tulevaisuudesta*. *Tilintarkastus - Revision 6/2007*, 8–15.

Rope, T. & Mether, J. 1987. Mielikuvamarkkinointi. 2. painos. Espoo: Weilin+Göös.

Sorsa, E. 2008. Tilintarkastusalan tulevaisuus – yhdistysten puheenjohtajien tulevaisuuden näkymiä. Tilintarkastus - Revision 1/2008, 8–11.

Sviili, T. 2013. Aihetta juhlaan? Balanssi 6/2013, 7.

Tomperi, S. 2009. Tilintarkastus: normeista käytäntöön. Helsinki: Edita.

Sähköiset lähteet

Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ammattikorkeakoulun, koulutusmaakunnan, opintoalan ja koulutustyyppin mukaan 2001–2014. 2014. Tilastokeskus. Tilastotietokannat – Tietokanta: PX-Web Staftin – Koulutus/Ammattikorkeakoulutus. Liiketalous ja kauppa 2014. Viitattu 5.4.2015.

http://193.166.171.75/Dialog/varval.asp?ma=110_akop_tau_103&ti=Ammattikorkeakoulujen+opiskelijat+ammattikorkeakoulun%2C+koulutusmaakunnan%2C++opintoalan+%28opetushallinnon+2002+luokitus%29+ja+koulutustyyppin+mukaan+2001-2014&path=../Database/StatFin/kou/akop/&lang=3&multilang=fi

Andersson, E. 2010. Tilintarkastajajärjestelmän muuttaminen: Selvitysmiehen raportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Kilpailukyky 1/2010. Helsinki: Edita Publishing. Viitattu 9.1.2015. http://www.tem.fi/files/26196/Raportti_TEM_1_2010.pdf

Eettiset säännöt. 2015. Suomen Tilintarkastajat ry. Toiminta – Eettiset säännöt. Viitattu 5.5.2015. <http://www.suomentilintarkastajat.fi/toiminta/eettiset-saannot>

Granlund, M. & Lukka, K. 1997. From Bean-Counters to Change Agents: The Finnish Management Accounting Culture in Transition. The Finnish Journal of Business Economics 3/97, 213–255. Viitattu 16.4.2015. http://lta.hse.fi/1997/3/lta_1997_03_a1.pdf

Grönroos, J. 2013. Kenestä tilintarkastaja? – Kyselytutkimus Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun opiskelijoiden halukkuudesta työskennellä tilintarkastusalalla. Aalto-yliopisto. Kauppakorkeakoulu. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 20.11.2014. http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/13351/hse_ethesis_13351.pdf

Hakuopas HTM-tilintarkastajaksi. 2012. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Viitattu 25.2.2015. http://tilintarkastuslautakunta.fi/files/2012/08/HTM.opas_.2012.pdf

Hyvinkää P2P – Projektijohtaminen. 2015. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea – Kampukset – Hyvinkää – Hyvinkää P2P. Viitattu 5.5.2015. <https://www.laurea.fi/laurea/kampukset/hyvinkaa/hyvinkaa-p2p>

Liiketalous. 2014. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea Leppävaara – Koulutus – AMK-tutkinnot – Liiketalous. Viitattu 20.11.2014. http://www.laurea.fi/fi/leppavaara/koulutus/amk_tutkinnot/liiketalous/Sivut/default.aspx

Lähteenmäki, E. 2009. Tilintarkastajan apulainen. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 29.1.2015. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4058/Lahteenmaki_Elisa.pdf?sequence=1

Metsä-Tokila, T. 2011. Taloushallinnon raportit. Toimialaraportti 1/2011. Viitattu 9.1.2015. http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/2112/Taloushallinnon_palvelut_lokakuu_2011.pdf

Nieminen, O. 2007. Auktorisoidut tilintarkastajat Suomessa - Skenaariotutkimus hyväksytyjen tilintarkastajien riittävydestä tulevaisuudessa. Tampereen yliopisto. Taloustieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 25.2.2015. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78089/gradu01872.pdf?sequence=1>

Pöllänen, L. 2013. Tradenomista tilintarkastajaksi. Hämeen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 20.11.2014.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53990/Pollanen_Laura.pdf?sequence=1

Suomalaisen tilintarkastajajärjestelmän uudistaminen – Millaista tilintarkastusta tarvitsemme tulevaisuudessa? 2008. Työ- ja elinkeinoministeriö. Arviomuistio 17.12.2008. Viitattu 25.2.2015.
https://www.tem.fi/files/21131/Arviomuistio_tilintarkastajajarjestelman_uudistamisesta.pdf

Tilintarkastaja. 2015. Työ- ja elinkeinoministeriö. Ammattinetti: Ammatit - Hae ammatit - Tilintarkastaja. Viitattu 12.2.2015.
http://www.ammattinetti.fi/amatit/detail/317_ammatti

Tilintarkastuslakityöryhmä. 2003. Tilintarkastuslakityöryhmän raportti. Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 12/2003. Helsinki: Edita Publishing. Viitattu 9.1.2015.
[http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/D640C1B81F3ED641C2256DDC002B8FF7/\\$file/tyto12elo.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/All/D640C1B81F3ED641C2256DDC002B8FF7/$file/tyto12elo.pdf)

Tilintarkastustiedote. 2013. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Tilintarkastustiedote 1/2013. Viitattu 24.11.2014.
http://tilintarkastuslautakunta.fi/files/2012/08/Tiedote_1_20131.pdf

Tilintarkastustiedote. 2014. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Tilintarkastustiedote 4/2014. Viitattu 15.4.2015.
<http://tilintarkastuslautakunta.fi/files/2012/08/tiedote42014.pdf>

Tilintarkastustiedote. 2015. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Tilintarkastustiedote 1/2015. Viitattu 15.4.2015.
<http://tilintarkastuslautakunta.fi/files/2012/08/tiedote12015.pdf>

Tradenomitutkinto. 2015. Tradenomiliitto. Etusivu - Tietoa tradenomeista - Tradenomitutkinto. Viitattu 16.4.2015. <http://www.tral.fi/tietoa-tradenomeista/tradenomitutkinto/>

Tutkintotilastot. 2013. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Tutkintotilastot 2013. Viitattu 15.4.2015. <http://tilintarkastuslautakunta.fi/files/2012/08/tutkintotilastot-2013.pdf>

Usein kysyttyä tilintarkastuksesta. 2013. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta. Viitattu 12.1.2015. <http://tilintarkastuslautakunta.fi/usein-kysyttya-tilintarkastuksesta/>

Vaivio, J. & Terhi, K. 2006. Counting Big: Re-examining the Concept of the Bean Counter Controller. Liiketaloudellinen aikakauskirja LTA - Finnish Journal of Business Economics 1/06, 49–74. Viitattu 16.4.2015. http://lta.hse.fi/2006/1/lta_2006_01_a3.pdf

Viranomaislähteet

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL) 22.12.2009/1599

Hallituksen esitys (HE) 212/2014

Hallituksen esitys (HE) 254/2014

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös KHT- ja HTM-tutkintoihin vaadittavista opinnoista 1325/1996

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös KHT- ja HTM-tutkintoihin vaadittavista opinnoista annetun kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen 11 §:n muuttamisesta 932/1998

Laki tilintarkastuslain muuttamisesta 20.12.2013/1046

Tilintarkastuslaki (TTL) 13.4.2007/459

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista 262/2008

Yhdistyslaki 16.7.2010/678

Julkaisemattomat lähteet

Kokkonen, K. 2015. HTM-tilintarkastaja Akeba Oy:ssä. Haastattelu Hyvinkäällä 18.2.2015.

Pilli-Sihvola, A. 2015. Sähköposti aiheesta Leppävaaran taloushallinnon opintojaksot 29.1.2015.

Salo, E. 2015. Tilintarkastusassistentti Tilipalvelu Rantalainen Oy:ssä. Haastattelu Hyvinkäällä 3.2.2015.

Tolonen, K. 2015. Sähköposti aiheesta opiskelu Leppävaarassa 4.2.2015.

Tolonen, V. 2015. HTM-tilintarkastaja Riihimäen Tilintarkastus Oy:ssä. Haastattelu Riihimäellä 2.2.2015.

Tomperi, S. 2015. Toiminut KHT- ja HTM-tilintarkastajana. Haastattelu Hyvinkäällä 28.1.2015.

Turpiainen, J. 2015. HTM-tilintarkastaja Tilintarkastus Turpiainen Oy:ssä. Haastattelu Hyvinkäällä 9.2.2015.

Wikholm, S. 2015. HTM-tilintarkastaja LR-Laskenta Oy:ssä. Haastattelu Riihimäellä 30.1.2015.

Kuviot

Kuvio 1: Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys	9
Kuvio 2: Hyväksytyt tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt Suomessa (Tilintarkastustiedote 2015)	31
Kuvio 3: KHT- ja HTM-tilintarkastajien lukumäärän kehitys (Tilintarkastustiedote 2015) ..	31
Kuvio 4: KHT- ja HTM-yhteisöjen lukumäärän kehitys (Tilintarkastustiedote 2015)	32
Kuvio 5: Tilintarkastajien ikäjakaumat (Tilintarkastustiedote 2015)	33
Kuvio 6: Tilintarkastajatutkintoihin hakeneiden, osallistuneiden ja niissä hyväksytyjen määrät vuosina 1995, 1999, 2000, 2004 ja 2009–2014 (Keskuskauppakamari 2000, ks. Paananen & Väisänen 2001, 40; Tutkintotilastot 2013; Tilintarkastustiedote 2014 & 2015)	36
Kuvio 7: Viestintävaikutusten hierarkia (Blythe 2000, 3)	45
Kuvio 8: Vastaajien ikäjakauma	69
Kuvio 9: Vastaajien pohjakoulutus	69
Kuvio 10: Opintojen aloitusvuosi Laureassa	70
Kuvio 11: Opiskelijoiden valitsemat opintosuuntautumiset	71
Kuvio 12: Opiskelijoiden suuntautumiset opinnoissa yksiköittäin jaoteltuina	72
Kuvio 13: Opiskelijoille kertyneet taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteet	74
Kuvio 14: Taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteiden jakaumat Laurean yksiköissä ...	74
Kuvio 15: Tavat saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa järjestyksessä suosion mukaan .	76
Kuvio 16: Mistä olet saanut tietoa tilintarkastajan työstä?.....	77
Kuvio 17: Eri tavat lisätä opiskelijoiden tietoa tilintarkastuksesta järjestyksessä suosion mukaan	78
Kuvio 18: Miten seuraavat väittämät vastaavat tietojasi tilintarkastajan työstä?	79
Kuvio 19: Tiedän, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan.	80
Kuvio 20: Olen Laureassa opiskellessani saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.	82
Kuvio 21: En tiennyt ennen tätä tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on yksi ammattivaihtoehto tradenomille.	83
Kuvio 22: Miten seuraavat väittämät mielestäsi vastaavat Laurean opetusta ja tiedotusta?84	
Kuvio 23: Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia taloushallinnon opintoja.....	85
Kuvio 24: Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia oikeustieteen ja muita opintoja.....	85
Kuvio 25: Laurea tarjoaa tilintarkastuksen opetusta.	86
Kuvio 26: Laureassa saa tietoa tilintarkastuksesta myös muuten, esimerkiksi koulussa vierailevilta tilintarkastajilta tai opinto-ohjaajalta.	87
Kuvio 27: Laureassa tiedotetaan tarpeeksi tilintarkastajan työstä ja tilintarkastusalasta. 87	
Kuvio 28: Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä?	89
Kuvio 29: Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuviasi tilintarkastajan työstä?	91
Kuvio 30: Minua kiinnostaisi työskennellä laskentatoimen tai taloushallinnon alalla.....	95
Kuvio 31: Olen valinnut tai aion valita opinnoissani paljon laskentatoimen tai taloushallinnon opintoja.....	96
Kuvio 32: Olen kiinnostunut tilintarkastajan ammatista.....	97
Kuvio 33: Olen kiinnostunut jostakin muusta taloushallinnon tai laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus.....	98
Kuvio 34: Voisin ajatella tilintarkastajan ammattia yhtenä uravaihtoehtonani.	99
Kuvio 35: Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani tilintarkastajan ammattia kohtaan.	99
Kuvio 36: Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani hankkia tietoa tilintarkastajan ammatista.	100
Kuvio 37: Taloushallinnon suuntautumisen valinneiden kiinnostus tilintarkastajan ammattiin.	107

Liitteet

Liite 1: Haastattelujen runko	129
Liite 2: Kyselylomake	130
Liite 3: Saatekirje sähköpostilla.....	135
Liite 4: Syitä opintosuuntautumisen valintaan	136
Liite 5: Tietoväittämät ristiintaulukoituina	140
Liite 6: Ominaisuuksien keskiarvot	143
Liite 7: Opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä	144
Liite 8: Syitä kiinnostukseen tai sen puutteeseen.....	148
Liite 9: Opiskelijoiden ehdotuksia kiinnostuksen lisäämiseksi	153
Liite 10: Kiinnostus ristiintaulukoituina eri taustatietojen kanssa.....	158

Liite 1: Haastattelujen runko

Tilintarkastajien haastattelut

Taustaa:

Sijoita itsesi johonkin seuraavista ikäryhmistä: 20–30, 30–40, 40–50, 50–60, yli 60.

Minkä tutkinnon olet suorittanut?

Missä työskentelet tällä hetkellä?

Kuinka kauan olet ollut alalla?

Mikä on aiempi työtaustasi?

Varsinaiset haastattelukysymykset:

Miten päädyit alalle?

Mitä mielikuvia sinulla oli tilintarkastajan ammatista ennen tilintarkastajaksi ryhtymistä?

Mikä alassa kiinnosti/houkutteli sinua? Mikä ehkä ei?

Mikä sinua motivoi työssäsi? Mikä ei?

Mitkä ovat mielikuvasi tilintarkastajan työstä?

Mitä tilintarkastajan työ on käytännössä?

Mitä muita palveluja tilintarkastajalta pyydetään itse tilintarkastustyön lisäksi?

Millainen alalle hakeutuvan henkilön tulee olla?

Millainen henkilö ei sovi alalle?

Millaisia mielikuvia ajattelet liiketalouden opiskelijoilla olevan tilintarkastajan työstä?

Kuinka paljon ajattelet liiketalouden opiskelijoiden saavan tietoa tilintarkastajan työstä? Mistä he saavat sitä? Millaista tietoa on?

Miten opiskelijoiden tietoa alasta voisi lisätä?

Ajatteletko opiskelijoiden olevan kiinnostuneita alasta? Miksi (ei)?

Miten opiskelijoiden kiinnostusta tilintarkastajan ammattia kohtaan voisi lisätä?

Millaisena näet alan tämänhetkisen tilan? Onko tilintarkastajia riittävästi vai onko heistä pulaa? Entäpä tulevaisuudessa?

Uskotko tilintarkastajatutkintouudistuksen vaikuttavan alalle hakeutumiseen? Millä tavoin?

Mitä mieltä itse olet tutkintouudistuksesta?

Onko mielestäsi tekemäni tutkimus tarpeellinen?

Liite 2: Kyselylomake

Tilintarkastus ammattina -tutkimus

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää liikelouden opiskelijoiden ammatinvalinnan kriteereitä. Tutkimuksen taustalla on halu selvittää tilintarkastajan työn suosiota opiskelijoiden keskuudessa. Kysely tehdään Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden liikelouden opiskelijoille. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15 minuuttia. Ilmoittaessasi kyselyn loppupuolella nimesi ja sähköpostiosoitteesi osallistut arvontaan, jonka palkintona on kolme 75 euron arvoista lahjakorttia S-ryhmän liikkeisiin. Palkinnot tulevat Suomen Tilintarkastajat ry:ltä, jolle tutkimuksessa saatu tieto on arvokasta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä vastanneiden henkilöllisyys paljastu tutkimustuloksista. Kyselyssä annettuja vastauksia käytetään vain tämän tutkimuksen vaatimiin tarpeisiin.

Taustatiedot

* 1. Sukupuoli

--Valitse tästä-- ▾

* 2. Ikä

--Valitse tästä-- ▾

3. Pohjakoulutuksesi (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ylioppilastutkinto
 ammattitutkinto

Jos vastasit ammattitutkinto, mikä?

* 4. Laurean yksikkö, jossa pääsääntöisesti opiskelet

--Valitse tästä-- ▾

5. Suuntautumisesi opinnoissa (tai mihin aiot suuntautua)

* vaihtoehdot

- taloushallinto
 johtaminen
 markkinointi
 yrittäjyys
 oikeustradenomi
 en tiedä vielä
 jokin muu kuin edellä mainitut

Mikä?

6. Mikäli tiedät suuntautumisvaihtoehdosi, miksi juuri se erityisesti kiinnostaa sinua tai sopii sinulle?

* 7. Minä vuonna aloitit opiskelun Laureassa?

--Valitse tästä-- ▾

* 8. Kuinka paljon sinulle on tähän mennessä kertynyt taloushallinnon ja rahoituksen opintopisteitä?

--Valitse tästä-- ▾

Seuraava >>

Ammattiin liittyvä tieto

9. Mikä on mielestäsi paras tapa saada ammatinvalintaan liittyvää tietoa? Voit valita enintään kolme vaihtoehtoa.

- opettajalta
- opinto-ohjaajalta
- ammattiin liittyvistä opinnoista
- ammatissa työskenteleviltä
- työpaikkavierailuilla
- työharjoittelusta tai vastaavasta
- kirjoista/lehdistä
- esitteistä/mainoksista
- televisiosta
- radiosta
- internetistä
- tuttavalta/perheenjäseneltä/kaverilta
- muualta

Jos vastasit muualta, mistä?

10. Tradenomin koulutus riittää pohjaksi tilintarkastajan tutkintoon. Mikäli olet saanut tietoa tilintarkastajan työstä, niin mistä? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- opettajalta
- opinto-ohjaajalta
- aiheeseen liittyvistä opinnoista
- tilintarkastajalta
- vierailulta tilintarkastustoimistossa
- olen työskennellyt/ollut harjoittelussa tilintarkastustoimistossa
- kirjoista/lehdistä
- esitteistä/mainoksista
- televisiosta
- radiosta
- internetistä
- tuttavalta/perheenjäseneltä/kaverilta
- en mistään
- muualta

Jos vastasit muualta, mistä?

11. Mikä olisi paras tapa lisätä opiskelijoiden tietoa tilintarkastajan työstä? Voit valita enintään kolme vaihtoehtoa.

- tietoa opettajalta
- tietoa opinto-ohjaajalta
- aiheeseen liittyvät opinnot
- tilintarkastaja tulisi esimerkiksi kouluun kertomaan työstä
- vierailu tilintarkastustoimistossa
- työskentely/harjoittelu tilintarkastustoimistossa
- kirjat/lehdet
- esitteet/mainokset
- televisiodokumentti tai -ohjelma
- radio-ohjelma tai -mainonta
- internet
- tietoa tuttavalta/perheenjäseneltä/kaverilta
- jokin muu tapa

Jos vastasit jokin muu tapa, mikä?

12. Miten seuraavat väittämät vastaavat tietojasi tilintarkastajan työstä? Valitse jokaiseen kohtaan yksi vaihtoehto. (5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä).

	5	4	3	2	1
* Olen saanut tarpeeksi tietoa tilintarkastajan ammatista.	☐	☐	☐	☐	☐
* Minua kiinnostaisi saada lisää tietoa tilintarkastajan työstä.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiedän, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiedän tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiedän, mitä eroa on tilintarkastajalla ja kirjanpitäjällä.	☐	☐	☐	☐	☐
* Minulla on paljon tietoa tilintarkastajan työtehtävistä.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiedän, minkä suuruisia palkkaa tilintarkastaja saa.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiedän teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu.	☐	☐	☐	☐	☐
* Olen jo saanut käytännön kokemusta tilintarkastajan työstä, esimerkiksi työharjoittelussa.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tarvitsisin lisää tietoa tilintarkastajan työstä, jotta tietäisin millaista se on.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tiesin jo ennen liiketalouden opintojeni aloittamista, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.	☐	☐	☐	☐	☐
* Olen Laureassa opiskellessani saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.	☐	☐	☐	☐	☐
* En tiennyt ennen tätä tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on yksi ammattivaihtoehto tradenomille.	☐	☐	☐	☐	☐

13. Miten seuraavat väittämät mielestäsi vastaavat Laurean opetusta ja tiedotusta? Valitse jokaiseen kohtaan yksi vaihtoehto (5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä).

	5	4	3	2	1
* Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia taloushallinnon opintoja.	☐	☐	☐	☐	☐
* Laurea tarjoaa riittävästi tilintarkastajan tutkintoon vaadittavia oikeustieteen ja muita opintoja.	☐	☐	☐	☐	☐
* Laurea tarjoaa tilintarkastuksen opetusta.	☐	☐	☐	☐	☐
* Laureassa saa tietoa tilintarkastuksesta myös muuten, esimerkiksi koulussa vieraileilta tilintarkastajilta tai opinto-ohjaajalta.	☐	☐	☐	☐	☐
* Laureassa tiedotetaan tarpeeksi tilintarkastajan työstä ja tilintarkastusalasta.	☐	☐	☐	☐	☐

<< Edellinen Seuraava >>

Sivu 2 / 5

Mielikuvat ja kiinnostus

14. Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä? Valitse jokaiseen kohtaan yksi vaihtoehto (5 = erittäin paljon, 4 = melko paljon, 3 = jonkin verran, 2 = melko vähän, 1 = ei yhtään).

	5	4	3	2	1
* sosiaalisuus/vuorovaikutus	☐	☐	☐	☐	☐
* itsenäinen työnteke	☐	☐	☐	☐	☐
* joustava työtahti	☐	☐	☐	☐	☐
* lyhyet työpäivät	☐	☐	☐	☐	☐
* paljon vapaa-aikaa	☐	☐	☐	☐	☐
* rutiininomaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* työn monipuolisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* työ, jossa oppii ja tulee aina jotain uutta	☐	☐	☐	☐	☐
* hyvä työilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
* mielenkiintoiset työtehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
* hyvä palkka	☐	☐	☐	☐	☐
* kansainvälisyys/matkustaminen	☐	☐	☐	☐	☐
* toisten auttaminen	☐	☐	☐	☐	☐
* tieteellisyys/älylliset haasteet	☐	☐	☐	☐	☐
* systemaattisuus/tarkkuus	☐	☐	☐	☐	☐
* ongelmien ratkaiseminen	☐	☐	☐	☐	☐
* mahdollisuudet yletä/kehittyä uralla	☐	☐	☐	☐	☐
* arvostettu ammatti/työpaikka	☐	☐	☐	☐	☐
* luovuus/taiteellisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* uuden kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
* haastava/vaativa työ	☐	☐	☐	☐	☐
* vastuullinen työ	☐	☐	☐	☐	☐
* nuorekas/trendikäs työ	☐	☐	☐	☐	☐
* yrittäjämäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
* kutsumusammatti	☐	☐	☐	☐	☐
* varmat työllisyysnäköymät	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuvasi tilintarkastajan työstä? Valitse jokaiseen kohtaan yksi vaihtoehto (5 = erittäin paljon, 4 = melko paljon, 3 = jonkin verran, 2 = melko vähän, 1 = ei yhtään).

	5	4	3	2	1
* sosiaalisuus/vuorovaikutus	☐	☐	☐	☐	☐
* itsenäinen työnteke	☐	☐	☐	☐	☐
* joustava työtahti	☐	☐	☐	☐	☐
* lyhyet työpäivät	☐	☐	☐	☐	☐
* paljon vapaa-aikaa	☐	☐	☐	☐	☐
* rutiinoinomaisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* työn monipuolisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* työ, jossa oppii ja tulee aina jotain uutta	☐	☐	☐	☐	☐
* hyvä työilmapiiri	☐	☐	☐	☐	☐
* mielenkiintoiset työtehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
* hyvä palkka	☐	☐	☐	☐	☐
* kansainvälisyys/matkustaminen	☐	☐	☐	☐	☐
* toisten auttaminen	☐	☐	☐	☐	☐
* tieteellisyys/älylliset haasteet	☐	☐	☐	☐	☐
* systemaattisuus/tarkkuus	☐	☐	☐	☐	☐
* ongelmien ratkaiseminen	☐	☐	☐	☐	☐
* mahdollisuudet yletä/kehittyä uralla	☐	☐	☐	☐	☐
* arvostettu ammatti/töpaikka	☐	☐	☐	☐	☐
* luovuus/taiteellisuus	☐	☐	☐	☐	☐
* uuden kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
* haastava/vaativa työ	☐	☐	☐	☐	☐
* vastuullinen työ	☐	☐	☐	☐	☐
* nuorekas/trendikäs työ	☐	☐	☐	☐	☐
* yrittäjämäisyys	☐	☐	☐	☐	☐
* kutsumusammatti	☐	☐	☐	☐	☐
* varmat työllisyysnäköymät	☐	☐	☐	☐	☐

* 16. Millaisia muita mielikuvia sinulla on tilintarkastajan työstä? (Kuvaile mielikuviasi esimerkiksi muutamalla lauseella tai adjektiivilla.)

17. Miten seuraavat väittämät vastaavat ajatuksiasi ammatinvalinnasta? Valitse jokaiseen kohtaan yksi vaihtoehto (5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = en osaa sanoa, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä).

	5	4	3	2	1
* Minua kiinnostaisi työskennellä laskentatoimen/taloushallinnon alalla.	☐	☐	☐	☐	☐
* Olen valinnut tai aion valita opinnoissani paljon laskentatoimen/taloushallinnon opintoja.	☐	☐	☐	☐	☐
* Olen kiinnostunut tilintarkastajan ammatista.	☐	☐	☐	☐	☐
* Olen kiinnostunut jostakin muusta taloushallinnon/laskentatoimen ammatista kuin tilintarkastus.	☐	☐	☐	☐	☐
* Voisin ajatella tilintarkastajan ammattia yhtenä uravaihtoehtonani.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani tilintarkastajan ammattia kohtaan.	☐	☐	☐	☐	☐
* Tähän tutkimukseen vastaaminen lisäsi kiinnostustani hankkia tietoa tilintarkastajan ammatista.	☐	☐	☐	☐	☐

* 18. Miksi olet tai et ole kiinnostunut tilintarkastajan työstä?

* 19. Miten opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan tilintarkastajan työstä?

Osallistuminen arvontaan ja haastatteluun

20. Jätä tähän kohtaan nimesi ja sähköpostiosoitteesi, jos haluat osallistua kolmen 75 euron arvoisen S-ryhmän lahjakortin arvontaan. Arvonta tapahtuu kyselyn vastausajan päätyttyä, ja voittajiin otetaan sähköpostitse yhteyttä.

Nimi

Sähköpostiosoite

21. Oletko valmis tulemaan haastatteluun, jos tutkimuksessa tulee tarvetta lisäkysymyksille? Jätä siinä tapauksessa sähköpostiosoitteesi vielä tähän kohtaan.

<< Edellinen Seuraava >>

Kiitos vastauksistasi!

Sivu 4 / 5

Oletko tyytyväinen antamiisi arvoihin? Tämän sivun jälkeen tapahtuu tallennus, etkä enää voi tällä lomakkeella muuttaa arvoja.

Tietojen lähetyks

<< Edellinen Valmis

Sivu 5 / 5

Järjestelmänä Eduix E-lomake 3.1, www.e-lomake.fi

Liite 3: Saatekirje sähköpostilla

Vastaanottaja: Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran liiketalouden opiskelijat

Aihe: Vastaa ja voita lahjakortti!

Hei liiketalouden opiskelija,

Mikä sinusta tulee isona? Opiskelen liiketaloutta Laurea-ammattikorkeakoulussa Hyvinkäällä ja teen tradenomien ammatinvalintaan liittyvää opinnäytetyötä ja siihen kyselytutkimusta. Kysely tehdään Laurean Hyvinkään ja Leppävaaran yksiköiden liiketalouden opiskelijoille. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 15 minuuttia. Ilmoittaessasi kyselyn lopussa nimesi ja sähköpostiosoitteesi osallistut kolmen 75 euron arvoisen S-ryhmän lahjakortin arvontaan.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä vastanneiden henkilöllisyys paljastu tutkimustuloksista. Kyselyssä annettuja vastauksia käytetään vain tutkimuksen vaatimiin tarkoituksiin. Tutkimusta varten on saatu tutkimuslupa Laurealta.

Vastausaikaa on 24.3. asti, joten vastaathan pian.

Linkki kyselyyn:

<https://elomake3.laurea.fi/lomakkeet/10461/lomake.html>

Vastaan mielelläni tutkimustani koskeviin kysymyksiin, jos sellaisia ilmenee. Alla näkyvät yhteystietoni.

Kiitos tärkeistä vastauksistasi ja aurinkoista alkukevättä!

Terveisin,

Johanna Lahti

johanna.h.lahti@laurea.fi

Laurea-ammattikorkeakoulu

Hyvinkää

Liite 4: Syitä opintosuuntautumisen valintaan

6. Mikäli tiedät suuntautumisvaihtoehtosi, miksi juuri se erityisesti kiinnostaa sinua tai sopii sinulle?
Taloushallinto
Ei tarvitse keksiä mitään uutta tai olla luova vaan noudattaa lakeja ja pyöritellä numeroita.
Taloushallinnossa on "varmoja" työpaikkoja, ja alan osaamista tarvitaan kaikessa liiketoiminnassa. Vaikka sitten ryhtyisi muun alan yrittäjäksi, taloushallinto on hyvä osata. Lisäksi olen kiinnostunut rahoitus-alasta, joten tunnuslukuja on osattava lukea.
Numerot ovat olleet aina kiinnostavia
Uskon, että siltä alalta löytyy töitä.
Alalla on töitä
Suuntautumisvaihtoehtoja oli vain kaksi, joten ajattelin, että taloushallinto sopisi niistä kahdesta minulle paremmin. Taloushallinnosta löytyy myös töitä enemmän kuin markkinoinnista.
Vaikeuttaa kivalta.
Hyvät työllistymismahdollisuudet, konkreettista, tilintarkastus kiinnostaa..
Hakiessani opiskelemaan olin jo päättänyt suuntautua taloushallintoon. Uskon, että taloushallinnon opinnoista on eniten hyötyä työelämässä.
Taloushallinto/rahoitus. Markkinointi (toinen vaihtoehto Leppävaaran Laureassa) ei kiinnostanut ja numeroiden pyörittely on tuntunut aina luontevalta.
Taloushallinto tuntui luonnolliselta vaihtoehdolta, koska se sujui alustavien opintojaksojen puitteissa hyvin.
Minua kiinnostaa taloushallinto (nykyinen työni) mutta myös markkinointi ja johtaminen, vielä en ole päättänyt
työpaikkoja on avoinna, olen luonteeltani tarkka, joka sopii työhön.
Pidän numeroista ja järjestelmällisyydestä
Pidän taloushallinnosta sekä rahoituksesta. Koen, että sillä alalla on juuri minulle sopivat haasteet ja mahdollisuudet kehittyä.
Suuntautumiseni on siis sekä taloushallinto että johtaminen (edellisessä kysymyksessä ei voinut valita kuin yhden vaihtoehdon!) Olen ollut työelämässä noin 20 vuotta taloushallinnon eri tehtävissä mutta minulla ei ole siihen loppututkiminta. Ja johtamisen valitsin koska se on niin monialainen ja siinä joutuu paljon tekemisiin ihmisten kanssa.
Ala on kiinnostanut aina sekä haluaisin yksityisyrittäjäksi.
Tykkään oivaltaa ja päätellä asioita
Samana alan pohjakoulutus. Mielenkiintoinen ala, varmasti myös löytyy töitä. Tykkään työskennellä numeroiden parissa.
Taloushallinto on selkeää ja vaatii tarkkuutta.
Koska tykkään raha asioista sekä rahan suunnitteellinen käyttö.
Tykkään matemaattisista ratkaisusta ja mielestäni taloushallinnon kirjanpito on kivaa.
Haluan oppia ja kehittyä hallinnollisissa työtehtäviä. Tulevaisuudessa haluan olla esimies ja siksi tämä taloushallinto sopii hyvin urasuunnitelmiini.
"varma" valinta..
Olen analyttinen ja pidän numeroiden kanssa työskentelystä.
Taloushallinto kiinnostaa, koska olen järjestelmällinen ja numerotarkka.
Hyvät työllistymismahdollisuudet
Olen pikkutarkka ja pidän numeroista, joten uskon, että taloushallinnon ala sopii minulle.
Yleishyödyllinen aihe ja melko kiinnostava aihe. Työllistyminen on myös helpompaa kuin monessa muussa työssä.
Oikeustradenomi
Uskon suuntautumisen olevan hyvä kilpailuetu valmistumisen jälkeen työmarkkinoilla.
lakiasiat kiinnostavat
Työskentelen asianajosihteerinä ja työni on erittäin mielenkiintoista. Minua kiinnostaa myös oikeustieteen opiskelu yliopistossa ja oikeustiede on jo todella pitkään kiinnostanut minua. Koen, että valitsin oikean suuntautumisvaihtoehdon, sillä se sopii kiinnostuksen kohteisiini ja

lakiasioiden kanssa haluan jatkossakin työskennellä.
Saattaa avata poliittisia ovia vielä elämän aikana.
oikeudelliset asiat kiinnostavat, koska niiden osaamisesta on varmasti tulevaisuudessa hyötyä monellakin alalla.
Oikeudellisen osaamisen suuntautumisvaihtoehto oli minulle keskeinen peruste hakeutua opiskelemaan nimenomaan Laurea Hyvinkäälle. Olen pyrkinyt useamman kerran oikeustieteelliseen pääsemättä sisään ja lopulta päätin etsiä vaihtoehtoisen väylän opiskella jotain oikeudelliseen toimintaympäristöön liittyvää.
nuorempana miettinyt juristin ammattia ja kun kuulin tästä koulutuksesta, se tuntui kiinnostavalta ja sopivalta minulle
Kiinnostus oikeustieteisiin.
Pian puolentoista vuoden ajan projektijohtamista opiskelleena on mielenkiintoista nähdä myös toisenlainen puoli. Oikeustradenomiopinnot valmistavat moneen.
Ala on kiinnostava ja työllistymismahdollisuudet kohtuullisen hyvät.
Haluan oppia koulussa muutakin kuin projektityöskentelyä. Mielestäni ammattikorkeaan kuuluu myös luentomuotoinen opetus, jota on tarjolla oikeuspuolella.
Oikeuden toteutuminen on aina ollut minulle tärkeää. Lisäksi oikeustradenomi työllistyy hyvin.
Minua kiinnostaa oikeuteen ja lakiin liittyvät asiat ja oikeustradenomiksi ei voi myöskään opiskella kuin muutamassa ammattikorkeakoulussa, minkä takia ajattelin myös valita sen suuntautumiseksi.
Minua kiinnostaa muun muassa sopimusasiat. Yleisesti hain Hyvinkään Laureaan opiskelemaan vainkin sen takia. Suurempaa syytä en osaa kertoa kuin, että takaraivossa on semmoinen tunne, että haluan kouluttautua näin.
olen jo taloushallinnon ammattilainen, markkinointi ei kiinnosta eikä yrittäjäyys sitäkään vähää. Juridista osaamista tarvitsee aina ja se kiinnostaa.
Olen kiinnostunut oikeustieteestä. En suorita tradenomitutkintoa loppuun vaan haen oikeustieteelliseen tiedekuntaan.
juridiikka on aina kiinnostanut
Olen kiinnostunut oikeudesta
Juridiikka kiinnostaa minua minkä lisäksi minulla on taustalla avoimen yliopiston oikeustieteiden opintoja.
Projektioinnit eivät enää kiinnostaneet, joten vaihtoehdoksi jäi oikeuspuoli
sopii työkuvaani
olen aiemmin työskennellyt poliisilla ja haluan samantyyppiseen työhön takaisin
Olen aikaisemmalta koulutukseltani hotelli- ja ravintola-alan restonomi. Tradenomi opinnoissa ei tuntunut olevan mitään uutta, joten täytyi kokeilla jotakin, mitä en vielä ollut opiskellut -- > lakia.
Mielenkiintoinen ala, joka päivää oppii uutta.
Markkinointi
Markkinointi vaikutti kaikista monipuolisimmalta ja mielenkiintoisimmalta
Olen kiinnostunut vähittäistavarakaupasta ja erityisesti tuotteiden brändäyksestä ja markkinoinnista
Sopisi hyvin minun persoonaan.
Olen aina ollut kiinnostunut markkinoinnista sekä myynnistä, joten suuntautumisen valinta oli minulle luonnollinen.
Markkinointi on ollut alusta asti minulle selvä suuntautumisvaihtoehto, sillä olen ollut siitä aina kiinnostunut.
Sopii omiin kiinnostuksiin ja osoittautunut vahvuudeksi
Pystyn yhdistämään kosmetologin tutkinnon ja tradenomintutkinnon = Kosmetiikkamaahan-tuonti
Mietin vielä markkinoinnin ja johtamisen väliltä.
Olen ulospäin suuntautunut ja pidän siitä, että saa olla tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa päivittäin. On mukava kehittää ja luoda uutta. Yksikään päivä ei markkinointialalla ole samanlainen, joka on hyvä sillä saatan kyllästyä helposti.
Vahingossa on sinne kerääntynyt eniten pisteitä.

Aiemman koulutukseni suuntaus oli myös markkinointi ja se on ala joka itseäni kiinnostaa ja jonka parissa haluan työskennellä ja kehittyä.
Projektien kautta "ajauduin" markkinointiin mutta se myös kiinnostaa, koska se antaa paljon mahdollisuuksia työmarkkinoilla.
Olen aina pitänyt markkinoinnista ja haluan tehdä sitä myös "aikuisena".
Laurea Leppävaaran Business management-opinnoissa ei varsinaisesti valittu suuntautumista, mutta valinnaisilla kursseilla ja opinnäytetyölläni olen vahvasti kääntynyt markkinoinnin puoleen. Se vaan tuntuu mielekkäämmältä ja luovemmalta alalta kuin pelkkä numeroiden pyörittely.
Koska se vaikuttaa mielenkiintoisimmalta vaihtoehdolta
Huomaamatta luontevasti markkinointi valikoitui.
markkinointi kiinnostaa minua, koska pidän uusien ideoiden keksimisestä ja kehittamisestä.
Monipuolinen työ ja hyvät etenemismahdollisuudet.
monipuolisuus
Se tuntui eniten omalta hommalta, kun kaikkia on koettanut.
Markkinointi pitää sisällään paljon kaikkea erilaista ja se mahdollistaa työllistymisen laajalla ajalla.
Kaipaa työtä, jossa voi käyttää luovuutta
Haluan toteuttaa itseäni ja olla luova. Markkinoinnissa saa tehdä erilaisia tehtäviä ja kehitystyötä on jatkuvasti, jos haluaa menestyä.
Menee hyvin yhteen luonteeni kanssa
Koska mikään muu ei sovi. Minulla ei ole hyvä laskupää, en pidä kirjanpidosta varsinaisesti. Osaan tunnistaa oikeita lukuja ja seurata tuottavuutta yms. mutta en halua tehdä sitä työkseni. Haluan tehdä työkseni jotain luovaa ja jossa saa osallistua suunnitteluun toteutukseen ja tekemiseen
Taloushallinnon puolelta ei ole löytynyt töitä, joten koulutan itseäni hieman lisää ja opiskelujen aikana kiinnostus markkinointiin on herännyt. Se on luovaa ja toimeksiannot vaihtelevat yrityksen mukaan.
Markkinointi on Leppävaaran mahdollisuuksista kiinnostavin, olen luova luonne.
Johtaminen
Hyvät työmahdollisuudet ja työskentelyä ihmisten kanssa.
Haastavan oloista
Kiinnosti jostain itselle tuntemattomasta syystä ja puoliksi myös ajauduin luonnollisesti siihen.
Koen johtamisen mielenkiintoisena ja haluan siksi syventyä siihen ja oppia johtamaan.
Minua on aina kiinnostanut johtaminen sillä minulla on aina ollut ns. johtajan ominaisuuksia. Olen usein ollut ryhmän johtajana tai projektipäällikkönä ja pidän siitä, että kannan suurta vastuuta ja saan antaa muille tehtäviä, jotta tavoite saadaan toteutettua.
Haluan suuntautua innovaatio kehittämiseen maisteri koulutuksessa, joten uskon että johtaminen tukee sitä.
Erikoistun johtamiseen ja viestintään, koska minua kiinnostaa tulevaisuudessa työskennellä esimiestehtävissä ja koen sen mieluisaksi ja kiinnostavaksi. Koen myös, että johtamis- ja viestintäopinnoista on hyötyä minulle myös yleensäkin tulevaisuudessa työelämässä.
Minua kiinnostaa henkilöstöhallinto eli HR ja johtaminen on olennainen osa sitä.
Johtaminen taitaa parhaiten sopia luonteeseeni, ja olen myös kiinnostunut ketteristä toimintamalleista ja LEAN johtamisesta. Tähän työpaikkani tarjoaa myös oppimismahdollisuutta.
Johtaminen, koska tykkään ns. pidellä piuhuja käsissäni. Haluan ottaa vastuuta. Ainakin tähän mennessä johtaminen on tuntunut omalta jutulta. Lisäksi syvennyn markkinointiin.
Haluan esimiestehtäviin töihin. Minulla on jonkin verran kokemusta johtajana olemisesta ja se on tuntunut luontevalta.
työkokemusten perusteella tiedän "mikä minusta tulee isona". Yrittäminen on vahva kakkonen kun olen ollut yrittäjä.
Yrittäjyys
Yrittäjyys kiinnostaa koska olen koko elämäni seurannut yrittämistä ja yrittäjyyttä sivusta.
Sellaista työpaikkaa, jossa viihtyisin, ei ole. Ja kun en kortistoonkaan halua, niin tuo on ainoa

vaihtoehto
Muut suuntautumiset
Rahoitus: Rahoitus- ja pankkiala kiinnostaa.
Rahoitus: en halunnut markkinointia enkä taloushallintoa joten rahoitus jäi jäljelle
Rahoitus: Olen kiinnostunut sijoitustoiminnasta
Rahoitus: Rahavirran kiinnostavat minua ja yleinen taloudellinen tilanne. Osat erikoistumisopinnoista on samoja kun taloushallinnossa, joten voin myös mahdollisesti toimia myöhemmin taloushallinnon tehtävissä.
Rahoitus: Pysin ensisijaisesti kansantaloustieteeseen, rahoitus oli sitä lähinnä.
Rahoitus: Työskentelen tällä hetkellä rahoitusalaalla ja olen varsin kiinnostunut siitä. Haluan syventää rahoitusalan osaamistani. Lisäksi taloushallintokin kiinnostaa.
Rahoitus: Olen kiinnostunut taloudesta ja rahoitukseen liittyvistä asioista kuten sijoittamisesta.
Rahoitus: Erityisesti sijoittaminen ja osakemarkkinoiden seuraaminen on mielestäni erittäin mielenkiintoista, joten tulen työllistymään luultavimmin pankkisektorille.
Viestintä ja liiketoiminta: viestintä kiinnostaa koska opiskelen kieliä ja liiketoimintaan erikoistuin puoli vahingossa kun sain projekteista pisteitä siihen
Viestintä: Viestintää voi opiskella halutessaan lisää myöhemmin ja sitä tarvitaan jokaisessa työtehtävässä.
Myynti finanssialalla: Laureassa minulla ei ole mahdollisuutta suuntautua juuri sinne, mihin haluaisin eli myynti- ja asiakaspalvelutyöhön.
Oikeus YAMK: Pohjakoulutukseni on oikeustradenomi
Service Innovation and Design: Palvelujen kehittämistä tarvitaan hyvin monella eri alueella.

Liite 5: Tietoväittämät ristiintaulukoituina

Olen saanut tarpeeksi tietoa tilintarkastajan työstä.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	2	4	3
Jokseenkin samaa mieltä	7	6	7
En osaa sanoa	18	21	19
Jokseenkin eri mieltä	32	31	32
Täysin eri mieltä	40	37	39
Yhteensä	100	100	100

Minua kiinnostaisi saada lisää tietoa tilintarkastajan työstä.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	12	19	15
Jokseenkin samaa mieltä	35	40	38
En osaa sanoa	20	12	16
Jokseenkin eri mieltä	21	13	17
Täysin eri mieltä	12	15	13
Yhteensä	100	100	100

Tiedän, millainen koulutus ja työkokemus tilintarkastajan tutkintoon pyrkivältä vaaditaan.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	4	1	3
Jokseenkin samaa mieltä	15	25	19
En osaa sanoa	15	21	17
Jokseenkin eri mieltä	39	25	33
Täysin eri mieltä	28	27	28
Yhteensä	100	100	100

Tiedän tilintarkastusta koskevista laeista ja säännöksistä.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	4	1	3
Jokseenkin samaa mieltä	13	12	13
En osaa sanoa	16	12	14
Jokseenkin eri mieltä	27	37	32
Täysin eri mieltä	40	37	39
Yhteensä	100	100	100

Tiedän, mitä eroa on tilintarkastajalla ja kirjanpitäjällä.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	24	18	21
Jokseenkin samaa mieltä	20	28	23
En osaa sanoa	15	9	12
Jokseenkin eri mieltä	22	24	23
Täysin eri mieltä	20	21	20
Yhteensä	100	100	100

Minulla on paljon tietoa tilintarkastajan työtehtävistä.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	1	1	1
Jokseenkin samaa mieltä	9	6	7
En osaa sanoa	15	7	11
Jokseenkin eri mieltä	35	39	37
Täysin eri mieltä	40	46	43
Yhteensä	100	100	100

Tiedän, minkä suuruista palkkaa tilintarkastaja saa.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	1	1	1
Jokseenkin samaa mieltä	11	13	12
En osaa sanoa	11	16	13
Jokseenkin eri mieltä	41	21	32
Täysin eri mieltä	35	48	41
Yhteensä	100	100	100

Tiedän teoriassa, mitä tilintarkastajan työhön kuuluu.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	6	4	5
Jokseenkin samaa mieltä	28	31	30
En osaa sanoa	18	10	15
Jokseenkin eri mieltä	28	31	30
Täysin eri mieltä	20	22	21
Yhteensä	100	100	100

Olen jo saanut käytännön kokemusta tilintarkastajan työstä, esimerkiksi työharjoittelussa.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	0	0	0
Jokseenkin samaa mieltä	2	1	2
En osaa sanoa	4	3	3
Jokseenkin eri mieltä	6	9	7
Täysin eri mieltä	88	87	87
Yhteensä	100	100	100

Tarvisisin lisää tietoa tilintarkastajan työstä, jotta tietäisin, millaista se on.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	29	37	33
Jokseenkin samaa mieltä	40	39	40
En osaa sanoa	12	6	9
Jokseenkin eri mieltä	7	3	5
Täysin eri mieltä	11	15	13
Yhteensä	100	100	100

Tiesin jo ennen liiketalouden opintojeni aloittamista, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	22	15	19
Jokseenkin samaa mieltä	24	28	26
En osaa sanoa	13	16	15
Jokseenkin eri mieltä	17	12	15
Täysin eri mieltä	23	28	26
Yhteensä	100	100	100

Olen Laureassa opiskellessani saanut tietää, että tilintarkastajan ammatti olisi tradenomille yksi ammattivaihtoehto.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	6	22	13
Jokseenkin samaa mieltä	12	15	13
En osaa sanoa	18	10	15
Jokseenkin eri mieltä	18	19	19
Täysin eri mieltä	45	33	40
Yhteensä	100	100	100

En tiennyt ennen tätä tutkimusta, että tilintarkastajan ammatti on yksi ammattivaihtoehto tradenomille.	Hyvinkää	Leppävaara	Kaikki
n =	82	67	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	21	10	16
Jokseenkin samaa mieltä	10	7	9
En osaa sanoa	13	9	11
Jokseenkin eri mieltä	11	13	12
Täysin eri mieltä	45	60	52
Yhteensä	100	100	100

Liite 6: Ominaisuuksien keskiarvot

Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet sopivat työhön, jota haluaisit tehdä?	Keskiarvo
yrittäjämäisyys	2,62
lyhyet työpäivät	2,76
luovuus/taiteellisuus	2,79
rutiininomaisuus	2,83
paljon vapaa-aikaa	2,97
nuorekas/trendikäs työ	3,00
kansainvälisyys/matkustaminen	3,11
kutsumusammatti	3,13
tieteellisyys/älylliset haasteet	3,30
uuden kehittäminen	3,37
toisten auttaminen	3,41
systemaattisuus/tarkkuus	3,52
haastava/vaativa työ	3,68
ongelmien ratkaiseminen	3,74
vastuullinen työ	3,93
varmat työllisyysnäkökymät	3,93
arvostettu ammatti/työpaikka	3,98
itsenäinen työnteke	4,01
joustava työtahti	4,09
sosiaalisuus/vuorovaikutus	4,09
työ, jossa oppii ja tulee aina jotain uutta	4,19
hyvä palkka	4,23
työn monipuolisuus	4,32
mahdollisuudet yletä/kehittyä uralla	4,39
mielenkiintoiset työtehtävät	4,70
hyvä työilmapiiri	4,75

Kuinka paljon seuraavat ominaisuudet vastaavat mielikuviasi tilintarkastajan työstä?	Keskiarvo, kaikki	Keskiarvo, kiinnostuneet
luovuus/taiteellisuus	1,46	1,91
kansainvälisyys/matkustaminen	1,86	2,42
nuorekas/trendikäs työ	1,87	2,45
uuden kehittäminen	1,99	2,56
lyhyet työpäivät	2,28	2,73
paljon vapaa-aikaa	2,42	2,89
sosiaalisuus/vuorovaikutus	2,56	3,24
kutsumusammatti	2,58	2,91
työn monipuolisuus	2,65	3,46
yrittäjämäisyys	2,73	2,66
toisten auttaminen	2,81	3,24
mielenkiintoiset työtehtävät	2,96	3,94
työ, jossa oppii ja tulee aina jotain uutta	2,97	3,66
joustava työtahti	3,01	3,25
tieteellisyys/älylliset haasteet	3,15	3,6
hyvä työilmapiiri	3,16	3,53
mahdollisuudet yletä/kehittyä uralla	3,23	3,58
arvostettu ammatti/työpaikka	3,29	4,09
hyvä palkka	3,48	4,17
varmat työllisyysnäkökymät	3,77	4,18
haastava/vaativa työ	3,89	4,18
ongelmien ratkaiseminen	3,93	4,07
rutiininomaisuus	4,36	4,26
vastuullinen työ	4,46	4,46
itsenäinen työnteke	4,50	4,52
systemaattisuus/tarkkuus	4,78	4,79

Liite 7: Opiskelijoiden mielikuvia tilintarkastajan työstä

16. Millaisia muita mielikuvia sinulla on tilintarkastajan työstä?
Ei ole.
Tarkkuus ja huolellisuus
Töissä on usein kiire
Tylsä, yksitoikkoinen
Oma mielikuvani on se, että työ on hyvin itsenäistä ja vaatii tarkkuutta ja keskittymiskykyä.
Haastavaa ja stressaavaa
Yksin toimistossa hoitaa työtehtävänsä.
Laskentatoimi on yksi suosituimmista suuntautumisvaihtoehdoista ekonomeille, mutta silti tilintarkastajille on melko varmasti työtä. Eivätkö koulutetut viihdy alalla?
Rutiinomaista työtä, jossa edetään tarkkojen normien ja säädösten mukaan.
Itseen toistavaa. Tylsää numeroiden pyörytystä.
siistiä toimistotyötä
Tilintarkastajan työstä tulee mieleen siistit konttorit, jossa tehdään rutiininomaisesti tilintarkastustyötä. Työssä vaaditaan tarkkuutta.
Tarkkaa ja hyödyllistä työtä
tarkkuutta vaativa
Yksinäistä työskentelyä
Tylsää työtä, numeroita, kakkulat nenällä pölyisessä toimistossa jne. jne.
Yksinäistä, tarkkaa, tärkeää
Ei juuri mitään
Kuvittelisin hyötyä olevan ominaisuuksista kuten: numerotarkkuus, järjestelmällisyys, loogisuus, huolellisuus, kyky hallita kokonaisuuksia ja ymmärtää syy-seuraus suhteita sekä bongaila aineistosta anomalioita ja niiden syitä. Miellän tilintarkastajan työn hyvin perinteikkääksi ja arvostusta nauttivaksi ammatiksi, jonka työkuva on selkeä & rajattu (ja siksi kiinnostava sellaisten tutkintojen meressä, jotka eivät valmista mihinkään konkreettiseen työtehtävään ns. suoraan koulun penkiltä).
numeroita
Ei tule mieleen muuta.
Jämptiä, kokonaisuuksia painottavaa.
Mielenkiintoista ja haastavaa, mutta silti ehkä hieman liian tarkkaavaisuutta vaativaa
En tiedä tilintarkastajan työstä paljoakaan, mutta voisi kuvitella sen olevan aika yksitoikkoinen.
Tylsää, rutiinomaista, lukujen pyörittelyä, ei saa tulla virheitä tai voi vaikuttaa aika pahastikin
kiinnostavaa
Tärkeätä, vaativaa, arvostettua työtä.
tarkkuus huolellisuus ja pitää tietää paljon taloushallinnosta
Vähän samanlaista kuin olisi esim. pankissa töissä. Tarkkuus, "asiallisuus"
Numeroiden pyörittelyä.
Tasainen toimistotyö, yksinäinen
En osaa sanoa
Varmistaja, tarkistaa, että kaikki on kunnossa ja tehty laillisesti
Tarkkuutta vaativaa, paljon osattava lainopillisia ohjeistuksia
Ei muuta.
Aika kuivaa paperityötä.
En osaa sanoa.
Tarkkuutta vaativaa.
Tylsää puuhaa ja tilinpäätösten tutkimista
Yksitoikkoista

Vaatii hyvän pohjakoulutuksen. Työ pitää tehdä tarkasti ja huolellisesti.
Minulla ei ole konkreettisia mielikuvia.
Kuittien tarkastamista yms.
saa matkustella paikasta toiseen tarkastamassa eri yritysten tilinpäätöksiä.
Työ vaatii keskittymiskykyä, jotta ei tee virheitä.
Tarkkaa ja osaamista vaativaa
Tilintarkastajan työ on mielestäni tarkkaa ja rutiinin omaista.
ei ole.
Tarkkaa ja vaativaa. Itsenäistä työskentelyä, paljon papereiden ja tietokoneen kanssa.
Vaativaa ja yksilötyöskentelyä. Jatkuvasti lähes samankaltaista työtä.
En osaa sanoa.
Arvostettua, melko itsenäistä ja hyvin vastuullista.
Suhteellisen yksipuolinen työ.
Joustava tarkkuutta vaativa tutkimustyö.
Rikollisuus, järjestys, salkku, tietokone, työpöytä, urbaanit vaihtelevat työympäristöt.
Kaavamaista työskentelyä.
tarkka, numeerinen, yksin tekemistä.
Yrityskeskeisyys, analyttisyys
tylsää, uuvuttavaa, pikkutarkkaa, samaa työtä päivästä toiseen, 8h toimistossa istumassa
Vaikeaa, haastavaa, yksin työskentelyä
Tilintarkastajan työ on yksipuolista eikä ehkä soveltuisi hyvin sosiaaliselle ihmiselle. Oma mielikuvani tilintarkastajista on, että he ovat vanhoja miehiä, jotka tekevät työtään koneen ääressä pienessä huoneessa. Pitkät työpäivät ja hyvin vähän vapaata aikaa. Lisäksi tilintarkastajan työ on vaativa ja vaatii tarkkuutta joten aivan jokaiselle työ ei sovellu.
Vaativaa ja kutsumusammatti
tarkkuutta vaativaa työtä, työntekijän ulosanti pitää olla hyvä ja plussaa olisi sosiaalinen luonne.
En tiedä mitään siitä työstä
Toimistotyötä, koneen äärellä työskentelyä, tiettyyn vuodenaikaan paljon ylitöitä.
En osaa sanoa, mutta uskoisin sen olevan haastavaa, rutiiniomaista ja samalla kuitenkin monipuolista työtä. Selkeät toimistotyöajat.
itsenäistä, siisti sisätyö
Kuulostaa tylsältä.
Pitää tuntea monipuolisesti taloushallinnon eri osa-alueita.
rutiiniomaista, päivät samanlaisia, konflikteja asiakkaiden kanssa, stressaavaa, paljon laskemista ja numeroiden pyörittelyä. analyttistä, tutkimuksellista
Tarkkuus, tiukkapipoisuus, ankaruus
kuivahko, laskemallinen, toistuva rutiini
Kovaa toimistotyötä
Vanhempi henkilö silmälasit päässä istumassa hämärässä toimistossa lukemassa/selailemassa papereita, lappuja ja tietoja.
-
Tilintarkastajan työ on tarkkaa ja huolellista työtä. Pitää olla numeraalisesti lahjakas ja perillä lainsäädännöllisistä asioista.
Numeroita, numeroita, numeroita
Matemaattinen, täsmällinen, byrokraattinen
tarkkuutta vaativa
Tarkka Tunnollinen Stressaava
Tarkkuutta vaativaa
ei kovin monipuolista, ei kuulosta ns. oikealta ammatilta vaan lisältä
Tarkka, huolellinen
asiakaspalvelu -> täytyy tulla ihmisten (asiakkaiden) kanssa toimeen
Liikaa laskettavaa.

Naisvaltainen ala, jolloin työilmapiiri ei ole hyvä.
Mielestäni tilintarkastajalta vaaditaan tarkkuutta, hyvää keskittymiskykyä sekä tehokkuutta.
Rutiininomainen ja systemaattinen. Tarkkuutta vaativa.
not for me
Tarkkaa ja vaativaa työtä
Rutiinimaista toimistotyötä
Käsitykseni mukaan tilintarkastajan työssä vaaditaan tarkkuutta ja erityistä huolellisuutta.
jatkuvaa numeroiden pyörittelyä.
Vaikea, matemaattinen, järjestelmällinen, tylsä
Paperityötä, rutiininomaista
Samojen tehtävien toistamista päivästä ja kuukaudesta toiseen.
tarkkuus ja järjestelmällisyys
Huolellinen
Tarkkaa, systemaattista ja loogista päättelykykyä vaativaa työtä.
Numeroiden pyörittelyä. Keskittymistä vaativa työ.
Vaatii lakiin perehtymistä, pitää kehittää koko ajan ammattitaitoaan ja seurata alan kehitystä. Itsenäistä ja vaativaa työtä.
Tilintarkastajan työ on erittäin tarkkuutta vaativaa ja omaa ammattitaitoa tulee kyetä soveltamaan erilaisissa tilanteissa.
arvostettu ammatti vrt. kirjanpitäjä
Lukujen pyörittelyä, tarkkuutta vaativaa
Ei mitään ajatusta
tarkkuutta vaativaa, numerot
-
Ei ole
Yksinpuurtamista.
Arvostettava työ, varmat tulevaisuudennäkymät.
Tarkkuutta vaativaa ja vastuullista työtä.
ei
Rutiininomaista, luottamuksellista
tarkkuutta vaativa, rutiininomainen ja hyvin työllistävä ammatti
En tiedä
Iso osa työstä tehdään etänä. Esim. suomalainen tilintarkastaja on "töissä" Floridassa ja tekee siellä työtehtävät sekä on asiakkaiden kanssa yhteydessä Skypellä. Kovat liksat.
toimistotyö, tarkkaa ja määrääjoista ei jousteta
Ei minkäänlaisia oikeastaan.
Toimistotyötä
Yksitoikkoista toimistohommaa
Lakiin perustuva.
rutiininomaista, tylsää, liian numeraalista
Tapaamani tilintarkastajat ovat olleet remseitä ja iloisia, mutta vastaavasti hyvin keskittyneitä työhönsä. Uskon, että työ vaatii tarkkuutta ja pitkäjänteisyyttä.
tarkkaa työtä
Samankaltaista kuin muu taloushallinto/kirjanpito. Tarkkuutta vaativaa.
Tarkkuutta vaativa työ.
-
ei muita mielikuvia
Rutiinistyö, joka sopii tarkoille ja vastuullisille ihmisille.
Aika negatiivinen käsitys. Ajattelen, että päivät pitkät istutaan tietokoneen ääressä pyörittelemässä numeroita ja sitten lähdetään salkun kanssa kotiin :D
Rutiininomaista, tarkkaa, työpäivät samanlaisia, äreitä ja ilkeitä.
Tylsää lukujen pyörittämistä tietokoneen ääressä.

Pitää todellakin osata alan lainsäädäntö ja määräykset. Pitää olla systemaattinen ja tarkka.
Tilintarkastajan työ vaikuttaa jokseenkin siltä, että jokainen työpäivä kuuluu samoissa tehtävissä ja samalla kaavalla. Kuitenkin tilintarkastajan työssä on oltava huolellinen ja kärsivällinen, jota kaikissa työpaikoissa ei samanlailla vaadita.
Rutiininomaista, tarkkaa ja vastuullista. Myös loogista päättelykykyä vaativa työ?
Olen työskennellyt kirjanpitäjänä, tilintarkastajalle piti varata aina hyvät pullat ja tarvikkeet (vihko, teroitettu kynä ja laskin) valmiiksi :)
Tarkkuutta vaativaa työtä.
Ei mitään
Tylsä, harmaa
ei ole oikeastaan mitään mielikuvaa muuten kuin että kyseessä on taloushallinnon alan työ
Sesonkiluonteinen
Paljon vastuuta, yksinäistä yksin puurtamista, vankka ja pitkä työkokemus ei siis tilintarkastajaksi suoraan koulun penkiltä, hyvä palkka, paljon töitä kerralla, koska mahdolliset tilintarkastukset ajoittuvat samaan aikaan kaikilla?
Tilintarkastajan työ vaikuttaa hyvin rutiininomaiselta, eikä se tarjoa uusia haasteita.
Tylsää ja liian rutiininomaista työtä?
Työ ei ole kovin trendikäs tai arvostettu, mutta yrityksen sisällä se on kuitenkin lähes välttämätön työ.
Tarkka Tiukka Asiallinen Järkiperäisyys
Vuoden alussa tilinkausien päätyttyä hirveä kiire yritysten yms. , samanaikaisen tarpeen vuoksi. Vuorokaudessa voisi olla ainakin 36 tuntia.
Tilintarkastajan tulee olla koko ajan hereillä lainsäädännöstä. Tilintarkastaja voi perustaa joko oman yrityksen tai sitten työskennellä esimerkiksi isommalle yritykselle.
Haastava ja työntäyteinen kutsumustyö.

Liite 8: Syitä kiinnostukseen tai sen puutteeseen

18. Miksi olet tai et ole kiinnostunut tilintarkastajan työstä?
Ne, jotka vastasivat "täysin samaa mieltä" väittämään "Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä".
Ei sovi omiin kiinnostuksen kohteisiin
se kuulostaa kivalta, systemaattiselta ja sosiaaliselta työltä, jossa on suhteellisen hyvä palkka
Luonteeni puolesta sovin alalle, tykkään tarkkuutta vaativista työtehtävistä, hyvä palkka ja työtä on tarjolla, joten ei ole pelkoa työttömyydestä.
Olen ajatellut opintojen jälkeen perustaa tilitoimiston. Tai sitten mennä palkkatyöhön kirjanpitäjäksi, jolloin siitä voisi ajatella seuraavaksi "askeleeksi" tilintarkastajan ammattia. Siksi olen kiinnostunut.
Työ on haastavaa ja monipuolista.
Koska uskoisin sen sopivan minulle ja olen pitkään ollut kiinnostunut taloushallinnosta.
Työ vaikuttaa hyvin kiinnostavalta ja haasteelliselta. Olen kolmannen vuoden opiskelija ja olen viime aikoina omatoimisesti lukenut tilintarkastajan työstä ja kiinnostunut asiasta. Ikävä kyllä opinnoissani ei ole infottu tilintarkastajan tehtävistä millään tavalla.
0
Pidän työtä vaativana sekä luotettavan ja tarkan ihmisen hommana. Mielestäni täytän nämä kriteerit.
Olen jo aikaisemmin tarkastellut yliopistosta mahdollisuutta lukea tilintarkastajaksi.
Ne, jotka vastasivat "jokseenkin samaa mieltä" väittämään "Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä".
Hyvä palkka
Työssä ei tarvitse olla niin paljon ihmisten kanssa tekemisissä kuin nykyisessä työssäni, mutta työ on silti tietystä mielessä asiakaspalvelua ja ihmisten auttamista.
En ole koskaan sekuntiakaan ajatellut tilintarkastajan työtä. Tämä herätti hiukan kiinnostusta.
Kaikki taloushallinto kiinnostaa
Tilintarkastajia tarvitaan aina, tosin olen luullut että täytyisi olla KTM tai ylemmän amk suorittanut
Taloushallinto kiinnosti, mutta ei ollut opintoja/projekteja siitä. En paljoa tiedä asiasta, siksi kiinnostaa.
Se on toki yksi vaihtoehto
Työn joustavuuden vuoksi.
Tilintarkastajan työ voisi olla minulle sopiva, jos se tarjoaa vaativia ja mielenkiintoisia tehtäviä.
Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä koska se vaikuttaa aika itsenäiseltä työltä, mutta toisaalta siinä pääsee auttamaan muita ihmisiä ja olemaan vuorovaikutuksessa, kertomaan esim. vinkkejä miten yritys voisi parantaa toimintaansa. Kiinnostaa se, että tilintarkastajan on tunnettava taloushallinnon alaa monipuolisesti.
Tykkään rutiininomaisesta työstä, jossa on selkeät ohjeet miten toimia. Mutta kaipaan myös työtä, jossa tarvitaan luovuutta.
taloushallintoala kiinnostaa minua muutenkin
Äitini työskentelee tilintarkastaja joten hänen kautta
Haluaisin tietää tarkemmin mitä työhön kuuluu ja näin saada selville sopisiko työ minulle.
-
Olen kiinnostunut, koska liittyy taloushallintoon.
Työ on systemaattista, tarkkaa, vastuullista ja tilintarkastajia kunnioitetaan. Mikäli päädyn yrittäjäksi on hyvä tietää taloushallinnosta mahdollisimman paljon.
Toisaalta yksin, rauhassa työskentely kiinnostaa, mutta taas toisaalta jos tulee ongelma eteen, onko ketään ketä konsultoida, koska olet aina yksin? Vai työskentelevätkö tilintarkastajat yhdessä? Todella suuri vastuu kiinnostaa, mutta ei suoraan vielä koulusta valmistunutta, täytyisi ensin hankkia paljon työkokemusta, jotta voi alkaa kenenkään toimia kriittisesti tarkastamaan.

Saada täydentävää kokemusta opintojeni pohjalle sekä tutustua työn eri osa-alueisiin. Mahdollisesti työkokemus voisi kasvattaa kiinnostusta alaa kohtaan entisestään.
Ne, jotka vastasivat "en osaa sanoa" väittämään "Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä".
Olen nähnyt kuinka rankkaa se voi olla
En nyt poissulkisi sitä vaihtoehtoa, mutta mielikuvani tilintarkastuksesta on että jokainen työpäivä tulisi olemaan samanlainen.
kiinnostunut sen takia, koska työ vaatii luottamusta ja se pitää tehdä hyvin. Vähemmän kiinnostunut sen takia, sillä oma mielikuvani työstä on, että siinä työskennellään hyvin paljon samanlaisessa työympäristössä jatkuvasti ja se ei ole kovin monipuolista työtä.
En ole miettinyt sen tarkemmin, koska ala ei ole suoranaisesti kiinnostanut minua.
Toistaiseksi en tiedä ammatista kovinkaan paljon, mutta olen kiinnostunut etsimään lisätietoa
Voisin teoriassa ollakin, mutta en kuitenkaan ole pohjimmiltani kovin numero-suuntautunut (siinä mielessä, että en tiedä jaksaisinko tehdä töitä numeroiden kanssa päivästä toiseen) ja olen kiinnostunut jo aiemmin oikeustieteestä tavalla, jota tuskin olen vaihtamassa ihan lennosta.
en ole miettinyt asiaa
Olen kiinnostunut taloushallinnon alalla työskentelystä, mutta tilintarkastajan työ ei ole ollut missään vaiheessa ykkösvaihtoehto. Syynä ehkä se, että siitä ei ole saanut niin paljoa tietoa kuin esimerkiksi kirjanpitäjän tai palkanlaskijan ammatista.
Kyllä se kiinnostaa juuri siksi, että se on tärkeää työtä
Sitä voisi miettiä yhtenä vaihtoehtona.
Tilintarkastajan ammatissa on hyvä työllisyystilanne ja palkka sekä oman yrityksen perustaminen pienillä kustannuksilla helposti toteutettavissa.
Taloushallintoon liittyvä, olen kiinnostunut.
Mielestäni se on mielenkiintoista ja siinä on hyvä palkka.
Siistiä sisätyötä, systemaattista. Näitä arvostan.
En osaa sanoa. En ole koskaan oikeastaan ajatellut tilintarkastajan työtä vaihtoehtona! Aion ehdottomasti tämän kyselyn jälkeen hakea lisää tietoa ammatista.
Mielenkiintoinen yhtenä vaihtoehtona, ei kuitenkaan ensimmäinen vaihtoehto
en tiää mitä se on
Erilaiset laskentatoimeen liittyvät työt kiinnostavat, sillä koen olevani hyvä matematiikassa ja siksi myöskin tilintarkastajan työ voisi olla yksi vaihtoehto.
Kovat vaatimukset ja työn vastuullisuus. Toisaalta korkea työllisyys ja hyvät palkat.
Olen kiinnostunut jollain tasolla, sillä se voisi olla ns. vakaa työ, jossa riittäisi haastetta, mutta jossa ajanmittaan tulisi myös rutiinomaisuutta.
en osaa sanoa
koen, että kyseinen ammatti on minulle liian matemaattista ja vaativaa. olen aika taiteellinen ja haluan että työpäivät ovat erilaisia ja työ on projektiluontoista. toisaalta ammatti voisi olla kiinnostava, sillä äitini toimi tilintarkastajana ja sanoi työn olevan rutiininomaista
En ehkä ole luonteeltani niin järjestelmällinen ja tarkka mitä tilintarkastajalta vaaditaan.
Koska markkinointi- sekä oikeusala on aina kiinnostanut eniten
Pikaisen googlaamisen jälkeen palkka näytti olevan melko hyvä. Sanotaanko näin että hyvä-palkkainen työ kiinnostaa aina. Työnkuva itsessään vaikuttaa hieman tylsältä.
Koen, että siinä työssä saisi hyvän pohjan finanssialalle, kun ymmärtää, miten tilintarkastus toimii.
ei tunnu omalta
En osaa sanoa, miksen olisi kiinnostunut tai miksi olisin kiinnostunut kyseisestä ammatista.
Olen kiinnostuneempi oikeudellista osaamista vaativista tehtävistä, mutta tilintarkastajan työ vaikuttaa kyllä myös mielenkiintoiselta.
Olen ajatellut että se on yllä kuvailemiani asioita [paperityötä, rutiininomaista] mutta tajusin tätä tehdessäni, että se on stereotypia joten kiinnostuin selvittämään asiaa kyselyn myötä.
-
Ei ole ollut tarpeeksi infoa.
Ehkä pitäisi saada enemmän käytännön kokemusta työstä, jotta osaisin sanoa olenko kiinnos-

tunut työstä. Tiedän tilintarkastajan työtehtävistä melko paljon mutta käytännön kokemusta minulla ei ole.
haluaisin tehdä töitä finanssi alalla.
En tiedä työstä mitään
En ole kiinnostunut, jos tilintarkastajan työhön liittyy liian paljon vastuuta.
Kuulostaa melko rutiininomaiselta työltä, joka ei innosta.
Vastuu on suuri. Kokemuksesta tiedän, että taloushallinnon töihin on vaikea päästä ilman todella pitkää työkokemusta, ja työkokemusta on mahdotonta saada, kun ei pääse alunperinkään alalle töihin. Tilintarkastajan pitää olla rautainen ammattilainen, joten luulen, että tradenomipohjalta työllistyminen tilintarkastajan tehtäviin ei todellakaan tule onnistumaan.
en hirveästi tiedä siitä mitään, joten vaikea sanoa, mutta kuulostaa mielenkiintoiselta.
Hyvä palkka?
Luulin, että tilintarkastajan työhön tarvitsee korkeamman koulutuksen. Omissa mielikuvissa tilintarkastajan työ on tylsää ja liian rutiininomaista. Toisaalta en ole perehtynyt aiheeseen, voihan olla että se on hyvinkin monipuolista.
Kaikki liiketalouden alan työt ovat kiinnostavia. Se on yksi syy, miksi halusin opiskella tätä alaa. Tilintarkastajan työ ei kuitenkaan kuulu suoranaisesti oikeustradenomin töihin enkä tiedä kovin paljon siitä, joten en osaa sanoa olisinko kiinnostunut vai en.
Ne, jotka vastasivat "jokseenkin eri mieltä" väittämään "Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä".
En ole kiinnostunut talouteen liittyvistä asioista.
En koe, että olen saanut riittävästi opetusta liittyen tilintarkastajan työhön.
En ole kovin kiinnostunut laskentatoimen/taloushallinnon alan töistä. Koulussa olen käynyt yhden kurssin, joka oli mielestäni vaikea eikä herättänyt mielenkiintoani alaa kohtaan.
En ole kovinkaan kiinnostunut laskentatoimen/taloushallinnon alasta, joten en ole kokenut tilintarkastajan työtä itselleni mielenkiintoiseksi.
ks. kohta 16 [Yksinäistä, tarkkaa, tärkeää]
Minulla ei ole mitään alalle sopivia opintoja ja niitä ei ole tarjolla Hyvinkään Laureassa pitää tietää paljon taloushallinnosta, enemmän kuin mihin omat rahkeet riittää
Siitä tai oikeastaan muistakaan vaihtoehtoista ei ole kerrottu.
Uskon että haluan tehdä tulevaisuudessa työtä, joka on enemmän muuttuvaa ja jossa on mahdollisuus luoda jotain uutta.
En ole kiinnostunut niin paljoa kirjanpidosta, vaikka rahoitus on aika lähellä.
Palkkaus ei ole hyvä ja töitä on silti paljon.
En näe itseäni tilintarkastajan työssä. Osittain se vähän pelottaa sillä se on hyvin vaativa ja tarkkuuta vaativa työ. Lisäksi minusta tuntuu, ettei minun matikalla pärjäisi tilintarkastajana. Kukaan ei myöskään ole kertonut sen tarkemmin tilintarkastajan työstä ja ennen kuin tulin Laureaan niin en edes harkinnut sellaista uramahdollisuutta. Laureassa kyllä kerrottiin, että on mahdollista työllistyä tilintarkastajaksi valmistumisen jälkeen, mutta siihen se tietopaketti vähän jäi. Jos siitä olisi kerrottu hieman enemmän, niin olisin ainakin jossain määrin siitä kiinnostunut. Ymmärrän tietenkin ettei kaikkia uramahdollisuuksia voi käydä läpi kun aloittaa opiskelut.
Olen myynnin ammattilainen, enkä näe itseäni tilintarkastajana
Työ kuulostaa tylsältä, koulussa ei saada tarvittavaa opetusta tai informoida muutenkaan mahdollisuudesta
En ole kiinnostunut kovin paljoa tilintarkastajan työstä, koska koen markkinoinnin ja ihmisten johtamisen paljon mielenkiintoisemmaksi ja itselle soveltuvammaksi
En osaa sanoa.
Se ei tunnu minulle sopivalta työltä.
En ole kiinnostunut, koska en tiedä kyseisestä ammatista tarpeeksi.
not for me
Tilintarkastajan työ ei kiinnosta, sillä vaadittavat kyvyt (tarkkuus, matemaattisuus) eivät ole itselläni riittävät ja työnkuva vaikuttaa jäykältä ja joustamattomalta, eikä siinä tarvita lainkaan luovuutta.
En välttämättä tiedä tilintarkastajan ammatista tarpeeksi. Tilintarkastajan ammatti on mie-

lestäni hieman vanhahtava ja epäseksikäs.
En tiedä siitä mitään. Mielikuvien perusteella sanoisin, että en kykene niin tarkkaan työhön jossa käytetään paljon numeroita.
En ole kiinnostunut ollut aikaisemmin, koska käsitykseni tilintarkastajan työstä eivät sopisi luonteelleni. Tilintarkastajan työnkuvaan kuuluu mielestäni tietty vakavuus, tarkkuus, vastuullisuus ja täydellisyyteen tavoittelu ja itsenäinen työskentely. Itse pidän ryhmässä työskentelystä ja olen sosiaalinen ja pelkään tehdä virheitä. Siksi tilintarkastajan työ olisi minulle stressaavaa. Mutta tämän tutkimuksen jälkeen haluan kyllä tietää lisää tilintarkastajan työtehtävistä.
Kuulostaa vähän tylsältä, toisaalta en tiedä tarpeeksi ammatista, jotta voisin sanoa siitä mitään.
Olen itse kiinnostunut juridiikasta enkä taloushallinnosta
En ole kovin kiinnostunut, eri suuntautuminen opinnoissa.
ks. kysymys 16 [Aika negatiivinen käsitys. Ajattelen, että päivät pitkät istutaan tietokoneen ääressä pyörittelemässä numeroita ja sitten lähdetään salkun kanssa kotiin :D]
Kyseinen työ ei vaan ole koskaan vaikuttanut omasta mielestäni itselle sopivalta työltä.
En osaa vastata, koska tietämykseni ammatin toimenkuvasta on puutteellinen
Käy pidemmän päälle yksitoikkoiseksi ja puuduttavaksi. Lyhyt pinna ei kestä sekavaa kirjanpitoa.
Kokemuksesta tiedän mitä sen on. Vaatii todella paljon panostusta kaiken uuden opiskeluun, päivät pitkiä. Useimmiten liiallinen kiire.
En ole varma, mutta saatan keskittyä enemmän markkinointiin. Olen surkea matematiikassa, joten en uskalla ottaa riskiä.
Ne, jotka vastasivat "täysin eri mieltä" väittämään "Olen kiinnostunut tilintarkastajan työstä".
En ole vain kiinnostunut siitä. Voi olla etten tiedä siitä tarpeeksi, mutta itsellä on kyseisestä ammatista erittäin yksitoikkoinen kuva.
En usko, että olisin tyytyväinen tilintarkastajan toimeen.
Vaikuttaa yksitoikkoiselta, työkavereina numerot, tarkkaa työtä
Taloushallinnon opetusta on niin vaikeaa saada Hyvinkäällä.
Ei ole ollenkaan minun juttuni. Vihaan matematiikkaa, lukujen pyörittelyä yms. yms. laskentaa ja taulukoita. Ei tulla esim. Excelin kanssa toimeen ollenkaan.
Pääaineeni ovat johtaminen, markkinointi ja liiketoiminta
Liian yksitoikkoista
Vanhemman yrityksen kautta tullut saatua tietoon työtä.
Ei tunnu ammatillisesti yhtään omalta taloushallintoasiat.
Ei sovi luonteenkuvaa
Yksitoikkoista, yksinäistä
En koe omaavani tarpeeksi tarkkuutta.
Haluan sosiaalisen työympäristön.
Työ vaikuttaa liian tylsältä ja teoreettiselta numeroiden ja papereiden pyörittelyltä.
Markkinointi kiinnostaa enemmän.
Yleissivistyksenä
tarvitsen jotain monipuolisempaa työtä ja jotain missä tunnen kehittyväni
Ei kiinnosta.
Se ei tunnu oikealta, tilintarkastaja tutkii mitä tapahtui kuluneena tilivuonna ja minua kiinnostaisi arvioida mitä tulee tapahtumaan tulevana tilivuonna,
Olen suuntautunut humanistisiin ammattialoihin.
Työnä se ei kiinnosta minua niin paljon kuin muunlaiset kaupallisen alan työt. En osaa sanoa sen tarkempaa syytä.
Kaavamaiset ja rutiinimaiset tehtävät eivät ole minua varten.
Taloushallinto ei oikein ole se "mun juttu".
taloushallintoon liittyvät tehtävät ei kiinnosta minua
Taloushallinto ei ole minun juttuni ja tilintarkastajalta vaaditaan hyvää taloushallinnon osaa-

mista.
Tilintarkastajalla on paremmat mahdollisuudet työllistyä kuin nykyisessä ammatissani.
En pidä toimistotyöstä, joka on joka päivä suht samanlaista
se ei tunnu omalta jutulta.
En pidä työtehtäviä mielenkiintoisina.
En ole tarpeeksi hyvä numeroiden kanssa ja olen jo valinnutalani.
En ole kiinnostunut, koska en halua työskennellä numeroiden parissa.
-
Ei kuulosta kivalta
mielikuva ei ole hyvä
Luen rahoitusta ja tulen työllistymään luultavimmin sijoituspuolelle ja pankkisektorille.
Olen todella huono matematiikassa/numeroiden kanssa.
Se on liian yksitoikkoisen kuulosta ja itse haluan tehdä jotakin luovaa.
Liian rutiininomaista ja luovuuden tappavaa.
suuntaan opintoni oikeus puolelle
Liian teknistä työtä minulle.
Rutiininomainen työ, jossa ei ole juurikaan vaihtelua. Suuri vastuu - jos jokin jää huomaamatta kirjanpitäjä ja tilintarkastaja ovat vastuussa.
Koska olen tehnyt jo yli 10 vuotta toimistohommia ja istunut päätteen edessä osittain pyörittellen lukuja.
Olen väärällä alalla, liiketalous tai mikään siihen liittyvä ei olekaan oma juttu
Vaikuttaa yhä tylsältä ja harmaalta
en ole kiinnostunut taloushallinnosta
En ole kiinnostunut, koska työ ei ole kovin sosiaalista eikä tarjoa uusia haasteita.

Liite 9: Opiskelijoiden ehdotuksia kiinnostuksen lisäämiseksi

19. Miten opiskelijoita voisi saada kiinnostumaan tilintarkastajan työstä?
Kertomalla enemmän työstä ja sen sisällöstä.
Lisäämällä taloushallinnon opetusta
Tilintarkastaja tulisi kertomaan omasta työstään opiskelijoille
Enemmän opintoja ja tietoa kyseisestä ammatista.
Enemmän ja parempaa opetusta jos saisi koulusta, voisi se lisätä kiinnostusta ja etenkin osaamista. Näillä taidoilla mitä itse olen alalta koulusta saanut, en voisi harkita lainkaan ko. ammattia.
Esittelemällä ammatin työtehtäviä enemmän
Voisi kertoa enemmän tietoa työstä ja tuoda vaikka alan työntekijöitä käymään paikan päällä.
Kertomalla siitä enemmän myös koulussa, ja lisäämällä aiheeseen liittyviä opintoja. Alan paikallisia harjoittelupaikkoja pitäisi mainostaa enemmän.
Kertomalla heille enemmän faktoja työstä sekä esittämällä käytännön esimerkkejä. Esimerkiksi tilintarkastajan vierailu voisi olla hyvä vaihtoehto.
Lisää tietoa ammatista. Ainakaan Laurean kautta sitä ei tarpeeksi saa; omakin mielikuvani ammatista on tylsäkö joskin kysely lievästi muutti mielipidettäni.
Tilintarkastajia voisi tulla puhumaan koululle siitä miten he päätyivät alalle ja mitä kaikkea se ylipäättään sisältää
Olisi hyvä, jos järjestettäisiin esimerkiksi luento, jossa olisi tilintarkastajana työskentelevä kertomassa omasta työstään.
Lisää taloushallinnon opintoja, joissa esitellään esimerkiksi tilintarkastajan työtä
Peruskursseja enemmän
Vierailijoita koululle Työharjoittelupaikoista infoa koululle, jotta oppilaat näkevät
Lisätieto. Mikäli työllisyysnäkömät ovat hyvät ja palkka on hyvä, nuoret ja vanhemmatkin kylä kiinnostuvat.
ulkopuoliset vierailijat, käynti paikanpäällä
Tarjota lisää sopivia kursseja
Varmasti työllistäviä ammatteja on nykyään niin vähän, että uskoisin ainakin turvallisuusha- kuisempia nuorison edustajia (niitäkin on) kiinnostavan tilintarkastajan lupaavat työllistymis- näkömät. (Olen siis siinä käsityksessä, että ne todella ovat lupaavat!?) Joidenkin "alempien" taloushallinnon tehtävien - kuten palkanlaskennan - kohdallahan on ennustettu jo työpaikka- katoa (= järjestelmien automatisointi), mutta analysointia ja asiantuntijuutta vaativat tehtä- vät tuskin ihan heti kuitenkaan loppuvat.
enemmän informaatiota
Yritysvierailut tai tilintarkastaja tulee vierailemaan oppitunnille.
Varmaan esittelemällä vaihtoehtoa taloushallinnon opetuksessa/tiedottamalla tästä vaihtoehto- dosta.
Kertomalla siitä enemmän ja kuulemalla omakohtaisia kokemuksia alan ammattilaisilta
Tilintarkastaja tulisi kertomaan työstään.
Enemmän yritysten esittelyä. Vahvistaa ajatusta siitä, että se ei ole yksinäistä tylsää puurtamista (vaikka se sitä olisi).
Miksi pitäisi kaikki saada kiinnostumaan.
Opintojen alussa tilintarkastajat tulisivat kertomaan työstään. Ja mitä opintoja vaaditaan et- tä pääsee tilintarkastajiksi.
kertoa työstä ja sen mahdollisuuksista
Tarjoamalla kursseja,
Lisäämällä tietoa ja taloushallinto-opintoja.
En tiedä, pitäisi varmaan kysyä heiltä ketä aihe kiinnostaa, mistä he haluaisivat saada lisää tietoa aiheesta.
Tilintarkastajan luento tms.
Vierailut, luennoitsijat ja opettajat voisivat esitellä edes vähän eri vaihtoehtoja
Enemmän luentopohjaisia opintoja taloushallinnosta; ei opi projekteissa.

En osaa sanoa.
Kertomalla enemmän ammatista.
Tiedottamalla tilintarkastajan työstä ja lisäämällä taloushallinnon projekteja Hyvinkäällä.
Kertomalla heille lisää siitä.
Lisää tietoa alasta ja hommista
Työharjoittelupaikkoja mainostaa
Tiedottamalla työstä enemmän eri kanavien kautta, pitämällä aiheesta mielenkiintoisia luentoja.
Kertomalla millainen palkkaus ammatissa on.
Tilintarkastaja voisi tulla kouluun kertomaan työstään.
pyytää tilintarkastajia kertomaan työstään kouluille
Kertomalla millaista työtä se on. Millainen palkka? Millaiset työajat ja minkälaisia asioita tilintarkastaja tekee työssään?
Tilintarkastajan työ tutummaksi yritysvierailuilla ja muilla esittelyillä
Antamalla lisää infoa ja käytännön läheisempiä tehtäviä.
en osaa sanoa
Infoamalla enemmän juuri tilintarkastajan työstä. Siitä ei ainakaan minulle ole kerrottu juuri mitään. Erilaiset esittelyt ja vierailut voisivat olla hyvä keino!
Tuoda työtä uuteen valoon, sillä tällä hetkellä minulla on ainakin negatiivinen kuva kyseisestä työstä.
Esittelemällä heille ammattia ja kertomalla monipuolisesti mistä siinä on kyse.
Erityistä tarvetta tähän ei ole. Korkeakouluopiskelija kykenee itse hankkimaan tietoa opinnoissa suuntautumisensa tueksi. Työmarkkinoiden aloittaista ja alueellista kehitystä kuvaavia raportteja on helposti saatavilla.
Jakamalla enemmän informaatiota aiheesta.
Kertomalla työstä enemmän esim. taloushallinnon opintojen yhteydessä.
Suuri osa opiskelijoista opiskelee taloushallintoa käsittääkseni siksi, että se on kuiva sisätyö, siitä saa varmasti rahaa kohtuullisesti ja pieni osa siksi, että ala on muuttumassa digitaaliseksi. Osa siksi, että matematiikka on kivaa ja työ on vastuullista. Mainostaminen näistä asioista pitävälle ja sellaisille, jotka eivät itsenäisesti selvitä tarpeeksi uravaihtoehtoja. Jonkinlainen digitaalinen uraohjaus olisi myös hyvä rinnastaa ja tehdä saataville kuten nykyisin Optima työtila tai Laurea LIVE. Laurea LIVE voisi olla myös yksi paikka, jonne tilintarkastajan voisi piilottaa.
Opetusmenetelmiä voisi laajentaa. Jotain käytännön läheisiä töitä.
Mielestäni uravaihtoehtoista pitäisi tiedottaa aktiivisemmin. Erilaisia uramessuja tai ammattilaisia luennoimassa kouluilla?
Enemmän tietoa opintojaksoilla tai oma opintojakso kyseiselle alalle suuntautuen.
tilitoimistovierailuilla tai sitten joku tilintarkastaja tulisi kertomaan työstään ja yrittäisi vakuuttaa opiskelijat siitä että kyseessä ei ole täysin tylsä työ
Infoamalla enemmän. Sisällyttämällä enemmän opintoja alalta.
Voisi järjestää kiinnostavia luentoja joihin kutsuu paikalle tilintarkastajia erilaisista yrityksistä, jotka kertovat työstään. On tietenkin jo olemassa yrittäjyys tiistaita ym. mutta mielestäni voisi kutsua vierailijoita myös ihan normaalille luennolle. On aina kiinnostavaa kuulla ihmisten uratarinoita. Lisäksi luennoitsijat voisivat kertoa enemmän tilintarkastajan työstä ja innostaisivat enemmän opiskelijoita. Monia varmasti hieman arveluttaa kyseinen työ sillä siitä ei informoida tarpeeksi. Toki kaikkea markkinointiin liittyvää ja yrittäjyyttä kyllä tuputetaan mutta esimerkiksi tilintarkastajan työstä ei kerrota oikeastaan mitään. Monilla tuttavapiiriini kuuluvilla on hyvin samankaltainen mielikuva tilintarkastajista kuin minullakin; vanhoja miehiä, joilla ei ole minkäänlaista sosiaalista elämää ja tekevät töitä aamusta iltaan koneen ääressä. Tähän mielikuvaan olisi mukava saada muutosta ja kiinnostuin kyllä hieman tilintarkastajan työstä tätä kyselyä tehdessäni.
Erityisesti tarkkuus, tutkimusinnostus ja kutsumus ovat ominaisuuksia tilintarkastajaksi
Kutsumalla vierailijan puhumaan alasta, joka on reipas ja omaa alan kokemusta. Opinto-ohjaaja ja opettaja voisivat tehdä yhteistyötä esittelemällä alaa ja tuoda vapaina olevia työpaikkoja esille.

Kertoa enemmän ammatista, esim. saada tilintarkastaja kertomaan ihmisille työstänsä.
Kertomalla (mahdollisesti) varmoista työllisyysnäköistä ja palkkauksesta.
Kertomalla siitä enemmän opiskelijoille (esim. tilintarkastaja kertoo) ja lisäämällä sen alan opintoja enemmän vapaavalintaisiksi/pakollisiksi opinnoiksi.
tarjoamalla lisää tietoa
Koulussa tulisi tarjota taloushallinnon opintoja, eikä laittaa oppilaita opettelemaan yksin projekteissa. Projektien kautta saadaan pelkkä "pintaraapaisu" eikä juuri oikeasti opita mitään. Alan ammattilainen voisi tulla kertomaan.
Enemmän infoa, olisi mielenkiintoista jos tilintarkastaja tulisi koululle vierailemaan jollekin tunnille ja kertoisi työstään.
en usko, että opiskelijat tietävät juurikaan taloushallinnon antamista mahdollisuuksista.
Ainakin kertomalla siitä enemmän.
Kertomalla tästä vaihtoehdosta enemmän jo tradenomiopintojen alkuvaiheessa.
Taloushallintoon perehdyttämällä
Kertomalla heille lisää siitä, itse en ole ikinä uhrannut ajatustakaan tilintarkastajan työlle, until now.
Kertomalla siitä enemmän. Tieto tilintarkastajan työstä voi olla aika vähäistä.
Luennot ammatista, sekä siitä kertominen esimerkiksi jollain yritysvierailulla, olisi hyvä vaihtoehto.
Valistamalla opiskelijoita tilintarkastajan konkreettisista työtehtävistä ja muuttamalla asenteita tilintarkastajan ammattia kohtaan
Lisää tietoa opettajilta ja lisää vierailijoita. Opinto-ohjaajilta kuitenkin saa tietoa, jos pyytää.
kertomalla siitä enemmän
En osaa sanoa.
esimerkiksi yritysvierailuilla, ammattilaisen luennoilla ym. joka lisäisi tietoisuutta ammatista joku mielenkiintoinen tyyppi voisi kertoa siitä
Vierailuja kyseisiin yrityksiin ja tilintarkastaja tulisi kouluun kertomaan työstä.
Kouluissa pitäisi olla enemmän tietoa tilintarkastajan työstä.
...
Oppilaitos voisi tarjota enemmän tilintarkastajan ammattiin vaadittavia mielenkiintoisia opintoja.
Antamalla enemmän tietoa mitä työ pitää sisällään. Palkkaus yms.
Asia pitää tuoda esille, millainen ammatti on kyseessä, mitä vaaditaan ja mitä se tarjoaa.
not for me
En osaa sanoa
Kertomalla esimerkiksi työtehtävistä
Voisin itse olla kiinnostuneempi siitä, jos minulla olisi paremmat tiedot kyseisestä aiheesta. Olen aloittanut opinnot vasta hiljattain ja ne ovat P2P-muotoiset, joten en ole vielä lukenut mitään taloushallintoon tai rahoitukseen liittyen.
lisäämällä siihen liittyviä opintoja
Tutustuttamalla työnkuvaan (yritysvierailut/tilintarkastajien luennot)
Enemmän konkreettista kertomista mitä se on ja mitä se sisältää. Ei ole tullut opiskeluaikana kertaakaan vastaan että sellainenkin ammatti löytyy tällä koulutuksella.
Kertomalla työtehtävistä.
-
Tuomalla tilintarkastajan kertomaan työstään.
En tiedä, luulen että siitä joko tykkää tai ei.
Opintojen alkuvaiheessa tulisi kertoa enemmän tietoa.
Enemmän infoa tarjolle esim. opettajilta, yritysvierailuja, työhön tutustumista. Koulun ilmoitustaululla tiedostusta tai SOME:ssa.
Tilintarkastajan työhön tutustuminen eli esim. vierailupäiviä toimistoissa tai luennoille vierailijoiksi tilintarkastajia, jotka kertoisivat omasta työstään esim. esittelisivät ns. jonkun casen ja sen kautta avaisivat mitä heidän työ oikeasti on.

opettamalla ja mainostamalla lisää siitä ammatista.
Enemmän tietoa, esimerkiksi tilintarkastajan vierailu koululla.
Kertomalla lisää ammatista, konkreettisia esimerkkejä
tilintarkastajat voisi tulla kertomaan ja Laureassa pitäisi olla enemmän siihen liittyviä opintoja. Hyvinkäällä on hyvin vähän ja vain projekteja
-
Palkalla ja työllisyysnäkyillä?
Kertomalla heille siitä.
Tuomalla sitä näkyvämmäksi, sillä itse en ole koskaan tavannut (tietääkseni) tilintarkastajaa enkä ole nähnyt kuin jotain nuhjuisen oloisia tilintarkastustoimiston mainoksia.
Tutustuminen tilintarkastajan työhön hänen työpaikallaan.
tuoda esille sen positiiviset puolet
Mainostamalla ja markkinoimalla ammattia koulussa ja opetuksessa
Yritysvierailut tilintarkastustoimistoihin, jossa näytetään mitä työ käytännössä on ja mitä se vaatii.
0
Se että siitä ylipäänsä kerrotaisiin koulussa tai että tilintarkastaja vierailisi koulussa.
Pistää oikeisiin hommiin
Tilintarkastajan luento.
Vierailuilla ja projekteilla
Kai siitä voitaisiin esimerkiksi koulussa puhua enemmän.
Kertoa enemmän siitä työstä ja painottaa sen hyviä puolia.
Ei toisen mieltymyksiä voi muuttaa/pakottaa. Kertomalla enemmän kokemuksia ja työnkuvasta.
Tapaamalla erilaisia tilintarkastajia.
ketään ei voi pakottaa, mutta tarpeeksi tietoa jo ennen opintojen alkua. kyllä se kiinnostus on olemassa jo jos tilintarkastajaksi haluaa.
Lisää tietoa siitä, mitä tilintarkastaja tekee/tietoa käytännön työstä. Tietoa myös siitä, millainen koulutus ammattiin vaaditaan.
Lisätiedot alasta.
-
Tulemalla kertomaan tilintarkastajan työstä
Tarjoamalla enemmän valinnaisia opintoja.
Luentoja/projekteja aiheesta
Uratarinoilla?
En osaa sanoa.
Tuoda ammatinedustajia kertomaan työstään koululle sekä tehdä mahdolliseksi työharjoittelut ja työpaikan saanti yleensäkin alan yrityksiin.
Opiskelijoita tulisi tiedottaa enemmän tilintarkastajan tehtävistä ja niiden monipuolisuudesta. Luulen, että useimmilla opiskelijoilla on vääränlainen käsitys esimerkiksi tilintarkastajan palkasta ja työpäivän kulusta
luennoimalla, opettamalla aiheesta
Lisäämällä alaan ohjaavia opintoja ja kursseja.
Kertomalla enemmän aiheesta. Itse en ole kuullut kenenkään opettajan tai muun puhuvan tästä aiheesta.
Vierailut, kertomalla enemmän tietoa ammatista
Tuomalla siihen väriä
esim. tilintarkastajia koululle kertomaan työstä
Tuomalla ammattia esiin opinnoissa.
Kertomalla, että siihen voi valmistua koulusta, itse en edes ennen tätä tutkimusta sitä tiennyt, luulin sen olevan jonkinlainen luottamustehtävä. Kertomalla työn kuvasta enemmän, hankkimalla tt -harjoittelupaikkoja opiskelijoille.
Jos tilintarkastajia vierailisi koululla esittelemässä ammattia, voisi useampi opiskelija kiinnostua ammatista.

Kertomalla siitä lisää.
Mainostamalla sen positiivisia puolia, kuten työllistyminen, koulutuksen mielekkyys jne.
Kertomalla, mitä se oikeasti on.
Mielenkiintoisia taloushallinnon kursseja ja hyviä työkokemuksia tilitoimistoissa. Mielikuvan uudistamista. Ei ole pelkkää kuivaa paperin pyörittämistä. Työ vaatii paljon tietoa ja älyllistä hoksaavaisuutta. Ammattia arvostetaan.
Innostamalla positiivisilla kokemuksilla ja näyttämällä mahdollisia työllistymisvaihtoehtoja.
Kertomalla heille sellaisesta vaihtoehdosta, tekemällä oppitunneilla kyseiseen tehtävään liittyviä oikeita harjoituksia.

Liite 10: Kiinnostus ristiintaulukoituna eri taustatietojen kanssa

Väittämä: ”Olen kiinnostunut tilintarkastajan ammatista.”

Sukupuoli	Nainen	Mies	Kaikki
n =	124	25	149
	%	%	%
Täysin samaa mieltä	6	8	7
Jokseenkin samaa mieltä	15	4	13
En osaa sanoa	27	36	28
Jokseenkin eri mieltä	22	20	21
Täysin eri mieltä	31	32	31
Yhteensä	100	100	100

Ikä	Alle 20 v.	21 - 24 v.	25 - 29 v.	Yli 30 v.	Kaikki
n =	2	98	26	23	149
	%	%	%	%	%
Täysin samaa mieltä	0	4	8	17	7
Jokseenkin samaa mieltä	50	10	19	13	13
En osaa sanoa	50	30	23	26	28
Jokseenkin eri mieltä	0	23	15	22	21
Täysin eri mieltä	0	33	35	22	31
Yhteensä	100	100	100	100	100

Opintojen aloitusvuosi	- 2011	2012	2013	2014	2015	Kaikki
n =	9	20	44	44	32	149
	%	%	%	%	%	%
Täysin samaa mieltä	0	10	11	5	3	7
Jokseenkin samaa mieltä	33	10	14	9	13	13
En osaa sanoa	22	30	14	32	44	28
Jokseenkin eri mieltä	22	20	30	16	19	21
Täysin eri mieltä	22	30	32	39	22	31
Yhteensä	100	100	100	100	100	100